V- 36

D·V·36·

ARCANA ARCANISSIMA

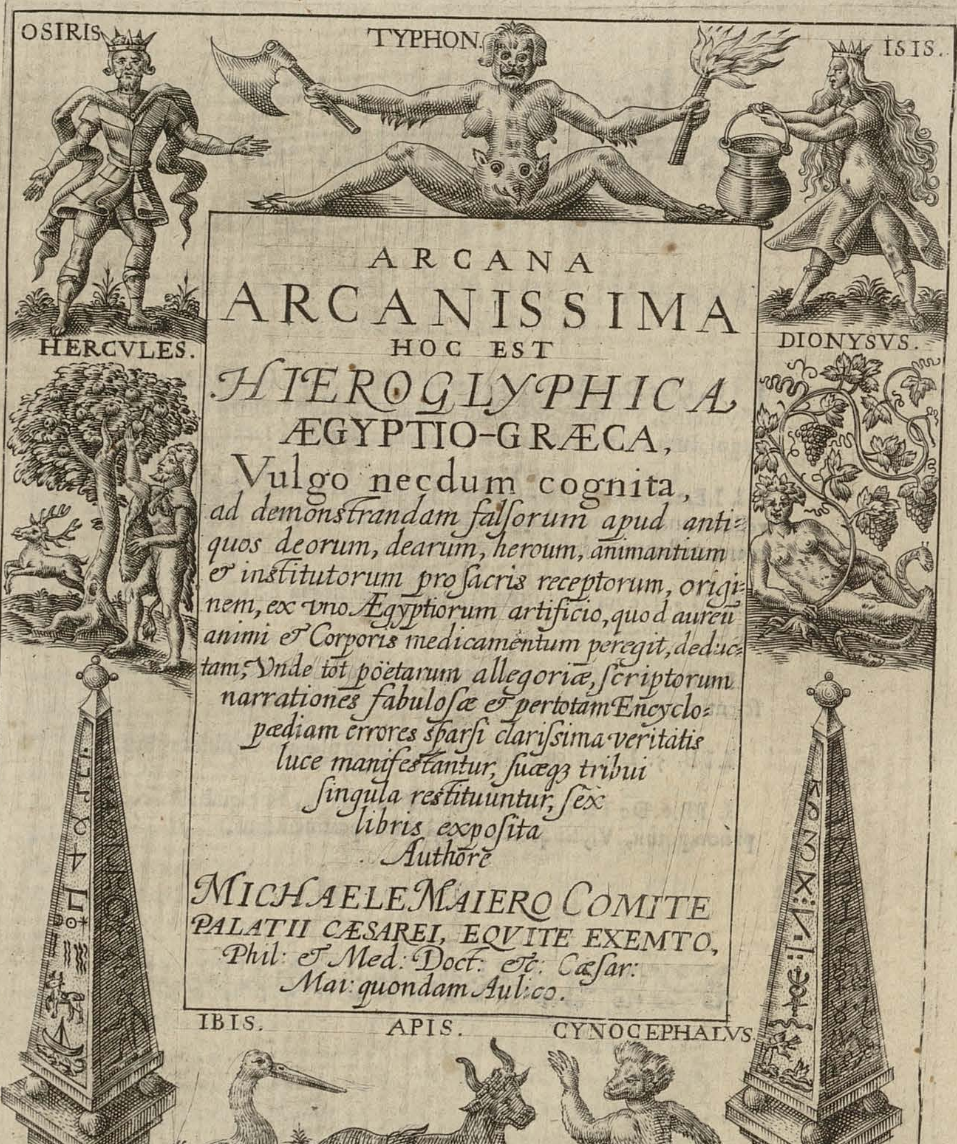
HOC EST

HIEROGLYPHICA ÆGYPTIO-GRÆCA,

Vulgo necdum cognita, ad demonstrandam falsorum apud antiquos deorum, dearum, heroum, animantium & institutorum pro sacris receptorum, originem, ex uno Ægyptiorum artificio, quod aureū animi & Corporis medicamentum peregit, deductam; Unde tot poëtarum allegoriæ, scriptorum narrationes fabulosæ & pertotam Encyclopædiam errores sparsi clarissima veritatis luce manifestantur, suæq; tribui singula restituuntur, sex libris exposita

Authore

MICHAELE MAIERO COMITE PALATII CÆSAREI, EQUITE EXEMTO, Phil: & Med: Doct: &c. Cæsar: Mai: quondam Aulico.

Eremit. Camaldul. Montis Argentini ad Cracoviam

SVMMA LIBRORVM SINGVLORVM
huius Tractatus.

LIB. I. De Dijs Aegyptijs Hieroglyphicis, Osiride, Iside, Mercurio, Vulcano, Typhone, &c. deq; Regum operibus miris, animantium singulorum characteribus ac monumentis alijs hùc spectantibus.

LIB. 2. De Græcorum allegorijs, inprimis aureis, vt aureo Iasonis vellere, aureis pomis Hesperidum &c. nihil aliud quàm aureum medicamentum denotantibus.

LIB. 3. De aurea deorum dearumq; genealogia fictitia, Philosophica seu Chymico-medica.

LIB. 4. De festis ac sacris nec non certaminibus ac ludis, in huius scientiæ gratiam institutis.

LIB. 5. De Herculis Laboribus, idem artificium significantibus.

LIB. 6. De Troiana expeditione & requisitis, sine quibus Troia capi non potuit, Vlyssisq; erroribus, eòdem pertinentibus.

MICHAELIS MA-
IERI COMITIS PAL. CÆS.
PRÆFATIO AD LECTORES.

SI miremini, lectores benevoli, quid Causæ mihi extiterit, cur hunc tractatũ *ARCANISSIMORUM nomine insignitum post tot & tantos de Hieroglyphicis, allegoriis, fabulis, theologicis, philosophicis, poëticis, Chymicis & medicis pervulgatos authores ediderim ac in publicam mundi lucem nunc tandem sparserim, vobisq; inprimis de tot præiudicatis ad diiudicandum inscripserim, postquam rem ipsam, mea studia ac mentem, vestrumq; candorem simul respexeritis, mirari absq; dubio desinetis. Inter Christianos, vt opinor, nullus est adeò rerum omnium imperitus, si modò sensu communi valeat & prima literarum rudimenta teneat, qui non aliquando libros Ethnicorum (quorum ingens numerus ad nostram ætatem peruenit) legerit & non hæc duo in illis obseruârit, Primò deorum, dearum & heroum, vtpote Iovis, Martis, Mercurij, Apollinis, Iunonis, Veneris, Palladis, Herculis, Iasonis & reliquorum nomina; Secundò deorum & heroum singulorum monstrosa, horrenda & incredibilia facta: His enim duobus omnes libri Ethnicorum referti sunt adeò vt ferè in singulis paginis ea inculcando vix quicquam præterea memoria dignum contineant: Exempli gratia, si quis ex Homero & Herodoto apud Græcos, ex Livio & Virgilio apud Romanos tollat deos & facta deorum, heroumq; à diis oriundorum, maxima pars eorum operum obelisco notabitur; Sunt enim facta ita cum personis, & hæ cum illis colligata, vt sublato vno, nec alterum consistere possit,*

aut vno concesso & alterum concedatur: Idem iudicium de cæteris authoribus Ethnicis & eorum scriptis erit. At nos Christiani illam deorum multitudinem iamdudum abiecimus, derisimus & elusimus vtpote veritate Verbi Dei instructi: Quid igitur de tot deorum & heroum factis dicemus? An hæc possibilia & vera esse, cum authores illorum non dij & falsi fuerint? An verò deos refutabimus & reijciemus ac nihilominus eorum facta & progeniem admittemus & recipiemus? An hæc cum illis falsa pronũciabimus & nihil veritatis esse in vtrisq; apud omnes authores? Mirum est, de hoc non fuisse sollicitum quenquam inter tot scripturientes Christianorum myriadas, cum tamen harum difficultatum declaratio adeò necessaria sit, vt vix vllum scriptum seu polyticum, seu Theosophicum post sacras literas, vtilius mundo offerri possit: Verùm in causa est, quod illa non solum antiquissima & vltra omnem scribentium memoriam reposita videantur, sed etiam arcanissima; quò ad veram sui originem semper habita & paucissimis nota extiterint: Antiquissima enim & simul ARCANISSIMA ea iure censeri debent, quæ per tot mundi ætates, amplius quàm ter mille annorum, inde à primis Authoribus ad nostra vsq; tempora, velut Thesaurus in arca arcanissimè conclusus, tecta & recondita fuerunt, de quibus cum Ethnici Scriptores nonnulla licet fabulosa fabulosè, hoc est, pro suo captu, euolverint, mysteria ea appellàrunt, vt patet ex inscriptione librorum Eumolpi, Merandri, Melanthij, Iamblici, Evanthis, & aliorum præter fabulas Poëticas nihil continentium, ac earum ne apicem verè explicantium, eâ ratione, quod intellexerint, sub his figmentis res magnas & mysticas latere, plus reverà in recessu continentes, quàm prima fronte promittentes: Ægyptij enim antiqui sapientissimi homines (à quibus, si originem primam repetamus, hæc omnia propagata esse animadvertemus) cum res preciosissimas DEI dono suoq; labore consecuti essent, quas nollent posteritati omnino ignotas, nec tamen omnibus æquè notas fore, invenerunt modum eas obscurandi, & velut tenebris quibusdam involvendi, ita vt

non

non nisi acutissimo mentis lumine præditi quicquam de iis suspicerent, atq; sic Hieroglypha grammata, allegorias & fabulas excogitârunt, quibus tanquam claustris & carceribus res non divulgandas, quàm diu libuit, continuerunt & occultârunt, vt videntes & audientes non statim intelligerent, sed saltem inquirendi causas haberent. Verùm quantum malorum hinc exortum sit, vix dici aut credi potest: Quemadmodum enim apud Babyloniam in Apollinis templo auream miræ vetustatis arculam quandoq; compertam legimus, ex qua confracta & aperta ea vis pestilentis ac perniciosissimi äeris sese profuderit, vt difflatus non eos modò qui aderant, venenosa ac lethali infectos tabe conficeret, sed pestiferà incredibiliq; potestate grassatus longè lateq; etiam Parthos afflaret; Aut veluti temporibus M. Antonii & Veri apud Seleuciam militibus quibusdam angustum foramen, quod prius Chaldeorum vates occlusissent post direptum templum Apollinis & simulachrum eius Romam translatum, aperientibus tam funestus ac teterrimus vapor egressus est, vt à Persarum finibus per Syriam, totamq; Græciam eiq; finitimas regiones ad Gallias vsq; furens debacchatus sit, (vt Ammianus Marcellinus & ex eo Cæl. Rhod: l 5. c. 12. recenset,) ita ferè contigit cum Aegyptiorum thesauris sub arcanis suis involucris reconditis, vt aliter, quàm decuit, aperti, totam Græciam, & post eam orbem terrarum superstitionibus & deorum vanissimorum multitudine, stupendisq; factis repleuerint: Hoc malum perduravit toto Paganismi tempore, donec verus animæ Medicus SALVATOR noster adesset, qui longè alio remedio, quàm Hippocrates (incensis sylvis Athenienses ab ea peste immunes reddens) generi humano prospexit & Idola illa gentium omnino pessumdedit & destruxit, nempè arcanissimo salvifico VERBO ex sinu ÆTERNI PATRIS prolato: Inde iampridem gentium dii in Ecclesia Christianoq; orbe, tanquam fictitii et vani, viluerunt et reiecti sunt. Verùm cum nihilominus, vt dictum, quotidiè Ethnicorum tot edita monumenta et libri

in manibus doctorum versentur, in quorum ferè singulis paragraphis deorum & heroum gentilium fit mentio, hoc eruditis causam præbuit, quid deniq; per deos illos & heroes intellectum sit, studiosè indagandi. Ideoq; inventi sunt, qui partim ad hystoriam reduxerint, quasi dij illi & heroes priscis seculis reges ac homines fuerint, ac talia & tanta, quæ de illis scribuntur, peregerint, partim ad mores formandos aut naturalem huius mundi rationem applicaverint: Verùm cum hi sæpe numero absurdissima, nec primis illis sapientissimis ad involvendum, nec ipsis ad evolvendum digna, protulerint, ac maximam partem eorum figmentis proprijs, absq; rerum consensu productis, depravârint, vt plus dubij, quam certitudinis in legentium animis reliquerint, opinârunt plurimi, quid tandem sub illis dijs & heroibus gentium reverà subesset, penitus expressum esse: Nam non rem leviculam, ab hystoria profectam, nec ad mores aut alias res trahendam, primitùs extitisse, quæ totum ferè mundum & tot in eo sapientes non centum saltem annis (quod nimium esset) sed trigesies centum aut amplius, hoc est ter mille involuit, involutos tenuit & obcæcavit, pro certo credibile est: Interim ex ijs, qui chymica tractant, quidam se obtulerunt, qui deos & deas gentiles ex operibus chymicis primam originem produxisse affirment, inter quos Braceschus, Rob: Vallensis, & nonnulli alij fuerunt; Verùm cum illi partim suis rebus singula accommodârint, nec satis omnium rationem & harmoniam methodo convenienti reddiderint, partim ipsa chymia multorum iudicio, vt inanis, futilis & inutilis habeatur, hinc nihil certi à doctis de ijs rebus censeri potuit: Idcirco ego tandem hanc mihi operam sumpsi varijs de causis inductus, ad declarandum nempe & vno tractatu legentium oculis subijciendum, quæ res sub dijs, deabus & heroibus gentium primitus intellectæ fuerint, & qua ratione per ætates mundi fabulosa illa huc vsq; propagata sint, tum vt Christianæ doctrinæ veritas per se satis splendescens, his vmbris remotis, magis magisq; illustretur, tum vt Chymia, non Alcumia (illa, tot nebulonum nutrix & deceptionum mater, quæ metalla adulterat & non verè transmutat) sed quæ Medicinæ Aureæ producendæ inservit, Antiquissima & Verissima demonstretur,

ſtretur, & à calumniantium blaſphemijs TANTVM DEI DONVM *vindicetur. Nemo, arbitror, aurum, metallum optimum, quod pro rerum precio in mundo, dum fuit mundus & erit, receptum eſt, quodq́ʒ multis hominum morbis curandis adhiberi ſolet, tanquam inutile, nocentiſſimum & deteſtandum quid æſtimabit, proſcribet & accuſabit, propterea, quod non tanta apud ſe ſit eius copia, quantam vellet, nec omnes affectus, morbos & deſyderia hominum tollat, ac multorum malorum, furti, rapinæ, homicidij, adulterij & ferè omnium vitiorum perpetrandorum illecebroſa cauſa ſit, niſi velit omnino extra mundum viuere & cynicus videri. Idem de Medicina iudiciũ eſto: Si igitur ex auro medicina, vel ex hac aurũ proveniat, quis niſi inſaniſſimus, medicinam illam deteſtabitur? Puer eſt in mundo, qui exiſtimat omnia ita ſe habere vbicunq́ʒ, vt in ſua domo, vel vrbe vel regione, in qua educatus eſt: Bis puer eſt, qui ætate valens putat nullos unquam fuiſſe aut eſſe, qui plus in rebus viderint, ſciuerint & intellexerint, quam ipſe capere poteſt. Nemo itaq́ʒ iudicio valens veritatem Chymiæ ideo negabit, quod eam non videat, ſciat aut intelligat: Hoc enim eſſet impudentiſſimi ingenij, omnia Entia ſibi nota recipere, ignota ex rerum vniuerſitate profligare velle: Hoc eſſet, inquam, invidi & canini, non humani moris, mundo detrahere id, cuius ipſe vſum non haberet. Verùm ne quis inde opinetur, me, cum tale ſcriptum proferam, eiuſdem rei ſcientiam profiteri, ſtudiorum meorum rationem percipiat: Medicinam Galenicam huc vſq́ʒ profeſſus non deſtiti, & alia, ſi qua eſſent, arcaniſſima in Chymicis indagare: Id enim hominis liberaliter educati proprium eſſe arbitratus ſum, cum vt aues ad volandum, ita ille ad ratiocinandum natus videatur: Auibus autem non vnam partem aëris, ſed vniuerſum patere cernimus; Quid ni & hominibus ad ratiocinandum? Hinc nemo mihi ſuccenſeat, ſi præter communia, ſcire deſyderem etiam arcana & rara, in natura rerum fundamentum habentia, ratione & experientia probata, veriſſima: Hoc enim animæ intelligentis proprium eſſe Ariſtotiles in Metaphyſicis demonſtrat. Quin eo affectu incitatus extera quoq́ʒ loca viſitavi, & ſic in hoc quoq́ʒ celeberrimum regnum*

 perveni,

perveni, vbi dum ſtudijs meis promovendis acriùs inhæreo, en hic fœtus mihi ſub calamo natus, Medicinæ illius, quam huc vſq; indagavi, non pediſſequus, at prodromus; Non tamen adeò immaturus, ceu quiſquam imaginari poſſet, vt viuere nequeat, cum diutius, quàm Elephantos vtero geſtare aiunt, ipſum apud me fouerim, at iam, quod fateor, vrſino partu & rudi Minerua in lucem miſerim. Non enim adeò de verbis, quam de rebus, nec tam de gloriola inde mihi captanda, quam de commoditate alijs præſtandâ, fui ſollicitus. Accipite igitur, lectores benevoli, hunc meum qualemcunq; laborem in hoc genere novum, qui vt veræ Theologiæ non ſupervacaneus videri poterit, ita toti Encyclopædiæ, vtpote Polyticæ & vitæ ciuili, (quam Iuriſprudentia tractat,) Medicinæ, Chymiæ; Poëſi, hyſtoriæ, Aſtronomiæ, Phyſicæ, cæteriſq; ſcientijs & artibus maximè vtilis futurus eſt. Et quamvis videatur paradoxa continere in eo, quòd recepta per tot ſecula quaſi infringat, tamen quod cum veritate in omnibus convenit, etiamſi cum maiore mundi parte in opinionibus diſſentiat, magis amplectendum reor, quam tot opinantium præiudicijs conſentaneum; Cumq; id in rebus divinis ſequamur, quidni etiam in humanis ijs, quæ proximè ad eas (quales hæ ſunt) accedere æſtimantur? Quod ſi quis Paganiſmum, deorumq; multitudinem approbare malit, ac Chymiam, quæ vera eſt etiam ipſi incognita, in hiſce haud agnoſcere, critico quodam acumine ſibi placens, faciat, quod lubet; Interim nec eorum falſitatem, veriſimilem, nec huius veritatem, vanam intelligentibus reddet vnquam. Vos, qui Promethei luminis ſcintillam pectore geſtatis, qui Palladis ſapientiam animo circumfertis, etiamſi nec Vulcani nec Veſtæ aram cum illis communem agnoſcatis, hoc noſtrum ſtudium ab inuidorum & maſtygum iniurijs pro veſtro candore vindicetis, & Veritatem ex profundo (cui immerſam Democritus riſu & Heracletus fletu teſtati ſunt) puteo ſeu ſpecu eruendam & extrahendam pro virili curetis: Vobis inquam ſolis, quibus corculis ſapere datum eſt ante alios, hæc (mundi ARCANA ARCANISSIMA) vtpote qui de his ex genuina iudicij dexteritate calculum ferre noveritis, aperta & recluſa, cæteris autem plebeijs, indoctis, harum rerum inexpertis,

tis, incredulis & neutiquam capacibus, Momis & Mimis, tanquam indignis, quibus nihil, quod sapientibus, sapiat, nil, nisi lucro aut sensui & vulgo gratum videatur, verè arcana & occlusa manere optamus: Imó vobis solis hæc edita, his abscondita, vobis intellecta, his ne lecta quidem fore sperabimus & quantum in nobis erit, annitemur. Vestrum est hanc animi mei effusionem, voluntatis studijq; promptitudinem non aversari, sed æqui bonique consulere, quos ego Deo Opt: Max: commendatos haberi velim.

IN SYMBOLVM
Magnif: & Cl: V: Dn: Michaelis Maieri:

Corporis est aliquid speciosi gratia formæ,
Est aliquid priscum posse docere genus.
Est aliquid vigili sapientia parta labore,
Sunt aliquid, magnus quas tenet orbis, opes:
Si tamen, his quantum præstet, spectabimus Author,
Sunt nihil, aut nihilo si minus esse potest.

Chr: Reinhart V. I. D.
R: I: M: S: Ord:
& P. L. C.

MICHAEL MAIERVS DOCTOR, COMES PALATINVS.
IN CHRISTO SPES ILLA DEO MEA, AMO CRVCIATVM,
Auri ne teneat me malesuadus amor.
Aurea dos placeat reliquis & lumina pascat,
LAVRVS, AMO OMEN SIC, DOS MIHI RECTA PLACET.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΙΗΡΟΣ

ἀναγραμματιζόμενος:

ΗΛΙΟΣ ΧΑΡΜΑ ΗΜΙ,

ΜΗ ΑΜΑ ΗΡΙ ΧΙΛΟΣ,

ΗΛΙΟΣ ΗΜΙ βροτοῖς μέγα ΧΑΡΜΑ
φάος τε βίοιο.
ΜΗ δ' ΑΜΑ ΗΡΙ ΧΙΛΟΣ κτήνεσιν ἠδὲ βροτοῖς,
Καὶ σὺ παιδεία, μαιηρὲ, τὶς ἥλιος ἐσσὶ,
Χάρμα διδοῦσα καλοῖς καὶ μερόπεσσι χιλόν.

Aliud eiusd.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΙΗΡΟΣ,

ΜΗ ΗΜΑΙ ΧΛΙΑΡΟΣ:

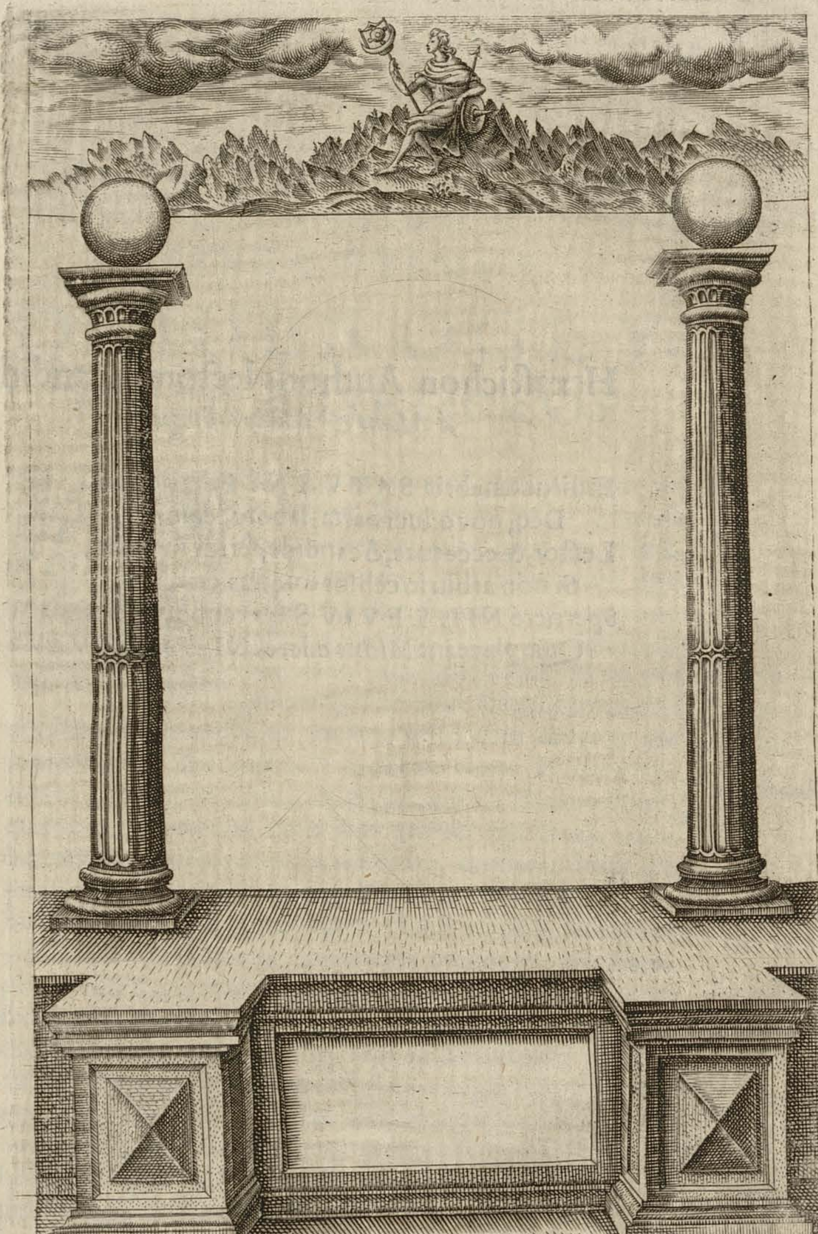
ΜΗ ΗΜΑΙ ΧΛΙΑΡΟΣ ζεστοὺς δεῖ χριστοσεβεῖας
Ἔμμεναι, οὐ ψυχροὺς οὐ χλιαρούς τε φρένας.
Ἐξ αὐτοῦ στόματος διγενὴς ῥα θεοῖο ὁ υἱὸς
Συμπαντας χλιαροὺς ἐξεμέσαι ἐθέλει. Αποκ. γ.

Idem Latinè.

Non ſedeo tepidus:

Non ſedeo tepidus; Fervere eſt Chriſticolarum,
Non frigere animis, nevè tepere ſuis.
Bis genita æquævi Proles veneranda Parentis
Ore quia eſt tepidos evomitura ſuo.

M. M. B. G. T. P.

Hexastichon Authoris lectorem candidum *á Momo & Mimo distinguens.*

Eruitur tenebris SATVRNI Filia nostro,
Deq; novo luci parta, labore, datur;
Lector, & ecce tuas, ô candide, fertur in vlnas,
Si non arbitrio censor iniquus eris.
Spernere NIL LEVIVS quæcunq; vel optima Momis,
Quæ placeant Mimis edere, NIL GRAVIVS.

LIBER PRIMVS.

DE HIEROGLYPHICIS ÆGYPTIORVM.

QVi *Ægyptiarum* rerũ antiquissimarum hystoriam, seu potiùs gesta fabulosa complexi sunt, nihil certi de primarum literarum, aut scientiarum ortu memoriæ prodiderunt; quemadmodum nec de primis in orbe regibus, diis creditis, aut hominibus natis; sed quæcunque de hisce scripserunt, meris otiosorum figmentis, ac melancholicorum delyrijs aut somniantium phantasmatis similima sunt. Primos homines asserunt nonnulli, in *Aegypto* editos eâ coniecturâ, quód circa *Thebaidem*, cum *Nili* cessavit inundatio, calefaciente limum sole ab aqua relictum, multis in locis ex terræ hiatu multitudo murium oriatur, quasi ab ipso orbis primordio omnia animantia similiter, ipsiq; homines geniti sint: At *Diodorus Siculus*, qui maiorem *Asiæ, Europæque* partem, nec non *Aegyptum* perlustrauit, (vt ipsemet fatetur) Qui primi, inquit, fuerint in orbe reges, nequaquam compertum habemus, cum nulli Hystorici eos tradant: Impossibile quippe est, literas æquè ac primos reges, vetustas extitisse: Si veró quis literas etiam túm fuisse contendat, certè rerum scriptores multo post tempore fuêre: sed quæ antiquior ætas tulerit, non solum Græci dubitant, sed etiam qui se Indigetes primosque rerum ad

Primi homines ubi.

Primi Reges. Lib.1.c.1.

Primæ literæ & scriptores.

vitam vtilium scriptores appellant barbari.

Idem, mox sequente capite, à primis hominibus Solem
L. 1. c. 2. & Lunam pro Dijs æternis cultos, & illum Osiridem,
Primi Dij. hanc verò *Isidem* certâ nominis ratione appellatos esse, narrat. Verum quis vnicus & verus Deus Deorum sit, qui quando & vbi primi homines ac in orbe reges extiterint, ex sacris Biblijs nos, vt indubitatum accepimus, ita *Aegyptiorum* in eo, vt & in asserenda suorum regum antiquitate & numerosa serie per plus quam viginti millia annorum continuatâ vanitatem agnoscimus; Qui cum *Isidem* & *Osiridem* aliás ex *Saturno* genitos dicant, mirum est, cur illos pro primis diis æternis & ingenitis, seu cælestibus luminibus habeant: Scriptores autem Ethnicos in hisce excusare possumus, si res aliter, vt sint, tradiderint, tum quod ob antiquitatem, quales sint, sciri non potuerint, cum sacra *Mosis* hystoria ipsis incognita fuerit, tum quòd ob Deorum tum receptorum religionem aliter sentire non licuerit. Nos vt fundamentum *Aegyptiæ* doctrinæ
Propositio, & summa totius tractatus. statuamus, ex innumeris indiciis exploratum habemus, in *Aegypto* scientiam quandam arcanissima naturæ opera docentem, siue *MEDICINAM AVREAM*, non ex auro, sed auro millies preciosiorem, in vsu extitisse, præsertim apud Philosophos, Sacerdotes, & Reges antiquissimos; quæ vt posteris sapientioribus tradi posset, vulgo autem ignota maneret, pro scriptione occultas ab animalibus desumptas notas, a Græcis postea *Hieroglyphicas* dictas; pro declaratione verò rerum Allegorias à personis fictis earumque rebus gestis translatas passim vsurpârunt: Hinc succedentibus temporibus, superstitione hominum ignarorũ præoccupante mentes, personæ illæ pro Diis aut regibus habitæ, animalia pro sacris & inviolabilibus culta sunt; iisque singulis monumenta quasi æterna constituta
Partitio primi libri. reperiuntur: De quibus vt ordine quodam disquiramus,
1. 2. de Diis primó, mox de Regibus *Aegyptijs*, tertió de Ani-
3. malibus, eorumque sacratis characteribus, ac denique de
4. monumentis, indiciis ac vestigiis, quæ hanc artem in *Aegypto*

gypto vſitatiſſimam & quaſi vernaculam fuiſſe, conuincent, hoc libro primo agemus. Antiquiſſimi & primi huius artis ſeu Medicinæ aureæ inuentores conſiderantes ſubiectum, formam, efficientem, & effectus eius communitatem cum mundi præcipuis partibus habere, nempe cum Sole, Luna, Igne, aere, aqua, & terra, cæteriſque ſtellis errantibus, ab iis eadem denominârunt: In Subiecto enim artis duo conſiderantur, quorum vnum maſculi, alterum fæmellæ rationem obtinet; ideoque illud *Oſiridem* ſeu ſolem, hoc *Iſidem* ſeu Lunam dixerunt: *Mercurius*, qui Soli & Lunæ coniungitur, vtrique communis eſt, cum non fiat coniunctio Solis & Lunæ in maiori mundo, niſi & *Mercurius* præſentaneus adſit, quippe qui Soli ſemper ſatelles accurrit: Atque hi duo vt ſunt coniuges, ſic & frater et ſoror habentur, quibus et tertius quidam rufus & ardens ſpiritus adiungitur, *Typhon* dictus, qui *Oſiridem* fratrem vterinum in tenuiſſimas partes & membra diſſecat: Hæ igitur quatuor apud *Aegyptios* perſonæ præcipuæ ſunt, quarũ tres, *Oſiris*, *Iſis* et *Mercurius* pro diis, *Typhon* verò pro maligno dæmone, accipiuntur. His adnumerant *Vulcanum*, ſeu ignem externum, *Palladem* ſeu ſapientiam operandi, Oceanum generatorem deorum, ſeu matrem *Thetim*, aut pro vtriſque *Nilum*, hoc eſt aquam, et terram, matrem omnium, vt *Orpheus* ait, diuitias largientem; deinde *Saturnum*, *Iouem*, *Venerem*, *Apollinem*, *Plutonem*, aliosque Deos: Quæ nomina etſi ſequentibus temporibus communiter & aliàs ſemper à vulgo pro Deorum numinibus aut planetarum, ſeu ſtellarum cœleſtium corporibus accepta ſint, à *Chymiæ* tamen reſtauratoribus, et propagatoribus primitùs in artis occultationē introducta ſunt; quod ex omnibus circumſtantiis ſingulorum tàm apud *Græcos*, quàm *Aegyptios*, ſcriptores manifeſtè conſpicitur; imprimis apud *Diodorum*, cuius ſententias de diis *Aegyptijs* percurremus, ac conuenientiam eorum cum *Chymicis* delibabimus. Præter dictos Deos, inquit, quos cœleſtes & æternos vocant, ferunt inſuper alios ex his genitos, qui fuerint

1. De Dijs Aegyptiorum hieroglyphicis.

Lib. 1. c. 1.

rint mortales, ſapientiâ verò & in humanum genus beneficiis immortalitate potitos: horum quoſdam in *Aegypto* regnâſſe, partim q; eo fuiſſe nomine, quo & Dii cœleſtes, partim proprio vocitatos, *Solem, Saturnum, Rheam, Iouem* quoque à nonnullis *Ammona* appellatum; *Iunonem* præterea, *Vulcanum, Veſtam*, vltimò *Mercurium*. Primum quidem regem fuiſſe apud *Aegyptios* Solem, eo nomine quo & cœleſte aſtrum. Quidam Sacerdotes affirmant, primum regnaſſe *Vulcanum*, inventorem ignis, eoque beneficio ducem ab *Aegyptiis* conſtitutum: Et paulò poſt: Deinceps *Saturnum*, qui ſororem *Rheam* ceperit vxorem, aiunt extitiſſe, genuiſſeque ſecundum quoſdam, *Oſiridem* et *Iſidem*; plures, genuiſſe *Iouem* ac *Iunonem* tradunt, qui propter virtutem vniuerſo orbi imperârint: Hos quinque genuiſſe deos, prout apud *Aegyptios* dies habentur intercalares, *Oſyridem, Iſidem, Typhona, Apollinem* & *Venerem*; Et *Oſiridem* interpretatum *Dionyſium, Iſidem* vero *Cererem*: Hac *Oſiris* in vxorem ſumptâ, regnoque ſuſcepto, multa contulit ad vſum vitæ communis. Hæc ille: Deinde tradit *Iſidem* triticum et hordeum inveniſſe, eiuſque ſationem docuiſſe homines, leges quoque dediſſe, templum erexiſſe *Ioui* et *Iunoni* parentibus inſigne tum magnitudine, tum ornatu: Duo inſuper Templa aurea ſtatuiſſe, vnum maius *Ioui* cœleſti, alterum minus *Ioui* regi eorum patri, quem quidam *Ammonem* vocant: Fecit etiam aliis, inquit ibidem *Diodorus*, quos retulimus, aurea templa, honoribus cuilibet et ſacerdotibus inſtitutis: Artium quoque aut rerum ad vtilitatem vitæ ſpectantium repertores ab *Oſiride* et *Iſide* in honore habiti fuêre: Inuenti inſuper æris aurique in *Thebaida* fabri, armaque facta, quibus et feras occiderent et excolerentur terræ. Statuæ præterea et Deûm templa aurea, ab his cum omni ornatu fabricata ſunt. Et mox: *Mercurium* quoque maximè omnium ab eo (*Oſiride*) honoribus affectum, vt repertorem rerũ plurimarum, quibus vitæ hominum conſuleretur, volunt: Hunc enim primum et verba in ordinem redegiſſe, et multis

Vulcani inuenta.

Iſidis inuenta.

Mercurii inuenta.

tis indidiſſe rebus nomina; fuiſſe quoque literarum inuentorem aiunt, inſtituiſſeq; quo honore, quibuſve ſacris colerentur dii: Inprimis obſeruator aſtrorum curſus fuit, et vocum harmonias adinuenit: Palæſtræ, numerorumque, et ad corpora curanda medicinæ artis, lyræ inſuper ex neruis trium chordarũ inſtar trium anni temporum, repertorem tradunt. Tres enim inſtituit voces, acutam, grauem et mediam; acutam ab æſtate, grauem ab hyeme, mediam à vere ſumens: Hic et *Græcos* docuit verborum interpretationem, vnde et ipſum Hermen, hoc eſt Interpretem appellârunt. Denique et qui tempore *Oſiridis* ſuêre ſacrarum literarum ſcriptores, hæc eadem ab illo accepta referunt. *Oſiridem* etiam plurimum ſuo conſilio vſum: Oleæ quoque plantam ab eo, non à *Minerua*, quemadmodum *Græci* dicunt, repertam. Ex quibus conſtat, Vulcano & Mercurio apud Ægyptios magnos honores haberi ob inventionem tot rerum vitæ humanæ vtilium: At quis Vulcanus? An non ignis magiſter operum? quis Mercurius? An non omne id, de quo, ex quo & cum quo operantur Chymici, licet non ſit vulgare quid? Qualem ignem veró intelligunt Ægyptij? An illum, de quo Diodorus loquitur his verbis; cum enim arbor ictu fulminis in montibus conflagrâſſet, ligna propinqua hyberno tempore flammâ ſunt compræhenſa, qua ex re Vulcanum calore lætatum, deficiente igne addidiſſe illi nouam materiam, & eo modo continuato igne, alios homines conuocâſſe ad eius aſpectum, tanquam a ſe reperti: Id nullo modo veriſimile eſt: Quia ignis ille ante diluvium notiſſimus fuit quoq; primis hominibus, quemadmodũ & ſegetũ ſatio Abeli & Caino, fabrilũ artiũ invẽtio Tubalcain, vini Nohæ: Vnde ſequitur, alterius ignis inventionẽ tribui Vulcano, nempe philoſophici, ſeu quo modo ignis Mercurio non vulgari adhibendus ſit; Hinc dicitur primus apud Ægyptios regnaſſe Vulcanus; Sic Mercurius omniũ artium & literarum hieroglyphicarum apud eoſdem inuentor eſt; Propter ipſum enim artes & li-

Nota.

Gen. c. 4. v. 2. 22. c. 9. v. 20.

literæ Ægyptiæ introductæ sunt: Ille docuit Rhetoricam, astronomiam, geometriam, arithmeticam & musicam: Nihil enim absq; numero, pondere & mensura fit in arte, vt nec naturâ: Sic Raijm: Lullius theor: Testam: Cap. 50. Natura, inquit, habet in se philosophiam & scientiam septem artium liberalium, quibus operatur: Quoniam ipsa in se portat omnem geometricam formam, & omnem rem terminat virtute arithmeticæ suæ per æqualitatem numeri certi, & per noticiam rhetoricalem intellectum tuum ducit de potentia in actionem. Hæc ille: Ipse Mercurius est interpres omnium, Hermes Græcis dictus, cuius consilio Osiris plurimùm vtitur; Quia sine Mercurio nihil fit: Ipsi olea sacra, vtpote omnium oleorum præstantissimo, qui nimis mollia indurare, dura emollire potest, vno eôdemq; igne: Reliqua ad Mercurium & Vulcanum spectantia, in sequentibus exponentur. Verum cur Isis omnia ex auro, & quidem tot integra templa, parenti suo & reliquis dijs statuit? Cum aliàs omni æuo inauditum sit vel vnicum ex auro templum statutum esse, præsertim hoc recentiori, vbi auri ex fodinis & fluuijs eruti millies maior copia est, quam antiquitùs, cum primum aurum repertum dicatur: Aut cur æris auriq; fabros Isis in honore habuit? In promptu causa est, Aurea quippe Dea est: Eadem & soror & coniunx Osiridis dicitur, quemadmodum Iuno Iouis & Rhea Saturni, qui progenitores eorum narrantur: Quæ vnica nota Chymiæ evidentissima & propria est; Cuius subiectum constat agente masculo & patiente fæminâ, tanquam fratre & sorore, nec non coniugibus, vt passim demonstrabitur. Osiris igitur & Isis, veluti & Vulcanus ac Mercurius, præcipui dij intellectuales chymici sunt, non cælestes, sed subterranei, & ab arte nati: Cumq; Isis Ceres sit & Osiris Bacchus seu Dionysus apud Græcos, reliquas eorum dotes & notas infrà trademus. Osiris verò, vt Diodorus ibidem narrat, Cum vir bonus gloriæq; cupidus esset, ingentem exercitum coëgit, vt peragraret orbem, doceretq; mortales plantare

tare vites ac tritici & hordei segetem, pecorumq; fructum, existimans, si homines ab agresti vita ad cultiorem mitioremq; traduceret, honores se (quod & consequutus est) potiturum immortales. Non enim prisci illi tantum, sed posteri etiam propter inventas ab eo segetes beneficij memores, pro vno ex maximis dijs eum habuêre. Tradunt autem Osiridem Ægypti regno constituto, rerumq; omnium curâ Isidi vxori permissâ, tradidisse ei Mercurium, cuius consilio, quoniam prudentiâ videretur excellere inter amicos, vteretur: Ducem vero exercitus, omniumq; quæ suæ ditionis erant, reliquisse Herculem, tũ quia genere proximus, tum quia fortitudine roboreq; corporis erat admirabili; Regniq; gubernationem ita partitus est, Phœniciæ & maritimæ oræ Busiridem, Æthiopiæ Libyæq; proximis regionibus Antæum præfecit: Ipse cum omnibus copijs ex Ægypto in expeditionem profectus est, secum fratrem ducens, quem Græci Apollinem dicunt & lauri repertorem: Osiridem duo filij, virtute dispares, *Anubis* & *Macedon* prosecuti sunt; vterq; armis vsus est insignibus, aliquo animali haud ab eorum natura dissimili: Nam Anubis canem, Macedon lupum insigne armorum tulit: Quâ ex re hæc animalia *Ægyptij* summo in honore habent, et horum animantium formis apud *Ægyptios* coluntur. Duxit insuper secum Pana, cui *Ægyptij* in *Thebaida*, ciuitatem sui nominis ædificârunt, Chemnim, id est, Panis vrbem vocitatam: secuti sunt eum quoq; in agris colendis experti, qui vineas plantare nosset, Maron; qui triticum sereret, Triptolemus: Omnibus deinde compositis, oratis dijs, Osiridem comam, quoad in Aegyptum rediret, nutrisse aiunt, ac versus *Æthiopiam* profectum: Cum esset in *Æthiopia*, ferunt oblatos ei Satyros, comas vmbilico tenus habentes: Dicitur Osiris fuisse cupidior risus, delectariq; solitus musicis et choreis: Quapropter illum musicorum multitudo sequebatur: Inter eos nouem fuisse virgines adolescentulas, tum canere solitas, tum in aliis eruditas, quas deinceps Græci appellârunt

Musas

Musas: Has Apollinem docuisse dicunt, qua ex re Musicus est nominatus: Hoc tempore Nilum ferunt circa Sirii Canis ortum (tunc enim maximé crescere consueuit) maiorem Aegypti partem, et eam maximè, cui Prometheus imperabat, inundasse: Absumptis enim fermè omnibus eius regionis incolis, Prometheum dolore motum se interficere voluisse; Fluvium verò propter cursus velocitatem, profunditatemq; aquarum Aquilam tunc appellatum: *Herculem* tum consilii magnitudine tum virtute volunt è vestigio compressisse aquarum impetum et ad priorem cursum conuertisse: At vero Osiris cum esset in montibus *Æthiopiæ*, vtrasq; ripas Nili aggere cinxit, ne modum excederet inundatio, sed veluti per portas quasdam exiens lenis esset atq; agris proficua. Deinde per Arabiam iuxta rubrum mare iter faciens, ad extremos Indos peruenit, vbi plures constituit vrbes, ex quibus vnam Nysam nominauit, in eius memoriam, in qua erat nutritus, vbi hederam plantavit, quæ sola eô loci alitur, et in *Nysa Aegypti*. Multa quoque alia reliquit sui apud Indos monumenta: Columnas insuper multis in locis statuit suæ expeditionis testes: Peragrauit autem et cæteras *Asiæ* nationes; Per *Hellespontum* in *Europam* transiens, *Lycurgum* in *Thracia* barbarorum regem sibi obsistentem perêmit: Illi prouinciæ *Maronem* senem præfecit; *Macedonem* filium *Macedoniæ* regem statuit, *Triptolemum Atticis* agris colendis præfecit: Denique cum orbem fermè circuisset, in *Aegyptum* rediit, tulitque dona secum à diuersis gentibus data. Deinde cum ad Deos ex hominibus esset translatus et honores illi et sacra, vt maximo Deorum, ab *Iside* et *Mercurio* instituta sunt, multaque vi mysticâ ad cultum addita, quibus eius Dei potentiam ampliorem redderent. Tantum breuiter de *Osiridis* in Indiam expeditione ex *Diodoro* attulisse sufficiat. *Hieroglyphicas* seu allegoricas hasce omnes narrationes, et veritati, si aliter, quàm sic, accipiantur, aduersissimas esse, tum ex singulis ad literam absurdis et falsis, tum ex plantatione vini, tritici et hordei segete, pecorum-

Mystica.

Nota.

que

que fructu, ab eodem inuentis, quæ in sacris literis, vt dictum, patribus ante diluvium, et in orbe primis verè attribuuntur, constat. Si quis verò artis, de qua agitur, qualẽcunq; cognitionem habeat, ille non solum negatiuè sciet, quibus rebus hactenus dicta non ascribenda sint, sed et affirmatiuè, quibus vnicé conueniant; nempe *Osiridem*, et *Isidem* esse in vno subiecto agens et patiens; et per expeditionem *Osiridis*, solutionem operis arcanissimam denotari, vbi primum ad Aethiopes nigros, póst ad mare rubrum deuenitur; qui colores vt primo & vltimó interueniant necesse est; in principio niger, qui per intermedios colores in albedinem, ac post in rubedinem transit: *Hæc enim creata sunt*, inquit Flamellus, *in hac terra nostra Aethiopiæ*; Et Rasis, *Dealba Coruum tuum, si vis dealbare ipsum cum Nilo Aegypti albescit primò, tunc cum Persia in secretis, & cũ hoc, & hoc apparebit rubedo, vt papauer in Eremo*: Si *Nilus* non intra metas retineatur, sed in agros nimis redundet, maxima inde noxa eueniret; Oportet itaq; *Prometheum* ratione præviâ, et *Herculem* labore comite, id est, artificem, ingenio manuq; id præcauere: Adsunt nouem Musæ, et frater *Apollo*, hoc est, 9. Aquilæ, et vna pars terræ nigræ, vt alij exponunt. Adsunt Satyri salientes, et chori mulierũ, choreas ducentes, nempe Nymphæ et Lymphæ, ascendentes et descendentes: semen in suum agrũ iactũ est, Cui *Triptolomus* præest, sic et vitis plantata vuas ferens copiosissimas; *Mercurius* consultor *Isidi* et *Hercules* gubernator *Aegypti* datus: *Herculem* esse artificem et *Mercurium* primũ, medium et vltimum operis, inferiús latius patebit. Si quis igitur omnia et singula huius expeditionis acta consideret, videbit nihil absq; singulari causa ibidem positum, sed omni solutioni dictæ ad vnguẽ quadrare; Sacra *Osiridi* à *Mercurio & Iside* instituta esse dicuntur, et multa alia vi mysticâ ad cultum eius addita: Vbi per vim mysticam satis declaratur, quod alius sensus, præterquam hystoricus et literalis adsit, quem nos in plærisque rimati intelligentibus satis insinuamus. Quæ de-

inde solutionem hanc, seu mortem *Osiridis*, secuta sunt, et quid circa eius mortem contigerit, sic *Diodorus* contexit: Verùm, inquit, ex vetustis Sacerdotū arcanis, qui *Osiridis* tempore fuerant, postea cōpertum est, *Osiridem Aegypto* iustè regnantē á *Typhone* fratre impio atque nefario interemptum, quem ille in sex ac viginti partes dissectum, cuilibet eorum, qui secum tanti sceleris participes fuerant, partem dedit, veluti eius facinoris conscijs, & simul vt ipsos defensores, custodesq; haberet regni fidos. *Isis* fratris eiusdēq; viri mortem auxilio filij (ORVS ei nomen erat) vlta, *Typhone*, & qui cædis conscij fuerant, interemptis, *Ægypti* regnum cepit: Cōmissa est pugna iuxta fluvium in parte *Arabiæ*, quam *Antæi* appellant vicum: Quod nomen ex *Antæi* morte ab *Hercule* occisi, *Osiridis* tempore sortitus est locus. *Osiridis* partes omnes dispersas cum inuenisset *Isis*, præter pudenda, cupiens incertum esse viri sepulchrū, ab *Aegyptijs* autem & singulis hominibus honori haberi, ex aromatibus ac cera singulas eas partes in formam hominis viro similem composuit. Convocatis deinceps *Aegypti* sacerdotibus singulis dedit *Osiridis* imaginem, asserens eis solis corpus illius creditum atque adiurans, vt nunquā, apud se esse sepulturam *Osiridis*, vlli panderent, vtque illum in abditis seruatum, vt Deum colerent, veluti *Osiridem* dum viueret, & post obitum simili ceremoniâ obseruarent. Vt autem maiori beneficio Sacerdotes ad hæc sibi promptiores faceret, tertiam eis agrorum partem ad Deorum cultum & sacra concessit: Hi tùm meritorum *Osiridis* memores, tùm beneficio *Isidis* allecti, eius mandata perfecêre; quâ ex re etiam nunc sacerdos quilibet testatur, penes se *Osiridem* sepultum esse: Animantia quoq; á principio ei dicata in honore habent; & cum moriuntur, in eorum funere renouant *Osiridis* luctum: Tauros autem sacros, hunc quidem Apim, alterum *Memphim* nominatos, sacrificant *Osiridi*, quos etiam veluti deos *Aegyptij* omnes colunt: Iurasse autem *Isis* dicitur, viro mortuo, nulli se amplius nupturam: Iusto deinceps regnauit imperio,

bene-

beneficio in ſubditos, reliquos omnes excedens: Poſt obitum verò immortalium honores conſecuta eſt, ſepultaq; apud *Memphim* in VVLCANI luco, vbi vſque ad hoc tempus ſepulchrum eius monſtratur: Nonnulli horum Deorum corpora non illic ſita arbitrantur, ſed in *Æthiopiæ*, *Aegyptique* montibus, iuxta inſulam, quæ *Nili* Portæ ab agro Dijs ſacro appelletur. Veſtigia huius oſtendunt tùm Sepulchrum *Oſiridi* conſtructum, atque à Sacerdotibus *Aegyptijs* in honore habitum, tum vrnæ trecentæ ſexaginta, quas quotidie lacte replent Sacerdotes ad id inſtituti, luctumque renouant, Deos nomine vocantes. Hac de cauſa Inſula à tranſeuntibus aditu prohibetur. Apud *Thebaidis* vero (quæ Ciuitas antiquiſſima eſt omnium) incolas, maximum habetur iuſiurandum per *Oſiridem* in nubibus exiſtentem, omnibus *Oſiridis* partibus, vt retuli, præter pudenda, ibi ſepultis: Ea quippe in fluuium à *Typhone*, cum nullus ex cædis conſcijs illa penes ſe eſſe vellet, erant proiecta: Ab *Iſide* poſtea non minori honore, quàm reliquæ partes, fuerunt Sepulchro condita. Ab *Oſiride* vero atque *Iſide* vſque ad *Alexandrum Macedonem*, qui in *Aegypto* ſui nominis vrbem condidit, annorum dicunt amplius decem millia, vt verò quidam aſſerûnt, paulò minus tria ac viginti millia extitiſſe: Hæc ille. Quæ omnia non eſſe Hyſtoricâ, ſed Allegoricâ fide ſcripta quilibet Chriſtianæ profeſſionis vel illiteratiſſimus agnoſceret, dummodo annos Mundi creationis ab initio ad hoc vſq; tempus computare ſciat, qui 5575. nondum excedunt. Vixit itaque *Oſiris* viginti millibus annis ferè ante conditum à Deo mundum, primumq; hominum parentem *Adamum*, iuxta *Aegyptiorum* Allegorias ſeu traditionem: Cumque *Hercules Oſiridi* coæuus tradatur, qui belli *Troiani* tempora, vt ſtatuuntur, paulò anteceſſit, *Troia* quoque totidem annorum millibus ante mundi creationem deleta eſt: verùm ſi hæc ex Hyſtorijs refellere ad vnguem conaremur, innumera a- *Nota.*

lia indicia huc proferenda essent, quæ iam silentio præterimus: Ad Allegorica & Hieroglyphica igitur saltem breuissimè exponenda respiciemus: *Osiris*, vt dictum, pro materia artis, ex qua Medicina aurea componatur, absque omni circuitione habetur; Hæc suo sepulchro, hoc est, vasi, imposita, à *Typhone* fratre, in multas partes discerpitur; quas post operis absolutionem *Isis* colligit & vnit, sulfure combustibili segregato; Atque sic collectio partium *Osiridis* ab *Iside* instituta, est eiusdem operis reiteratio, quæ eó usque contingit, donec *Typhonis* virtus extincta sit, & in eius locum Anima *Osiridis* sat ardens successerit adeò, vt matrem *Isidem*, seu coniugem, seu sororem amantissimam facilimè ad se conuertat; quæ est vltima perfectio: *Typhon* quid sit iam ante diximus, nempe spiritus igneus & furiosus, qui mox *Osiridem* nostrum penetret, & in suum colorem rapiat, instar veneni; quod non in primâ, sed vltima coctione fieri debet: Ignis enim in vase accensus non à *Vulcano* nimis acuatur in principio, aliás, vt ignis Inferni, totum corpus *Osiridis* combureт, ne ille vnquam vitæ restitui á matre possit: Vbi notandum, *Isidem* et *Osiridem* esse vnum idemque subiectum, in quo sit mas *Osiris* & fœmina *Isis*, nec non *Osiris* filius & *Isis* mater; vel *Osiris* frater & *Isis* soror; & sic instar *Hermaphrodyti* seu *Androgyni* se habet, dum nunc pro *Osiride*, nunc pro *Iside*, quia vtrumque sexum referat, vsurpatur & accipitur; pro diverso relationis respectu, mariti & vxoris, fratris & sororis, matris & filij: Cumq; hoc subiectum vnicum sit in rerum natura, & Chymiæ proprium, artificibus notũ, ijsdem *Osiris* & *Isis* cum tota sua familia, et rerum gestarum serie innotescent: Sacerdotes verò *Aegyptij* quod *Osiridis* imaginem habeant, sepulchrum soli cognoscant, apudque se esse asserant, nec vlli tamen patefaciant, hoc nihil aliud ostendit, quam ipsos fateri, per Allegoriam tamen, quod artificij Chymici gnari sint ac possessores, quod tamen nulli reuelare, nisi dignissimo, velint:

Osiris quid.

Isis quid.

Typhon quid.

Nota.

Tertiam agrorum partem in ſacerdotes diuiſam, Tauros & ſacrificia in memoriam Oſiridis inſtituta & reliqua omnia, Sacerdotum ſcientiam & ex arte efficaciam haud dubiè cum cæteris inferre poſſunt: Abſurdiſſimum enim eſt & à veritate hyſtorica alieniſſimum, Oſiridis regis mortui Sepulchrum abſcondi debere, nec vlli monſtrari, & vxorem eius totum regnum in ſua habere manu, vt tot ſacrificia æternis temporibus obſeruanda, tantam agrorum in ſacerdotes diuiſionem, inſtituere potuerit, niſi res eſſet myſtica & alterius originis: Et quod Iſis nulli viro pòſt nubat; & quibus ceremonijs Apis eligatur, colatur, ſuffocetur & ſepeliatur, vt póſt audiemus, quodq; in Vulcani luco ſepulta Iſis dicatur, hæc ſingula Veritatem ob oculos cuilibet intelligenti ponunt. Pudendum Oſiridis membrum eſt fæx illa nigra & inutilis, quâ primò quidem incrementum ſumpſit, at poſt ſolutionem ſeparanda à corpore reliquo mundo & puro. De tempore verò ab Oſiride ad *Alexandrum*, vt ipſi *Ægyptij* non inter ſe conueniunt, ita nec cum veritate: Cum enim Oſiris ſit, vt dictum, perſona ficta, tantum retró ſpacium temporis ſumpſerunt, cuius memoria inueſtigari non poſſet, ne res ficta appareret; aliàs ſi ſaltem quingentos aut mille annos ſtatuiſſent, forſitan ab hyſtoricis eius temporis convinci poſſent, quod fabuloſum quid & non verum eſſet: A condito enim mundo vſq; ad *Alexandrum* 3528. ſaltem numerantur anni, à diluuio veró ad eundem, 1972. Nec enim *Ægyptij* ſuis allegorijs æternitatem mundi, vt multi partim inſcitiâ, partim conſultó fecerunt, introducere poterunt, quemadmodum et Chinenſes perſuaſi ſunt, dum vtrique ſe annales decem millium annorum continuá à ſerie habere, falſiſſimé iactant. De Iſide, præter antea memorata inuenta, aſſerunt *Ægyptij*, teſte Diodoro, eam plurium inventricem ad morbos medicamentorum, & medicinæ arti admodum contuliſſe: Et mox: Ab ea quoq; medelam ad aſſequendam immortalitatem aiunt eſſe inuentam: Itaq; Orum filium à Titanis inſidijs

interfectum, ac per aquam repertum non solum in lucem restituit, sed & fecit immortalem: Videtur autem vltimus iste deorum regnasse, postquam pater Osiris fuit ad deos translatus: Orum dicunt Apollinem interpretari, ac medendi diuinandiq; artem à matre Iside edoctum, multum hominibus cum oraculis, tum medelis attulisse vtilitatis: Hæc Diodorus: Vbi obseruandum, Osiridem prius fratrem dictum esse Apollinis & Isidis, cum omnes hi à Ioue & Iunone nati dicantur, nunc Apollinem Isidis vocari filium & Osiridis; Idq; apud veram Chymiam solummodo contingit: Nam agens & patiens cum sit homogeneum quid & vnius generis, idem potest esse pater, mater, filius, filia, auus, auia, nepos, neptis, frater, soror, maritus & vxor & eiusmodi similia; quod admirabile est & in hac arte propriũ. Isidem medelas hominibus præstare credibile est; quantum enim possit ea res, que Isis dicitur, in medicinâ orbi iampridem innotuit: Filium eius Orum seu Apollinem vltimum esse deorum Ægyptiacorum, verissimum constat: Ipse enim ille est, ob quem mater & pater, auus et proaui tot labores susceperint, in Indias aliasq; mundi partes migrârint, nec non tot stupenda opera perfecerint: Hic est Philosophorum, Sacerdotum, et Regum *Ægyptiorum* thesaurus, amor et cura, propter quem parentes eius honorant, in delitijs habent et solenniter celebrant: Hic est fœtus ille philosophicus, ex Iside et Osiride, aut si mavis, *Apollo* ex Ioue et Latona natus, de cuius ortu, vt et de sororis eius Lunæ aut Cynthiæ, inferiùs dicemus: De hoc gratulabundi philosophi multis in locis meminerunt, ipsum nempe esse ex Seruo rubeo seu Gabritio patre et Beia matre natum, longeq; nobiliorem suis parentibus fore; Cumq; matre iterum filiũ coniugio copulandum, hoc est, coctum cum crudo coniungendum atq; iterum coquendũ, donec vnum quid homogeneum inseparabile ex duobus fiat, nempe spiritus perfectus: *Isaac l.2.c.26. De quo,* inquit, *Morienus loquitur: Coniunctionem facito ac animam ei inde, ita vt in æternum ab anima non separetur: Facito nuptias,*

Orus, Medicina aurea.

Nota.

nuptias, inquit Geber, ac sponsam cum sponso in lecto colloca, ac lectum eius rore cælesti irrorabis, atq; sponsa filium concipiet, is Rex erit in omnes tribus eius, omnesq; hostes eius pacem cum eo inibunt, ac rubro diademate coronabitur, Rexq; æternitatis permanebit, ac nunquam dominationem amittet. De eodem Hermes, cap. 3. *Venite*, inquit, *filij sapientum ex nunc gaudebimus & delectemur simul, quia mors consumpta est, & filius noster iam regnat ac rubeo ornamento & carne indutus est: Iam filius noster genitus Rex sumit tincturam ab igne:* Et in Metaphora Belini; *Nuncio ergo vobis, quod nisi me interfeceritis, intellectus vester nō erit perfectus, & in sorore mea Luna crescit gradus sapientiæ vestræ, & non cum alio ex seruis meis, & si sciretis secretum meū, ego sum frumentū seminatum in terram puram, quod nascens crescit & multiplicatur, & adfert fructum seminanti:* Ibid: *Ego enim sum excellens, qui exalto, deprimo cuncta, & nullus seruorum meorum potest super me, nisi vnus, cui datum est, quod contrarius est mihi, Et ipse destruit me, non tamen destruit naturam meam; et ipse est Saturnus, qui separat omnia mea membra: Postea vado ad matrem meam, quæ congregat omnia membra mea diuisa & separata, Ego sum illuminans omnia mea, & facio lumen apparere patenter in itinere de patre meo Saturno & etiam de matre mea, quæ mihi inimicatur:* Quid his, et ijs similibus, quæ apud nostrates authores extant, accommodatius ad Orum Isidis filium aut ipsum Osiridem, cuius membra ab Iside congregantur, dici potest? Quod quoq; filius cum matre concumbat, innumeris locis apud philosophos insinuatur, præsertim in Secreto maximo; vbi dicitur, *Verum confiteor, peccator sum, quod cum matre mea, quæ me priùs in suo ventre portauerat, consueui multiplicare filios meos & cum ipsa consueui delectari & amicabiliter amplexari, vt ex ea & per eam possim mihi similes augmentare & multiplicare, iuxta illud, Pater eius Sol, mater eius Luna:* Et dicit Arnoldus; *Matrem puram accipias, & eam in lecto ponas cum filijs, & ibi delectetur, & quando incipiet aliquantulum delectari, in aqua frigida extingue,* Sic Lullius in Codicill: Cap. 14. *Oportet*, inquit, *matrem,*

trem, quæ prius generat filium, in humari in ventre filij et ab eo generari: Quód verò eadem sit mater et soror, quod naturæ quid adversum videtur, ex hactenus dictis, et ex disputatione *Solis* et *Mercurij* patet; vbi *Mercurius*; *Ego*, inquit, *spiritualis sum, & in me latet sapientia abscondita, & qui me iunxerit filio vel fratri meo, viuet & gaudebit, habebitque sempiternum Thesaurum, adeò vt si pasceret quotidie mille millia hominum, non indigeret*: sed his missis & lectori ipsi ad indagandum authorum sententias et cum hisce *Aegyptijs* antiquissimis conferendum relictis, *Diodori* narrationes de *Aegyptiorum* arcanis prosequamur; qui dicto loco, *Aegyptij* Sacerdotes, inquit, à Solis regno, vsque ad *Alexandri* tempus, quo in *Asiam* transcendit, annos computant, ferè mille et viginti: Fabulantur quoq; priscos illos Deos regnasse annis amplius mille et ducentis, posteriores verò non minus trecentis; quod alij de Lunæ et non Solis motu accipiunt, menses pro annis computantes: Lege quoque *Aegyptij* præter communem cæterorum hominum morem sanxêre, fas esse sororem à fratre vxorem capi, exemplo *Isidis* moti, quæ fratri *Osiridi* nupsisset. *Eusebius*, qui *Aegypti* reges quoq; commemorat, Oceanum omnium primum ponit in annum Mundi, 1802. quo tempore *Nimrod* primus Rex in orbe regnauit: Et post Oceanum, *Osiridem* et *Isidem*; deinde Dynastiam *Aegyptiorum* quâ pastores regnârunt Annis 103. Póst, *Dynastiam* Polytanorum per annos 348. quorum vltimus est Miris seu *Pharao Menophis* dictus, circiter annum Mundi, 2550. Hinc *Dynastiam Larthum* per annos, 194. Posthanc Diapolytanorum per annos 177. *Herodotus* ab anno mundi, 3060. *Aegyptios* reges enumerat, inter quos Anno Mundi, 3228. *Sethon Vulcani* Sacerdos regnauit; de quo mirum videri debeat, quod et Rex et Sacerdos fuerit; nec verò *Iouis*, aut magni Dei, sed gentilium deorum vilissimi, *Vulcani*, cui ignis tunc vt post, quoque sacer credebatur: Quod si iam mille annos et viginti ab annis Mundi, quando *Alexander* Magnus in *Aegyptum* venit, detrahamus, regnum Solis seu Ori, qui

Sethon Rex, Vulcani Sacerdos.

post

post *Osiridem* regnasse perhibetur, in annum Mundi 2608. incidere animaduertemus, quo tempore Zetus, secundum Eusebium, Dynastiæ Larthum regnauit, qui Miridi successerat: sic hac ratione Solis regnum in *Aegypto* locum non inuenit, vti nec *Osiridis*, *Isidis*, *Mercurij*, *Vulcani*, *Saturni*, *Iouis*, *Nili*, aut *Oceani*; nisi fortè ante mundi creationem eos regnasse somniemus, vtpote nihil in nihilo: Haud verò inscius sum, inquit *Diodorus*, à nonnullis scriptoribus tradi, horum Deorum sepulchra in Nysa Arabiæ sita; à qua *Nysêum Dionysium* appellant; Esse autem vtriq; dicatam Columnam sacris sculptam literis tradunt:

IN COLVMNA ISIDIS *hac scripta esse*:

EGO ISIS SVM AEGYPTI REGINA, A MERCVRIO ERVDITA:
QVAE EGO LEGIBVS STATVI, NVLLVS SOLVET:
EGO SVM VXOR OSIRIDIS:
EGO SVM PRIMA FRVGVM INVENTRIX
EGO SVM ORI REGIS MATER;
EGO SVM IN ASTRO CANIS REFVLGENS.
MIHI BVBASTIA VRBS CONDITA EST.
GAVDE, GAVDE AEGYPTE, QVAE ME NVTRISTI.

IN COLVMNA OSIRIDIS, *hæc scripta dicuntur*.

MIHI PATER SATVRNVS, DEORVM OMNIVM IVNIOR.
SVM VERO OSIRIS REX, QVI VNIVERSVM PERAGRAVI ORBEM VSQVE AD DESERTOS INDORVM FINES.

AD EOS QVOQVE PROFECTVS SVM, QVI ARCTO SVBIACENT, VSQVE AD HISTRI FONTES.

ET ITERVM ALIAS QVOQVE ORBIS ADII VSQVE AD MARE OCEANVM PARTES.

SVM SATVRNI FILIVS ANTIQVIOR, GERMEN EX PVLCHRO ET GENEROSO ORTV, CVI NON SEMEN GENVS FVIT.

NEQVE VLLVS EST IN ORBE, AD QVEM NON ACCESSERIM, LOCVS, DOCENS OMNES EA, QVORVM INVENTOR FVI.

Hæc tantum in Columnis legi posse adfirmant; alia(quæ plurima sunt) tempore esse corrupta. Et de his sanè, quæ in Sepulchris extant consentiunt ferè omnes. NAM QVAE SACERDOTES CONDITA IN ARCANIS HABENT, NOLVNT, VT VERITAS IGNOTA SIT, AD MVLTOS MANARE, POENA IIS ADIECTA, QVI EA IN VVLGVS PRODERENT. Hactenus *Diodorus*. Hæc singula adeò dilucida sunt, vt vix vberiori probatione aut explicatione egeant: Etsi veró eiusmodi Columnæ aliquando in illis locis extiterint, tamen non inde consequitur, reuerà deos aut homines ibi fuisse conditos, qui ea fecerint, vt ad literam *Osiridi* & *Isidi* attribuuntur; sed è diuerso patet, has columnas ab artificibus veris in laudem Dei Creatoris, tantorum donorũ Largitoris, ac testimonium veritatis *Osiridi* & *Isidi* pro æternâ memoriâ consecratas esse, quibus non omnino stupidos ad inquisitionem rerum abditarum incitare voluerunt: *Isis* á *Mercurio* se eruditam tradit; quia ita oportuit, cum tota mercurialis sit; *Ægypti* regina vocatur, quia *Isidis* nutu & instinctu omnes res *Ægyptiæ* ordinatæ sunt tam publicé, quam priua-

ARCANA

Nota. Isis à Mercurio erudita.

priuatim, non quod ipsa dederit leges, sed earum conferendarum causa fuerit, vt et *Mercurius*; Hic vt totum, *Isis* et *Osiris*, vt partes se habent; Cumque tria dici possint, duo tamen sunt, & reuera vnum; quia vnum ex altero ortum ducat: Frugum inuentrix habetur, quia semen Mundi docuit in suam propriam terram mittere, idque propagare, quod tota ars est, at non rustica illa, notissima, sed Philosophica arcanissima: Osiris verò se *Saturni* filium prædicat, & in asserenda sua natiuitate mendax haud invenitur; Veritas enim ex Tempore, quod *Saturnum* multi putant perperàm, progenita dicitur; Peragrauit orbem ad Indos vsque et Histri seu Danubij fontes; velut ipse gloriatur, & sic in Rhætiam Germaniæ tractum peruenit; idque non immerito; nam & septentrionales hasce gentes docuit suum frumentum propagare: Quod ex nullo semine *Saturni* patris productus sit, testatur: mater enim eius virgo est, et pater non concubuit, nihilominus eius conceptio facta est absque semine in naturâ: Per Calorem enim draconis rubei & ardentis maturatur; Cumq; maturus sit, ipse est semen optimum in matrem suam spargendum; Rex enim à seruo mutuari cogitur tam diu, donec regni sui reditus exegerit à subditis, tum ille alienæ opis non est indigus, sed de proprio thesauro & vestium colore singulis, quantum sufficiat, communicare potest: Quod autem Sacerdotes illa inarcanis habeant, & non cuilibet patefaciant, quid per illa mysteria & sacra denotatum sit, quisve finis aut scopus, quæ Causarũ series, impulsiua, efficiens, formalis aut materialis, non caret ratione: Si enim omnibus constitisset, eo tempore tale artificium chymicum in *Aegypto* apud Sacerdotes exercerj, ideoq; tot et tantas ceremonias ordinatas, ingens omnium gentium concursus in *Aegyptum* factus fuisset, Variæq; expeditiones regum exterorum eòdem tentatæ et susceptæ; vnde se Reges et Sacerdotes *Aegyptij* bello intricassent absq; causa, Cum in silentio quieti suis bonis frui possent; Ideoq; interdictum fuit capitali supplicio

Osiris Saturni filius.

Nota. Sacra Ægyptia cur Arcana habita.

quicquam de arcanis illis propalare; idq; eó facilius quia plærique Reges ipsi ex Sacerdotibus electi et creati erant, vt Sacerdotes ex philosophis: Ad hæc nullus vel minimam horum arcanorum cognitionem habuit, præterquam Sacerdotes; Et Sacerdotes, filios Sacerdotes habuerunt, vt singuli opifices opifices; nec licuit alteri ad sacerdotium aspirare, sed cuilibet de necessitate impendebat paternum munus aut opificium exercere: Hac ratione nec inquilinis alijs, preter Sacerdotes, hanc scientiam esse in rerum natura, innotuit; multó minus peregrinis, qui eandem ob causam *Aegypto* penitus arcebantur, aut si advenissent, cum ignominia aut periculo capitis repellebantur; Cum veró póst cuiusdam Regis beneficētiâ allecti propinquiores populi Græci adventassent, obscurâ quadam famâ exciti, constat *Aegyptias* arcanissimas artes quoq; in alias orbis partes propagatas esse, vt póst latiús differemus: Reliquæ causæ huius scientiæ occultationis sunt eædem cum ijs, cur artifices latere conueniat, aut cur Vulgo artem non videri veram conducat; quæ apud authores abundé legi possunt; vt non opus sit húc plura de ijs adduci: De *Alexandro* Magno referunt, cum in *Ægypto* versantem á Sacerdote quodam Leone dicto, pro *Arcano Arcanorum* rescivisse, illos, qui vulgo pro dijs habentur, non deos sed homines mortales *Aegyptiosq;* reges fuisse, idq; ad Olympiadem matrem perscripsisse, mandasseq; vt lectam epistolam in ignem abijceret: Cum enim Græcis ijdem pro dijs colerentur, nempe vná cum arte, religione *Aegyptiarum* per *Orpheum* aut *Melampodem* ad ipsos translata, inconsultum erat vulgo innotescere, receptos deos non esse deos; cum hinc confusio omnis æquitatis impendere videretur, veri vnius Dei cognitione non perceptâ, ideoq; *Alexander* epistolam igne absumi mandauit: nam metus deorum etiam falsorum, pro veris tamen agnitorum, homines omni tempore in officio continuit, ne quicquam contra leges latas, aut religionem, aut summum magistratum attentarent. Quod si sacerdos ille Leo, vt res est, con-

ARCANA

Nota.

fessus

fessus esset, absq; dubio totam artem *Alexandro* Magno, qui tum *Aegyptum* possidebat, manifestare coactus fuisset: Ita sub Osiridis et Isidis fabulosis involucris artem, quam diu voluerunt, celârunt: Si enim constitisset publicé, Osiridem et Isidem nec deos, nec homines fuisse, sicnec Saturnũ, Iovem, Martem, Mercuriũ, Apollinem, Dianam, Venerẽ Vulcanum, vnquam vixisse aut regnasse, ac nihilominus singulis tot et tanta sacra fieri et honores exhiberi, curiosioribus, quid tandem sub illis velatis nominibus compræhenderetur ac lateret, indagandi ansam præbuisset: Quod Sacerdotibus Ægyptijs ab omni ratione alienum videbatur et cum summo periculo coniunctum; ideoq; tales non deos, sed homines fuisse, inq; deorũ ordinem receptos, asserere cogebantur; ac ita *Alexandro* causam præbuerunt, cum dij maiorum gentium adeó per orbem cultu divino celebrati, saltem homines et reges fuissent, vt et ipse se pro Deo coli et proclamari passus sit, mortali corpore circumscriptus: Præter *Osiridis* et *Isidis* cultum, *Herculi* quoque honores habitos, et Eleusinia seu Cereris arcanissima sacra, alijsq; Dijs instituta esse, nempe *Vulcano*, *Mercurio*, *Saturno*, *Ioui* et similibus, apud Ægyptios ex Hystorijs notum est; sed illis alibi euoluendis relictis, nunc ad reges Aegyptiorũ celebriores nos conuertemus: Vt autem Sacerdotes Aegyptij disciplinarum artiumque repertorem Mercuriũ fuisse tradunt, ita eorum, quæ ad vitam spectant, Reges: Antiquitus enim non ad principantium progeniẽ, vt *Diodorus* inquit, ferebantur regna, sed ad eos, qui plurimũ de hominũ vita mereri viderentur, siue ob communẽ vtilitatem creante sibi reges populo, siue quod ita in libris sacris contineretur: Eorum nonnulli fabulantur, deos primũ & Heroas in Ægypto paulò minus decem & octo millia regnasse annos, deorumq; postremũ Orum Isidis regno potitum; Homines vero paulò minus quina dena millia, vsq; ad centesimam atq; octogesimam Olympiadem, quo tempore in Ægyptum transcendit Diodorus, regnante Ptolemæo, qui nonus est *Dionysius* appellatus. Verum ex chronologia mundi constat, *Ægyptios* sacerdotes numero

Alexander cur se pro Deo habari voluit.

2. De præcipuis Ægypti Regibus Philosophis.

certo annorum, pro incerto vsos, ac illorum, qui nunquam regnârunt, nec in rerum natura fuerunt, regna vltra omnium hystoricorum memoriam reposuisse: Primum post deos in Ægypto regnasse ferunt Menā, qui primus scriptas leges *Ægyptijs* tradidit (quas finxit se Mercurij præcepto tanquam magnorum bonorum causam futuras promulgare) eiusq; progeniem regnū tenuisse, nempe 52. Reges, annis 1040. Busiridem deinde regnasse cum 8. posteris, quorum vltimus quoq; Busiris dictus, qui Solis vrbem ab *Aegyptijs*, Thebas à Græcis appellatam, condidit, cuius mœnia 140. sint stadia ambitu complexa, ædificia ornatissima, & centum portæ sint, & in qualibet earum custodes ducenti cum equis & curribus: Non solum verò hunc regem, sed & qui post eum regnârunt, multa accepimus ad huius ciuitatis amplitudinem ornamenta contulisse donis; præterea decorasse pluribus argenteis, aureis, eburneis statuis insuper, colossorum instar, atq; obeliscis, ex vnico lapide factis, vt planè constet, nullam sub sole vrbem ita fuisse exornatam: Hæc sunt verba Diodori: Hæc ciuitas ad miraculū artis & naturæ extructa & à singulis Regibus Philosophis dotata tot stupendis preciosissimis operibus, in honorem ORI, seu Apollinis, siue Solis, non cælestis astri, sed Philosophici, è terra producti & Vulcani operâ elaborati, deorum vltimi, consecrata animadvertitur, quam videre aut intrare nulli extero licebat, quamuis fama eius longè latéq; per orbem disseminata sit; Hinc Græci de ea scribentes nihil certi, tanquam non oculati testes, pronunciârunt, sed velut somnia & incredibilia de Thebis *Aegyptijs* Centiportis passim sparserunt: Hæc sola vrbs ad luxum & opum ostentationem extructa sufficiens & evidentissimum documentum de *Aegyptiorum* chymico Artificio dare posset ijs, qui rem acutius consyderent; de quâ ita Diodorus; Referunt, inquit, Sacerdotes, 47. Sepulchra regia, quorum vsq; ad Ptolemæum Lagum, 17. tantúm supererant, in eorum libris scripta continerj: Tantam pecuniarum copiam in *Aegypto* fuisse tradunt, vt ex incendijs

Mena.

Busiris.

Thebæ Aegyptiæ centiportæ amplissima.

Thebarum ornatus & divitiæ.

dijs (Cambysis tempore, qui Aegyptiorum templa combussit, & omne aurum et argentum in Persiam transtulit) quæ omnia absumpsêre, inter cætera parum quid auri, quod tamen vltra 300. talenta sit pensum, effluxerit, argenti veró 2300. Idque de Thebis Aegyptijs intelligendū est: Busiridem Aegypti regem, qui Thebas condidit, Philosophum fuisse, et *Vulcani* sacerdotem, velut cæteri, nullum est dubium, etsi eius crudelitas apud Græcos magis detestata, quam scientia celebrata sit: Annumeratur enim à Græcis *Herculis* laboribus, quod nimirum è Libya in Aegyptum profectus Busirim, Neptuni Lysianassæque vel Libyes filium, aduenas *Ioni* vel *Neptuno* patri immolantem, é medio sustulerit; Idque á posterioribus Poetis in Busiridis ignominiam adfictum dicitur, eam ob causam, quia non licebat Græcis eius tempore Aegyptum, cuius diuitias ex fama cognouerant, intrare, vt antè dictum: Stupenda alia opera regis *Simandij* describuntur ab *Hecatæo* et *Diodoro*, cuius monumentū *Thebis* non solum magnitudine conspicuum, sed & arte mirabili & lapidum naturâ excellens fuit, stadiorum decem, in cuius aditu Porta erat duorum iugerum longitudine, altitudine 45. cubitorum; Scriptum erat in eo:

Nota.

Stupenda opera Regis Simandij, Thebis in Ægypto.

REX REGVM SIMANDIVS SVM.
SI QVIS, QVALIS FVERIM, ET VBI IACEAM, NOSSE VELIT, MEORVM ALIQVID OPERVM EXVPERET.

Esse quoque et aliud signum matris ferunt vnico lapide cubitorum 20. habens supra caput Reginas tres, quæ ostenderent filiam, vxorem se & regis matrem fuisse. Post hanc Portam & aliud erat peristylum nobilius superiore, sculpturis varijs, in quêis bellum erat contra Bactrianos, quibus regis filij imperabant, desciscentes ab eo, gestum aduersus hos quadringentis millibus peditum, equitum viginti, in quatuor partes diuiso exercitu, cum profectus esset. Prima

muri

muri pars obſidionem vrbis ſculptam continebat, ab eâ parte, qua fluvius muros alluit: Rege deinde cum parte hoſtium congreſſo, Leo vná cum eo initâ pugnâ hoſtes in fugam verterat. Scriptores quidam veram hyſtoriam fuiſſe, leoniſque operâ domi enutriti regem in pugnâ vti ſolitum ad victoriam ferunt. Alij ob fortitudinem corporis præcipuam, leonis ſimilitudine, corporis animique vires ipſum oſtendere voluiſſe. Secundus paries ſculptus erat captivis abſque pudendis, manibuſque á Rege ductis; quæ nota erat, illos eſſe animo viles, & corpore imbecilles. Tertium latus ſculpturis varijs picturiſq; decoris, regis ſacrificia, triumphumque deuictis hoſtibus continebat. In medio Periſtyli latere, ſtatuæ jacebant duæ ingentes ex vnico lapide, cubitorum 27. ad quas tres ex periſtylo aditus patebant: Has prope domus erat columnis ſuſpenſa, cuius latus quodlibet duo jugera complectebatur: In ea ſtatuæ duæ ligneæ poſitæ haud paruo numero, repræſentantes tum eos, qui de re dubia diſceptarent, tum reſpicientes eos, qui in iudicijs ſententias ferrent: Hi ab vna muri parte ſculpti 30. numero erant, et in medio iudicandi princeps, cuius à collo ſuſpenſa Veritas penderet, et oculis eſſet ſubclauſis, librorum cumulo circumſtante: Hæ imagines præ ſe ferebant, iudices integros eſſe debere, Prætorem ſolam inſpicere veritatem. Dehinc ambulatorium erat domibus plenum, inque eis diuerſa epularum genera, ſuauia guſtu præparata: ſculptus deinde eminens cæteris Rex varijs coloribus, aurum atque argentum, quæ ex aureis, argenteiſque metallis annuatim ceperat, Deo offerens: Inſcripta quoque ſumma erat omnis in argentum redacta.

Minæ ter decies centena & ducenta millia millium.

Sequebatur dehinc ſacra Bibliotheca, in qua inſcriptum erat.

ANIMI MEDICAMENTVM.

Pone Bibliothecam domus ſita erat egregia, in qua viginti eſſent *Iouis* et *Iunonis* lectiſternia, Regis inſuper ſtatua

tua, vbi & regis corpus sepultum videbatur: Hanc circumstabant plurima habitacula, in quibus picta cernebantur animantia Aegyptia singula sacris apta, omnia sepulchrum versus ascendentia: Circumibat monumenta aureus circulus, cubitis 365. vnius cubiti spissitudine, in quo descripti erant per singulos cubitos dies anni et astrorum ortus atque occasus, quidve ea secundum Aegyptios astrologos obseruata significarent: Eumq; circulum ferunt, quo tempore Cambyses et Persæ Aegyptijs imperârunt, ablatum. Quæ magnificentissima Regis *Simanaÿ* opera hactenus ex *Diodoro* enarrata, non solum materiâ, sed et formâ satis declarant, cui rei et intentioni plæraq; instituta sint, quomodocunq; Hystorici interpretentur: Haud verisimile est, regē auri & argenti ex metallorū fodinis annuatim accepti summam inscripsisse monumento, quasi hæc perpetua et sibi propria foret, cū tamen nunquam non decressere possit; quia diuitiæ ex fodinis perceptæ rarò sunt statæ aut eædē, sed subitó plærunq; mutantur; Deinde *Simandius* hæc opera sibi addicare non poterat, quorum ipse author non esset, at saltem dispensator; cum æquè ad antecessores et posteros ea gloria spectaret: Et stultitiæ proximū videretur, divitias ex terra erutas, post mortem suo sepulchro incidi curare: Adhæc sūma tanta est, vt incredibilis sit, si ex fodinis percepta annuatim dicatur; quia mille milliones auri longè excedit: Vnde mysticum quid subesse dixero, aut numerum finitum pro infinito positū: quod verò hanc inscriptionem sequatur sacra Bibliotheca, hoc est, supellex librorum sacrorum seu Hieroglyphicis literis scriptorum cum titulo, Animi medicamentum, quid aliud indicat, quam quod à *Salomone* Sapientiæ, *cap.* 7. (citante Rosario Philosophorum) dicitur: *In comparatione illius omne aurum tanquam arena exigua est, veluti lutum æstimabitur argentū in conspectu illius: Melior est enim acquisitio eius negociatione argenti & auri purissimi: Fructus illius preciosior est cunctis opibus huius mundi, & omnia, quæ in mundo desiderantur, huic non valent comparari:*

HIEROGLYPHICA.

Nota.

13200000000 *Coronat.*

 Lon-

Longitudo dierum et sanitas in dextera eius, in sinistra verò eius gloria & diuitiæ infinitæ: viæ eius operationes pulchræ & laudabiles, non despectæ, & semitæ eius moderatæ, & non festinæ, sed cum laboris diuturni instantiâ: Lignum vitæ est his, qui apprehendunt eam, & lumen indeficiens, beati qui tenuerunt eam. Quæ verba licet de æternâ Sapientiâ, quæ est Christus, explicari possint, tamen quod potius de terrestribus intelligenda sint præterquâ quod id circumstantiæ ferè omnes innuant, auctor mihi est princeps quidā imperij electorali celsitudine et doctrinâ tam Philosophicâ, qualis hæc est, quàm Theologicâ insignis et præclarissimus, qui mihi geminas medicinæ aureæ dotes cōmendans, eadem verba in mediū adduxit, omni exceptione maiora: Quó et spectare videntur ex statuæ erectæ, & forte belli gesti Allegorica expositio, vbi rex instar leonis dimicat, et hostes absq; pudendis conspiciuntur; quāuis non negem ex his nonnulla ad veram hystoriam referri posse: per pudenda autem heterogeniū quid, vnde nostro subiecto ortus et propagatio accidit, denotari solet, quo per *Vulcani* operam spoliato, Triumphus regis, leonino robore praediti, sequitur: Ne quid de judicibus et prætore, eorumq; figuris hieroglyphicis addamus; quæ ad rē præsentem fortè aptius; quám ad vulgo notam iudiciorum formam, accommodari poterunt; Hic enim veritas, ibi justitia quæritur; quò spectant et varia epularū genera apposita: A regis *Symandij* progenie *Ogdous Vchoreus* descendit, qui *Memphim* condidit ambitu stadiorum, 150. vrbem omnium *Ægypti* præclarissimam: Quo defuncto, duodecima post eum proles *Ægypti* regnum possēdit, nomine Miris; post quem proles septima Sesostris rex factus, superiores omnes gloria et rerum magnitudine excessit: cuius educationē et res gestas hic præteribimus, et saltem nonnulla huc spectantia de eo adducemus: Asserunt plures ex scriptoribus, patri post natum Sesostrem in somnis *Vulcanum* prædixisse, infantem genitum toti orbi imperaturum: præter alias res stupendas et expeditiones fæliciter in extremas Indias, aliasq; orbis partes absolutas,

Sesostris. *A.M.* 2711.

nauem

nauem ex Cedro fecit 280. Cubitorum longitudine, deauratam exterius, interius verò deargentatam, quā dono obtulit Deo, qui maximé *Thebis* colitur; *Memphi* in *Vulcani* templo suas et vxoris, lapidis vnius statuas, altitudine cubitorum 30. filiorum verò 20. ob hanc rem collocauit: Regibus seu ducibus quatuor, á se devictis, aut quibus regna tradidisset, aut quos diversis provincijs præfecisset, præstituto die in Aegyptum venientibus, eiq; dona offerentibus, si quando ad Templum iret, aut per vrbem incederet, loco equorum curru junctis, vsus est: Annos 33. regnavit: adeò autem diuturna eius gloria ingensq; ad posteros manavit, vt cum multis postea seculis, *Persis Aegypti* imperium tenentibus, *Darius Xerxis* pater vellet in *Memphi* suam ante Sesostris statuam ponere, princeps Sacerdotum publicè contradiceret, asserens, illum nondum Sesostris opera æquasse; quod responsum haud quaquam ægré ferens Rex, sed lætatus admodum libertate loquendi, se curaturum inquit, vt nihilo illius virtute, si tantundem viueret, esset inferior, hortatusq; est, vt ætatis ejusdē conferret gesta. Póst *Amasis*, *Actisanes Æthiops*, ac iterum Miris, qui Labyrinthum, mirandum opus, condidit; cui similem in Creta regnanti *Minoi Dædalus* construxisse dicitur; At *Diodori* tempore Cretensis defecit; Aegyptius integer mansit. Post hūc Cetes, à Græcis *Protheus* dictus, deinde Octavus ab eo Chemnis, qui 50. regnauit annos, & Pyramidum maximā extruxit; cui successit Chabreus ac post Micerinus, aliarum Piramidum extructores: Alij maiorem Pyramidem Armeum extruxisse, secundam Amasim, tertiam Masum asserunt, quam volunt quidam Rhodopis pellicis sepulchrum fuisse, & id non nullorum principum, qui eam amassent, communi opera absolutum. Post Bocchorus, deinde Sabacchus Aethiops regnauit, qui si bene regnare vellet, in somnijs iubebatur omnes sacerdotes occidere; Ne verò tantum scelus perpetraret, regno se volens abdicauit, & in Aethiopiam secessit: Tum Aegyptus á 12. Paribus gubernata est, ex quibus Psammiticus, (cuius regnum in annum

IN VVLCANI Templo statuæ.

Labyrinthus Aegypti.

Mundi 3278. refertur) Monarchiam obtinuit; Hic Aegyptiorum regũ primus cæteras nationes ad importanda, quæ apud se erant, allexit, securitate singulis adeuntibus præbita: Apud superiores enim reges nulli externi ad Aegyptum nauigabant, cum partim occiderentur, partim adigerentur in seruitutem: Impietas, inquit *Diodorus*, *Busiridis* tempore apud *Aegyptios* aduersus exteros seruata Græcis causam præbuit, licet minimè veram, sed multâ contractam crudelitate, scribendi, quæ de eo in fabulis feruntur. Post Psammiticum regnauit quarta progenies: Post Apri-
A.M. 3390. cus, ac post hunc strangulatũ Amasis, cuius tempore (quo & Polycrates *Samius* tyrannus vixit) Pythagoras rediјt in Græciam: Amasis regnauit 55. annis, vt alijs placet 44. et post eum *Psamenites* 6. annis: Tum Cambyses Persarum rex *Aegyptum* armis cepit, circa tertium annum *Olympiadis*, tertiæ et sexagesimæ: *Aethiopes* verò quatuor, non continuis, sed diuersis temporibus regnârunt, annis fermè 6. *Persæ* duce Cambyse rege, annis 134. Postremi *Macedones*, et qui ab eis manârunt, annis 276. *Aegyptijs* imperrâunt: Præter hos temporibus reliquis *Ægyptij* omnes regnum tenuêre, viri quidẽ 470. mulieres 6. Ex hactenus enume-
Nota. ratis præcipuorum Regum Aegypti operibus & factis, præter ante dicta, manifesto conspicitur, non obscura artificij Chymici vestigia adhuc tempore *Diodori* in *Aegypto* extitisse, quæ licet ille nõ eo fine obseruarit, quippe olim prorsus incognita, nos tamen alijs quoq; documentis instituti, in his veritatem manifestissimè scintillare animaduertimus; Nam quid causæ aliud esset, cur *Vulcani* templum primarium Memphi fuerit, ejusq; Sacra arcanissima, & nulli aperienda semper habita? Quin & Reges *Vulcani* Sacerdotes dicerentur, Cum tamen apud alias gentes huic Deo credito non tantus honos præstitus, sed extremus locus semper inter reliquos relictus? Cur *Aegyptus* exteris non adeunda fuit, nisi quod plus diuitiarum apud se esse crederent *Aegyptij*, quam ab advenis apportari posset, ac interim ad victum omnia abundantissimè haberent? Cur tot opera incredibilia & stupenda, qualia Mun-
dus

dus nusquã tum temporis, nec adhuc imitari potuit, immẽsis laboribus, et sumptibus plusquam regijs, posteritati relicta essent, nisi ab arte profecta et ad veritatem eius demonstrandam perfecta forent? Cur Sacerdotes tertiam partem omnium prouentuum et vectigalium, et quidem primò ante Regem accepissent, nisi talis causa subesset, quod ex illis Reges crearentur, ab illis leges promulgarentur, et per illos Sacra Vulcano fierent; hoc est, artificiũ chymicum Vulcani operâ conficeretur? Quibus & hieroglyphicæ animaliũ literæ seu picturæ, quas nulli declarare licuit, adnumerentur; De quibus etsi ab alijs integro volumine actum sit, tamen nescio an, præter vulgatissima palam & superficialiter cognita, quicquam eo contineatur; Non dubitamus morum institutiones inde peti posse & virtutum & vitiorum symbola, nec non rudimenta quædam physica maioris mũdi, vt quilibet pro suo ingenio ea intellecta interpretatur, sed ea non tanti momenti esse suspicamur, cur mundus inde in religionibus mutationem sentiret, ac tot & tanta solennia, sacra, ceremoniæ & ritus fierent, tot leges ferrentur, nouæ literæ fingerentur, & singula tenebris & silentio inuoluerentur, advenæ arcerentur & arcanorum reuelatores capitali supplicio punirentur: Nos ex innumeris hieroglyphicis animaliũ picturis præcipuas saltem, & quarum gratiâ reliquæ introductæ sint, seligemus, et antè dictis et post dicendis applicabimus, vtpote cum quibus solis sint consentaneæ: Quotquot Aegyptiorum hystorias scripserunt, vnanimi consensu meminerunt Apidis, bouis sacri, de quo nonnulla ex Diodoro Siculo, vt plæraq; alia, adferemus: Addemus, inquit ille, et his, quæ circa sacri Tauri, quem vocant Apim, curam fieri percepimus: Eo mortuo magnificèq; sepulto, quærunt ad id delecti Sacerdotes vitulum priori persimilem; inuento, populus luctum finit: sacerdotes, quibus ea imminet sollicitudo, primùm in civitatem Nili vitulum perducunt, in qua eum nutriunt diebus 40. Deinceps in navim contectam, habitaculum aureum habentem, introducentes,

3. De hieroglyphicis animalium figuris.

Mũdus mutationem sensit ex Ægyptiorum institutis.

Apis, bos seu vitulus sacer Aegyptijs.

L. 2. c. 4.

centes, et ad Memphim, vt deum, ducentes *IN VVLCANI* Fano locant: His diebus solæ mulieres Taurum vident, quæ ante eius faciem astantes, vestibus sublatis, ei abrasum fæmen ostentant: Reliquo tempore prohibentur in conspectum huius Dei accedere. Hæc Diodorus: Alij addunt, necessariò in boue colorem nigrum requiri, ac signum aliquod album seu maculam lunæ crescentis et corniculatæ formâ in fronte vel alterutro latere, et præterea ab omni macula immunem esse debere; Postquam vero per quatuor annos in Vulcani templo nutritus & cultus sit, magnâ solennitate in fontem quendam immergi vivum; eiusq; cadauer inferri Sepulchro sumptuosissimo, ac postea Serapin dici, aliumq; bouem, vt prius, per totam Ægypti regionem, ijsdem maculis & coloribus insignem, magnâ curâ à Sacerdotibus inquiri; Quám sumptuosissima palatia, Cubilia dicta, Memphis in Vulcani templo huic boui struxerint, quâ sollicitudine ipsum curârint & enutriuerint, quaq; reuerentia & cultu prosequuti sint, apud Anthores varios sparsím notari potest: Hunc morem colendi bouis *Diodorus* suo tempore perdurasse testatur à multis seculis inde obseruatum; Quod si Israelitici populi, á Mose ex Aegypto educti, idololatriam in deserto, Aaronis permissu, institutam, consyderemus, quomodo ex auro vitulum fecerint, eiq; diuinos honores circumsaltando Aegyptio ritu adhibuerint, longè ante id temporis in Aegypto cultum Apis receptum fuisse, animaduertemus: *Moses* enim circiter annum mundi 2454. ante natum Christum 1509. populum Israeliticum ex Aegypto eduxit; & *Diodorus Siculus* Aegyptum perlustrauit Anno mundi 3907. ante natum Christum 55. Ex qua computatione patet interuallum inter *Mosis* eductionem & Diodori peregrinationem esse 1453. annorum, quo continué, & longè antè & pòst, ritus colendi bouis in Aegypto permansit. Cuius institutionis, vt antiquissimæ, ipsi Aegyptij causas veras ignorant, ideoq; diuersissimas vulgo proponunt: Sic enim *Diodorus* dicto libro. 1. Honoris, *inquit*, boui impensi

Strabo lib. vlt. Plin. l. 8. c. 46.

Quamdiu Apis cultus Ægyptijs.

pensi causam nonnulli tradunt, quod defuncti *Osiridis* anima in bouem transmigrasset; quæ deinceps ad posteros pergens fuerit transfusa: Alij à *Typhone* interfecto *Osiride*, ferunt Apim membra eius collecta in bovem ligneum corio bouis albo circumdatum reposuisse, ideoque civitatem Busiridem appellatam: Multa alia de Api fabulantur, quæ longum esset singulatim referre. Omnia veró miranda & fide majora de ejusmodi animalium honore differentes Aegyptij, dubitationem haud paruam quærentibus causas injecerunt: Sacerdotes secretiora quædam scripta, provt jam diximus, habent: Multi Aegyptiorum tres causas reddunt, quarum prima omnino fabulosa est, & antiquorum simplicitate digna: Aiunt enim, priores Deos, cum pauci numero essent, viribusque populo impares, impietatem verò hominum timerent, similes se quibusdam animantibus finxisse, eoq; modo crudelitatem, vimq; hominum effugisse: Parto deinceps orbis imperio, vt redderetur animalibus gratia, quæ suæ salutis causam præbuissent, consecrasse illa, quorum sumpsissent formam, ostendisseq; quo pacto & viva nutrienda essent & mortua sepeliēda. Secūda causa; Ferunt Aegyptios veteres, apud quos nulla esset militaris doctrina, cum à vicinis sæpius bello superarentur, excogitasse ferre aliquod insigne, quod milites sequerentur: Figuras igitur animalium, quæ nunc colunt, duces eorum in bello tulisse, eaq; ex re cognito, seruatoq; sub quo quisque militaret ordine, victoriam consecutos: Igitur visum esse gratiam his animalibus, tanquam victoriæ authoribus, reddi, statutumque nefas esse, quodpiam eorum, quorum imago delata fuerit, occidi, sed coli potius debere, honoreq; affici: Tertia affertur causa, horum animantium illata victui hominum vtilitas; bos fæmella & alios parit, qui terram arant, & ipsa haud invtilis ad arandum: Oves bis edunt fætus, lanamque præbentes vario accommodatam vsui, lac, caseumque abundè nobis præbent. Canis tum venationi, tum ad custodiam prodest: Propterea deum, qui apud eos Anubis vocatur, capite

Secretiora.

Prima Causa.

Colendorum animalium fabulosa.

Secunda Causa.

Tertia Causa.

capite fingunt canino, significantes custodem corporis *Osiridis* atq; *Isidis* fuisse: Hæc *Diodorus*. Hæ causæ, vt ipsi Diodoro ethnico, qui nec veri Dei cognitionem, nec falsorum numinum differentiam, multò minus chymicæ veritatis quicquam sciuit, non satisfecerunt, sed indignæ tantæ operæ precio visæ sunt, ita multò minus nobis longè aliter institutis tum in vera Dei religione, tum Chymiæ studio, ad palatum esse poterunt; Imò potius nugatoriæ & relatu vix dignæ censentur, quippe ab omni ratione & experientia alienissimæ: Interim cum veræ causæ, quæ suâ luce se illustrarent, dari non deberent, nec poterant, tum à vulgo ignaro, tum à Sacerdotibus rei conscijs, qualescunq; ad formam seu prætextum effingendæ fuerunt; quæ cum sapientioribus absurdæ viderentur, non iniuriâ illi Ægyptiorum stoliditatem in numinibus colendis deriserunt: Verùm Ægyptios multarum artium & scientiarum primos inuentores & cultores esse nemo inficias ire poterit, et semper pro prudentissimis subtilissimiq; ingenij hominibus habitos celebratosq;, quomodo igitur præ cæteris gentibus ad puerilia delyramenta circa brutorum cultus deuenissent, nisi alia causa secretior, quam reuelare non liceat, subesset? Sacerdotes veritatis conscij religione & capitali pœna deterriti nihil aperuerunt de tantis Secretis; Vulgares alij siue literati, siue Idiotæ inter Aegyptios ne minimum de vera causa sciuerunt, ideoq; nil aliud quam fabulas et res ad speciem fictas scribendo manifestare alijs potuerunt; ita vt quò magis causas veras inquirentes falsi fuerint, et à scopo seducti, eò gratius id Sacerdotibus conscijs contigerit: Cum enim sibi persuasum haberent, Deum omnium Creatorem per Creaturas suas agnosci & coli posse, erroneâ imaginatione non fuerũt solliciti, vulgum aliter in religione instiui, cum mutationem ejusmodi sibi periculosissimam futuram prospicerent: Verâ autem animantium cultûs sub silentio causâ tectâ, necessariũ erat varias easq; falsas ratiunculas produci, quæ seipsas iugulent invicem & è medio tollant: Verum *Diodorus*

Nota.

Ægyptij sapientissimi antiquitus.

dorus

dorus fatetur secretiora quædam scripta de hisce apud Sacerdotes extare, alijs adhuc incognita: quæ qualia fuerint secreta, vt animi Medicamentum dici reuera possent ac solerent, dies jam posterior detexit: Valeant itaque causæ illæ ternæ a pueris deridendæ & ab omni veritate absonæ, ijsque credat, qui velit, nobis aliæ innotuerunt rationes; si veró eædem sub Allegoria dictæ sint, simul constare poterunt, ac prima, quæ ad literam absurdissima, ad sensum veritati magis correspondebit: Cum enim dij chymici, *Osiris, Isis, Mercurius*, & *Vulcanus*, timerent hominum impietatem, sua opera illis absque discrimine largiri noluerunt, ideoque sub figura & schemate variorum animantium ea, tanquam pelle, velaverunt, et abscondêrunt; ne agnoscerentur, nisi â conscijs aut rationabilibus: Non enim tutum erat, arcanissima naturæ Papyro Niloticæ aut membranis animantium per scripturam aperte concredere, sed videbatur consultum characteribus essentialibus ab animantibus desumptis, invicem colloqui, ne audientes aut videntes scirent, scientes autem non ignorarent: Quod vt magis conspicuum fiat, breviter nos causam hujus divini cultus boui, Api dicto, impensi percurremus, vnde de cæteris simile judicium sumendum erit: Est autem bos niger Hieroglyphicus et indubitatus character materiæ veræ et vnicæ Philosophicæ, vt patet ex multis vtriusq; proprietatibus et Allegorijs: Proprietates naturæ etsi nullæ essent, arbitrium voluntatis ad ejusmodi designationem tamen sufficeret; Omnium enim Technicorum vocabulorũ aut noematum rationem nimis curiose velle quærere, absq; ratione esset: Idem in Hieroglyphicis forté locum habet animaliũ, quod in characteribus et notis literarum; Quantum veró suspicari licet, hoc animal, Taurus ad cultum seligitur, præ alijs, vt Apis dicatur, quia alias notum et insigne est vtilitate, robore, cicuritate et præstantiâ naturæ; tum quia magna pars agriculturæ in arando

Cur bos in Aegypto cultus.

Nota.

Apis lingua Aegyptia, bos.

arando, occando, triturando et alijs operibus laboriosissimis huic incumbat, tum quia lunæ crescentis imaginem cornibus et maculis albis in nigro corpore ad vivum exprimat; Ad hæc colore varium est, naturâ tractabile, et non admodum raræ inuentionis: Aliæ si quæ sint proprietates ab alijs obseruentur, hæ nobis sufficiunt: Est autem hic bos simulacrum *Isidis* et *Osiridis* visibile et sensibus obuium, à quo ad mentem facilis fiat recursus intelligenti, nempe quid illo denotetur: Verùm hìc quæri posset, an igitur eiusmodi cultus institutio adeo necessaria fuit, vt chymicum artificium absq; eo exerceri non poterat? Ad quod respondeo; Duas esse motiuas seu impulsiuas causas primarias harum ceremoniarum et rituum introductorum; Primam ac præcipuam, vt Deo, summo Creatori atque tantorum munerum Largitori, quotidiè à conscijs sacerdotibus gratia redderetur, conspecto hoc animali, vt visibili obiecto et quasi sacramēto et symbolo externo, quod interiores pectoris motus ad Deum dirigere admoneret; Vtq; Sacerdotes iuniores huius rei nondum perfectam scientiam adepti ad inquisitionem eorum, quæ obscuriora erant, hisce hieroglyphicis characteribus incitarentur: Credibile enim est philosophorum discipulos hisce rudimentis se invicem exercuisse, inquirendo et consyderando rerum et animalium imagines seu figuras, vt perfecti theorici fierent, antequam praxi manum adhiberent: Vt enim quod manus antè notauit, mens facilius retinet, sic quod mens bene præmeditata est, id manus aptius pòst exprimit: Altera ac secundaria causa est respectu vulgi, tum vt hoc in officio & veneratione huius animalis, licet ignarum, contineretur, legibusq; morem gereret, tum vt non inquireret in acta et scripta Sapientum, Chymiæ artificium tractantium: Si enim nullus cultus externus huic rei adfuisset, Sacerdotes illi, non Sacerdotes, sed artifices chymici proclamati essent, et quilibet præ curiositate in eorum facta et effecta inqui-

Colendi bouis Duæ causæ impulsiuæ.

1.

2. Causa.

inquiſiuiſſet; A quo timore per religionis prætextum liberi euaſerunt, licet ſemper in Vulcani templo ignem fouerent, eiq; noctes et dies aduigilarent; Nam ita res ſacra poſtulauit: Quæ intelligenti ſufficient: Per taurum quoq; materiam philoſophicam denotari, patet ex *Oſiride* et *Iſide*, antè ſatis declaratis, qui per Apim intelliguntur, cum *Oſiridis* anima in Apim mortuum, Serapin poſt dictum, migrare dicatur: et quoſcunq; honores *Oſiridi* et *Iſidi* debeant, eoſdem Api impendere teneantur Aegyptij: Præterea ſequentibus temporibus à Græcis ſemper eadem materia per boues allegoricè inſinuata eſt, vt patet in Tauro Minois ſeu Minotauro labyrintho Cretenſi incluſo et à Theſeo deuicto, ope Ariadnes; in bobus *Herculis* ex Heſperia ſeu Iberia Geryonis tricorporis, (Chryſaoris filij, ſanguinis Meduſæ nepotis,) abacti, nempe ex Pyrenæis montibus; in bobus ſolis in Trinacria paſtis, in tauris ab Iaſone ſub iugum miſſis, et in alijs eiuſmodi quàm pluribus: Color huic boui Api niger adeſſe debebat eandem ob cauſam, quia nigrum nigrius nigro eſt artis initium; In fronte autem vel alterutro latere macula alba creſcentis lunæ, alias abſq; maculis omninò requirebatur iuuenis, ſeu vitulus, ſanus et generoſus; quia ætas iunior, vt in ouis incubatui idoneis requiritur, ſic et in materia philoſophica; vtq; oua gallinæ ſine gallo edita inutilia ſunt, ſic ſubiectum philoſophicum, ſeu Apis abſq; lunæ creſcentis imagine vix quicquam prodeſt; Quartum annum Apis non excedit, quo præſente mergitur, et alius eius vice inquiritur, eodemq; modo nutritur, colitur et extinguitur; quia neceſſe eſt vt iuuenis maneat; Curſu enim Philoſophiæ ter quaterq; abſoluto, de nouo incipitur, vt *Typhon Oſiridem* iterum interimat, et *Iſis* ſui coniugis membra de nouo recolligat: Alij dicunt Iſidem eſſe lunam, *Oſiridem* ſolem, cæleſtes, iiſque Apim ſacrum, præſertim dictis maculis notatum; At illi Solem et Lunam philoſophorum nunquam viderunt, ne quidem

per vmbram; hoc est, noctuæ sunt ad hunc solem, qui etiam noctu lucet intelligentibus, ignaris, sub tenebris tectus; *Caput enim artis*, inquit Hermes cap. 1. *Est coruus, qui in nigredine noctis & claritate diei volat sine alis*. Habitaculum præterea aureum, quo Apis tenebatur, Vulcani fanum, quo nutriebatur, et cæteri cultus adhibiti idem attestantur: Quemadmodum autem imago bouis sculpta Chaos philosophicum, vt totum continens, denotauit, ita figuræ aliorum animalium vel partes totius vel operationis, pro cuiuslibet naturæ diuersitate, expresserunt; quas cum Aegyptiorum vulgus in Pyramidibus, columnis, statuis, templis alijsque locis pictas aut sculptas vná cum Api animaduertit, ijsque reuerentiam et silentium à Sacerdotibus impendi, eodem sensu et honore, quo Apim, cætera quoque bruta animantia colere cepit: Hæc est origo et radix brutalis superstitionis Aegyptiorum in colendis quibuscunque animalibus et plantis, ab Api eiusque hieroglyphicis exorta, inque mentes eorum proseminata et infixa; Dum enim signum pro signato appræhendit præ ignorantia, vt canis lapidem pro iactore præ bile, externæque superficiei inhæret, negligit interiora, quæ intellectu, non oculis, cernenda forent; dumque vmbram captat, rei essentiam perdit: Sic superstitio ex superstione et error ex errore natus est, conniuentibus ad hoc Sacerdotibus, ex causis prædictis; Nec verò fieri potuit, vt talis opinio cum lacte materno imbibita, pòst extirparetur, nisi monstratâ veritate, ob quam hæc talia et tanta ab antiquissimis ordinata, quod nullo modo fas erat; Hinc singulæ ferè ciuitates Aegypti sumpto à Memphi (quæ bouem colebat) exemplo, singula animalia venerari proq; numinibus habere ceperunt; Vnde et nominari se optârunt, tanquam à Dijs ortum ducentes, vt Bubastia à boue, sic Leontopolis à Leone, Lycopolis à Lupo, ab alijs aliæ: *Strabo* lib. 17. Geographiæ de ijsdem *Ægyptijs*, eorumque ani-

Origo superstitionis Ægyptiæ.

Vnde animalia cepta coli in Ægypto.

animalium cultus varietate sic scribit: Saitæ & Thebani ovem colebant præcipuè, Latum piscem Nili Latopolitani, Lupum Lycopolitani, Cynocephalum Hermopolitani, Cetum Babylonij, qui colebant iuxta *Memphim*, Aquilã Thebani, Leonem Leontopolitani, Capram & Hircum Mendesij, murem & araneum Athribitæ: Verùm cum nonnulli Ægyptiorum deorum immensum numerum producant, nos cæteris omissis præcipua saltem animalium Hieroglyphica perlustrabimus, vtpote Canis, Lupi, Felis, Leonis, Hirci, Ichneumonis, Cynocephali, Crocodili, Ibidis, Accipitris & Aquilæ. Canis Mercurio, vt custos affingitur, estq; ejus proprium Hieroglyphicum: Nam Canino capite Mercurium pingebant, quem Anubim vocârunt, velut singularem Deum Ægyptium; vt enim *Mercurius*, *Osiridis* & *Isidis* consiliarius seu minister vbiq; constituitur, ita Canis, quo vix animal sagacius est, huic sacer habetur: Hinc *Virgilius* Anubim appellat latratorem, seu caninos latratus edentem hoc versu: Omnigenûmq; Deûm monstra & latrator Anubis. Lupos cur venerati sint, tradunt varias causas; alij ob similitudinem canum, alij quod, cum *Isis* vnà cum filio Oro bello dimicatura esset, *Osiris* in Lupi formâ, ab inferis & vxori & filio contra *Typhonem* auxilio venerit: Alij alias rationes fingunt: Verùm eandem esse causam introductionis figuræ Lupi, quæ Canis, ex circumstantijs satis apparet; *Anubis* & *Macedon*, vt ante dictum, fingebantur filij *Osiridis*, quorum ille Canis, hic Lupi insignia in armis gestaret; Hic *Anubis* habetur pro *Mercurio*, qui vel consiliarius vel officiarius est *Isidis*, non filius, & Orus solus natus dicitur ex *Osiride* & *Iside*: vnde constat, si pro hystoria rerum aut personarum hæc assumantur, in omnibus & singulis à seipsis refelli: Nihil autem aliud canis & lupus Hieroglyphicè designant, quam duas partes in vno Subjecto, quarum vna est cicurior & tractabilior seu minus fugax, altera ferocior & fugacior; Cumque *Anubis* fingitur canino capite, materia Philoso-

Cur præcipua animalia culta in Aegypto.

Canis.

Lupus.

Nota.

phica denotatur eo respectu, quo est stabilior & fixior; Cum Macedon Lupino, quo volatilior: *Lupus enim noster*, inquit *Rhasis* in Epistola, *in Oriente invenitur & Canis in Occidente*; *Iste momordit illum, & iste momordit istum, & fiunt rabidi ambo, et interficiunt se ad invicem donec fiat ex eis toxicum & Theriaca*: Hinc *Isis* de seipsa testatur, vt habet ejus columnæ inscriptio, quod sit in astro Canis refulgens; Et Author rythmorum Germanicorum; *Alexander*, inquit, *ex Persia scribit, Lupum & Canem in hac argilla esse educatos, tamen à Philosopho nobis indicatur, vtrumque vnam habere originem, Lupum scilicet ab Oriente prouenire, Canem verò ab Occidente ortum habere.* Sic & Felis *Isidi* sacra habebatur eâdem ratione, quia *Isis* Lunæ cœlesti ac fæmineæ naturæ assimilabatur, ac felis vicissitudines Lunæ tenere oculorum incremento ac decremento videbatur; vnde in præcipuo honore fuit apud superstitiosos Ægyptios felis, habebaturque capitale felem occidisse, vt *Diodorus* narrat exemplo cujusdam Romani plebeij & Regis Persici ob feli illatas injurias trucidatorum; Leonem veró vt animalium regem, qui victricis esset naturæ, calidæ & igneæ, nec non sanguine aliorum victitaret, posuerunt, eoque sulfur leonina pelle insignitum denotârunt; de quo cum sæpius hisce libris dixerimus, vt notorium hic omittimus: Hircus idem cum *Typhone, Priapo, Phallo*, Satyris & Titanibus designare animadvertitur; cum enim sit animal ad libidinem pronum, vt patet ex *Virg. Egl. 3.*

Felis.

Leo.

Hircus.

Novimus & qui te transversa tuentibus hircis,
Et quo, sed faciles Nymphæ risere sacello.

Hinc pro generationis membro, quod *Osiridi*, aut ejus patri *Saturno*, aut avo Cœlo, detractum est, sumitur; & *Baccho*, qui *Osiris* est, sacer habetur, vt & *Phallus*, de quo inferius: Ichneumon murem figura referre traditur, vnde & Mus Indicus, à quibusdam dicitur: Huic cum Crocodilo aiunt inter-

Ichneumon.

necinum bellum esse, cui cum viribus & magnitudine impar sit, astu hostem aggreditur, dum in illius dormientis fauces insilit, corrosisque intestinis ipsum prosternit; Hujus absque dubio rationem habuerunt antiquissimi qui ejus animalis figurâ, tanquam charactere Hieroglyphico primitus vsi sunt: Tale enim quid accidere in hoc naturali artificio tam notum est quam quod notissimum: Nam vnum, quod fixum est, jugulat reliquum, quod volatile, & sic ex vtroque fit Theriaca Medicina aurea: Nihil autem frequentius Cynocephalo in Ægyptijs symbolis visitur, idque ob naturam ejus animalis; quod Isidorus lib. 11. hoc modo describit: Cynocephalus est monstrum caput habens caninum, de quo narratur in lib. de Naturis rerum, quod vnus Cynocephalus fuit delatus regi Francorum Ludoico, caput habens ferè caninum, cætera verò membra sicut homo, crura quidem humano modo nuda, manus etiam & brachia, collum album ac nudum, dorsum verò pilosum, erectus vt homo stabat; & ita decenter et honesté sicut homo cibum manibus capiebat & ori inferebat: Hujus meminit *Augustin.* l. 2. c. 14. *De Ciuitate Dei*, vbi *Thomas Valois* addit, *Augustinum* per *Cynocephalum* intelligere *Mercurium* seu Hermetem Aegyptium; vnde & dicit *lib. 3. cap.* 12. 16. Miror sanè si ipsa scilicet, Deorum mater, Rhea, peperit Cynocephalum, quæ longè postea venit ex *Ægypto*: Hunc autem *Mercurium* seu *Hermetem* dicit *Isidorus* l. 8. *cap. vlt.* fuisse formatum cum capite canino; Nam Canis est animal sagacissimum, sic et ipse fuit sapientissimus: Hæc *Valois*: Huic animali, (si non ipsum est) persimile est Bavian dictum, cujus vt simiæ gestus sunt varij et disciplina mira: Ratio ex ante dictis conspicua est, cuj alij adijciunt, quod mictu iterato viginti quatuor horas diej naturalis exprimat, ac ita solis motum in circulo repræsentet: De Crocodilis eorumque veneratione, Causæ quæ apud Aegyptios traduntur, absurdissimæ sunt; quia patriam securam præstent à prædonibus, qui metu horum á Nilo abstinere cogantur

Cynocephalus.

Crocodilus.

tur; quasi Crocodili sub aquis degentes potius hostem propulsare possint, quam ipsi Aegyptij sub eorum Crocodilorum tyrannide præoccupati et nunquam securi; cum Crocodilus omnibus prædonibus sit rapacior et crudelior, tam Aegyptijs, quá in exteris infestus, et aquis et terris metuendus: Menam veró á Crocodilo per paludem *Mæridis* vectum esse, quem sui canes persequerentur, ideoque a b eo mandatum, bestiam hanc pro Deo coli, eique vrbē Crocodilopolin dictam extrui, vt in Lupi honorem Lycopolin, in Leonis leontopolin, omnino incredibile est; Non á merito animalium id provenisse, sed ob physicam significationem arcanam, non omnibus notam, certo certius est: Hoc enim animal et aquis et terris degit; solumque ex quaprupedibus ovum parit; qua ratione ovum philosophicum verè exprimit; quod cum imperfectum sit, tamen omnia sibi necessaria intra se habet: De Ibide eadem est ratio, quæ deprædandis serpentibus Aegypto maximé salutaris habita est; Hæc avis *Isidi* et *Mercurio* sacra credebatur ob arcanas naturæ dotes, tum quod venenosa depascendo aerem salubriorem ac animalibus vitam tutiorem præstaret, tum quod ipsa sibi Clysteris injectione ab obstructionibus, quæ alvum interciperent, medicaretur. Accipitrem *Osiridi* sacrum putant, quia solaris avis videatur non solum ob oculorum aciem, quâ valet, sed etiam naturam igneam ad bella promptam; vnde illud *Ovidij*.

Ibis.

Accipiter.

Odimus accipitrem, quia semper vivit in armis.

Hac enim Martiali vi cæteras aves in prædam vocat, sibique in sanginem convertit: Præ his omnibus veró Aquilam Reginam volucrum agnouerunt, et inter sacros characteres, quos Hieroglyphicos vocant Aegyptij, reposuerunt, easdem ob causas, quas antea, et post, vbi Aquilæ fit mentio, recensuimus: Præter has figuras Hieroglyphicas innumeræ aliæ reperiuntur, vt in Pyramidibus, Isidis mensa, ac similibus antiquissimis operibus Aegyptijs

Aquila.

et

& inſcriptionibus apparet, verum hæ nobis exempli vice hoc loco ſufficient; Scribant alij de Hieroglyphicis *Ægyptiorum* magna commentaria, vt velint, vix tamen arbitor, abſque *Vulcani* & *Mercurij*, imó Medicinæ (in quâ plurimum *Oſiris* et *Iſis* præſtiterunt) verâ cognitione, & vſu eos quicquam niſi verba daturos, vtcunque ad morales, imó moroſas, ac verè moras et meras tricas implicando explicent: Cauſa veriſſima, cur Dij crediti horum animalium formis gaudeant vel lætentur, vulgo ignota fuit, niſi quod putârint (vt ſupra ſub prima cauſa meminimus) Deos territos ob metum Gigantum in Aegyptum aufugiſſe, ibique aſſumptis variorum animalium figuris ſe abſcondiſſe; Hinc *Ovid. 5. Met.* Cuilibet ex Dijs ſingulare animal aſſcribit, ſub cujus tegmine latuerit, his verſibus.

Huc quoque Terrigenam veniſſe Typhoea narrat,
Et ſe mentitis ſuperos celâſſe figuris.
Duxque gregis, dixit, ſit Iupiter, vnde recurvis
Nunc quoque formatur Libycis cum cornibus Hammon,
Delius in corvo eſt, proles Semeleia Capro,
Felle ſoror Phœbi, niueâ Saturnia vaccâ,
Piſce Venus latuit, Cyllenius Ibidis ales.

Præter animalium, aliarumque rerum figuras pro characteribus Hieroglyphicis vſurpatas, in ſingulis Aegyptiorum templis Harpocratis ſimulachrum viſebatur, eâ forma, vt digito ori impreſſo ſilentium ſeruandum, & altera manu pudenda abſcondens, libidinem deteſtandã, innueret; idque non abſque cauſa; Hæc enim quatenùs arcana arcaniſſima naturæ non omnibus inſinuanda, vtque Dej dona precioſiſſima, ita non libidine aut luxuria dehoneſtanda ſunt. *Harpocrates*

Sunt præterea monumenta haud dubia in *Aegypto* reliqua, quorum vel memoria extet in hyſtorijs vel veſtigia hodierno quoque die obvia, de artificio Philoſophico ſi non per ſe, tamen cum alijs iuncta evidens teſtimonium per- 4 De *alijs indicijs & Monumentis Aegyptiorum.*

Coloniæ Ægyptiorum. perhibentia; vtpote quòd tot coloniæ per vniversum ferè orbem inde deductæ tradantur, quæ omnino tales sunt, vt alicuius magnæ gentis potētia & diuitijs celeberrimæ initium extiterint. Nam, vt *Diodorus* tradit, in *Babyloniam* colonos traduxisse Belum Neptuni volunt Libyæq; filium, qui sedem vrbi poné Euphratem cum elegisset, Sacerdotes (hos Chaldæos *Babylonij* vocant, qui more Ægyptiorum astra obseruarent) physicos etiam, Astrologiæ qui dediti essent, instituit: quod autem hic Belus ab alijs Saturnus, ab alijs Iupiter dictus, ex Sacerdotibus Ægyptijs oriundus sit, et artificij arcanissimi tum Sacerdotibus illis proprij gnarus fuerit, eiusq; ope tanti regni incrementum præstiterit ex sequentibus, vbi de templo ipsi erecto sermo erit, patebit: præterquam quod nomen ipsum Saturni aut Iovis illi inditum satis conuincat, eum aureæ deorum genealogiæ participem fuisse: Ferunt etiam, inquit *Diodorus*, Danaum ex Aegypto cum filiabus profectum antiquissimam ferè vrbium Græciæ, Argos condidisse; in Lydiam Cypri appulisse, susceptumq; ab incolis erecto Mineruæ templo, statuam ingentem Deæ dicasse. Quod verò *Danaus* Aegyptius arcani Aegyptij cognitionem habuerit & cum Belo affinitatem, patet ex allegorijs à poëtis post illorum tempora fictis de *Danai* filiabus, quæ maritos suos occiderint, vnde apud inferos vas perforatum aquis replere frustraneâ operâ cogantur; quæ et Daneides et Belides appellantur, quia quidam *Belum Danai* patrem statuunt, alij horum coniugum; De *Colchis Diodorus* quoq; refert, quod Aegyptiorum sint coloniæ, qui in Ponto habitant; Hi fodinas metallorum secuti sunt, easq; in Colchide colere ceperunt; Vnde & Iason Vellus aureum deportauit: Sic Ammianus l. 22. Colchos antiquam Aegyptiorum sobolem esse refert: Nam linificium adeò apud eos vulgatum est, vt in peregrina quoq; loca exportetur. Iudæos insuper, *Diodorus* inquit, qui Arabiam inter Syriamq; consedêre ab ipsis Aegyptijs testantur transmigrasse: Quapropter et apud has nationes, addit, antiquo more circumciduntur pueri,

Belus.

Danaus.

Colchi.

Iudæi.

pueri, ab Ægypto eâ consuetudine traducta. Verum in his ex ignorantia sacrarum literarum, originem circumcisionis apud Iudæos ab Aegyptijs deducit, cum econtrà fieri debeat; Postquam *Abraham* ex Dei ipsius iussu hunc ritum in posteros suos transmiserit, à quibus multi in Aegypto diuersis temporibus consederunt, ibique circumcisionem sine dubio propagârunt: In qua Israelitarum ex Aegypto eductione singulare quoque accidens abundantiæ diuitiarum auri et argenti apud Aegyptios apparet; Cum singuli ex Israelitis à Deo iubebantur aurea et argentea vasa mutuó accipere secumq; auferre; Vbi videtur et horum vasorum magnam copiam ibi fuisse et haud magnam æstimationem aut preciositatem, quod viri rustici, seruiles, alienigenæ, contra ipsius Regis nutum inde migraturi et redeundi animum non habentes, à vicinis suis Aegyptijs eadem inpetrârint; Nam præterquam quod Deus Aegyptiorum voluntatem in manu sua habuerit eóq; direxerit, tamen si priuati homines non multum auri & argenti ipsi habuissent, non potuissent alijs dare mutuò; Quod si hoc verum est de priuatis personis, quid æstimandum erit de Sacerdotibus et Regibus ipsis, quantum illi thesaurorum et opum ex metallis habuerint, de quibus legitur, quod propria reconditoria seu gazophylacia ad aurum & argentum reseruandum extruxerint, quod sanè mirum videri possit illo antiquo, non nostro tempore; Athenienses quoq; colonos Saitarum gentis Aegyptiæ asserere nituntur, vt patet ex Diodoro: qui inquit; Fuerunt & Aegyptij quidam Atheniensium duces: Dipetes enim Mnethei pater, cum esset Aegyptius, postmodum Atheniensium ciuis et rex factus est: Similiter & Erichtheum tradunt Aegyptium genere Atheniensibus imperasse, qui ex Aegypto Atheniensibus attulit frumentum, ob idq; beneficium eis regem constitutum, qui sumpto regno docuit eos ceremonias ac mysteria Cereris Eleusinæ ab Aegyptijs translata: Eam quoq; deam his temporibus coæuam Athenas frumenta comportasse dicunt & serere

Nota.

Athenienses.

Dipetes.

Erichtheus.

Vt quidam volunt. denuó triticum docuisse: Athenienses regnante Erichtheo cum omnes terræ fructus siccitas abumpsisset, Cererem *A.M.2568* præsentem frumento eos iuuisse; Sacra insuper et mysteria eius Deæ tunc in Eleusina suscepta, quæ eadem et penes Aegyptios celebrantur: Hæc *Diodorus*: Verum hæc fabu-*Nota.* losa esse et nunquam reuera contigisse, apparet ex innumeris circumstantijs, quamvis pro hystoria ab Ethnicis credita et recepta fuerint: Nam vsus frumenti longé antiquior est et ante diluvium non ignotus, ideoq; Nohæ posteris non insolitus, ad quos Græci pertinent, præsertim cum cæli iniquitas in eorum regione non denegauerit frumenta aut vinũ: Adhæc Ceres nulla Dea reuera est aut fuit, sed vt constat ex anté narratis et in posterum narrandis, cum ipsa *Isis* habeatur, ac póst Triptolemum, vt nutrix, nutriuisse, èodem referenda est: Nec cõueniunt inter se, nunc Erichtheũ nunc Cererem ipsam, nunc Triptolemũ Athenienses docuisse frumentorũ seminationem et vsum, quasi adeó indociles extiterint Atheniẽses, vt primâ vice appræhendere nequiuerint; Et si vnus ex dictis frumenta Græcis dedisset, cæteris hoc asscribi nequit, tũq; quæritur, quo ante id victitârint Athenienses, an glandibus, vt poëtæ fabulantur? et vnde, an ex Aegypto, vel ex alia regione, vel cælitús frumenta primitús apportârit; Verum qualia hæc frumenta fuerint, póst ex Hieroglyphicis Eleusiniorum sacrorum clarissimè patebit, ideoq; hic omittimus: Similiter ibidem de Eumolpis mentio fiet horum sacrorum Sa-*Eumolpides.* cerdotibus. Nam et Eumolpides, inquit *Diodorus*, ab Aegyptijs Sacerdotibus traducti sunt, et a Pastophoris præcones: Idem, solos ex Græcis, inquit, Athenienses per *Isidem* iurare, formâ moribusq; Aegyptijs similes, pluraq; *Cadmus.* alia his similia magis ambitiosé quam veré asseruntur. *Cadmus* quoq; ex Thebis Aegypti ortus præter cæteros filios & Semelen suscepit; Nam cum missus esset a patre Agenore in Europam, vehementi iactatus tempestate in Rhodum venit, ibiq; Neptuno ædificauit templum, eiusq; curam Phænicibus quibusdam ab se in insula relictis deman-

demandavit: Ex his poſtmodum ſacerdotes, qui faciendis præeſſent ſacris, ex ſucceſſione manârunt: *Cadmus Minervam Lindiam* ornavit donis, in quêis olla fuit ærea admodum conſpicua, antiqvo more fabrefacta: In ea literis Phœniceis, quas aiunt primum ex Phœnicibus in Græciam allatas, appellataſque Phœniceas, inſcriptum erat, Terram Rhodum à ſerpentibus vaſtatum iri; quæ verba ſi ritè intelligantur, totam artem chymicam breviſſimo Hierogyphico apertiſſimè evolvunt: Nam cur ollam eam *Minervæ* Deæ ſapientiæ obtulit? cur æream, & quidem antiquo more fabrefactam? Cum enim hæc antiquiſſimo tempore contigiſſe dicantur, cur dicitur adhuc antiquo more fabrefactam ollam eſſe; niſi potiùs ad materiam, quam ad formam ibi reſpiciatur? Phœniceas literas Hieroglyphicas fuiſſe non eſt dubium, aut potiùs, Allegorici ſenſus, eaſdem cum Puniceis, quarum ante meminimus; Terra autem *Rhodus*, cum Allegoricè ibi accipiatur, Terra Philoſophica eſt, quæ á Serpentibus deuaſtanda erit, in quibus duobus, vt arcaniſſimis, nempe terra Rhodia (alia enim non valet) & ſerpentibus volatilibus & venenoſis totum magiſterium quieſcit: ideoque hoc à *Cadmo*, quaſi vatidico ſpiritu, prædictum fuerat; Donum ſanè æreum *Minervæ* (ſapientiæ Deæ habitæ, vtpote ex Cerebro *Iovis* enatæ) oblatum non tanti erat momenti ob materiam nec formam, cum precioſiora dona Deæ offerenda eſſent, ex auro, gemmis & alijs; niſi quid Hieroglyphici Aegyptij continuiſſent; Huc accedit, quod omnia de *Cadmo* ferè fabuloſa ſint & chymiæ propria arcana denotent; quomodo nempe bovem ſequutus varij coloris, vbi hic recubuit, ille vrbem condiderit, ſocioſque ad fontem miſerit, à Dracone ingenti, *Typhonis* & *Echidnæ* filio, pòſt extinctos; quem ipſe *Cadmus* aggreſſus trucidarit, ejuſque dentes in terram pro ſeminio ſparſerit, vnde enati Terrigenæ fratres in *Cadmum* irruentes: Cum verò *Cadmus* vnum eorum Lapide clam percuſſiſſet, inde inteſtino bello exorto ſe mutuò è medio ſuſtulerunt: Hæc ſingula

Arcana. Nota.

esse accommodatissima veræ chymiæ Hieroglyphica opera nemo non videt, vt etiam in sequentibus demonstrabitur latiùs: Eódem spectat, quod *Orpheus* Thebanorum amicus finxerit Dionysium, qui apud Aegyptios Osiris & Latinos Bacchus est, ex *Ioue* & *Semele Cadmi* filia, natum, quasi primò post *Thebas* à *Cadmo* conditas *Dionysius* seu *Osiris* ortus dicatur, cum tamen longé ante *Cadmi* tempora apud *Aegyptios* celeberrimus fuerit, non quod reuera Deus extiterit, sed inter Hieroglyphicos pro primario, vt dictum, creditus & receptus: Ideoque Aegyptij scriptores tradunt, nugari Græcos, quod *Dionysium* apud sese natum ebuccinentur: *Diodorus* quoque nonnulla alia *lib. 2. c. 6.* de Aegyptijs recenset his verbis: Multa quoq; alia fabulosè de Aegyptijs feruntur, quæ adhuc nomine & opere perseuerant. Nam in vrbe Achanta trans *Nylum*, Libyam versus procul à *Memphi* stadijs 150. vas est perforatum; ad quod singulis diebus sacerdotes 360. aquam ex *Nilo* deferunt: Asini etiam ficti fabula monstratur in quadam celebritate: Nodos enim, quos vnus in principio longioris funis complicat, alij post sequentes dissoluunt. *Melampodem* insuper ferunt *Dionysii* sacra ab Aegyptijs ad Græcos transtulisse, quæve de *Saturno* feruntur, deque Titanum pugna, hystoria postremó omnem Deorum passionem docuisse. *Dædalum* quoque aiunt imitatum esse labyrinthi errores, qui ad hoc vsque tempus manet. Hunc aliqui ædificasse dicunt Mendetum, alij Maronem multò antequam *Saturnus* regnasset. Numerus priscarum apud Aegyptios statuarum idem est, qui est à *Dædalo* Græcis factus. Templi *Vulcani* vestibuli, quod pulcherimum in Memphi situm est, *Dædalum* architectum fuisse constat, obque eam rem à populo statuâ ligneâ in templo, quæ ab ipso fabricata sit, donatum. Huic propter artis præstantiam, multaque ab eo inuenta, magna gloria adepta deorum honores accolæ impenderunt: In vna enim *Memphis* insularum templum nunc quoq; est *Dædalo* dicatum; Hæc *Diodorus*; Cum Græci arcana Aegyptia potissima

Fabulosa alia de Ægyptijs.

Melampus.

Dædalus.

Templum Vulcani pulcherrimum.

rescīuerint, ceremonias quoque et ritus sacros quibus illa regi simul et propagari possent, receperunt; Hinc fabula de *Danai* filiabus, vas perforatum aqua replentibus, ac reliqua ejusmodi apud Græcos celebrata sunt; Templū *Vulcani* quoque preciosissimum apud Ægyptios fuisse *Diodorus* narrat, quia vt dictum, á *Vulcano* et *Mercurio* ferè omnia sua bona post Deum habuerunt: Tradit quoque idem author in Ægypto *Orpheum*, Musæum, *Melampodem*, *Dædalum*, *Homerum poetam*, *Spartanum Lycurgum*, *Solonem Atheniensem*, *Platonem Philosophum*, *Samium Pythagoram*, *Eudoxum Mathematicum*, *Democritum Abderitem* et *Inopidem Chium* fuisse, suasque scientias, artes & doctrinas didicisse: quod si verum est, vt in eo consentiunt omnes hystorici, constat ab his tanquam ducibus omnium bonarum literarum, legum et institutorum, nec non ceremoniarum, de Dijs Hieroglyphicis opinionum & figmentorum originem et radicem primam emanasse ad Græcos aliosque populos, atque sic per totum feré terrarum orbem successu temporis propagatam esse: Quid enim Poetæ et Theologi Ethnicorum habent, quod non ex *Orpheo*, *Musæo* & *Homero* hauserint? Quid antiquorum legislatores memoratu dignum habuerunt, quod non á *Lycurgo*, Soloneque transtulerint? Quid denique Philosophi tot sectarum principes in scientijs jactârunt, quod non á *Platone*, *Pythagora*, *Eudoxo*, *Democrito*, alijsque tanquam per manus traditum acceperint? Itaque hj omnes sua dogmata ex Aegypto, artium nutrice & opinionum matre domum deportârunt; quæ licet diversa videantur & nonnulla eorum inter se pugnare, ex Hieroglyphica & Allegorica doctrina tamen ea varietas duntaxat contigit; Quocirca omnes ferè religiones Ethnicæ in orbe tū temporis noto, literæ & leges ex Ægypto exortæ sunt; *Iamblichus* in libro de mysterijs idem, at paulò aliter, attestatur; Ægyptij, inquit, scriptores, putantes omnia inventa esse à *Mercurio*, suos libros *Mercurio* inscribebant: *Mercurius* præest sapientiæ & eloquio: *Pythagoras*, *Plato*, *Democritus*,

Qui Græci ad Aegyptos doctrinæ gratia iverint.

Ex Aegypto omnes artes.

critus, *Eudoxus*; & multi alij ad Sacerdotes Aegyptios iuerunt: Dogmata hujus libri ſunt Aſſyriorum et Ægyptiorum, & ex columnis *Mercurij*: *Pythagoras* & *Plato* didicerunt Philoſophiam ex columnis *Mercurij* in Aegypto: Columnæ *Mercurij* plenæ doctrinis: Hæc ille: An verò hæ columnæ fuerint illæ, quarum meminimus de *Oſiride* et *Iſide*, aut aliæ Hieroglyphicis prorſus literis (quales ſunt illæ quæ hodierno quoque die Romæ viſuntur non procul á Porta Populi, ad S. *Iohannem Lateranenſem*, ad Diuam *Mariam* Majorem, & alibi) ſculptæ, triangulis, quadrangulis, circulis, ſerpentibus, & innumeris ejuſmodi animalibus mirabiles & refertæ, in obſcuro manet. *Ioſephus* quoque meminit in antiquitatum libris á primis patribus ante diluvium, duas lapideas, vnam marmoream, alteram lateritiam, tabulas ſeu columnas, ſeptem artium liberalium inſcriptione, ne hæ perirent aquis vel igne, ſed ad poſteros tranſmitterentur, inſignitas, erectas fuiſſe, quarum fortè & alij antiquiores ſcriptores mentionem faciunt; Ex recentioribus, *Bernhardus* comes, aliorum monumentis edoctus Hermetem inveniſſe primum illas tabulas refert, dum inquit; De hoc verò Hermete legitur in Biblijs; ipſum intraſſe in vallem Ebron primum & ibidem inveniſſe lapideas tabulas ſeptem, quibus inſculptæ fuerant á ſapientibus, priuſquam inundatio fieret aquarũ, ſeptem artes liberales, cuique ſuis ſolum in principijs, ne tranſirent in oblivionem. Quod etiamſi nos in textu bibliorum ſacrorum non legamus, tamen credibile eſt hauſtum ex gloſſis antiquorum ſcriptorum: Ratio his adſtipulatur in hunc modum; Quod ſi *Adam* omnium rerum creatarum eſſentias cognovit intus & extus, vt in ſacris traditur, dum nomina à cujuſque natura ijs impoſuerit, Et ſi antiquiſſimorum illorum patrum vita adeo longæva potius in conſideratione & ſpeculatione divinorum operum, quám alijs operationibus vilioribus peracta ſit, quis neget, ſcientias omnes reales, non phantaſticas et imaginarias (quales quædam pòſt introductæ ſunt, vt eſt ratiunculâ producta

Columnæ Mercurij.

productâ nigrum facere album et album nigrum) in mente et vsu illorum patrum extitisse? Quod si in consyderatione et opere, non iniuriâ et de harum propagatione fuerunt solliciti in posteros; Prolem enim suæ mentis vt reseruarent æquè, ac corporis, hoc fortè medio vsi sunt; si veró quis *Iosepho*, alijsque in his contradicat, per nos licebit; satis ex antè dictis nostræ Propositionis demonstrationes sese insinuant: Vitrum, quod lapis artificialis pellucidus dici posset, et propriè ad chymiam spectare, ab antiquissimis quoq; temporibus Aegypto eiq; vicinæ Aethiopiæ innotuit; Ex eo enim Aethiopum sepulturas fieri *Diodorus* testatur; Salientes, hic inquit, corpora inq; vasis vitreis nuda condentes supra columnas ponunt: Ita per vitrum defuncti corpus aspicitur, quemadmodũ scribit Herodotus; quod Cnidius Ctesias improbat: Ait enim saliri corpora, ideoq; corruptam non posse speciem seruare, sed statuas aureas cauas fieri, in quibus mortuos ponant vitro circumposito: Quo fit, vt in locis superioribus sitæ circumstante vitro imago aurea defuncto similis reddatur aspicientibus: Et hæc ditiorum Sepulchra esse affirmant: Tenuiores argenteas imagines ponũt, inopes veró fictiles. Vitrum abundè cum plurimum fiat in Aethiopia, omnes habent. Hæc ideo afferenda putauimus, cum Aethiopes aliquando Aegyptijs, et hi illorum magnæ parti, imperârint, ne quis ex vasorum, nunc ad chymiæ vsum requisitorum, defectu tum existente, vt opinari posset, aliter, quam res est, concluderet: Quó et spectat, quod admirabile est, & adhuc Cairi, (Memphis olim dicti) obseruatur, oua gallinacea ab Aegyptijs solis per artificium furnorum excludi posse; idq; ab antiquo et longè ante natum Christum tempore: Sic enim *Diodorus* l. 2. c. 3. de hoc plus quam chymico artificio Ægyptiorum scribit: Nam qui, inquit, aues et anseres nutriunt, præter earum, quæ apud alios homines habentur procreandi naturam, adeó illis indulgent, vt in numerũ dictu mirabilem auium euadant. Non enim ovis incubant aues, sed ipsi ingenio &

Vitrum in Ægypto ab antiquis temporibus.

Nota.

naturali arte ex ovis præter cæterorum consuetudinem educunt fœtus: Non immeritó quóq; ex Aegyptiorum regum stupendis Sepulchris et miraculosis monumentis Pyramidum, idem convincere possemus: Quamvis enim Aegyptij ex naturæ operibus de animæ humanæ immortalitate, vel aliàs, certiores facti, ideo magnifica Sepulchrorum Mausolêa reliquerunt, negligentes interim domus ædificandæ curam, quod, vt *Diodorus* de his loquitur, domos nostras diuersoria appellent, tanquam breui tempore à nobis inhabitandas, defunctorum Sepulchra, sempiternas domos, tamen eorum potentiam, diuitias, animi constantiam, et supra humanitatem quid tentantium effectus et opera adhuc ibi locorum videmus, quasi æterna et ad finem mundi duratura; quæ à quibus extructa sint, supra diximus; Hæ inquam *Pyramides*, vt *Diodorus* l.2.c.2. refert, versus Libyam spectant longè à Memphi stadijs 120. à Nilo autem 45. quæ et artificio & operis magnitudine mirabili stuporem præberent aspicientibus: Earum maxima quatuor est laterum, quorum quodlibet ab inferiori parte iugera septem continet: altitudo amplius, quam 6. iugera tollit: Latus quodlibet deducta paulatim vsque ad verticem altitudine continet cubitos 65. Ex lapide duro difficilique ad tractandum sed æternum permansuro structura omnis constat. Nam fermè mille annis, vt aiunt quidam, vt alij tradunt, amplius tribus millibus quadringentis, ad nos vsque ea moles integra permansit. Ferunt eos lapides ex *Arabia* longo admodum itinere aduectos: Aggeribus autem fabricata est, nondum eo tempore inuentis machinis; opus certé mirabile, præsertim in terra vndique arenosa, vbi nulla neq; aggeris, neque cæsi lapidis sint vestigia, vt non ab hominibus, sed à dijs tanta moles structa videatur. Conantur Aegyptij mira quædam de his fabulari, ex sale et nitro aggeres eos factos, posteaque Nili incremento liquefactos absque hominum labore penitus defecisse: Verum id procul à vero abest. Nam et multitudine hominum

Pyramides Ægypti.

minum agger constructus & multitudine deletus est; Trecenta enim & sexaginta hominum millia, vt aiunt, ad id opus deputata sunt, quod viginti fermè annis absoluerunt. Pecunia omnis ad opus eius impensa, vt olera tantum herbasque (is enim cibus opificum fuit) ad mille et sexcenta talenta excessisse dicitur: Præter hanc sunt et aliæ, ex quibus aliæ alijs sunt minores: At nemo eorum, qui struxerunt eas Pyramides, in ijs sepultus traditur: Quidam, vt ex eodem antè retulimus, maioris asserunt Armeum extitisse conditorem, secundæ Amasim, tertiæ Masum, quam volunt quidam Rhodopis Sepulchrum fuisse: Verùm de harum Pyramidum auctoribus nil certi neque apud incolas, neque apud scriptores constat. Hactenus *Diodorus*: Nos tempore antiquissimo, nempe eo, cum populus Israëliticus in Ægypto lateribus coquendis et stipulis per agros congerendis fatigaretur, extructas esse, colligimus potius ad opum ostentationem, quàm regum Sepulchra: *Barbara* Pyramidum, inquit Martialis, sileat miracula Memphis, etc: Omnis Cæsareo cedat labor Amphitheâtro; Verum Amphitheatrum illud, non minus præclare opus, nunc in ruderibus ferè positum est, *Pyramides* veró, quæ tot millibus annorum ante Amphitheatrum steterant, adhuc perdurant integræ: Ab ingenio itaque subtilissimo, ab animo verè magno, et à manu largissima has profluxisse, ab effectu patet: *Plinius* Lib. 26. c. 12. ait, *Pyramides* illas in Ægypto nihil aliud fuisse, quam regũ pecuniæ ociosam et stultam ostentationem; quippe cum faciendi eas causa à plærisque tradatur, ne pecuniam successoribus aut æmulis insidiantibus præberent. Quod veró inter mundi miracula numeratum est non immerito, hoc opus quoque ab arte miraculosa, cum cætera omnia correspondeant, perfectum, mundoque pro testimonio quasi æterno relictum esse, rationi consonum est. Verum de his satis: Vt cætera opera Ægypti magnificentissima prætereamus, inprimis suspiciendum *Nota.*

Templum Beli Babilonici.

est Semiramidis *Babylonicæ*, quæ et Aegypto imperavit, templum Iovi Belo erectum, in cuius summo tres ingentes aureas statuas Iovis, Iunonis, Opisq; erexit, quarum Iovis, vt *Diodorus* inquit, adhuc extat longitudine pedum 40. mille *Babyloniorum* talentorum ponderis: Opis simili pondere in sella aurea residet, ad cuius genua duo adstant leones, iuxtaq; serpentes argentei ingentis magnitudinis, ponderis quilibet est talentorum 30. Iunonis stans signum ponderis est talentorum 800. Huius dextera caput serpentis tenet, sceptrum lapideum sinistra: His omnibus communis erat mensa aurea manu facta, longitudinis pedum 40 duodecim latitudinis, ponderis talentorum 50. Et eiusmodi plura, quæ *Diodorus* et alij scriptores recensent: Quæ etsi quis ad Deorum gentilitiorum cultum vsitatum referat, tamen Chymica omninó esse, quo ad originem et inuentionem, clarissimé constat: Belus enim, vt anté narratum, ex Aegyptijs Sacerdotibus in *Babyloniam* colonias et sacra Aegyptia deduxerat; Vt ita ars Aegyptij arcani conscia eòdem translata sit; Adhæc *Iupiter* et Iuno sunt coniuges, nihilominus frater et soror; Sic et Saturnus Opisq; quæ mater est vtriusq; Saturnoq; lapidem pro Ioue obtulit deuorandum; In aurea reuera sedet sella, eiq; adstant leones et serpentes; addam, vnus volatilis, alter non; de quibus Chymicorum libri scatent, ideoq; hic non repetendis: At cur Opis dextrâ caput serpentis tenet, sinistrâ verò Lapideum sceptrum? Quia ita oportuit hieroglyphicè adumbrare, de qua re et in cuius memoriam hæc simulachra posita essent: Sceptrum aliàs ex auro est, sed hoc ex Lapide, qui auri pater est subter et supra terram; Opis autem vtriusq; mater: Communis est mensa omnibus aurea; Quia ex tribus duo, et ex duobus vnum fit: In Aegypto quoq; apud Heliopolitas (eædem enim Heliopolis et Thebæ sunt) priscis temporibus inuenta esse tradunt et iræ et doloris Medicamenta; Ideoq; *Diodorus* inquit, Homerum apud Aegypti-

os commoratum finxisse ab *Helena* in præteritorum oblivionem potionem *Telemacho* datam, NEPENTHES dictam; Hac ratione non immerito omnia hæc opera ejusdem Medicamenti vi et facultate producta esse auguramur; Medicamentū enim, quod Animi dicitur, inscriptione *Simandij* superius relata, si iræ et dolori medetur, si (vt Ianus Lacinius annotat) est ægritudinum hominum cum animi tum corporis efficax medicina; quippe quod perturbationes omnes expellit, bonosque viros, id est, alieni non invidos efficit similiter et conservat; si quoque, vt idem testatur, corporeos humores, si qua excesserunt, adæquat et constituit, imbecillemque senectam valentem inducit et confirmat, Cur non hoc quoque, quod in potentia existit, in actum deducat? Venerem Aegyptij ex antiquo nomine auream appellant, agrumque esse constat aureæ Veneris prope *Memphim*: Non sine causa *Saturni* exenterati abjectum pondus, vnde Venus nata dicitur, aureo dignantur nomine et honore; quia revera mater est omnis œstri Philosophicj; Habet enim Cupidinem, qui Dijs aureis quoque dominatur, inque ijs libidinem incendit: Notandus & mos medicandi pueris apud Aegyptios; qui pro pueris ægris Dijs quibusdam vota faciunt, ac si pueri de morbo euaserint, radunt capillos ac in auro argentove ponentes dant munus Magis.

Nepenthes medicina dolorifuga ab Aegyptijs facta fuit.

Venus Aurea Aegypti.

Quæ huc vsque maximâ ex parte ex Aegyptiorum monumentis vt antiquissimis, sic arcanissimis adducta fuerunt, satis superque conuincunt, omnia illa opera ad Chymiam, hoc est, Medicinam auream, de aureo medicamento corporis & animi agentem, proprijssimé referri debere, nullisque alijs rebus, nisi perperâm, accommodari posse: Verùm cum non nemo de Medicinâ, toties inculcatâ, dubitare queat, quasi illa non tanti momenti sit, nihilq; amplius præstiterit, quam aliæ medicinæ nostratis ævi, multo magis, si de Lapide Philosophico aut Aurificio seu Chrysopœa hæc á nobis intelligantur, præconcepto judi-

cio omnia vana, irrita, nec rationi, nec naturæ consentanea, pronunciabunt nonnulli; idque ideó, quod ipsi modum perficiendi ea secundum artem, quæ naturæ sunt opera, non capiant aut intelligant, nec artifices ejusmodi (præter vulgatos, potiùs fraude & paupertate, quàm vero artificio et divitijs celebres) palám adhuc talia et tanta operantes, videant: His ijsque similibus obiectionibus negativé concludentibus, et ab ignorantia juris et facti (quod aiunt) dependentibus (Cum hisce æquè cœlestia quam terrestria eâdem facilitate et audacia evertere liceat, in contrarium tot experimentis vtròbique extantibus) sic respondemus: Quod Æegyptij, eorumque sequaces Græci antiquissimi Medicinam auream habuerint, quâ illi ad divitias quoque comparandas vsi sint, præterquam ad valetudinem corporis sustentandam, hactenùs dicta satis convincunt, & ab hystoricis antiquis post *Diocletiani* tempora memoriæ proditum est; Verùm hic meæ propositionis scopus non fuit, nisi forté secundarius, qui se ipsum sufficienter comprobet, si saltem de Medicina, quam primariò mihi demonstrandam sumpsi, constaret: Vnius enim Subjecti multæ & variæ possunt esse vires, efficaciæ, virtutes, fines et effectus, licet non omnes ad vnam eandemq; intentionem dirigantur; quod in auro, subjecto nobilissimo, conspicitur; quo medici vtuntur ad sanitatem hominis curandam, fabri ad alia opera inde conficienda, alij ad ornatum & pompam, non pauci ad lucrum & censum; (quid enim non perficit aurum?) Ita & de Medicina illa aurigena sentiendum est, qua non diffitemur multos Ægyptiorum regum ad luxum et diuitias, nec non Idololatriam introducendam, & sub silentio arcanissimorum confirmandam, abusos esse; alios quoque haud paucos ad divinam gloriam, proximi vtilitatem et corporis humani sanitatem conservandam: A potiori autem denominatio cum fieri debeat, ac plus id sit in hac humanæ vitæ fragilitate & brevitate, juxta præceptum

Dej

Dei, proximum diligere, vt se ipsum, eique in necessitatibus ac morbis, qui corpus affligunt, succurrere mandantis, quàm divitijs solam operam impendere, & sibi vni vivere; Idcirco hæc ars meritò à nobis appellata MEDICINA, quæ aureum animi & corporis Medicamentum perfecit, eoque nomine longo tempore investigata est.

Finis Libri primi.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

DE HIEROGLYPHICIS GRÆCORVM, AC Primó de Allegorijs auro magis CONSPICVIS.

SI RELIGIONVM APVD Omnes Gentes diversissimarum quocunque tempore receptarum initium & originem primam repetamus, á probabilibus causis eas semper extitisse reperiemus: Antiquissimam veteris Testamenti apud Patres ante diluvium, & post ab *Abrahami* ætate ad Israelitas propagatam, vt verissimam amplectentes à cæteris omnibus excipimus, vtpote à Deo ipso institutam & miraculis innumeris demonstratam, cuj Christiana NOVI TESTAMENTI successit, omni exceptione major professio: De Ethnicorum præsertim Idololatria, seu falsorum numinum veneratione & cultu dicimus: Huic occasionem absque dubio præbuisse causas ad speciem, non omnino fictas aut falsas creditas, sed rationabiles, verisimiles et multorum consensu stabilitas: Sic ferè vniversus mundus (exceptâ Iudæorum Polytia) Numina tum à Romanis, à quibus imperabatur, hausit; Romani â Græcis, Græci ab Ægyptijs; Ægyptiorum vulgus à Sacerdotibus, sacerdotes à *Vulcano* & *Mercurio*, *Osiride* & *Iside*, fictis & aureis suis numinibus ac saltem nominibus existētibus, rem

Dij ab omnibus gentibus recepti, à Vulcano & Mercurio orti.

rem verò longè aliam significantibus, omnem sacrificiorum vsum & ritum mutuati sunt; de quibus hactenus sub Aegyptiorum Hieroglyphicis satis dilucidè disseruimus.

Præter dictos autem *Osiridem*, *Isidem*, & *Orum Ægyptij* antiquissimi etiam aliorum Deorum nomina vsurpârunt, præsertim duodecim, nempe *Iovis*, *Neptuni*, *Martis*, *Mercurij*, *Vulcani*, *Apollinis*, *Iunonis*, *Vestæ*, *Cereris*, *Veneris*, *Dianæ* & *Minervæ*, quorum sex sunt Masculini, & totidem fœminei sexus, ijque Dij magni magnarum gentium crediti sunt, pòst ad Græcos, & ab his ad Romanos translati. Nam vt Natalis testatur, alijs fiebant è ligno simulachra vel fictilia, & non sculpebantur ex auro vel argento vel ebore, nisi magni Dij, cum Plebeij è quavis materia fierent antiquitus. De his *Herodotus* in *Euterpe*; *Duodecim*, inquit, *Deorum nomina primos Ægyptios existimasse, atque Græcos ab illis cepisse, eosque primos aras & imagines & Templa Dijs sibi erexisse*: Quòd verò Græci, & quinam ex illis primi ad Ægyptios transierint, ipsorum sacra in Græciam retulerint, ipsius *Diodori* verbis demonstrabimus; Hic lib. 2. cap. 6. Nunc inquit, qui Græci sapientiâ & doctrinâ præditi in Aegyptum priscis temporibus transierint: vt leges & doctrinam illorum perciperent, recensebimus: Scribunt eorum Sacerdotes, in sacris contineri libris, transisse primum ad Aegyptios *Orpheum*, *Musæum*, *Melampodem*, *Dædalum*, *Homerum* Poetam, et Spartanum Lycurgum; Deinceps *Solonem* Atheniensem, *Platonem* Philosophum ac *Samium Pythagoram*; *Eudoxum* quoque Mathematicum ac *Democritum* Abderitem, & Inopidem Chium. Omnium verò monstrantur vestigia, quorundam imagines, nonnullorum loca, tum ab eis, tum á doctrina, quā secuti sunt, denominata: In Aegypto certè perceperunt omnia, quæ illos apud Græcos admirabiles fecêre. Nam *Orpheum* hymnos Deorum plurimos, orgia et inferorum fictionem attulisse tradunt; *Osiridis* sane ceremonias et *Dionysii* easdem esse, similesq; esse *Isidis Cererisque* nominibus

Dij Ægyptij 12. magnarum gentium dicti.

Græci ab Aegyptiis doctrinas acceperunt.

Qui Græci primo in Aegyptum transierint.

nibus tantum differre: Impiorum verò pœnas et campos Elysios et statuarum vsum ab Aegyptiorum sepulchris sumpta introduxit: *Mercurium* quoque secundum antiquos destinantem finxit mortuorum animas. Erat mos Aegyptijs Apis corpus reducentem aliquid propé astanti Cerbero abscissum porrigere. His ab *Orpheo* ad Græcos traductis, *Homerus Orpheum* imitatus, idem in suo Poemate scribens, ait *Mercurium Cyllenium* animas Heroum evocare, habentem virgam in manibus: Hæc et multa alia *Diodorus* de his recenset. Eadem aut his similia apud diversos leguntur authores; Ex quibus de translatione Aegyptiorũ sacrorum ad Græcos certiores fieri possumus: Quando autem hoc contigerit et qua primaria intentione, facilè discernere licet: nempe tum temporis, cum absque periculo capitis Græcis Aegyptum petere et ingredi concessum fuerit, quod vt anté quoque meminimus, *Psammitichi* regis, vnius ex duodecim ducibus, exteros primò ad sese admittentis, ætate contigit; nempe circiter annum Mundi 278. quo anno *Psammitichus* regnare cepit, vel pauló post (quia 54. annos regno præfuit) ante *Olympiadum* initium, quod in annum Mundi 3187. ponitur: Hoc tempore *Orpheus* ex Aegypto dicta sacra in Græciam transtulit, nec solũ ceremonias circa festivitatem *Dionysij* celebrandas, sed etiam scientiam ipsam propter quã sacra instituta et ritus introducti essent: vt in sequentibus passim apparebit: *Orpheum* insecutus est *Musæus*, *Linus*, *Melampus* et *Homerus* omnium Philosophorum antiquorum, qui metro vsi sunt, suauissimus et ingeniosissimus, quibus et *Hesiodus* annumeratur: Hi sex, vt horum sequaces prætereamus, sunt omnis Religionis Ethnicæ apud Græcos Authores et instauratores, tot Poematum et fabulosorum de Dijs eorumque factis partim Heroicis, partim pecoribus dignis involucrorum, quibus totus ferè Mundus intricatus semel, vix se vnquam extricare potuit suis viribus; nisi Deo placuisset hæc opinionum de Dijs monstra per Filium suum, vi-

Ægyptia sacra quando ad Græcos translata.

Sex Authores prima apud Græcos religionis fabulosæ.

ctorem triumphantem, trucidare; De intentione autem *Orphei*, aliorumque *Poetarum* priscorum si subtilius inquirere velimus, re ipsa inveniemus, ipsos non primariò ad cultus illos divinos seu ceremonias respexisse, sed ad alia arcanissima sub istis occultata, ne vulgo hæc innotescerent, alijs sapientioribus tamen causam indagationis præberent; quod etsi nullibi à quodam Scriptore indicatum sit (quia & res occulta mansit & ne nomine quidem expressa est) tamen ex diversis hinc inde collectis indicijs & argumentis haud obscuris à nobis ostendi clarissimè poterit; vt in sequentibus apparebit: quibus etiam non consideratis, vel hæc vnica ratio intelligentibus sufficeret; nempe, si Ægyptij aliud quid intellexerint suis sacris & ceremonijs *Osiridi*, *Isidi*, *Mercurio*, *Vulcano*, *Apidi* et animalibus quibusdam adhibitis, quàm objecta ipsa oculis obvia, ac sub illis tanquam corticibus nucleum veritatis absconderint; sic & Græci non de tegumentis fuerint solliciti, nisi & corpus tegendum sub illis agnovissent; Quod quale fuerit, jam ante sub Ægyptiorum Hieroglyphicis satis indagavimus & exposuimus: Inde non est verisimile, antiquos illos Poetas ex innata malitia, aut irrisionis gratiâ tot adulteria, homicidia, incæstus & scelera suis Dijs attribuisse, vt vel Deos, vel homines luderent, aut vitia ejusmodi enormia Deorum exemplis propagarent, (tum enim omnium bipedum nequissimi fuissent) sed potius vt demonstrarent Deos illos non esse nisi ficticios, imaginarios et artis occultæ vulgo, sed sibi notæ, symbola et Emblemata aliud ad oculum, aliud ad mentem referentia: Ne autem inania nomina rebus cassa in medium producere viderentur, singulis illis Dijs fictitijs singula officia quasi divina & vires Naturæ genitricis diversas asscripserunt, ac nihilominus Vnum Deum in omnibus istis professi sunt: Quod in antiquissimis potius apparet, quàm alijs: Sic enim *Orpheus* ad captum communem Deos singulos interpretatur; ac deinde addit quod omnia sint

Intentio primaria Poetarum antiquissimorum.

vnum re, quamvis nomine multa: Cum in Cratere canit in hunc modum:

Deorum gentilium officia.

Nuncius interpres Cyllenius omnibus ipse est,
Nymphæ aqua sunt, frumenta Ceres, Vulcanus at ignis,
Est mare Neptunus canentia littora pulsans,
Mars bellum, Pax alma Venus, mortalibus ipse
Taurigena & superis animi curaque levamen.
Corniger est Bacchus convivia læta frequentans:
Aurea iusticiamque Themis, rectumque tuetur:
Sol est mox idem contorquens spicula Apollo
Eminus & peragens, & Divinator & Augur,
Morborum expulsor Deus est Epidaurius: ista
Omnia sunt vnum, sint plurima nomina quamvis.

Omnia sunt vnum.

De ijsdem Hermesianax.

Pluto, Persephone, Ceres & Venus alma, & Amores,
Tritones, Nereus, Tethys, Neptunus & ipse
Mercurius, Iuno, Vulcanus, Iupiter & Pan,
Diana & Phœbus iaculator, sunt Deus vnus.

Deus vnus.

Nota.

Quod si igitur isti *Dij* acciperentur proprié, vt hactenus apud Ethnicos consuetum est, aqua & ignis, Nymphæ et Vulcanus, bellum et pax, Mars et Venus, nullo modo sunt vnum, sed diversissima numina credita, & diversissimas res respicientia seu indicantia; Si quis hæc ad Deum Vnum vniversi referat, fortè adeo adversantia in eo excusari possent, si de potentia ejus per omnes Creaturas diffusâ accipiantur, at vereor ne nimis impropriè ac impiè id fiat, Creantem cum creatis, Æternum cum mutabilibus, Spiritum cum corporibus confundendo: Quocirca, vt Dij illi tam varij & diversi, adeóque differentes ab invicem, de alio subjecto, cui æquè conveniant omnes, intelligantur et explicentur, prorsus necessarium videtur; idque idem est, in quo Dij Aegyptij (Græcorum progenitores) *Osiris, Isis, Typhon, Mercurius*, alijque latêre declarati sunt; Quod vt magis quoq; conspicuũ fiat circa Græcorum Allegori-

as, quas Poeticas vocant, has ſecundo hoc libro et ſe-quentibus nobis illuſtrandas ſumemus, ita vt Dij gentiles ſicticij ſuæ origini, vt et vera Chymia ſuo honori vnâ eâdemque opera, reſtituatur; ne quid interim de Poeſi noſtro tempore recepta, quæ illius antiquæ ſcenæ veſtibus adhuc delectatur, aut Philologis, Ariſtarchis Criticis, in oratione quàm ratione magis occupatis, Hyſtoricis, alijs ve hujuſmodi (qui genealogias et res geſtas deorum et dearũ nec non Heroum, pro indubitatis, veris et irrefutabilibus recipiunt, amplectuntur et exoſculantur, imò vt Cerebrum Iouis in delitijs habent et admirantur, immemores interim ſe Chriſtianos et veritatem vnam et ſimplicem eſſe) dicamus; Hæ enim ſcientiæ et perſonæ à nobis non obſcurationem ſui nominis, at potius illuſtrationẽ accepturæ ſunt; quibus ſi non ad guſtũ dixerimus, non nobis calũnias intentatas, ſed ſibi tenebras mentis ereptas velint; nos vt hoc ipſis præſtemus, illæ ne iſtud nobis, operã dabimus: Nec puto cæcũ quid veri judicij de coloribus reddere poſſe, ideoque vbi de his diſputatio incidit, conſultius ipſi foret, ſilentio quàm ridiculo ſermoni indulgere: Hinc ſi quis in hæc arcana animadverterẽ velit, vt ea cognita habeat, antequam Cenſoriam vibret, requiritur; Nos quouſque in hæc penetraverimus et mente et manu, non noſtrûm eſt gloriari, ſed Deo hinc ſacrificium laudis, (cujus hoc ſit ſpecimen) ponere, quod et hominum bonæ voluntatis commodo cedat, tenemur.

Cum verò hæc tanta involucra ac tam varia pro dignitate et amplitudine materiæ evolvere, totq; ſeculis et ſcriptis pertexta retexere, et ad vnguẽ reſecare opera futura eſſet magni voluminis, ideoq; ſuâ mole laboratura; idcirco ſaltem præcipua et magis inſignia ex omnibus Allegoricis Poetarum figmentis et fabuloſis de Dijs et heroibus narrationibus nobis tractanda ſelegimus, non ſtylo, vt alij ſolent, acuto aut copioſo, ſed vulgari, ad rem potius, quàm vocabula, accommodato, ſuccincto; atque ſic hoc libro ſecundo de Græcorum Expeditione, duce Iaſone

Summa quinq; sequentium librorum allegorias Græcorum continentium. L. 2. ad aureum Vellus occupandum, aureis pomis Hesperidum, alijsq; huiusmodi aureolis monumentis agemus: Tertio, de aurea deorum, dearumq; genealogia, nec non Heroum ab illis progenitorum quorundam ramis ab arbore aurea ascendentibus. Quarto, de Græciæ festis ac sacris, vt etiam de certaminibus et ludis ab ijsdem authoribus ad eandem intentionem occulti artificij institutis; Quinto, de *Herculis* laboribus, ac sexto, seu vltimo de Occupatione et Excidio Troiæ, personisq; et requisitis eodem spectantibus, breuitate qua licet, perspicuitate, qua possumus, trademus; Ex quibus perceptis, simile iudicium de alijs hic non expositis, ad allegorias tamen hasce pertinentibus, à quocunq; ipso statui poterit.

Lib. 3. Lib. 4. Lib. 5. Lib. 6.

1. Allegoria de Aureo Vellere Iasonis. Orpheus, primus Græcorum Vates, theologus & legislator. Orpheus vt religionis apud Græcos author, ita et allegoriæ de vellere aureo ex Colchide petẽdo inventor et ebuccinator primus extitit; quam ille singulari subtilitate excogitavit, et artificio perfecit, eâdem prorsus intentione & fine, quo de simili subiecto recentioris ævi scripta quamplurima edita sunt, nempe vt duplex inesset sensus, superficialis & reconditus; superficialis, qui literam sequitur et est hystoricus, vel si literam non omnino sequatur, tamen communia & Vulgaria seu de moribus seu rerum naturis exponit; Reconditus verò ad essentiam internam respicit, & à vulgi cognitione remota arcana sapientibus insinuat, minus ingenio valentibus abscondit: Scripsit hic author Carmine alia quoq; opera, quæ ipse in Argonauticis recenset, ingenij eius summum acumen et doctrinam arguentia; inter quæ, libro de lapillis, Mercurij antrum, ex quo omnis generis bona referenda sint, graphicè depingit, adeò vt emunctæ naris quicunq; fuerint, et non à pituita præoccupati, facilè olfaciant, de quo Mercurij antro ibi, de quo subiecto in Argonauticis intelligi velit; At nos seriem narrationis eius prius percurremus, deinde notas ab altera parte nostras et naturæ auctorumq; cum illis Concordantias addemus:

Iasonis genus & educatio. Iason patre natus Aesone, auo Cretheo, proauo Aeolo, abauo Iove, matre Polymedâ Autolyci filiâ, cum Pelias

Neptuni filius ex Tyrrho Salmonei filiâ à Cretheo fratre Salmonei educatâ, natus, Iolcum obtinuisset post Cretheum, qui Iolcum condiderat, Æsone expulso, Chironi educandus traditur; Chiron autem, qui Saturni & Philyræ Nymphæ filius erat, ipsũ in arte medendi & ad vitæ humanitatem spectantibus rebus instituit; Cumque deinde iuvenis doctrinâ et moribus politissimus Iason evasisset, in aulam Peliæ concessit; Verum quò magis omni virtute excelleret, eó minus amorem Peliæ mereri potuit, quippe à quo cum suspicione nunquam non obseruaretur; Vt igitur Pelias honesto prætextu Iasonem præsentibus periculis ipsiq; morti objceret, in mandatis dedit, Vellus aureum apud Colchos celebre singulari animi fortitudine, quæ tantum iuvenem deceret, ad sese deferre superatis periculis; Quod licet durum imperatu & arduvm factu videretur, animum tamen addidit Iasoni, quod non ex procacitate propriâ, sed alterius iussu, cui non parêre nefas foret, id peragendum sibi incumberet: Necessarijs igitur ad iter comparatis cum 50. comitibus, omnibus ferè à Dijs ortum ducentibus, navim conscendit, Argô, Palladis consilio fabricatam, malum loquacem è Dodonêa quercu habentem, vt in Colchidem navigaret: Orâ solutâ in Lemnum primó devenit, vt Vulcanum sibi propitium redderet, mox in Marsiam, Cium, Iberiam, Bebryciam et Syrtem Libyæ applicuit, vbi cum ob syrtium naturam navigare non posset, navim Argô supra humeros spacio duodecim dierum per Libyæ deserta comportârunt, donec die duodecimo rursus mare invenientes illam deiecerint: Incidentes postea in Neptuni filium Eurypylum, a quo, quod pro Xenio obtulit, acceperunt, nempe glebam e terra, ex qua pôst dissolutâ in aquâ Medea multa vaticinata est; Deinde ad Phineum vatem cæcum ab Harpyijs infestatum devenerunt, qui a Boreæ filijs inde liberatus est: Hic licet cæcus oculis corporis tamen mentis acumine pollens cursus omnem rationem Argonautis demonstrauit; quod primùm petræ Cyaneæ essent adeundæ, quas symplegades

Lemnus, Vulcani officina primò petita.

Gleba è terra soluta aquâ.

Petra Cyaneæ adeundæ.

des siue concurrentia saxa quidam vocârunt, vnde ignis plurimus scatebat, quarum periculum emissâ columbâ explorârunt: Abhinc Bithyniam ad latus procul relinquentes Thyniadem insulam, Mariandynos, Acherusiam, vrbem Enetorum, Carambim, Halym, Irim, Themiscyrum, Cappadociam, Chalybes & innumera alia loca prænauigauerunt, & ad Phasim fluuium, qui per terram Circæam defluit, tandemq; ad Aureum Vellus accesserunt: Cumq; ad Æetam, Solis filium, Colchorũ regem Iason deductus esset cum socijs, liberaliter ab eo acceptus est, et ad postulata Iasonis responsum, se illud Vellus aureum ipsi concessurum, vtpote in medio omnium, pro palma, positum, si Marte & arte id obtinuisset; Cumq; pericula insuperabilia subeũda viderentur, Ipsius *Æëtæ* filia Medea bono animo Iasonem esse iussit, eiq; Pharmaca quædam probatissima noctu suggessit, quorum administratione conueniente, omnia quotquot essent pericula, evasurus esset: Nec opinio ipsum fefellit: Erat autem in Martis luco suspensum Vellus aureum horto muris validissimis cincto, in cuius vestibulo Tauri ferocissimi æripedes & Draco dentibus prælongis pervigiles custodes erant; Lex erat huiusmodi posita: Draconem primó interimendum, illi dentes ex capite excutiendos; Tauros deinde sub iugum mittendos, aratro terram scindendam, dentes illi inspergendos, ac segetem repentinam armatorum inde prodeuntem extirpandam; quibus peractis Vellus aureum Victori concedendum; sin minus, mortem victo oppetendam esse: Dederat autem Medea Iasoni Pharmaca quaterna, primó vnguentum, quo corpus sibi perungeret, & sic à veneno & igne draconis, taurorumq; illæsus evaderet: Secundó massam quandam soporiferam, quam si draconi in fauces inijceret, ille statim in somnum incideret: Tertió aquam quandam lympidam ignem taurorum facilimè extinguentem: Quartó imaginem Lunæ et Solis peculiari modo fabricatam, quam si collo gestaret, quicquid in hoc opere tentaret, optimè successurum. Quibus probè ad aptatis

Lex aureum vellus occupaturo præposita.

Pharmaca quaterna à Medea data Iasoni.

tis ad vsum, sequenti die pugnam aggressus est: Magnâ equidem solertiâ opus erat in dracone extinguendo: Absq; intermissione enim Venenum cum igne mistum eiaculabatur, quo quemlibet sese adorientem interfecit: Verùm cum Iason se inunxisset dicto vnguento & imagine illâ ad collum appensâ munivisset, massam illam narcoticam in os apertum iniecit; Vnde ille sui oblitus in somnum letheum incidit toto corpore intumescens, Cui cum caput gladio abscidisset, dentes eius inde extraxit: Deinde ad boues domandos successit; At illi mox cornibus petentes et igneo perfundentes imbre Iasonem insecuti sunt; qui post arborem nonnihil decedens aquam clarissimam ijs in fauces inspersit; vnde illi tanquam attoniti et domiti extemplo steterunt; Iugo itaq; eorum collo aptato cepit aratro terram vertere et dentes draconis pro semine iactare: Verùm vt sub terra semen hoc tectum fuerat, en enati mox apparēt viri armati pro dentium numero, qui cum in Iasonem irruerent, is, vt ex Medea didicerat, parum se ex prospectu eorum proripiens, vnum Lapide eminus concutit, qui dum à sibi proximo se vapulare existimat, illum stricto mucrone perfodit, cuius necem dum alius atq; alius vlciscitur, mutua pugna illos ad vnum omnes oppressit, quibus interfectis cum nihil amplius, quod velleris aurei raptum impedire posset, restaret, hoc deniq; potitus in patriam vnà cum Medea sospes redijt. Atq; hæc est rei ab Iasone gestæ succincta narratio, cuius post Orpheum meminerunt et Apollonius ex Græcis et Valerius Flaccus ex Romanis præter alios innumeros, quos non citamus: Alij plures circum stantias in exitu et reditu addunt, quas omnes annectere non est huius loci, neq; operæ precium: Quomodo deinde Medea fratrem suum Absyrtum in frusta decerpserit iuxta Absyrtides insulas, et Aesonem Iasonis patrem senem iuventuti restituerit, aliaq; mira peregerit ac tandem Iason obierit, sub Argo naue dormiens suppressus, apud diuersos annotatum reperitur: Item quomodo Phryxus, (à quo Phrygia a quibusdam dicta autumatur)

Iasonis pugna.

Terrigenarum vnus lapide petitus.

tur) ariete Hellespontum vectus in Colchos peruenerit, arietemq; Mercurio sacrificârit et pellem in Martis luco suspenderit, quam Mercurius deaurârit à multis frustrà petitam: Verùm nunc ad ea, quæ notabilia circa hactenus narrata existunt, accedamus: Vbi primum consyderemus, quomodo hæc ab alijs exposita fuerint: Multi autem, ijq; simpliciores, hæc ita contigisse reverà existimant, Iasonem missum, iuisse, cum monstris pugnasse, ijsq; victis redisse domum; At per vellus aureum intelligunt vel oues viuas aurei coloris, vel deauratas; Vel non oues, at mineras auro fertiles in ovium pellibus purgari solitas; Vel librum ex pelle ovium concinnatum, (quam membranam vocant,) in quo artificium Chymicum de auro conficiendo per artem scriptum esset: Alij hæc pro fabulosis quidem admittunt, sed nescio ad quam morum doctrinam detorquent, quasi hæc talia et tanta inuolucra ad mores formandos essent efficta, aut prodessent: Sunt et alij qui hæc omnia pro hieroglyphicis et allegoricis accipiunt, sed non ad mores, nec vulgatam physicam, sed ad occultissima naturæ Arcana, Lapidem philosophicum eiusq; elaborandi modum et artem continentia et inuoluentia, vt nux corticibus nucleum tegit, exponunt; vt præter centenos Chymiæ fauentes idem attestantes, acerrimus quoq; huius artis osor, Natalis Comes, aliorum tamen iudicio, adfirmat: Sic enim lib. 6. c. 8. Mythologiæ; *Fuerunt*, inquit, *qui res in Iasonis navigatione gestas corporum Chemicorum mutationes & aureum Vellus deniq; post tot labores captum, Lapidem vocatum philosophorum esse arbitrentur, qui fit deniq; post tot corporum eorum mutationes.* Nos aliorum præiudicio non abducti hoc vel illud credere, aut illud vel hoc abnegare præsumemus, sed singulorum horum opiniones bilance rationis et experientiæ ponderabimus, vt tandem ad æquilibrium veritatis perveniamus: Ad primæ sortis hystoriam supponentes, quod attinet, qui Iasonem isse ac redisse rentur, Hoc responsi capiant; Loca sunt quidem in rerum natura, quæ petijsse tales Heroes dicantur;

Mercurius deaurauit pellem.

Expositio aliorum.

Cur à Natali non refutata est hæc opinio, vt plaraq; alia, fortè quia nimis clara?

Responsum: Hystoriam non esse sub Aurea vellere.

dicantur; quia cum hæc sint perpetua et non ita mutabilia vt mundi cætera, semper allegorijs, ne fabulæ viderentur, afficta sunt, vt patet ferè in omnibus figmentis de *Phrygia, Colchis, Delo, Cypro, Rhodo* et alijs locis olim productis: Nam si fabula aliqua absq; certo loco proferretur, gratiam amitteret, et statim vt fabula se proderet; Verùm tempus, personæ & res gestæ earum cum cæteris circumstantijs Iasonis expeditionis minimè veritati conueniunt: Tempus si spectetur, infinitum est, nec reverà ab aliquo scriptore, qui tum vixerit circumscriptum, vt in hystorijs agnosci possit; Non autem me fugit, quod hoc tempus præcisè ponatur in chronologijs et hystoriarum collectionibus, sed eo fundamento, quod trecentis annis ante Romam conditam *Troia* dicatur deleta, et Iasonis expeditio 100. ferè annis *Troiæ* excidium præcessisse; quia Argonautarum filij interfuerint *Troianæ* expeditioni: Sed vtraq; supponuntur potius, quàm probantur, vt inferiùs sub *Troia* latiùs patebit; Quodsi a personis concludere liceat, quia res absq; personis acta non sit, sublatis personis, tollitur ipsa res: Cum itaq; omnes argonautæ sint personæ fictæ, quemadmodum sunt personæ Comædiarum aut Tragædiarum, aut veluti habentur in Poësi Amadijs dicta, (quæ nec caput nec pedem agnoscit et continua serie res ex rebus, personas ex personis, ficta ex fictis producit et confirmat) siquidem ferè omnes ex dijs, qui nunquam fuerunt nec homines, nec dij, originem ducant, quomodo res ab illis actæ creditæ veræ esse possunt? Si quis hos quomodocunq; excuset, quomodo Hercules, qui *Osiridis* tempore in Ægypto vixisse dicitur, et ab eo peregrinaturo Ægypto præfectus, quod ante 20. millia annorum contigisse fabulantur, et huic Argonauticæ expeditioni interfuit? Aut si per distinctiones liceat multos *Hercules* facere, (vt et Saturnos, Soles, Apollines, Mercurios et his similes) quomodo inquam *Pollux* interfuit Argonautis, et *Helena* cum eo ex vno ouo edita

Locus verus non supponit veritatem rei, quæ in eo gesta fingitur.

Personæ fictæ res fictas & non hystoriam supponunt.

Omnes Argonautæ personæ fictæ & à dijs oriundæ.

Absurda ad literam vel hystoriam.

Troianæ expeditionis; Si deos probaueris, nihil contradicere potero, si homines, nimis longævi videntur; *Helena* enim erit ad minimum 120 annorum anus edentula, cum bellum Troianum eius non restitutæ gratiâ à tota Græcia gereretur: Cohærent vt arenæ à vento agitatæ: Res verò si consyderetur, vt hystoria gesta, pueris, non viris, persuaderi debet, esse tauros, qui ignem vomant, e terra repentino ortu, celerius quam fungi aut cucurbitæ crescant, segetes & phalanges virorum armatas prodire, qui vnico Lapide percussi se ipsos ad vnum conficiant omnes; Quid de dracone pervigili, qui filius Typhonis & Echidnæ perhibetur, eiusq; dentibus seminatis? Quid de Medeæ pharmacis & consilijs & innumeris alijs dicemus? An ex illis hystoriam faciemus? Fabula itaq; est & quidem insulsa, oues illas lanas aureas vel citrinas habuisse vel deauratas fuisse, & tantum laboris susceptum ab Iasone, vt ijs potiretur: Qui de mineris auri eas intellexerint, inter quos Strabo in Geographia, recensetur, ad rem propius accesserunt: Magis adhuc qui de Libro seu membrana Chrysopæam continente, interpretati sunt, vt Svidas: Sed propter has res nemo tanta pericula subiret & tam varia, nec opus haberet Medeæ pharmacis; nec Iason, qui medicum sonat, à Chirone, manuali experientia instituts, ad id requisitus esset, sed alius quicunq;, nec Æson à Medea iuventuti restitutus esset; Restat itaq; vt ad allegoricam interpretationem rem totam ab initio ad finem accommodemus: Non quidem ad mores, propriè et primariò, nisi insanire velimus, aut illos insaniæ accusare, qui hæc talia et tanta propter mores finxerint; Secundariò non diffitemur eò, vt et cætera omnia, inflecti posse: Nec ad physicæ opera rusticis nota, sed philosophis propria & arcanissima, Nempe Medicinam auream de aureo animi & corporis medicamento agentem: Nobiscum sentiunt et qui nos antecesserunt, (Vt Aloysius Marlianus

Res incredibiles & naturæ adversæ.

Aliorum explicatio.

Allegorica Interpretatio verissima.

lianus integro volumine ſub Aurei velleris titulo edito, et qui congeſſerunt tot de arte Chymica tractatus, diverſiſq; tomis diſpoſitos Germanicé eâdem operis inſcriptione vſi in publicam lucem ediderunt, alijq; innumeri, quos brevitatis gratiâ hic omittimus) et concomitantur, quorum ſcripta cum omnium terantur manibus, hic non citabimus: Pertinere autem dictam Iaſonis peregrinationem cum periculis, rebus geſtis, perſonis & circumſtantijs omnibus ad Medicinam Philoſophicam, & nihil aliud, quam artificium ſummum Chymicum et Arcanum Arcaniſſimum ab Ægyptijs ad Græcos tranſlatum, ſubq; hac allegoria venuſtiſſima deſcriptum, in ſpecie nunc demonſtrabimus.

Iaſon quis.

Iaſon qualis ſit, nomen, educatio, genus & effecta probant: Nomen enim medicum exprimit, ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι ſeu à medendo dictum; Ἴασις enim ars eſt medendi; Non ſatis eſt, quod Chirurgus non fuerit, nec medicinam dederit Iaſon, aſſerere, vt quidam faciunt, qui idcirco eum ad mores transferunt: Licet enim non fuerit medicus aut chirurgus, (quia nec ipſe Iaſon vnquam in rerum natura extitit) eſſe vel fuiſſe fingitur & præſupponitur: Cum nomine enim omnia conveniunt omnia: Educatur à Chirone, qui in medicina ipſum inſtituit, qui *Herculem* et *Achillem* quoq; erudiuit, vnius indolis et familiæ adoleſcentes, hunc ad bellum Troianum invictum Heroa, illum ad monſtra domanda aptiſſimum: A Chirone itaq; manualem experientiam Iaſon hauſit, vt à Medea conſilium et Theoriam perfectam ad operis completionem neceſſariam; Ex quibus notatione dignum occurrit, tractationem qualemcunq; manualem, à Chirone perceptam, in hoc opere inveſtigando præcedere debere Theoriam perfectam à Medea inſtillatam; Theoria enim perfecta perfectam praxin præcedit, et hæc non illam; ſed theoriam perfectam errores multi præcedunt; Hi enim ſunt quaſi magiſtri et caſtigatores in arte;

Chiron & Medea Iaſoni erudiendo profuerunt.

errores verò non agnoscuntur, nisi ex praxi sæpé tentata & repetita; atque sic apparet, quod *Chironis* institutio præcedat Medeæ consilia perfectissima; hæc quoq; labores artificis ordinent & disponant: Genus est ex genealogia Deorum; *Abavus* enim paternus est *Iupiter*; *Polymeda* ej mater, quasi multi consilij assignatur, *Autolyci* filia, ex *Sisypho*, *Æolo* & *Iove* quoque descendens; Sic sublato *Æolo*, vel *Iove* genus *Iasonis* à nullo incipit; *Chiron* quoque si nunquam fuit, præceptorem non habuit; qui saré nec in rerum natura extitit, si *Saturnus* non cum *Phylyre* Nympha in brutum, Equum, versus coivit, aut nunquam vixit: *Medea* similiter, conjunx *Iasonis*, Solis & Oceani neptis est; Patrem habuit Æetam, á fulgore dictum, cujus sorores *Pasiphae*, *Minois* vxor, quæ Minotaurum edidit, & *Circe*, veneficio transmutans homines in belvas; matrem *Idyiam*, à cognoscendo nominatam; cognitio enim consilij mater: Tales itaque parentes, magister & vxor, *Iasoni* futuro medico & rerum naturalium indagatori acerrimo conveniebant. Nunc ad effecta ejus ponderanda venie-mus; Quinquaginta illi jtineris Comites eliguntur, ferè omnes à Dijs orti: At cur illud? Forsitan quia illa ætas Deos protulit? Non opinor: sed quia ita Poetæ Orpheo libuit tantos parentes suis Argonautis assignare, ne viderentur ex humili loco orti, sed aureolæ esse familiæ; Cum enim omniũ vel Aeolus, vel *Iupiter*, vel *Mercurius*, vel alij Dij aut Deæ *Nymphæve* progenitores sint, quis illos, vt veros, non agnosceret? Apud Ethnicos nefas fuisset ipsos negasse Deos, apud nos licet, & addimus, quod nec Dij nec homines fuerint Argonautarum proavi, *Vt Iasonis, Herculis, Hylæ, Aethalidis, Amphionis, Augiæ, Calais, Castoris, Cephei, Iphicli, Aesonis, Lyncei, Meleagri, Mopsi, Pelei, Pollucis, Telamonis, Zetis* & reliquorum; Argo nauis fabricatur, quæ prima dicitur, ex Dodonæa quercu, ex quâ oracula reddebantur, inde malum loquacem et Fatidicam habuit; idque primum est consideratu dignum; quia *Orphei* calamo Poetico et fatidico extructa erat; secundũ quod

Avus Medeæ *Sol.*

Iason medicus Medicinæ *aureæ artifex Deorum filii Argonautæ.*

Argo navis quæ.

quod *Palladis* consilio fabricata dicitur, hoc est sapientiæ; tertiũ quod tanta moles á 50. viris portari potuerit per deserta Libyæ per 12. jntegros dies: quartum, quod *Cytharâ* & cantu tantũ *Orphei* gubernata sit; quintũ, quod tandem præ vetustate corruens *Iasonem* sub ea dormientem oppresserit; et sextum, quod inter sydera relata sit, vbi adhuc videtur: Hæc singula navigium, quale fuerit, satis evidenter describunt; nempe ab *Orpheo* fabricatum, rectum, & in æternam rei memoriam syderibus inscriptum: Circa cursum multa occurrunt; At cur *Iason* Medicus Lemnum primó petijt? Nempe, quod additur, vt *Vulcano* litaret; Videtur itaque tota res ad *Vulcanum* potiùs, quam aliò spectare: *Syrtes* et *Syrenes*, *Scylla*, *Charybdis*, item *Petræ errantes Cyaneæ*, sunt pericula maris, quæ loca omnia prætervecti dicuntur, *Orpheo* pulsante Cytharam: *Triton* docuit illos, quo pacto seruari possent; *Phineus* Vates cæcus viam ipsis descripsit; *Mopsus*, *Idmon*, et *Amphiaraus*, et ipsi Vates ex comitibus erant. Cur gleba oblata ab *Eurypylo*, *Neptuni* filio? quia terra Philosophica pro Xenio data, licet vilis sit, non repudianda; Datur à *Neptuni* filio, quia sic decet; Ex aqua enim fit terra: At quid Medea vaticinata est ex hac gleba in aqua dissoluta? Qualis reditus, an prosper, an secus, in patriam futurus, et quis exitus operis: Nisi enim ex aqua terra fiat et ex terra iterum aqua, frustrà laboratur; Ex dissolutione igitur terræ in aquam multa prædicenda erant Medeæ seu rationi consilio præstanti: Addunt non solum *Neptuni* filium *Eurypylum* dedisse hoc donum Argonautis, sed et ab alio *Neptuni* filio, *Euphemo* susceptum & servatum esse: Natura enim naturam ducit, et lætatur sua simili natura: Sic non absque ratione est, quod *Phineus* ab Harpyijs infestabatur, à quibus non nisi à *Boreæ* filijs liberari potuit, quod et factum; à *Calai & Zete* enim Boreæ filijs *Harpyiæ* fugatæ sunt: *Nam geminus ventus venire debet*, vt Basilius Valent: testatur 6. clave, *Vulturnus dictus, ac deinde simplex Notus appellatus, qui ab Oriente et Meridie impetuosè spirabunt, quorum mo-*

tione

tione cessante ita vt ex aere facta sit aqua, audacter confides, quod ex spirituali corporale fiet: atque tum *Harpyiæ* erunt fugatæ, hoc est, partes volatiles volare cessabunt: Memorabile quoque est, quod *Petræ Cyaneæ*, quæ Symplegades, seu saxa concurrentia vocantur, duæ existentes, at vna existimatæ, forent adeundæ; Sine his saxis enim visis ad scopum præfixum perveniri non potest, quæ sunt vnum essentiâ, duo ratione; Illorum periculum emissâ columbâ explorandum erat; quia flammis & igne scatebant: Ita & convenit in opere Philosophico; Nam columba alba emittitur, quæ devitare docet omne periculum: Albedo enim spiritus fugere non permittit & fœlicem operis exitum prænunciat: Quis verò tandem petendus scopus fuit? Phasis, aurifer fluvius, ab Hebraico Paz, quod aurum sonat, denominatus; atque *Scythia Ægyptiorum* colonia, in qua Æeta Colchorum rex regnabat: Dicuntur benignè á Phryxi filijs accepti & ad Æetam deducti: Qui ex Sole natus Oceani filiam in vxorem duxerat, ex eâque Medeam progenuerat; Solis itaque filius hunc Thesaurum possedit; Nil mirum; quia Soli proxima loca nostris mineris resplendent ad Medicinam aptis: Promittitur quidem vellus aureum, sed superatis periculis; Illis autem, quia magna erant, quamplurimi succubuerant: Draco magnitudine navis, quæ quinquaginta remis agitatur, pervigil occidendus erat: Hoc opus, hic labor: Quis tantam bestiam aggrederetur, nisi divinâ *Palladis* arte ac *Medeæ* consilio fretus? Non opus fore arbitror, loca adducere authorum, vbi nostrum magnum draconem inculcant, quæ sunt innumera; Pro exemplo tamen videatur Lull: qui Theor: test: C. 6. *De his tribus*, inquit, *rebus fili magnum draconem extrahes, qui est initium radicale, & principale firma alterationis*: Id: C. 10. *Et hac ratione Allegoricè oportet dicere, quod magnus Draco est de quatuor Elementis &c.* Et cap. 9. *In isto liquore rectificatur magnus Draco*: Item cap. 52. *Et in omnibus habitat Draco, scilicet Ignis, in quo est Lapis noster aerius, hac proprietas est in omnibus Mundi compositis*:

posit s; Et C. 54. *In Menstruali fœtenti ignis contra naturam est, qui totum lapidem nostrum in quendam Draconem transmutat, fortem, gutturosum, qui ingrossat & impregnat matrem suam*: Sic alij Draconis, qui non moritur, nisi cum fratre et sorore sua interficiatur, sæpissimè meminerunt: Hic igitur est Draco pervigil massa quadam narcoticâ in fauces ejus immissâ sopiendus et extinguendus; Venenosus est, ideoque afflatu lethalis; ignem jaculatur, hinc tactu metuendus; dentibus præacutis minatur, quibus exarmari debet: Verum *Iason*, Medicus Philosophus à Medea, seu ratione, auxilia præsentissima accepit; Lunæ & Solis imagines collo gestandas, vnguentum Apyrum, quo se inungeret & libam soporiferam cum aqua clarissima, seu lacte virginis omne incendium arcente et extinguente: His munitus remedijs trucidat Draconem, eique dentes extrahit; Tale quid revera in hac medicina contingit: Seminium enim nostræ futuræ segetis vt habeatur, necessum est, quod seminandum in suam propriam terram postmodum fructus dabit: Hoc autem seminium arte ex Dracone, velut dentes, extrahi debet: Quo habito, ad Tauros domandos accessit *Iason*; Quid verò per Tauros intelligatur, jam ante sub Apidis Hieroglyphico, admonuimus: Hoc enim est verum subjectum Medicinæ aureæ sine quo nihil fit, paratis quoque Draconis dentibus: Domandi itaque furiosi & igniuomi Tauri & sub jugum mittendi: Quid multis? Seminium antè paratum hisce Tauris suæ terræ traditur, & terra circumvertitur, quoad sufficiat; tum habilis est et disposita ad fructus ferendos: Iisdem autem auxilijs *Iason* vsus est in subjugandis bobus, queîs in superando Dracone: Potissimum verò remedium fuit illud Pentaculi genus cum Solis & Lunæ imagine, occultâ quadam vi et proprietate conferens contra virus tantorum monstrorum; quod si quis acquirere possit, de victoria ne dubitet; quomodo autem potiatur, docent Philosophi suis libris, cum loquuntur de Sole et Luna, eorumque conjunctione, naturali dissolutione, in rebus

Remedia Iasoni à Medea data quid significent?

radicalibus ſuæ naturæ, ſeu in primam materiam reductione; quæ cum vbique obvia ſint, non ſunt à nobis adducenda. Semine jam terræ tradito, En armati enaſcuntur viri: Quid hoc oſtenti? Antequam enim perfecta mixtio fiat, cum ſint duo contrarijs viribus prædita, tumultuantur & rixantur inter ſeſe, hoc eſt, arma capiunt; Ex lite ſiquidem & amicitia *Empedocles* omne generationis & interitus initium deduxit; Lapide verò tanguntur, non ligno, neque ferro; peculiaris enim vis lapidis eſt, quia eminus ferit: Et ſic arma terrigenarum convertit in ipſosmet, donec proprio ac mutuo cadant prælio, hoc eſt, donec aſcenſus & deſcenſus vaporum noſtrorum ceſſarit, & in fundo vaſis vna ſubſtantia invariabilis & fixa permanſerit: Qua habita, nihil obſtat, quó minus Vellere aureo quæſito frui poſſit: At quid eſt Vellus aureum? Lapis Philoſophicus, ſumma medicina corporum humanorum: Ad Metalla enim medicus non reſpicit curanda: *Mercurius* hanc pellem inauràrat arieti, qui Phrixum in Colchidem portarat, detractam; quam alij fuiſſe candidam, alij purpuream exiſtimant: At veriſimile eſt prius fuiſſe candidam, pòſt purpuream factam, cum á *Mercurio* deaurata eſſet: In his enim duobus coloribus tota eſt artis intentio: *Virgilius* quoque *Georg.* 2. meminit hujus certaminis *Iaſonij*, vbi ſic canit.

Vellus aureum quid denotarit.

Hæc loca non Tauri ſpirantes naribus ignem,
Invertère, ſatis immanis dentibus hydri,
Nec galeis, denſiſque virûm ſeges horruit haſtis.

In Martis luco vellus illud ſuſpenſum dicitur, quia Marti ſacrum Martis robur et conſtantiam in igne obtineat. Circa reditum multa accidiſſe memorant, Fratrem *Abſyrtum* à *Medea* diſcerptum in partes, eaſque ſcopuli s impoſitas: Sic *Typhon* fratrem *Oſiridem*, vt ante diximus, quoq; diviſit in membra, quæ *Iſis* recollegit, vxor et ſoror *Oſiridis*; Hic

pater

pater filij artus recolligere cogitur: Eadẽ ratio est vtrobiq;: Omnia enim sunt vnũ. Antiquissimi scriptores, qui omnia hæc *Iasonis* facinora, tanquã facta, accipiunt, vtpote ad religionem eorũ spectantia, et sine labefactatione religionis non refutanda, miré hic se torquent, vt omnem falsitatẽ præcludant, cum de reditu Argonautarum diversimodé scribunt: Nam *Herodotus* in Argonauticis per idem mare illos rediisse tradit, per quod profecti sunt in Colchos. *Hecatæus Milesius* voluit é *Phaside* ingressos esse in Oceanum, inde in *Nilum*, inde in Mare *Tyrrhenum*, per quod delati sunt in patriam: *Arthemidorus Ephesius* hos mendacium dicere inquit; quoniam *Phasis* Oceanum minimé ingrediatur: Alij veró longé aliter de reditu eorum sentiunt. Ex quibus patet, quod fabula, instar Polypi in magna fame, se ipsam corrodat, et vt maneam risuj intelligentiũ exponat. Taceant itaque Scriptores, hystorici, Poetæ Ethnici, quotquot sunt prædicare suos Deos et Heroas, quos nos Christiani non solum ex fide nostra firmissima, sed etiam ex naturæ operibus et artis circumstantijs, non pro Dijs neque hominibus agnoscimus: Taceant quoque inconsyderatissimi quiq; ex recentioribus, qui cum Christiani esse velint, ejusmodi tamen facta stupenda et incredibilia personis à Dijs ortis & deductis, tacito cum Ethnicis consensu, attribuunt, eaque propugnare, tanquam sacræ fidei articulos, audent: Sunt qui dicant, quod Argonautæ peractis omnibus superatisque periculis in Colchorum regione prius in Istrũ, deinde per illum in *Adriam* navigârint, & eò præsertim, vbi *Saturnum* vocabant antiqui, vbi laceratus fuit *Absyrtus*: Ab *Alcinoo* deinde hospitio suscepti, *Mopso Cãthoq;* defunctis vatibus ambigui de navigatione ac salute docti fuerunt à *Tritone*, quo pacto seruari possent: Pòst in *Cretam* navigarunt, quo in loco cum illi iter á *Talo* (æreo viro tanta celeritate pedum prædito vt ter quotidie totam Insulam circumierit ac *Iovis* leges deportarit) præcluderetur, per Medeæ Veneficia illo de medio sublato pervenerunt in

Varietas Scriptorum de reditu Argonautarũ

Aeginam ac inde in *Thessaliam*, atque ita dicuntur in patriam redijsse, quam navigationem duodecim mensibus absolvisse ferunt. Quod dicitur, ipsos ingressos Istrum in Adriam navigasse æquè fabulosum est, quàm quod creditur eos ex Phaside ingressos Oceanum; ac deinde in Nilū, ac post in *Tyrrhenum* mare, aut quod tanto spatio navim portârint donec mare navigabile attigerint; Ister enim non ex Adria procedit, sed sylva nigra, ex qua in Adriam per summa Europæ montium cacumina tenditur, ita vt nimis dificile fuerit Argonautis, eôusque Argô navem portasse; Quod deinde Medea Peliam senem Regem filiabus suis jugulandum persuaserit, cum se illum juvenem reddituram promiserit, ac jugulatum reliquerit; *Æsonem* verò *Iasonis* patrem juventuti restituerit coctum, aut ipsum *Iasonem* senescentem, ab alijs atque alijs traditur: sic enim scribit, qui Reditus composuit:

Senex iuventuti restitutus à Medea.

Ipsa senectutem studio detergere novit,
Pharmaca vbi coxit permulta lebetibus aureis.

Eodē modo *Æschylus* in *Bacchi* nutricibus, nutrices ipsas *Bacchi* vnà cum viris illis coctas fuisse, inquit, et ita ab eâdem juventuti restitutas: Quemadmodum etiam de *Dionyso* et *Osiride*, qui idem est, alibi relatum est: Senem rejuvenescere in opere hujus Medicinæ multis in locis testantur authores, inprimis Balgus in turba; qui, *Accipe*, inquit, *illam arborem albam, ædifica ei domum rotundam, tenebrosam & rore circumdatam, & impone ei magnæ ætatis hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut pulvis ad eos perveniat; deinde dimitte eos in sua domo 80. diebus; Dico vobis in veritate, quod Senex ille non cessat comedere de fructu Arboris illius, donec iuvenis fiat: O quam miranda Natura, quæ illius Senis animam in corpus iuvenile transformavit, & pater filius factus est: Benedictus sit D E V S Creator optimus.* Tempus navigationis tam celebris mirum est non

Tempus navigationis Argonauticæ.

excessisse 12. menses, cum Salomonis tempore tertio quoque anno navigationes In Indiam vsq; institutæ et absolutæ fuerint; Verùm ita conuenit cum opere philosophico vt plurimum, si cætera bene se habeant: Iasoni quoq; templa in multis locis erecta esse ex credulitate Ethnicâ, legimus, præcipuè apud Abderam Democriti patriam; Quæ supersunt de Iasonis coniugio cum Glauca Creontis regis Corinthi filia, Medeæ in pellicem vindicta & Iasonis fato, nec non alijs ad hanc allegoriam pertinentibus, ex iam dictis & illustratis lucem abundè accipient; Cum verò Orphei, huius allegoriæ authoris, respectus fuerit ad poma Hesperidum aurea, (quia et oues et mala apud Græcos μῆλα ἐκ τοῦ χρύσου vocentur,) eius tempore celeberrima & magnam aureæ medicinæ partem declarantia, de ijs nunc pro nostro instituto pauca trademus.

Allegoria de aureis malis Hesperidum.

Inter *Herculis* labores, ab Eurystheo ipsi fatali necessitate impositos, recensetur et Aureorum pomorum Hesperidum hortis ablatio, quæ res cum valde difficilis factu esset & ab omnibus, qui id tentârant hactenus, frustrà cum vitæ periculo desperata et relicta, soli Herculi monstrorum domitori conuenire videbatur; Nec verò licitum erat, vt pòst sub Herculis laboribus latiùs dicetur, impositum onus, quantumuis difficile et impossibile ferè humanis viribus æstimaretur, Herculi recusare: Narrant, quibus Ægyptiarum allegoriarum cura fuit, Iunonem, cum nupsisset Iovi, pro dote arbores quasdam aurea ferentes mala dedisse, quas cum Iupiter in precio maximè haberet, velletque vt in loco tutissimo ad æternam memoriam seruarentur, apud Hesperidas Nymphas à dracone peruigili custodiri mandauit: Fuerunt autem Hesperides, Hesperi, fratris Atlantis, filiæ, Aegle, Arethusa et Hespertusa à quibusdam nominatæ; Draco, qui excubias noctu, diu, pro pomis agebat, ex Typhone & Echidna natus, centum capita habebat, varijsq; v-

2. Allegoria de Aureis malis Hesperidum.

tebatur vocibus: Alij addunt hortos eos, qui non procul á Lixo oppido Mauritaniæ erant in extrema parte Æthiopiæ, Atlantem montibus vndiq; cinxisse; Quia Themis illi responderat, futurum esse vt filius Iouis eò aliquando accederet et aurea mala carperet: Horum meminit quoq; Virgilius lib. 4. Æneid.

Oceani finem iuxta, solemq; cadentem
Vltimus Æthiopum locus est; vbi maximus Atlas
Axem humero torquet stellis ardentibus aptum,
Hinc mihi Massylæ gentis monstrata sacerdos
Hesperidum templi custos, epulasq; draconi
Quæ dabat & sacros seruabat in arbore fructus.

Ad hæc itaq; aurea mala missus est *Hercules* auferenda, qui diu cunctatus, nesciens vbi locorum essent, ad Nymphas Iouis et Themidis iuxta Eridanum in quadam spelunca habitantes contendit, ab ijsq; sciscitatur: Illæ docent Nereum hac de re esse consulendum; Qui póst interrogatus ab *Hercule*, refert adeundum esse Prometheum, à quo quid esset agendum, admonitus est; Nempe vt Atlantem ad ea pro se mitteret, ac ipse tam diu cælum, dum rediret Atlas, sustineret: Verum alijs placet, Herculem ipsum post colloquium cum Prometheo eó profectum, & Dracone interempto aurea decerpsisse mala, secumq; deportasse ad Erystheum: Quæ sanè allegoria vt auditu periucunda est, ita non pro auribus otiosis excogitata, sed ab antiquissimis temporibus vsq; ad nostram ætatem deriuata, mentes ingeniosorum potiús, quám sensus voluptate affecit: Quid enim auro gratius? Quid pomis venustius? Quid hortis pulchrius? Si quis igitur audiret aurea poma in arboribus nasci, appetitu quodam innato illis frui desyderaret: Hinc rei novitas non parum in admirationem auditores traxit, atq; sic occasionem præbuit quam plurimis rimandi et inquirendi, quis nucleus sub tam specioso cortice tegeretur; Multi enim ex Ethnicis, rem, vt narratur,

Ab Hercule consulendi quatuor. Nymphæ.

Nereus.

Prometheus.

Atlas.

narratur, non ad literam, sed longè aliter interpretati sunt: *Expositio aliorum.* Aretas in rebus Libycis oues fuisse sensit, quæ aureæ nominarentur, cumq; inhumanum et agrestem pastorem haberent, dictæ sunt à dracone custodiri: Verùm hic vocabulo, quod et poma et oves significat seductus videtur: Pherecydes ad poma aurei coloris retulit, cui et Lucianus astipulatur: quó spectat quoq; Virgilij versus in egl: Aurea mala decem misi, cras altera mittam: Ex recentioribus quidam his rebus hystoriam subesse subodorati sunt, nempe quod oues fuerint flauo et aureo colore spectantes ad duos fratres Hesperum et Atlantem: Alij ad astronomica applicant, aurea mala ad aureas stellas, & draconem ad solem transferentes: Nonnulli ad Ethica et morum doctrinam accommodant, quasi auari suas seruantes divitias sint velut serpentes aurea mala obseruantes. His nos primùm responsum, deinde et nostram interpretationem dabimus: *Responsum ad expositiones aliorum.* Cum subiecta secundum prædicata propria intelligenda sint, mirum est Aretam ex malis facere oues; Licet enim hæ et illa vocentur Græcis μῆλα tamen longè differunt rebus et attributis; Hæ lanam gestant fortè auream, illa aurea gestantur ab arboribus: Neq; aliquid causæ est, cur authores omnes poma pro ovibus posuissent, aut oues pro pomis intelligere voluissent? An fortè vnicus est author, qui simpliciter æquivoco isto vocabulo vsus est adeò, vt de sensu non constet, an Poma an oues intellexerit, et non plures huius allegoriæ meminerunt? Existimo permultos: Lusus itaq; est nominis et detorsio violenta ab arboreo fructu ad pecudem, quamuis et hæc auream lanam præbuisse, vt antè narratum est, inueniatur: At friuolum omnino est, quod addit, pastorem eas habuisse inhumanum, ideoq; draconem dictum: O miseras oves, quæ auream habentes lanam tam agrestem senserunt pastorem; Sanè dignæ fuerunt, quæ pastore cæso raperentur ab *Hercule*: Vtrumq; puerile est, credere pastorem talem draconem dictum, et oues reuera aureas lanas portasse; Qui poma esse fatentur, sed aurei coloris, fortè

ad mala arantia aut citria respiciunt; Ve ú n cum hic fructus per se bonus, non adeó admirabilis aut rarus fuerit, sed semper, vt et nunc, suis locis natalibus suam speciem propagârit, non videtur operæ pretium his arboribus tantum custodiæ per nymphas et draconem abhibitum fuisse: Deinde de aureis malis refertur, et non de imitantibus colorem auri: Qui ex hisce astronomica faciunt, cælo iniuriam inferunt, quod ex stellis poma, et ex sole draconem fingant; Ita enim ex cælo ijdem arborem, quam draco Ladon dictus (vt Apollonius lib.4. asserit) amplectitur, figurant: At *Herculem* dicunt solem, cuius 12. labores sint totidem signa cælestia; Sole autem adueniente dispa-rent stellæ; Optimè quidem conueniunt; Sed qui ita opinantur mihi de rebus non intellectis, quasi intellectis, garrire et nugari videntur, de quibus aliàs: Simili modo qui hæc propter mores efficta credunt primariâ intentione, in physicis arcanis se nihil videre fatentur: In quibus etsi nos Lynceum non imitemur, qui acumine visus ad interiora terræ penetrasse narratur, divitias subterraneis clavstris reconditas, tanquam coràm, speculatus, tamen nisi Saturni filia nos fallat, huius allegoriæ evidentiorem et magis genuinam, quàm illi ante dicti, explicationem dabimus: Per *Herculem* tot laborum tolerantissimum Victorem, intelligi inprimis Artificem Medicinæ aureæ sub eius laboribus evoluendis inferiùs demonstrabitur; Eo igitur præsupposito, licet ad mores et virtutes inculcandas *Herculis* exemplo non inepté quoq; vtendum esse non negemus, Atlantem, montem Mauritaniæ celeberrimum eo tempore, vt adhuc, omnis generis minerarum, quarum ad Medicinam Philosophicam vsus est, feracem, hortum *Hesperidum* Nympharum cinxisse veré asserimus: *Atlas* enim *Hesperi* frater, quia ad Hesperi occasum Ægypti et Græciæ respectu situs sit; Hinc et *Mercurius* Atlantiades dicitur, quia à quibusdam in Atlante genitus æstimatur: Quod de Atlante astronomo, qui sphæram invenerit & illas gentes Mauritaniæ docuerit, quidam

Explicatio verissima. Hercules Artifex laboriosus.

ATLAS quis.

quidam fabulantur, veritati non conuenit; multò minus, quod alij dicant, Regem fuisse Mauritaniæ à Perseo in montem tantæ magnitudinis, capite Medusæ ostenso, mutatum; Hæc enim sunt poëtarum figmenta et emblemata, quibus alia arcaniora, sub illis latentia, adumbrârunt et depinxerunt: Astronomum Atlantem dicunt, quia astra in eius cacumine clarissimé obseruari possint, prætertim cum vt Africa et Ægyptus claro cælo, nec pluvijs nebuloso, fruatur; Deinde quia eius altitudinis sit, vt vertex inter nubes et astra, vt videtur, reconditus sit: Ac tertiò quod quasi humeris cælum sustinere putetur; Dicitur enim statuæ viri, cacumine tanquam capite ascendendo, figuram repræsentare: Hic Atlas, cuius Pleiades narrantur filiæ, (ex quarum vna Maia dicta Iovi natus est Mercurius, vt pòst tradetur sub genealogia deorum,) Hesperum fratrem et ex illo neptes habuit tres Hesperidas, *Æglen, Arethusam & Hespertusam*: Per Hesperum eiusq; filias, eadem montana loca Atlantis intelligimus: Nam licet Atlas accipiatur quasi de vno monte, tamen eodem nomine & continuitate complectitur omnes sibi adiacentes montes reliquos; Atlas enim totam feré Africam maritimam peruadit, atq; sic non vnum montem, sed multa millia compræhendit; Quemadmodum de Tauro Asiæ, Alpibus, Apenninis & Pyrenæis Europæ montanis similiter constat, sub singulis innumeros montes & colles contineri: Sic de Pleiadibus & Hesperidibus intelligimus, quod sint partes & quasi filiæ propagatæ à magnis illis & præruptæ altitudinis montibus Atlante & Hespero: E Maia itaq; Mercurius non immeritó nascitur, vt Atlantiades dicatur, & ab Aegle, Arethusa & Hespertusa arbores aurea gestantes mala seruantur; quæ inde Hesperidum appellantur: Draco, qui custodiæ eorum præfectus est, ex Echidna & Typhone genitus, centum capitum traditur: Numerosa autem eorundem parentũ soboles extare legitur; Eaq; venenosa & monstrosa semper; Vt draco ad fontẽ Cadmi socijs lethalis, alius ad Vellus aureum, tertius hic ad mala

Atlas cur astronomus fingatur.

Nota.

Draco quis.

Hesperidum, quartus ad Geryonis boves; Item *Cerberus, Sphynx, Chimæra*, & ejusmodi alia horrenda & multiformia monstra, de quibus suis locis: *Typhon* sulphureum et ardentem spiritum, Echidna aquosam & frigidam volubilem substantiam denotat; Ex his enim duobus minerarum diversæ species pullulant, quæ semper monstrorum nominibus propter naturæ varietatem appellatæ & descriptæ ab antiquis fuerunt: De Dracone, vtpote de genere, quemadmodum & de loco natali malorum aureorum, ex his satis constat; nunc de specie tantarum arborum ejusq; fructuum videbimus: Arborem esse inversum animal quibusdam ex Physicis placet, eâ ratione; quia radices versus terræ centrum habeat, vel ad inferiora, quæ os animalis referunt ad superiora dispositum; si verò ventriculum, ejusq; venas meseraicas aut Epar in Animali consideremus pro principio distributionis alimenti per venas corporis, alia res est: Ad eundem modũ mineræ, ex quibus metalla depromuntur, & medicinæ fiunt ad corporũ humanorum curationem vtiles, arborem quandam generis vegetabilis repræsentant; Nam radices earum, quæ sunt duplex fumus sulphuris et argenti vivi, sunt centro propinquiores, atq; inde versus superiora vergentes venas suas per saxa et terræ tractus extendunt mirabiliter, vt revera magnæ alicuius arboris longè latèq; ramos suos propagantis schema repræsentent, si oculis perspici possint, vt ab experientia venas illas investigantium patet: Quod si hæc ita se habeant, constat quid per arbores illas aurea ferentes mala intellectum sit; Nam sanè hæ sunt arbores, non in aere crescentes, sed sub terra, quæ aurea mala gerunt; dummodo discernantur à sylvestribus eæ, quæ sunt melioris indolis: In hoc enim tota difficultas versatur, nempe eligere quæ sunt arti idoneæ; Ideo Morienus circa finem sui tractatus hæc notabilia verba adjicit: *Similiter scias quod maior radix huius operis est in inquisitione specierum, quæ sunt meliores ad hoc magisterium: Nam vnaquæque minera multorum est generum.* De his arboribus mineralibus sub terra cresc.

Mineræ monstrorum nominibus tectæ.

Arbor mineralis.

crescentibus omnes feré authores meminerunt sub al ijs atque alijs verbis; idem innuentes, fructus nempe aureos cum sua arbore sumendos esse, & transplantandos; Sic Fla. *Granum fixum*, inquit, *est velut pomum, & Mercurius arbor; Non est igitur separandus ab arbore fructus, quia non potest aliunde nutrimentum accipere: Et mox: quo denuo plantetur citra fructus ablationem, in fertiliorem terram atque nobiliorem, quæ plus nutrimenti dabit vno die, quam prior ager in centum annis exhibuisset, ob ventorum assiduam agitationem: Altera terra, quod Soli proxima sit, crescere, vegetareque facit arborem continuo rore, & assiduo Sole in horto Philosophico, mane, vespere, dies & noctes, ac in singulas horas absque intermissione, lucente, arborque rore dulcissimo conspergitur ac nutritur vno anno magis, quam in priore terra decem millibus.* *Greverus* quoque arborem hanc mineralem demonstrat, cujus radices inquit esse *Mercurium*, ramos vero quadruplices imperfectorum metallorum; inque ijs argentum et aurum referre flores et fructus: Quibus nihil evidentius dici potuit ad subjectum artis declarandum et aurea mala Hesperidum, quid sint, quove modo crescant, exponendum: Nec id adeo mirum videri debet, quasi naturæ adversum sit, cum quotidie cernamus per insitionem surculorum diversi generis arborum in truncos sylvestres seu ignobiles, fructuum nobilitationem fieri, ita vt quantum ars possit in vegetabilibus, quæ heterogenearum & non similarium sunt partium, manifestum fiat; Vnde in minerali genere eo præsertim, quod puré homogeneum est multò citius & facilius id fieri posse, rationabile est et ab experientia notissimum: Idem in animalium ac ipsius hominis corpore contingere jampridem innotuit, quomodo nimirum nasus, aures & similes partes refici et restaurari possint ex carne humanâ vivâ, cujus rei oculati testes adfuimus cum Bononiæ excellentissimum *Gasp. Tagliacotium* ejusmodi perficientem familiariter noverimus: Possent hic innumera exempla ex naturæ et artis operibus idem attestantia produci, sed supervacanea

Aurea mala quid sint.

fore existimavimus, cum sensus artificum non à ratione auxilium aut probationem petant, sed contrà: Vnicum hoc loco nobis sufficiat: In quibusdam locis, vbi hyberno tempore omnia frigore & glacie rigent, si surculus circa initium Decembris ex pomo arbore decidatur & aliquot diebus locis calidis seu Hypocaustis in aqua disponatur, folia & flores producit sua venustate & novitate conspicuos, quod vulgaribus quoque notum est; At *Philosophi* inde materiam primam in surculis arboreis latentem agnoscunt, & similiter de aureis malis in suis ramis & radicibus contentis judicant: Intelligenti satis: Aut si placet, rarius exemplũ naturæ vegetabilis addemus, quod hanc rem non parum illustrare possit: Sunt, qui circiter 25. diem Novembris folia brassicæ in fossam sesquipede altam sub terra recondant, ibique per hyemis nives & frigus vsque ad 25. Martij sub dio relinquant, ac tum non brassicæ folia, sed semen purissimum inde eximant; vt jurati mihi testes affirmârunt se id quotannis factitasse: In qua transmutatione videmus per solam putrefactionem vegetabile illud (vt et de alijs plantis asserunt) ad materiam suam primam, ex qua est, vel potius ad vltimam, in quam tendit, reduci: Quod quoque in artificio *Chymico*, sed suo modo, fieri debet: Arbor itaque nostra aurea gerens poma rationalibus satis innotuit, vt et hujus Allegoriæ explicatio: Vt autem *Hercules* hanc arborem exploraret, ad Nymphas *Iovis* et *Themidis* concessit, quæ juxta *Eridanum*, auriferum Italiæ fluvium, habitabant in speluncis seu fodinis subterraneis; ab ijsque consilium expetijt; At cur illud? quia naturæ opera inprimis consulenda sunt, hoc est, consyderandum, quomodo natura procedit in suis operationibus; Ideo Philosophi in multis locis ad explorandum veram materiam investigatorem ad opera naturalia ablegant eaque penitùs consyderanda invitant, vt passim apud Gebrum et alios videre est: Nymphæ illæ in speluncis seu auri fodinis habitantes remittunt *Herculem* ad *Nereum*; qui Ponti & Terræ filius veridicus

[Margin notes: 1 Exemplum vegetabilium. — 2 Exemplum rarius. — Nymphæ quæ.]

Vates

Vates creditus eſt; Hic Trojanas calamitates Paridi prædixit; antiquiſſimus Deorum ab Orpheo dictus: Ad eum Hercules veniens varijs formis eludere conantem tam diu detinuit, donec in priſtinam figuram rediret, remque indicaret: Pater fuit 50. Nereidum, ab vndis educatus & nutritus, cujus filiæ circa currum Tritonis præcipuè curſitent. Hic eſt primum Ens à Philoſophis ſæpe inquirendum iuſſum, ſine quo ad aurea mala non patet via vel tranſitus: *Prometheus* verò, ἀπὸ τῆς προμηθείας, id eſt, a providentia dictus, ad quem conſulendum à *Nereo* ablegatur, ignem detulit hominibus et habetur pro Titane ignifero, Oceano amicus, rerum divinarum contemplator, cuj cum Vulcano & Pallade ara communis fuit; Cujus conſilio Saturnus à Iove in Tartarum dejectus eſt, Vnde Saturnus clapſus in Italiam ad Ianum tum ibi regnantem venit, à quo hoſpitio comiter exceptus, eundem vivendi rationem & cultum agrorum docuit: Ianus pro accepta diſciplina fertur ej dimidium ſui Regnj remuneraſſe, et in pecunijs, quæ ex illius ingenio primum ſunt impreſſæ, navem fuiſſe ex altera parte, ex altera bifrontem effigiem; quia regnum ſcilicet communi conſilio Iani & Saturni gubernaretur, vt Ouid. Lib. 1. Faſtorum tradidit. Verùm nos non dubitamus per Prometheum præviam mentis ſpeculationem circa hoc opus exprimi, vnde aram cum *Pallade* et Vulcano communem habuit; nec immeritò dicitur Iovi conſilium dediſſe de patre incarcerando et ad inferos detrudendo; Ex ſpeculatione enim mentis prævidetur hoc omne, nempe poſt nigredinem fuſcam albedinem ſequuturam: De Regno Iani et Saturni Hyſtoriæ antiquæ meminerunt quidem, ſed ex Poetarum fabulis: Ita enim perſuaſum habebant gentiles, Saturnum Deum Cœli & Terræ filium, à Iove Deo Regno expulſum eſſe, et multa alia paſſum. Sed hæc Hieroglyphica ſunt omnia, & ab *Ægyptijs*

Nereus quis.

Prometheus quis.

vel Græcis efficta ad eas res, quas vellent, ijs velut inuolucris inuoluendas: Per Ianum Bifrontem, materiam vel rem vnam intelligimus, Rebis dictam, et duas res continentem, aut si mauis, duplicem mercurialem substantiam; Quod Saturnus regni consors ipsi adiungitur, longé aliam rationem habet, quam quilibet diuinare poterit, qui causam non ignorauerit, cur Romæ antiquitus Triton supra Saturni ædem conspiceretur: Sunt enim illa ænigmatica et nonnihil obscura: At cur pecunia prima Saturni auspicijs cusa sit, evidens est ratio, quia ille primus est planetarum, qui ad thesauros claues gerit, si colorem et ordinem respicias: Pecunia dicta est à pecude, non, vt hactenus vulgatum, quod ovis eâ emi potuerit, sed quia ovem habuit impressam vnà cum nave, hoc est Argo; Nam eius navigationis insigne fuisse non est dubium, continens et navem et pecudem, cuius aureum vellus fuit; Præter alios quamplures, horum malorum auctorum meminit Greverus inter recentiores, qui ipsi legi poterunt: Ex eodem horto Hesperidum Eridos quoq; Pomum aureum Troiani belli primaria causa, petitum fuit, de quo in sequentibus lib. 6. dicemus: Inprimis illa, quæ à Venere Hippomeni tradita finguntur aurea mala tria, Atalantæ obijcienda: Cum enim hæc regia virgo esset non solum formæ dono præstantissima, sed etiam venatu et iaculandi arte celebratissima multos ad se procos allicuit; Verùm pater Schæneus nulli in matrimonium eam elocare voluit, nisi à quo ipsa pedibus aliás pernicissima victa esset; cui victori virgo, victo mors addiceretur: Multis itaq; id frustra tentantibus et mortem oppetentibus Hippomenes ex Veneris consilio et dono tria aurea mala currenti virgini, vnum post aliud, proiecit, vnde illa, detenta desyderio tollendi, victa et Hippomeni coniunx data est: Qui cum ob amorem moræ impatiens in templo matris deûm cum sponsa coiret, deæ illius iram in se concitavit, vnde vterq; leonina pelle et feritate conspicui sylvas petierunt: Dicitur autem Atalanta cum viris certasse venatu et victoriæ præmio

Arcana.

Pecunia primitus vnde dicta.

* 3. *Pomum aureum Eridos.*

4. *Mala aurea Atalantæ obiecta.*

præmio propter aprum insignis magnitudinis occisum à Meleagro donata; Cumq; inter venandum apud Stethæum Æsculapij fanum siti laboraret, traditur saxum cuspide percussisse atq; frigidissimæ è saxo prorumpentem fontem elicuisse: Hæc Chymica esse nemo non videt, nisi forte talpâ cæcior sit: Quidam nihilominus ad mores et auaritiam denotandam, seu nuptias auro conciliandas applicant, quod illis non inuidemus, dummodo illi nec nobis succenseant, quod nos occultiori physicæ tanquam proprio suo iuri postliminio restituamus: Virginem esse regiam nostram materiam multorum testimonijs innotuit, at fugax est et alas habet in pedibus, nempe Mercurij talaria; Ideo quemlibet cursu prævenit, nisi astu et stratagemate tractetur: Quomodo autem hoc fieri debeat, hæc allegoria sapientum innuit: Accipiantur igitur mala aurea et successiué proijciantur illi, et victor evades: Nil apertius, nil accommodatius: Post in fano matris deûm amoris nexu concumbunt; Hoc est in vase noto seu in domo vitrea et vertuntur in leones; Quia fuluere incipiunt et in alia animalia dominari: Fugacia enim quæcunq; facile in prædam capiunt sibiq; in nutrimentum conuertunt: At cur mortem oppetunt, qui vincuntur à virgine? Quia vt Bacasser in Turba inquit; *Nihil magis dolorem cordi generat, quam error in hac arte: Dum enim quis putat se fecisse mundum habere, nihil in manibus suis inueniet.* Aprum occidit, quia altera Diana est; Fontem ex saxo elicit prope fanum Aesculapij; Quia petræ philosophicæ durissimæ dant aquam: Sic Riplæus in fig: Produxit aquam ex terra et oleum ex durissima rupe: Aureis quoq; allegorijs annumeremus Ceruam illam aureis cornibus insignem, æripedem ab Hercule captam: At quid artificij est, inquies, capere ceruam, et puerile prorsus existimabis illud tanto Heroi, quantus Hercules fuisse creditur, imperatum aut perpetratum esse: Fateor, res levior foret, quam quod literis tradi debuisset, nisi magna arcana sub venatione huius ceruæ occultata essent: Cerua autem tum

Nota.

5. *De cerua aureis cornibus ab Hercule capta.*

aurea

aurea cornua et pedes æreos habebat, tum Dianæ ſacra erat et inviolabilis; Non ergo ſagittis aut jaculis, nec canibus, ſed curſu præhendenda erat: Sanguinem enim inde ex vulneribus profluere non decebat; ſic enim vel viribus imminuta vel prorſus extincta eſſet: viva autem et integræ ſanitatis capienda erat; ſolo itaque curſu defatiganda. In Mænalo monte verſabatur; vbi et aper et leo, aliæque belvæ ejuſmodi degêrunt: Ad hanc *Hercules* ab *Euryſtheo* miſſus, vt ad ſe deferret, annum integrum currendo inſumpſiſſe dicitur, antequam eam defatigare potuerit: ſed illa denique feſſa in montem Artemiſium confugit, et ad Ladonem amnem jam jam tranatura capta eſt, et Mycenas ſuper humeris deportata; Tum dicunt Euryſtheum adeó fuiſſe virtute *Herculis* perculſum, vt dolium æneum ſibi ad latibulum comparaverit, neque in vrbem Herculem admiſerit. Eſt autem cerva ex fugacibus animalibus nigri ſanguinis et melancholicæ carnis; ideoque innati pauoris; Curſu ſalutem quærit, ſi vrgeatur, eoque valet perniciſſimo: At cum æreos habeat pedes et aureola cornua præter communem cervarum naturam, ab his nonnihil in fuga detinetur et retardatur, ita vt defatigari poſſit: Niſi enim in materia Philoſophica fugaci et volatili eſſet illud ipſum ſolare lumen, ſeu aureum jubar, ferè nunquam ſiſti aut figi animadverteretur: Hoc patet ex Philoſophorum innumeris teſtimonijs: Sic enim *Roſarius*: *Argentum vivum*, inquit, *per ſe nil valet; cum verò mortificatur cum corpore ſuo occulto, tunc valet & vivit vita incorruptibili, et hoc corpus eſt de natura Solis.* Et Arnoldus: *In noſtro lapide ſunt* Sol *& Luna in virtute & potentia, ac etiam in natura: ſi hoc non eſſet, non fieret inde Sol neque Luna; quia* Sol *& Luna in noſtro lapide ſunt meliores, quam vulgares in ipſorum natura, eò quod* Sol *& Luna in noſtro lapide ſunt vivi & vulgares ſunt mortui reſpectu* Solis et *Lunæ in noſtro lapide; Ideo Philoſophi nominaverunt ipſum lapidem Solem & Lunam invicem; quia in ipſo ſunt potentialiter, & non viſibiliter, ſed in virtute & eſſentia.* Hinc quidam ex

recenti-

recentioribus quoq; huius ceruæ meminerunt, sed ei Monocerotem adiungunt, cum inquiunt: *Philosophi dicunt strenuè, duo animalia esse in hac sylua, vnum laudabile, formosum & alacre: magnū & robustū ceruum, Aliud vnicornu, monstrat Philosophus.* Et Basilius Valentinus tradit asinum sub terra putrefactum in ceruum mutatum aureis cornibus: Æreos quoq; pedes habet resplendentes et albos: Quia res, cuius caput est rubeum, oculi nigri et pedes albi, est nostrum magisterium: Et notum est, quoties æs philosophicum repetatur; Hoc enim fundamentum & basis est operis, vt non immeritó in animali pedes referat: Dianæ sacra est, quia de more mactabatur illi cerua, vt patet in allegoria de Iphigenia; Diana autem est natura lunaris: Sol enim & luna est tota compositio: Cursu defatigatur, hoc est, eóvsq; in suo vase ascendendo & descendendo præcluditur, ne fugere possit, donec quasi fessa materia in fundo maneat, nec amplius ascendat, idq; igne leviori: Si vero vis ignis adesset, violentia animali fugaci fieret: In montem Artemisium fessa confugit, & ad amnem Ladonem capta est; Quia ita oportuit virginem manere inviolatam; Vt pote Dianæ sacram, quæ Artemis dicta est, quasi ἀεροτόμις id est, aerem secans, vt quidam volunt, vel vt alij, quod integros faciat, vt author est Strabo, l. 14. Est autem Ladon Arcadiæ fluuius, ex cuius filia Metope & Asopo, Thebano flumine, Thebe nympha nata fingitur, quæ vrbi nomen dedit; Est quoq; Ladon serpentis aurea poma custodientis nomen, vt dictum; Quocunq; referatur, sensus rei conuenit: In Mænalo Arcadiæ monte mineris abundante, vnde Mænalei versus, versabatur; Quia ille locus poetis erat celebratissimus: Humeris Herculeis deportatur Mycenas, ne lædatur: At cur tantus timor Euristheum inuasit ob captam ceruam ab Hercule, cum alias immaniores feras sæpius prostrauerit, nempe leonem, aprum, hydram & his similes? Sic videtur quid maius arte, quam Marte vincere, cunctatione, quam festinatione, lenitate, quam violentiâ: Hinc annum totum

absumpsit continuè currendo et insequendo feram; Ita enim operis ratio postulat: *Annum enim sumimus*, inquit *Riplæus*, porta. *antequam nostram calcem præparemus: Nam minori temporis spacio calx nostra confici non potest, fusionis capax cũ colore, qui non evanescit.* Mythologi vt has fabulas ad suum captum explicent, ex Hercule solem cæli faciunt, qui per annum integrum currat, et nescio quam ceruam aureis cornibus insectetur; Sed hæc quia à genuina sua natura ad alienam detorta facilè agnoscantur, non constant, nec quid vtilitatis legentium vel audientium animis præstant, præter nebulas et tenebras, quas nos aliquatenus discussimus: Midas præterea auri symbolum tenet, vt et votum; Quod cum à Baccho, quód Silenum humaniter excepisset, impetrasset, vt nempe quicquid tangeret, in aurum converteret, miser fame ferè enectus esset, nisi voti pænitentiâ ductus cessationem aurificationis iterum obtinuisset, hoc remedio, vt sese in Pactolo fluvio lavaret, qui auriginem hanc ad sese transtulit, vt inde aureas arenas iactitârit: Perbella fabella est auribus non ingrata, nec oculis, cum nil nisi aurum, quod ardetur et sititur ab omnibus, ostentet, ad auarorum appetitum insatiabilem declarandum et refrenandum aptissima: Midas enim permultos voto esse constat, sed paucissimos effectu: Quia appetere immensitatem opum, est in cuiusq; voluntate, at impetrare in Dei dono: At quis deus est, qui donum adeò noxium petenti concessit? Fictitius & Hieroglyphicus, non ille, qui verè Deus est & dicitur, nobisq; dat bona magis vtilia, quàm placentia, vt pater filiolis: *Bacchus* enim, qui et *Dionysius*, et *Osiris*, aureorum deorum primarius est, ideoq; tanti doni largitor: Sed Silenum eius magistrum aut comitem benignè excipere conuenit; Qui pando insidens asello, licet à pueris senex derideatur, plus tamen habet in recessu, quàm fronte promittit: Hinc illud de Silenis Alcibiadis increbuit, dicterium in Socratem deformissimum exterius, interius pulcherimũ iacta-

6. *De Mida aurei voti participe.*

Sileni Alcibiadis.

iactatum; Generoſus enim dominus aliquando in vili domuncula moratur, et mens polita literis, in corpore pannis anniſq; obſito: Per Silenum autem, vt et Pana, et Satyros, comites itineris Bacchi ſeu *Oſiridis*, nihil aliud intelligitur, quàm vilitas et ſylueſtritas ſeu ruditas materiæ philoſophicæ, quæ ſi humaniter et ſuauiter tractetur, qui mox inde ſequitur auripotens deus, *Bacchus* multiplicem gratiam pro gratia rependit: Hoc denotat votum Midæ; Propriè autem aurifica vis ſuo ſubiecto impreſſa per hoc intelligitur, quæ immenſa eſt et ſemper multiplicabilis, niſi refrenetur ac in propria ſua aqua virtus illa ignea reſtinguatur; De hac philoſophi multis in locis agunt, inprimis Lullius pract: teſtam: Cap.23. vbi inter cætera, *Et quando*, inquit, *dimittit eam in ſpeciali forma ſulfuris, id eſt pulueris ſubtilis, tunc oſtendit quod magnæ ignitionis eſt, nec propter hoc eum minus appreciari debes, ſed fortius honorare, cum fieri poſſit ad ſimplicis ignitionis terminum per diſcretionem operatoris ſapientis in doctrina, quam ſuperius ars confert in ſubſtantia multiplicatiua* His addemus et alia aurea antiquitatis ſymbola et hieroglyphica, quæ revera in rerum natura non fuerunt, ſed vt alia per hæc declararent, inuenta ab artificibus et poëtis; Vt ſunt Aurea ætas, aurea pluvia, aurea meſſis et his ſimilia: De Aurea ætate receptum eſt, quod aliquando acta ſit ſub Saturno rege, vt argentea ſub Ioue, et póſt ærea & ferrea ſub alijs; At ſi Saturnus nec deus nec homo aut rex fuerit, nulla revera ætas aurea extitit: Quod ſi demus, fuiſſe regem, An igitur tempus aureum ſub eo magis, quam ſub Ioue? Fortè, quia Iupiter impius in patrem, quem eviravit, et adulter et homicida? An talis non Saturnus quoque fingitur, qui Cælum patrem caſtrauit, ſororem Rheam pro coniuge, Philyrem pro pellice præter cæteras habuit, et proprios deuorauit liberos? pro Ioue tamen ſaxum ſeu lapidem deglutivit, quem cum concoquere non potuerit, evomuit; atque is Lapis, vt Heſiodus memo-

7. *De aureis admirandis.*

Aurea ætas

LAPIS in Helicone poſitus.

memorat, pro monumento mortalibus in Helicone positus est: Vt hunc lapidem viderent & tangerent, tot antiquissimi Poetæ finxerunt de Helicone superando, in cujus vertice sapientia ex Musarum fonte haurienda sit: Saturnum cum Iano nunquam regnasse, vt Ethnici crediderunt & finxerunt, quó se à Dijs originem ducere alijs probarent, ex ante dictis constat, sed ejus operâ pecuniam primam impressam esse verisimile est, vt suprà narratum: Auream verò ætatem dici novimus sub Saturno actam, quia omnium aureorum Deorum initium à Saturno, tanquam progenitore eorum dependeat. Sæpenumero quoque *Poetæ* alijq; Scriptores aureæ pluviæ mentionem faciunt, eamque non Metaphoricè, vt Auream ætatem, accipiunt, sed propriè, quasi reverâ contigerit; Narrant enim Sole cum Venere concumbente in Rhodo Insula pluviam auream decidisse, ac pòst ex illo congressu Rhodum natum: Id *Poetis* quidem condonandum ob licentiam fuisset, nisi & Hystorici idem affirmarent: Sic enim *Strabo* lib. 14. scriptum reliquit, *In Insula Rhodiorum aurum pluisse, cum Minerva capite Iovis nata est*: Pluisse lapides, frumenta, ranas, sanguinem, bestiolas, insecta, in hystorijs passim annotatum legimus; & alia monstrosa multa præter naturæ ordinem, eorumque singulorum physicas causas reddere nituntur, quasi in aerem vi ventorum, vel radiorum solarium rapta, ibique concreta & generata, vel ex seminio proprio vel materiæ habilitate postmódum dimittantur; Verúm de auro, ejusque generatione in aere etiamsi legeremus, fidem non adhiberemus: At pluvias aliquando miraculosas ex Dei nutu, vt Mosis tempore in Ægypto, aut magica vi, vt ibidem, contigisse et adhuc contingere posse, non est dubium, cum experientia id testetur omnibus ætatibus et locis; aureas verò in Rhodo cecidisse pro certo haberi posset, si fato diuino & miraculo missæ

Aurea pluvia

sæ

ſæ demonſtrarentur; verùm cum addatur, tum accidiſſe, cum Sol Veneri accubuiſſet, ac Pallas è Cerebro Iovis nata proſiluiſſet, Allegoriam ſeu fabulam probè agnoſcimus: Ethnici tam monſtroſa & incredibilia, vtpote ſuis Dijs poſſibilia, non in dubium aut quæſtionem verterunt, quia Solem eſſe Deum et Venerem Deam arbitrati ex eo nil niſi Divinum procreatum iri cenſuerunt: Eadem ratio circa Palladis ortum data eſt: Nos novimus Allegoriam, vt Dijs illis omnibus, ſic etiam huic pluviæ aureæ, in eorum concubitu aut ortu prolapſæ, ſubeſſe; Si enim Sol Philoſophicus cum Venere, pulcherrimâ fœminâ, congrediatur, Rhodus naſcitur ille, qui quæritur à mille millibus & à pauciſſimis invenitur; ac interim aurea pluvia ſuboritur; quia aurum cum auro, terra foliata cum ſua aqua, Sol cum Venere, miſcetur: Roſeus ſanè fœtus eſt ſive Rhodus, qui ex tanto complexu in lucem editur: Sic Pallas ſapientiæ Dea ex Iovis Cerebro, ſed Vulcani ſecuri obſtetrice, non ſine cauſa exorta traditur cadente auro per pluviam in Rhodo; Abſque Vulcano enim, vt inſtrumento primario operis, ſapientia magiſterij non perficitur; hoc eſt, perfecta cognitio rei occultæ abſque prævia manuali tractatione haberi nequit: Theorica enim ſcientia perfecta Virgo eſt, & ſolum ex Iouis Cerebro, tanquam Seminario ſuo, naſcitur, nec Vulcanijs aut fabrilibus artibus permiſcetur; Vnde eadem Pallas Vulcanum, ſibi vim inferre conantem, maſculè repulit, de quorum rixâ Erichthonius originem duxit: Ejuſdem generis, nempè aurei, pluvia fuiſſe fingitur, quæ Danaë in gremium deſcendit, tantâ efficaciâ vt inde Perſeus Heros fortiſſimus natus ſit, vim lapidificam Meduſæ, cum adoleviſſet, tollens eamque capite plectens, ex cujus ſanguine guttatim ſparſo Chryſaor, Geryonis tricorporis pater, natus eſt, de quibus aliàs ſuo loco latius traditur: Vt interim alia huc ſpe-

Aurea pluvia in Danaes ſinum illabens.

Chryſaor.

Messis aurea spectantia quamplurima prætereamus, inter quæ Messis aurea, quæ fuisse dicitur, cum *Pythagoras* Crotone arcana suæ Philosophiæ mysteria docuerit, & ejusdem *Pythagora* aurea Carmina, quæ adhuc supersunt, nec non Corona aurea ab eodem in capite omnium primò, (fortè ante multarum gentium reges) gestata, numerantur; verùm de his alias copiosius: Nunc ad auream Deorum Genealogiam sequenti Libro tradendam, progrediemur.

Aurea carmina.

Corona aurea Pythagora.

* * *

Finis Libri Secundi.

LIBER

LIBER TERTIVS.

DE AVREA DEorum, Dearumque Genealogia, ex qua tanquam arbore Philosophica, innumeri rami Heroum Hieroglyphicorum propagantur.

REfutationem Deorum, Dearumque gentilium, à tot seculis antiquissimis apud Poetas & Hystoricos, nec non majorem mundi partem receptorum hac nostrâ quasi vltima ætate, quâ Christiana religio ex Dej gratia clarissimé refulget, instituere velle, esset telam multis annorum millibus contextam retexere, ac forté operam ludere; tum quia Christianis in sua fide satis confirmatis supervacaneum, tum quia Ethnicis scriptoribus, qui fere omnia superstitiosis Deorum et Heroum ab ijs ortorum factis repleverunt, impossibile idipsum videri possit: Propterea ne quis æstimet, nos hunc tractatum ideo congessisse, quasi inde nunc prius veritas doctrinæ conspici, aut falsitas Ethnicorum numinum depræhendi debeat; Id enim ex sacra hystoria, omni exceptione majori, jampridem innotuit; Attamen cum quæ non prosint singula, multa iuvent, & licitum sit vel Sole medium tenente Cœli in privatis ædibus accendere lucernam, vt loca quæ obscuriora sunt

ra ſunt, penitus introſpici queant; non immeritò quoq; exiſtimavimus nos operæ pretium facturos, ſi Deorum et Dearum genealogias per ſe ſatis involutas, & per nullum hactenus ad ſuam veram originem, ex qua promanârunt, reductas, noſtrâ qualicunque illuſtratione, lucidiores redderemus: Non enim videtur tantum luminis ingenio humano accedere, ſi ſolum ſciat res ſeu perſonas pro Dijs habitas longiſſimiſque temporibus creditas non eſſe Deos, quàm ſi ad hæc indaget ex veritatis fontibus, quid per eas res ſeu perſonas à ſapientioribus intellectum ſit & intelligi debeat, cum dij non ſint: Non enim fruſtra aut caſu introductas eſſe vel quilibet imaginari poteſt: Hoc vt præſtemus, pro talento à ſummo largitore nobis conceſſo, primo libro res Ægyptias præcipuas, Hieroglyphicas dictas, evolvimus, ſecundo Græcorum magis conſpicuas, & auro inſignitas Allegorias percurrimus; Nunc auream Deorum, Dearumque familiam, ex qua tanquam Cathena numeroſa Deorum & Heroum progenies, quâ Mundus, hucuſque laborat, dependet, recenſebimus: Homerus lib. Iliad. 8. tradit, Deos omnes pendentes ex aurea Cathena, Iovem de Cœlo detrahere conantes, quorum tamen conatus fuit irritus: Sublato enim Iove, maxima eorum pars tollitur, quorum ille Progenitor exiſtit; Præponderat itaque cæteris omnibus authoritate et dominio, quia Cœli jmperium, vt fabulantur, ad ipſum pervenit: Hunc omnes Ethnici pro maximo Deorum coluerunt; Cum verò ex ſeipſo ortus non dicatur, ſed ex parentibus tempore prioribus ipſo, ab illis incipiemus; qui cum nec ipſi, vtpote Saturnus & Rhea, abſque vlla origine eſſe agnoſcantur, ſed ab alijs quoque prognati, ad hos nempe Cœlum & Terram, progrediemur: Ethnici abſque vlla ſacrarum literarum traditione aut cognitione præſuppoſita ex denſis humanæ mentis tenebris varias de Deo mundique partibus opiniones conceperunt: Nonnulli cauſam primam æternam contemplati ſunt, ſed mundum velut effectum ejdem coævum adjunxerunt, vt Peripathetici cum

Ex negativis propoſitionibus nulla ſcientia provenit.

Deorum genealogia aurea.

Cathena aurea Homeri.

cum suo Aristotile; Alij causam efficientem Deum æternum, non ab æterno condidisse Mundum, sed voluntarié in tempore, vt *Platonici*, vnâ cum divino *Platone*; quorum sententia Christianis magis affinis est, quam reliquorum Philosophorum: Nonnulli casu confluxisse mundum ex atomis imaginati sunt: Quidam partes quasdam minores, alias post alias factas, seu coagulatas esse, vt butyrum ex lacte finxerunt; Sic Arcades jactabant se ante Lunam extitisse; ac alij quæstionem illam solvere conantes, an ovum prius gallinâ, an gallina prior ovo in rerum natura fuerit, mirabiles ortus hominum & animalium tradunt, quemadmodum de muribus Ægypti in initio primi libri narravimus: Atque hi cum Creatorem cœli & terræ, qui omnia ex nihilo fecit, non agnoscerent, animalia quidem omnia, vt & vegetabilia ex terra & aqua inter se mistis diversa proportione, accedente aere & igne, sua sponte prosilijsse putârunt, ac cœlum et terram, absque origine semper fuisse: Idcirco, si pro operibus factis seu creatis haberent, ne cogerentur et efficientem causam eorum fateri, et sic in infinitum progredi, ipsos pro primis dijs non genitis receperunt; Cœlo aerē et Terrâ aquam seu Oceanum et maria complexi: Præter hæc, flumina, fontes, montes ac ventos terræ et cœlo coætaneos statuerunt, vel adfines vel cognatos; aut quod magis credibile, ex primo concubitu natos: Ex cœlo et terra, itaq; omnium Deorum ortus deducitur, vt et aliarum rerum omnium: Verùm etsi tam frivolis et absurdissimis placitis non opus sit responsum opponere, tamen paucissimis verbis multa complectemur, quibus eorum intentio prorsus destruitur: Si homo ex homine duplicis sexus, nec non animalia reliqua ex proprio semine, Item et vegetabilia, ex suis similibus semper oriuntur, idque in tempore, secundum singula individua; tum nihil eorum fortuito productum, nec æternum quid est secundum individua, imó nec speciem; Quodque de partibus verum est, nulla est causa, cur non etjam de toto verissi-

Censorinus de his videatur.

Ratiocinatio contra Ethnicorum opiniones de individuis ab æterno propagatis.

mum sit; Sed primum ab ipsa experientia ratum habetur; Et ratio connexionis nota est; quia quicquid ex semine suæ speciej oritur, id naturaliter & non fortuito oritur; & quod in omnibus jndividuis in tempore ortum est, id æternum retró dici nequit: Ergo sequitur & secundum verum; Homo jtaque & cætera animalia, vegetabilia, & omnes terræ et aquæ partes, species & contenta, aer et totum Cœlum cum suis contentis, non fuerunt ab æterno, sed esse in tempore ceperunt; Non ex seipso; Ergo ex alio; Quis ille alius? Deus Deorũ, Creator creaturarum: Cætera argumenta, cum sint notoria hic prætereamus, et Deos primos et magnos creditos, Cœlum et Terram consyderemus cum sua propagine: Non negamus quosdam sapientiores Ethnicorum, cum viderint tantam Deorum turbam dari, quæ ad vnitatem primæ causæ tandem reduci debeat, omnes feré Deos ad Elementa mundi majoris reduxisse, atque ita pluralitati numinum tacité renunciasse; inter quos *Varro* est maximè occupatus ne fabulosi prorsus Dij appareant; verùm cum hæc opinio multa absurda foveat, et non sit de intentione authorum, qui primi ex Ægypto hanc Deorum cognationem in Græciam produxerunt, nos illam omninò repudiamus: Ex Cœlo et Terra itaque Saturnus et Rhea progeniti sunt; Deinde Titanus, Iapetus, Thetis, Ceres, Themis, et alij, quos Hesiodus enumerat: Ex Saturno et Rhea, Iupiter, Iuno, Neptunus, Glauca et Pluto: Ex Saturno et Philyre, Chiron; ex Saturni genitalibus Venus: Ex Iunone solâ Hebe: ex Iove solo cum Metim vxorem devorasset, Pallas ex capite: Ex Iove et Iunone conjuge *Vulcanus & Mars*; *Iovi* ex pellice Latona, *Apollo & Diana*: ex *Maia*, *Mercurius*: ex *Semele Dionysius*: ex *Danae Perseus*; ex *Alcmena Hercules*; ex *Leda*, *Pollux* et *Helena*, *Castor* et *Clytemnæstra*, ex binis ovis: Ex *Europa Minos* et *Rhadamantus*: Ex *Antiope Amphion et Zethus*; ex *Thalia Palici* fratres: ex *Cerere Proserpina*: Atq; hi sunt ex multis Iovis filijs præcipui, de quibus solum, cæteris omissis, agemus deinde;

Cathena aurea Deorum, Dearum & Heroum, seu Genealogia.

deinde paucos eosque insigniores ex *Nepotibus* ejus ac pronepotibus tangemus, *Neptuni* plærisque de octoginta, quot numerantur, filijs ex diversis *Nymphis* prognatis, nec non alijs brevitatis gratia neglectis: Cœlum et Terrã concubuisse, si naturaliter, provt cœlum est agens et terra patiens, illud forma, hæc materia accipiatur, non repugnamus, creatis creandis et quibuslibet ex semine suo provenientibus; si veró supernaturaliter, aut provt verba sonant, pro actu generationis seu coitione, elleboro extirpandum phantasma judicamus, non ratione aut argumento; Mirum est Sapientes Ethnicos hoc somnium somniasse vt Cœlo, patri Saturni, testiculos attribuerint, eosq; à Saturno, ne plures generarentur ipsi liberi, amputatos esse: Nemo vnquam in ergastulis magis delyravit, quam hi sapientes dicti; nullus de *Deo* veram opinionem minùs amplexus est, quàm hi Theologi, si dijs placet, appellati: Verùm respondebunt, rationabiliter id factum, hoc est, Cœlum castratum esse, ne scilicet aliud cœlum generaret, aliamve terram: At si omne simile generat suum simile, tũ *Saturnus* et Rhea, alijque *Saturnini* filij erunt novi cœli, nouæq; terræ, quod tamen ab illis non receptũ est, sed plærunq; ex *Saturno* Tempus, ex *Titano* et *Iapeto*, nescio quos progenitores, ex Thetide deam marinam, ex Cerere deam frugum, ex Themide deam justitiæ faciunt: Videamus primò *Saturnum* et ex filio patrem, aut ex hoc patre sequentes filios consyderemus: Pingebatur ab antiquis senex pallidus curvus, alterâ manu falcem gestans et draconem caudam sibi mordentem, altera filium parvum ori apponebat ac vorabat: Caput galeâ tegebatur, et super illa erat amictus: Habebat iuxta se quatuor filios, é quibus *Iupiter* virilia amputabat, é quibus *Venus* oriebatur: Narrant *Saturnum*, licet junior esset *Titano*, tamen ad sese regnũ transtulisse, ideoq; bellũ inter *Titanum*, hujusq; filios *Titanes* dictos, et *Saturnum* exortum, eaq; lege cõpositum, vt si qui liberi masculi ex *Rhea* nascerentur *Saturno*, è medio tollerentur: *Saturnus* itaque

Cœlus & Terra.

Saturnus & Rhea.

Hieroglyphica Saturni.

Iovem recens natum ad ſe deferri iuſſit, verùm à Rhea cir-
cumventus lapidem faſcijs involutum accepit, quem mox
pro Iove deuoravit: Et *Iupiter* alibi in Creta à Coryban-
tibus nutritur, donec juſtam ætatem attingeret: Eodem
modo *Neptunus* & *Pluto* nati præ voracitate *Saturni* à Rhea
ſemper aliud offerente ſalvati dicuntur: Cum verò & Phi-
lyram Oceani filiam amaret, Opi ſuperveniente, in equũ
ſe convertit, exq; ea *Chironem* centaurorum iuſtiſſimum
& prudentiſſimum (tot diſcipulorum *Iaſonis*, *Herculis*, *A-
chillis* Magiſtrum) generavit; Pòſt *Saturnus* idem á filio
paſſus eſt, quod ille ſuo patri intulerat, nempe caſtratio-
nem et á regno dejectionem; juxta regulam, Per quæ
quis peccat, per eadem punitur: Tum profugus Cœli fi-
lius dicitur in *Italiam* veniſſe; Mirum eſt, tam exiguam
terræ portionem tam magni patris filium ſuſtinere potu-
iſſe, cumq; exulem ibidem latentem (vnde Latium dictum
volunt) hoſpitio excepiſſe: At ita nugari placuit Eth-
nicis, vt ſaltem ſuarum regionum et vrbium denominati-
ones, fundationes et gubernationes ad aliquem antiquiſ-
ſimorum Deorum reducerent, ne ex hominibus, ſed dijs
orti et progeniti crederentur: *Saturni* area antiquitus ce-
reis accenſis excolebatur, *cereiq;* mittebantur ab invicem
ditioribus; quia *Saturnus* quaſi lumen vitæ humanæ eſſe
vel deſignare videbatur; et multorum commodorum jn-
ventor habebatur: In hujus Dej honorem cum celebra-
rentur Saturnalia apud Romanos Domini ſerviebant
ſeruis. Præ cæteris autem memorabile eſt, vt Natalis
ex Triſmegiſto adducit, tres omnino ſapientes Triſme-
giſti tempore floruiſſe, nempe *Cælum*, *Saturnum* et *Mer-
curium*: Plærique, vt dictum, *Saturnum* pro tempore
Nota. explicârunt, quaſi hoc ex cœli motu ortum, ſitque v-
num ſaltem, ideo *Saturnum*, vt et cœlum, virilibus
ſpoliatum eſſe: jdem tempus omnivorum eſſe, om-
neſque ſuos filios, in tempore et ex tempore generatos
abſumere, et quaſi devorare, nullique parcere, niſi fortè
lapidibus duriſſimis, ideoque lapidem à Saturno vomi-
tione

tione ejectum dici: Hæc quidem similia sunt, sed quatuor, vt aiunt, non incedunt pedibus: Nam si *Cælus* sit pater temporis Saturni, cur Terra mater? An Terra concepit tempus? *Quid* terra ad temporis productionem confert? Quid cœlum nisi ad Planetarum motum respicias? *Quid* si cœlum staret et Planetæ tantum moverentur, an propterea non esset tempus? *Cur* non Sol potiùs, qui annum, diem et noctem, æstatem et hyemem, aliasque vicissitudines temporis causatur, pro Tempore aut patre temporis, quam *Saturnus* aut *Cælus* habetur? Cur *Saturnus* claudus fingitur, cum tempus sit celerimum et alas ventis velociores obtineat? *Cur* idem senex statuitur, cum tempus non senescat, sed juvenem potius repræsentet? Vt enim flamma ignis semper est novissima, nec tantillo temporis spatio eadem perdurat, sed semper alia atque alia nova succedit; sic & tẽpus, ejusque momentum, quod ipsum Nunc vocant, semper iuvenescit, vetustatis nihil obtinens: An non potius Draco, quem gestat *Saturnus*, iuventutem referat, quàm anni circulum, cum exuvias deponat? An non idem specie sit cum ijs, qui assignantur *Mercurio*, *Æsculapio*, *Hesperidum* hortis et alijs ante assignatis locis? An verò hic anni rotunditatem, alibi duorum adversissimorum concordiam, alibi mentis prudentiam aut vigilantiam summam denotet? Vera autem hujus Hieroglyphici ratio est, quam Basilius Valentinus his verbis exponit: *Ego Saturnus*, inquit, *Planetarum summus in Firmamento protestor hisce præ vobis Dominis omnibus, me inter vos inutilissimum & vilissimum esse infirmi & corruptibilis corporis, nigri coloris, multarum afflictionum iniurijs in hac miseriarum valle obnoxium, attamen omnium vestrûm probatorem; non enim permanentem habeo mansionem, atque mecum mei similem rapio, cuius meæ miseriæ nulli causa imputanda est, nisi inconstanti Mercurio, qui mihi suâ incuriâ & negligentia hoc malum inflixit*: Idem occulta *Phil*: Cap. 12. De Generatione

Saturni; tradit, cum nutricis culpâ multis vitijs expositum, claudũ vno pede factum, at ingenio nihilominus docilem, sapientem, catum, cautumque redditum, vt omnes in bello, exceptis duobus, qui divitijs, et potentia superiores essent, vinceret: Hinc pallidus, curvus visitur; nempé ob malam digestionem; falcem gestat, quia probator est omnium; *Draconem*, quia eos quasi renovet, vel seipsum; Cur autem Draco caput et caudam suam devorans apud Authores toties jnculcetur, alia est causa, quam quilibet ibi videat, et differentiam cũ hacce consyderet; et quantum distent æra Lupinis, aurea plumbeis animadvertet: Devorat filios, ex sese genitos, pro quibus si quis Elementa quatuor accipiat, vel alia corpora, perinde est: *Caput* galea tegitur, quia fortis in bello est, sed amictus vilior superadditus; hinc vilioris fortunæ æstimatur: At quid bellum cũ Titanibus sibi vult? *Quod* nimirum è cæteris ejus generis Saturnus ad regnum eligendus sit; qui Titano si non ætate, tamen sapientia et authoritate antecellit: *Iupiter* cum *Iunone* vt illi natus esset, Lapis offertur et deglutitur: *Probum* commentum de tanto Deo, nisi quid arcani subesset: At lapis hic in Helicone videatur, vbi relictus pro monumento est: *Saturni* salacitas eiecta, an omnis salacitatis in natura causa est, quippe ex qua Venus orta dicitur, quæ omnibus rebus sese propagantibus inest? Tantum né boni ex viscere Saturni mundo accessit? O dementia humana *Democritico* risu excipienda; O cæcitas mentium Heracletico fletu deploranda, si tale quippiam revera suis Dijs à Diis, patri á filio, factum arbitrati sint Ethnici: verùm hoc vix præsumemus de iis, qui quanti et quales fuerint, suis scriptis satis attestatum nobis reliquerunt: Per *Saturnum* communiter authores nigredinem in principio operis supervenientem intelligunt, vt multis in locis vbi Planetarũ seriem observant, meminerunt: Atq; tum per castrationem *Saturni* à Iove factam non inconvenienter nigredinis remotionem, á fusca seu cineritia albedine subsequente

ſequente Ioviali peractam accipiunt: Natalis Comes de Saturno agens chymica tractantium iudicia circa hunc planetam malè excipit: *Præterea*, inquit, *Cum ſingulis planetis ob ſimilitudinem quandam metalla ſingula ſint attributa, metallorum tortores, ſiue chemiſtæ artifices, hanc totam ferè fabulam ad ſuam artem retorſerunt, cum ſe Gebrum, Hermetem & Raimundum platonicos imitari velle profiteantur: Dicunt enim, fictum fuiſſe ab antiquis, quod Iupiter Saturno genitales partes abſciderit acutâ falce, eaſq́ in mare deiecerit, ex quibus & è ſpuma nata ſit Venus; Quia Saturnus ſal ſit quidam, pater Iovis, præparati ſalis ſcilicet, qui fit ex eo præparato: Sed quoniam cum Iupiter in vaſe vitreo exiſtit in peracutam tenuemq́ aquam ſoluitur propter vim ignis, quæ ſumitur etiam ab ipſo Iove, cùm viriles partes ſecum afferat, incidens ac ſeparans ſulfur intimum ac in ſale latens, quæ recidunt in vas, quod accipiendis apponitur; Idcirco & Saturno amputatas viriles partes dicunt, & cum ſal in aquam tanquam in mare decidat, ex illo ſale & ſulfure gignitur Venus. Conantur enim metallorum tortores & has & alias his ſimiles artes excogitare, quibus poſſint metalla in alias formas transferre, teterrimâ paupertatis formâ perterriti, ac ſemper illam lepidiſſimi poëtæ Timoclis ſententiam in animo habentes, qui ita inquit: Eſt ſanguis atq́ ſpiritus pecunia Mortalibus; quæ nulla cui ſit copia, Vivos pererrat inter umbra mortui:* At bona verba quæſo, Comes; Adeonè ſaturnina te ſtella exagitat, vt ita totam artem chymicam laceſſas & ſomnium eſſe putes, ob vnius aut alterius interpretationem fabularum tuo palato non arridentium; Demus illum, qui ita ſcripſit de Saturno (fortè Braceſchum Italum innuis) parum accommodatè iſta applicaſſe; An propterea nulla eſt chymiæ veritas? Interim intellexit illa, quæ tu ad mores torques, potius ad chymiæ & naturæ arcana ſpectare: Quid ſi vera ſit chymia etiam contra tuum præiudicium, & ſupra tuum captum, an propterea, quia tu aliter iudicas aut eam non capis, falſam efficies? Non facies quæſo: De tortoribus metallorum mihi non eſt ſermo, ſed de arte chymica

Andabata pugnat.

Reſponſio ad calumnias nimis aqua.

chymica, quæ Medicinam auream perficiat, licet non aurum fabricet, nec quid naturæ aduersum moliatur; Illos, vt falsarios stigmate inuras licet, non veritatis cupidos, tuoq; haud egentes arbitrio: Quid si chymica tractans Medicinam perficiat, quâ hominibus ægris succurrat, An non sua dignus erit mercede aut præmio? An non ipsi hoc medio paupertatem effugere conueniat? Non mirum igitur si hoc illi faciant suo modo (legitimo) quos tu metallorum tortores vocas; Quorum nonnullos (de veris loquor) plus veritatis ex metallis, quam tu fortè ex fabulis extorsisti, ne quid de vtilitate dicam, elicuisse constat: Geber, Hermes & Raimundus Platonici non fuerunt; imitetur eos qui potest, potius opere, quam ostentatione: Saturnum pro sulfure aut sale non accipimus, attamen eius colorem apparere, antequam sulfur philosophicum reuera fiat, asserimus: Quid per genitalia eius intelligatur sub Veneris expositione latius dicemus: Quidam antiqui scriptores volunt Saturnum regnasse in Aegypto, ac Rheam sororem duxisse in matrimonium, è quibus nati sint Iupiter et Iuno; Ex his natos esse 5. filios: Clauem et virgam tribuerunt Saturno, quia fortè cum Iano bifronte, qui ianua est anni, communitatem habuit, cui conuixisse traditur: Quæ commoda inuenerit Saturnus, & cur lumen humanæ vitæ dicatur, non satis innotuit, nisi causa sit arcana: Cur tam ridiculo ritu eius festa apud Romanos celebrabantur, Vt domini seruis seruirent, & non nisi sermonis libertate quilibet vterentur? Nam hic Planeta supremus cum infimo & medio coniunctionem patitur: Sic Avicenna de anima dict: 1. cap. 2. *Et sicut sol magis valet, dans fortitudinem suam vsq; ad saturnum, & deorsum vsq; ad lunam, & ita aurum est preciosius omnibus alijs; & ideo quia omnes res cælestes sunt mixtæ cum terrestribus ita mittunt suam fortitudinem de sursum deorsum: Quia fortitudo terrenorum fuit, vt ascenderet superius, & fortitudo superius fuit, vt descenderet inferius: Et sicut non potest fieri, quod Saturnus non currat cum sole in eodem signo; Ita non potest fieri, quod hoc*

Causa arcana.

A. Gell. l. 18. c. 2.

hoc magisterium non retrahat de plumbo aurum: Sed intellige, quod volumus dicere, postquam habes rationem, quod non potest fieri, quod non sit magisterium. Idem Rosarius et Emiganus in turba adfirmant, quod sol dat lumen suum sursum vsq; ad lunam, deinde respicit omnia tam superiora quã inferiora: Ac quod Saturni splendor dũ scandit in aëra, non apparet, nisi tenebrosus, et mercurius radijs solis occurrit: Quod à Trismegisto de tribus sapiẽtibus suo tempore celebribus, Cœlo, Saturno et Mercurio refertur, omnes Ethnicos falsitatis cõuincit: Quomodo enim hi tres vnà vixisse nisi allegoricè perhibeantur? De quibus satis: Saturni fratres Titanum, Iapetum aliosq; ac sorores, Thetin, Cererem, Themidem, et si quæ præterea sint, hoc loco euoluere nimis tædiosum foret, cum nec nostræ intentioni inseruiat singula ad viuum resecare; Nihilominus eorum inferius, prout necessitas tulerit, sufficientem mentionem faciemus: Nunc ad Iovis, Saturni filij, res gestas et hieroglyphica declaranda accedemus: Iupiter vt voracitati Saturni subtractus, ad Dactylos Idæos in Cretã deportatus ibiq; à capra, apibus, alijsq; varijs nutricibus pastus et educatus sit, apud diuersos scriptores fabulosos legitur, cuius hæc summa est: Thebis in Arcadia apud Messenios natus dicitur, Saturno ereptus in Bæotia, Corybantibus in Creta ad educãdum traditus; Hi simulatis sacrificijs inter cymbalorũ tympanorumq; strepitum infantis vagitum occultârunt: Adrasteã et Idã nutrices habuit Melissei filias ac sorore Curetum seu Dactylorũ: Cum iam adolevisset Iupiter ac Titanus sensisset, clàm Saturni filios contra iusiurandum legesq; educari, ipse vnà cũ Titanibus filijs irâ exarsit, atq; Saturnum et Opim compræhensos in vincula et in custodias coniecit: Iupiter verò Titanibus debellatis patrem liberat: Post id Saturnus Iovi insidias parat, dum sibi ab eo metuat, Tum Iupiter patrem de regno deiecit, laneoq; vinculo ligauit, et in tartarum protrusit; Tandemq; ei virilia membra falce eâdem amputavit, quâ ille Cœlo patri amputauerat: Falx iacta dicitur in Drepanum insulam, *Iupiter.*

& virilia in mare, vnde Venus exorta est: Huic victoriæ contra Titanes & patrem Saturnum Iovi cæteri dij adfuerunt: Apollo cecinit cytharâ eius victoriam purpureâ togâ decorus & coronatus lauro: Tum ferunt Iovem Vestæ proposuisse, per quam adeptus erat imperium, vt quod mallet, eligeret, at hanc virginitatem poposcisse & primitias sacrificiorum. Fama est Bacchum quoq; eo bello, contra Titanes gesto discerptum fuisse, cuius cor palpitans Pallas ad Iovem detulit; Póst gigantes contra Iovem surrexerunt, quos ille fulmine disiecit & inter eos Ægeonem, (cui 100. manus erant, capita 50.) Iovem é regno depellere conantem sub Aetnam montem detrusit; Vnde quoties latus mouet, Aetna flammas eructat: Eodem

Iuno. partu cum Iove Iuno nata dicitur, ab Horis educata; Vel ab Oceano & Tethye, vt alijs placet: Huius potiundæ desyderio captus Iupiter sese in cuculum mutauit, qui cum tempestate obortâ tremeret frigeretq; in gremium Iunonis aduolavit, a qua veste tectus, eam resumptâ primâ formâ compressit & póst in vxorem duxit; Ex Iunone & Iove nascitur Mars, Arge, Ilithya & Hebe: Ab alijs his additur Vulcanus; Quem Lucianus subuentaneo conceptu é Iunone absq; maris congressu natum fingit: Credita fuit esse divitiarum dea ab antiquis; Eamq; fama est Iovem aliquando alté suspendisse, pedibusq; illius duas incudes appendisse atq; aureum vinculum iniecisse manibus; Cumq; ita Iuno penderet in æthere, cæteros deos id graviter tulisse, neq; soluere tamen potuisse: Attribuuntur ei quatuordecim nymphæ; Pavoq; sacer habetur; Quia propter illam cæsus fuit Argus a Mercurio & in illam avem mutatus: Anser aliàs fuit auis sacrata Iunoni; Sic & vacca ex animalibus; Quia ex figuris Hieroglyphicis Aegypti est, Iunonem denotans: De fabulis Iunonis, vt anté sub Saturno, Natalis dicit chemicos artifices conatos esse nonnullas partes ad suos ignes & ad sua vascula retrahere:

Entellus instat. *Dicitur Iuno* (inquiunt) *Saturni & Opis filia, Iovisq́; soror & coniunx, & ante Iovem nata eodem partu, Reginaq́; esse deorum*

rum & divitiarum dea, partubus & matrimonijs præfecta: quæ nihil est aliud, quam aqua mercurij, quæ Iuno nominatur: Saturni ea de causa est filia, quod ab eo & eius terra destillat ac manat: Hæc terra dat opes siue aurum chemicum, quod unà destillet Iuno & Iupiter, siue aqua Mercurij, & sal in ima parte vasculi vitrei ac in vase relictus: Cum verò prius effluat aqua Mercurij è vasculo, nascitur Iuno ante Iovem; Et quæ sequuntur apud Natalem; Quæ satis insinuant, hasce fabulas Iovis & Iunonis permultis chymiæ deditis, de quo subiecto fictæ & introductæ sint, innotuisse, licet non omnes vno modo acceperint; Sed diuersi ad diuersas materias suas ac operandi rationes interpretati fuerint; In eo enim conueniunt, esse eas antiquissimæ philosophiæ chymicæ apud Aegyptios & Græcos vsitatæ reliquias & picturas hieroglyphicas, poëtarum libris ferè omnium sparsas et decantatas, à paucissimis nisi superficialiter intellectas: Iupiter autem quis sit, et quod subiectum eo denotetur, vulgari versiculo illo apud poëtas citato discernitur:

Iupiter est idem Pluto, Sol & Dionysius.

Si itaq; Iupiter intellectu idem est cum Plutone, et reliquis, primo videamus Plutonem; Hic frater dicitur Iovis, itidem ex Saturno et Opi natus; Militauit cum Ioue et post victorias varias rerumq; gestarum fælices successus, cum Ioue et Neptuno iactis sortibus terrarum imperium divisit: Cui Hispaniarum et locorum omnium ad occidentem solem obtigit imperium: Hinc Strabo lib. 3. Geogr: *Plutonem fuisse opulentiæ deum & in Iberia apud Pyrenæos montes habitasse, memoriæ prodidit*: Fingitur curru vehi atrorum equorum; Dictus Pluto, quia diuitias largiatur; Cælibem et filijs carentem vitam solus omnium deorum traduxit: Quia nulla dea ipsum ob deformitatem et obscuritatem regni maritum esse suum pati poterat: Nihilominus Proserpinam Cereris filiam rapuit et in curru ad fluvium *Chemarum* in Sicilia deportauit, atq; hinc ad sua regna subterranea: Canem habuit Cer- *Pluto.*

berum tricipitem, eique immolabatur Taurus; et Narcissus, adianthum & Cyparissus in Coronis erant dicata: Claves pro insigni, vt *Iupiter* sceptrum et *Neptunus* tridentem gestasse fingitur: Testatur Strabo, lib. 9. *Ad ripas Corali fluvij, vbi sacra fiebant Pambœotia constructam fuisse ob mysticam quandam causam Plutonis ac Palladis aram communem*: Hæc de Plutone; quæ de Sole et Dionyso huc spectant, inferius dicentur. *Iupiter* itaq; et *Iuno*, vt sunt frater et soror, maritus et vxor, agens et patiens, de vno eodemque subjecto intelliguntur, de quo ante Saturnus & Rhea, Osiris et Isis ejusdem conditionis et prosapiæ *Personæ* Hieroglyphicæ; Quod cum superius satis declaratum sit, repetitione hic non eget: At huic cur tantum fabularum affingitur? Id partim pro declaratione rei latentis, partim ad potentiam Iovis, qualis creditus fuit, demonstrandam, factum existimetur: Lapis pro eo substituitur; quia ita decuit; educandus traditur sacerdotibus, qui Cymbalorum strepitu eũ occultârunt: Cum ære enim *Philosophico* nisi conjungatur et in vno vase quasi cũ eo nutriatur, omnis opera perditur: Nutrices sunt Melissei filiæ seu apes, vt alij volunt, quia volatilia insecta sursum et deorsum circa fætum seu puerum *Philosophicum* vagantur: Titanes vincit, hoc est spicula jactantes fumosas exhalationes; & Saturnum patrem remouet de imperio; seu post nigredinem adducit albedinem Iovialem; virilia amputat ej, hoc est sulfur illud, à quo nigredo & generatio ipsius procedebat; *Apollo* cecinit ejus victoriam purpureâ togâ indutus; quia purpureo apparente colore victoria apud Iovem adest. *Per* Vestam, Ignis intelligitur, cujus beneficio Iupiter adeptus est imperium; Vestæ igitur, quia ignis semper novus, purus & imaculatus est Virginis instar, votum est concessum semper virginitatem seruare: Quæ res etsi Hieroglyphica antiquitus fuerit apud Ægyptios et Græcos, apud Romanos tamen vt religiosa maximé recepta est, cum tot Virgines Vestales Vestæ perpetuum

Mystica. Nota.

tuum ignem, vnà cum Virginitate foverint, vt hy- storiæ testantur: Iunonis amore quomodo potitus sit Iupiter, vt & matrimonió, res ad literam absurdissima est; si veró ad occultum sensum respiciatur, forte conuenientiam cum naturâ avis repræsentabit; Cuculus in cujus aviculæ nidum ova sua ponit, illa à pullo excluso pro præmio nutricatûs devoratur, detestandâ ingratitudinis notâ: Talia affingere Dijs et Deabus ab insanissima gente videretur alienum; Allegoriæ autem ejusmodi excusant, forté eo, quod mater à filio in Philosophico magisterio deuoretur & soror á fratre: Sic *Lull: Theor: Test:* 87. *Rem vilem accipias ac eam facias suos amplexari parentes, quousq; penitus crepent, & sint velut mortui:* Ibid. *Argentum vivum est causa mortis suæ, quia ipsummet se ipsum, interficit, & postea eccidit patrem & matrem suos, & extrahit eis animas à corporibus, & epotat omnes ipsorum humiditates:* Divitiarum Dea Iuno habita est; quia aureum vinculum eius injectũ est manibus, ipsaque Dea altè suspensa pedibus á Iove: Cum enim pars agens & patiens, fixa & volatilis sint Iupiter & Iuno, hæc nonnunquam ob suam volatilitatem in aere suspenditur, dũ ascendit et superiori parti adhæret: Nymphæ ipsi attributæ sunt aqueæ portiones; et pavo colores varios refert, qui ratione volatilis materiæ accidunt: dum enim totum manet fixum, vnus est color impermutabilis: Mercurius autem saxo Argum occiderat, cujus centũ oculi pavonis caudæ à *Iunone* inserti finguntur: *Pluto* quoq; opulentiæ Deus est, quia opes ex inferis locis terræ, cuj ille præsidet, petuntur: Ipsi Taurus sacer, hoc est, Apis Ægyptius; quia vnius sunt intentionis; Pyrenæos inhabitat montes: quia ista prima fuêre loca, vnde in Europa metalla petita sint à Phœnicibus, vt ante dictũ; Inde quoque *Hercules* suos boves abegit; Ipsi Cerberus custos qui triceps fuit, et Claves pro insigni, quia sine ejus clave nihil obtineri poterit: Ad Chemarum fluvium rapuit *Proserpinam*; ne agens absque patiente videretur: De mystica autem causa cur Plutonis et Palladis ara com-

SAXO Argus occisus.

MYSTICA.

communis fuerit, nos nonnihil subodorati sumus: si enim Plutonis regia alicui pateat, & Palladis accedat artificium, hoc quod quæritur Medicamentum summum conficitur, quod arte Palladia ex dono Plutonio concinnatum mirabilia mysteria aperit: Palladis enim congregatio cum *Vulcano*, *Prometheo*, vel *Plutone* semper ominosa est, et quid mysticum designat; vt alibi sæpius annotavimus:

Neptunus. *Neptunus* tertius *Saturni* filius, mare et insulas maris cũ imperio sortitus est: Vxorem habuit *Amphitriten*, ex qua et ex varijs pellicibus magnum numerum filiorum suscepit; *Phænicem* filium è Libya; Ionem filiam ex *Pyrene*; quam Iupiter in nebula, vt lateret, compressit, et cum Iuno interveniret, in vaccam candidam mutavit; Hanc tandem Iuno, Argo interempto, æstro immisso exagitavit; cumque hinc multa maria Europæ et Asiæ tranavisset, tandem in Ægyptum ad Nili ripas veniens dicitur Io primam hominis formam recuperasse; quæ ab Ægyptijs Isidis nomine culta est: Inde fingebatur Isidis statua cornuta, modo luna, modo terra dicta: Vaccam autem Isidis & Iunonis esse imaginem Hieroglyphicam, vt Taurum Osiridis & Plutonis, supra satis declaratum est: Troiana Neptunus, vna cum Apolline ædificavit mænia; Tridente & concha incedit, veste cyaneâ, capillis nigris, oculis cæruleis à quatuor equis, vel vt alij, vitulis marinis, tractus: Ejusdem Neptuni filij sunt *Proteus* ex *Phænice* Nympha, *Triton* ex *Amphitrite*; *Protei* filij *Tmylus* & *Telegonus*, ab *Hercule* occisi, quia hospites interimebant; filia, Idothea, quæ docuit *Menelaum*, quomodo *Proteus* ejus pater cõpræhendendus esset; vt tradit *Homer. Lib.* 4. *Odyss.* *Triton Neptuni* buccinato & tubicen est; Cujus filia *Tritia* virgo *Minervæ* Sacerdos à *Marte* cõpressa peperit *Melanippum*: *Triton*, *Iovi* bellũ adversus Gigantes gerenti in causa fuit victoriæ cũ conchâ inventâ sonum inauditum edidisset, quo illi in fugam versi fuerunt: suprema pars corporis vsq; ad vmbilicum fuit hominis, inferior vsque ad caudam Delphin;

Phænix. *Io.* *Proteus.* *Triton*

phini, duos pedes priores equinos habuit, caudamq; duplicem in lunæ formam; humeri ejus fuerunt colore purpureo; Apud Romanos super Templo *Saturni Triton* quidam eximiæ magnitudinis fuit collocatus, qui buccinam inflabat, quoties oriebatur ventus, caudamq; intra terram occultabat; Glauca quoq; fuit ex filiabus *Saturni*, ex *Opi* nata: Ex *Philyre* autem *Chiron Saturni* filius, cujus vxor *Chariclo Apollinis* filia, vel Oceani vel Persæ: filia Ocyrhoe: quia veró pater ejus equum simulasset cum Philyren peteret, ne agnosceretur, hinc Chiron ab vmbilico superiores partes corporis habuit hominis, inferiores equi: *C*um adolevisset in sylvas abijsse dicitur, viresq; herbarum primus observasse; vnde & ob peritiam Chirurgiæ aut laborum manuum, *Chiron* fuit nominatus: A *Diana* venandi rationem in sylvis didicit: Ideoque *Achillis*, *Herculis*, *Iasonis* et *Æsculapij* magister in vtraque arte et medendi et jaculandi fuisse scribitur, vt jam anté meminimus: Cum veró *Herculis* sagittas venenatas incautius tractaret ab vna earum in pede læsus ex eo vulnere et dolore obijt; Vt de *Proteo*, *Tritone*, alijsque ejusmodi monstrosis *P*oetarum inventis, nihil aliud nisi materiam philosophicam, vnà cum *Cerbero*, *Chimæra*, *Sphynge* et Draconibus, *Typhonis* et *Echydnæ* filijs, denotantibus sparsim antehac diximus, et in posterum dicturi sumus, sic quoque Chironis declarationem sub Iasone attulimus, illum nempe tot Heroum esse magistrum, qui eos manuum labores seu practicá circa Medicinam auream indagandam docuerit; *N*unc aliud Monstrũ ex *Saturno* progenitum, at sine vitio naturæ, videamus nempe *Venerem*: Ejus ortus Hyperphysicus traditur, nempe ex *Saturni* genitalibus in mare projectis, et ex spuma maris, vnde et Græcis dicta est ἀφροδίτη, cum ἀφρὸς spuma sit; In Cyprum primum Concha devenisse præsumitur, vnde & Cypria cognominatur, æri quasi Cyprio præfecta: De ejus pulchritudine, quomodo ex mari emerserit, *P*oetæ et pictores consulantur: *Apelles* enim in eo summam suæ artis

Glauca.
Chiron.
Chironis discipuli.
Cic. l. 1. Tusc. quæst. l. de na. Deor. negat Hippo-Centaurum aut Chimæram vnquam fuisse.
VENUS
Monstrum sine vitio.
Venus emergens.

vim expressit: Inter Deas omnes pulcherrima habita est, inde à Paride aureum pomum, promissâ insuper illi Helenâ, mulierum formosissimâ, quod pulcherrimæ dari ex inscriptione debebat, obtinuit: Sequentibus seculis, cum ejus pulchritudinis tanta fama à Poetis sub Allegoria sparsa esset apud Græcos & Romanos, huic tanquam voluptatis & amoris Deæ litatum est; Multa millia templorum instituta et dicata, & innumeræ mulierum lascivarum Myriades ejus ministerio, hoc est libidini, sacratæ fuerunt; adeò etiam vt in Proverbium cesserit, non cuivis homini contingere, adire Corinthum, tanquam omnium rerum fœlicissima esset Corinthum, vbi tot millia prostibulorum Venereorum pro miraculo haberentur, quæ advenas quoscunque suæ pulchritudinis et voluptatis illecebris facile captarent & allicerent, vidisse et lustrasse: Cumque Venus pro Dea tam benevola humano generi semel recepta esset, nullus inventus est, qui huic bellum indixerit, qui non ejus cultui maximè studuerit seque mancipârit: Martem vt Deum revereri, honore afficere, naturæ humanæ quid adversum videbatur, quia is sanguinis effusione & morte gaudere creditus est, econtra Deam Venerem agnoscere, eiq; reverentiam voluptatibus exhibere, quid amabile & jucundum omni generi iudicatum est: Hinc Venerem pacem, Martem bellum diligere dixerunt, hunc morti, illam vitæ causam præbere: At deploranda est humanæ mentis cæcitas in his, vt in alijs, quod licitum ab illicito, bonum à malo haud discernere potuerit: Venus non pro libidine apud Ægyptios et Græcos antiquissimos introducta erat, sed pro filia Saturni, (Cuius soror est Veritas in profundo specu abdita) quæ tamen esset pulcherrima et ignem in nostro subiecto excitaret, hoc est, amorem et appetitum sese propagandi: Hæc fuit occasio omnis idololatriæ et Veneris cultus; Quod verò illud ita sit, multorum testimonijs adductis, si opus sit, demonstrare liceret; at nos paucis hic contenti erimus, hoc præiudicio; Nos quæ de Venere dicturi sumus, non intele-

Venus vt amica naturæ pro dea recepta.

intelligere de libidine animalium aut voluptate & desyderio coeundi, vt quidam mythologi Veneris fabulas crasso modo exponunt, nec de stella Cœlesti, quam Venerem, Hesperum vel Luciferum dicunt, solis præambulonem aut pedissequum, *Planetam*, nec de metallo noto communi, quod chymistarum Vulgus quoq; sic appellat, sed de quodam subiecto philosophico, sine quo nihil effici possit: Hermes cap.4. *Iam Venus ait: Ego genero lumen, nec tenebra mea natura sunt, & nisi meum esset metallum siccum, omnia corpora mei indigerent; Quia ea liquefacio, & eorum rubiginem deleo, & substantiam extraho; Me igitur & fratre meo iunctis nihil melius ac venerabilius: Rex autem dominator, suis fratribus testantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regno vestro induor, & cordibus læticiam ingero, & ego vinctus vlnis & pectori mea matris & substantia eius, continere & quiescere meam substantiam facio, & invisibile ex visibili compono, tunc occultum apparebit, & omne quod philosophi occultaverunt, ex nobis generabitur.* Sic Flamel: Ex Democrito: *Æris igitur corpus protrahens quantum par est, ceu quandam linguam oblongam facito: Postea super carbones reponens in ipsum vulcanum conceita, irradians nunc sale fossili, nunc ocra Attica continuè, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior planè fiet, ac glaucum colorem abyciens apparebit tota aurea: Cum talem fortasse Paris Venerem vidisset, Iunoni & Palladi anteposuit.* Et ibidem: *Venus vt homo, animam & corpus habet: Oportet igitur materiam corpore spoliare, vt permanente spiritu tingente ad cuiuscunq; quæsiti perfectionem accommodetur: Quid est Venus? Quod homo materiale corpus: Anima quidem est pars tenuis in ipsa, qua per regimen in lucẽ prodit, hoc est, spiritus tingendi potentiam habens: Corpus verò est graue & materiale, terrestreq; suam quod vmbram habet, quam oportet spoliare igneo pharmaco:* Hæc ille quæ sufficiant: Cicero in lib.3. de natura deorũ, sequutus Varronem, Orpheum Romanum, seu theologum Ethnicum, Veneres plures producit, vt consuevit circa omnes alios deos, deasq; et Heroes; Cum enim hæ personæ sint saltem reuera hieroglyphicæ et fictæ ad intentionẽ illorum, qui agnoverunt, quas

Cur Veneres & dij plures numerentur eiusdem nominis.

res subintelligerent, inde contigit, vt deus, dea, heros vel heroina ex illis alijs atq; alijs parentibus, locis, temporibus et circumstantijs prognati dicantur, vt patet ferè in omnibus, Ideoq; ne fabula aut falsitas religioni receptæ inesse videretur, distinctio inuenta est pro remedio, quo etiam diversissima conciliari poterunt; Hoc modo, inquam, Cicero dicto loco tres Veneres fuisse affirmat, quo ad originem diuersas; Primam è Cælo et Die natam, cuius Elide delubrum extet, alteram è spuma, ex qua et Mercurio Cupido secundus ortus sit, tertiam ex Ioue et Dione procreatam, quæ nupsit Vulcano: Nos novimus Venerem nec deam nec hominem fuisse, sed personam apud Ægyptios introductam, quasi scenicam, ad declarandas res sub ijs nominibus occultatas; Ideoq; tradiderunt antiquiores hanc natam ex Iove et Iunone, vnà cum *Osiride, Iside*, Typhone et Apolline; Sive igitur ex Saturno, siue Iove, siue Cœlo, siue aliunde genita dicatur Venus, res tamẽ vna est, et non plures, vt sapientiores ex Ethnicis delyrârunt; De quâ si constet apud authores, de nominibus non curant; Nomina enim dicunt esse propter res et non res propter nomina; Hæc sunt vestium vice, illæ res corporum vivorum; Fartum vestium amant amatores, inquit Comicus, non vestem ipsam; Ita et philosophi fartum nominum, non nomina, hoc est, solas res admirantur et respiciunt: Nec propterea fabula esse desinet quicquid de dijs dictum est, quod Cicero in personis, rebus et temporibus bene distinguat; *Cautè* quidem satis, at non verè: Distinctiones enim eius sunt de non entibus et manifeste falsis: An Venus ex Cœlo et Die nata est? An Cœlus cum Die concubuit, vt cum Terra ante dictâ? O Medici mediã pertundite venam; Insanit Cicero præ nimia sapientia: Sic tres Ioves facit, quorum primus et secundus in Arcadia nati, hic Cœlo, ille Aethere patre; Tertium Cretensem dicit Saturnum patrem habuisse; Ex primo Proserpinam et Liberũ, ex antiquissimo Iove Athenarum rege et Proserpina Dioscuros natos: Item Mercurios quinq;, plures Apollines, Cupidines,

Ethnici in rebus divinis insani cum sibi sapere videntur.

tes, Bacchos, Hercules, Soles, lunas seu Dianas, vt suis locis videbimus: Condonent quoq; Mythologi mihi, quod Venerem non pro luxuria aut libidine exponam, vt hactenus toti mundo placuit; Nam si de prima origine et rei veritate sermo sit, vt res est, sentiendum et loquendum puto; Si verò de receptâ consuetudine, nec ab ea recedendum arbitror absq; manifesta causa: Medici nouerunt functiones in corpore animalium, præsertim hominũ esse varias, naturales, vitales et animales, atq; has distinctas in sensitivas et motiuas, Intellectum et voluntatem, ac singularum ex hisce multas esse differentias varia organa et sedes; Ex naturalibus vna est generatiua functio dicta, quæ in mẽbris generationi dicatis sita est, eaq;, quam illi Mythologi deam Venerem explicant; Quod si ita liceat, vbi sunt cæteræ alijs functionibus dicatæ, Salacia, Venilia, Cinxia, Prema, Virginensis, Partunda, Lucina, Rumina, Cunina, Edulica, Potina, et quis numeraret omnes? Venerem amicã Adonidis fuisse iam antè narravimus; Quorum autem liberorum mater et à quibus facta fuerit, in sequentibus dicemus: De Saturni filijs satis, nisi quod de vnica *Veritate*, toto hoc tractatu indagandâ, quæ Temporis filia dicitur, acturi simus: Nunc ad Iovem et Iunonem reuertimur: Metim Oceani filiam Iupiter primò in vxorem duxerat, quæ postea pharmacum Saturno bibendum præbuit, quo ille Lapidem prius, deinde filios voratos evomuit: *Verum* hanc gravidam factam Iupiter, (an præ amore, an odio, ignoratur) deglutivit, ex quo cibo mox ipse gravidus factus Palladem armatam è capite peperit: Postea Themim duxit, ac tertiò Iunonem, quam retinuit: Alij dicunt Thetidem in varias formas versam deniq; compressam à Iove fuisse, quæ cum esset gravida, audiens Iupiter, fore vt ex ea nasceretur, qui Cœli imperio potiretur, illam absorbuit, quare ipse postea apud amnem Tritonem Palladem peperit: Quæ Tritonia dicta est propterea, aut quod à Tritone educata sit: Est itaq; Pallas absq; matre è cerebro Iovis orta, *Vulcano* per securim ipsi viam præbente: Homerus ab oppido

Veritas Temporis filia.

Iovis liberi.

Pallas absq; matre.

1. Iovis filia.

pido Bæotiæ Alalcomenio Alalcomeniā nominavit, quod apud se natam fuisse Mineruam Alalcomenij dicerent, vt ait Strabo lib. 9. De aurea pluvia, Palladis natalem locum, Rhodum, decorante, antè diximus: Palladem Dionyso in Nysa enutrito præfectam fuisse ab Ammone ad devitandas Rheæ insidias, alij scribunt, qui ex Ammone Saturnum vel Iovem faciunt: De nominis ratione dissentiunt nonnulli, cum quidam, quod cor palpitans Dionysi á Titanibus discerpti ad Iovem detulerit, alij quod iacula mittat, alij quod Pallantem gigantem iaculo interfecerit, dictam putent: Vndecunq; sit nomen, promiscuè Pallas, Tritonia, & Minerua dicitur: Virgo semper mansisse creditur, quæ Tiresiam cæcum fecit, à quo nuda conspecta esset lavans se in fonte Heliconis Hippocrene: Vulcanus quoq; vim ei inferre volēs spe sua frustratus est, vt antè memoravimus: De Palladio inferius sub Troiæ requisitis agetur: Quid iam per hanc deā antiqui intellexerint, facilè à quovis perspicitur; Nec verò quicquam aliud, nisi sapientiam acutæ mentis et emuncti cerebri, Pallade ex cerebro Iovis nata, denotari censemus; Sine eâ enim nihil peragitur nec in alijs arduis negocijs, nec in magisterio philosophico, quod ideo sapientum vocatur: Hæc arcanorum contemplatio per Palladem designata non debet vulgo prostitui, sed sub philosophiæ velis abscondi, vt multis in locis philosophi cum obtestationibus et imprecationibus admonent: Hinc Tiresias absq; dubio excæcatus fingitur, quod nudam Palladem, vt Actæon Dianam hinc in ceruum mutatus, viderit: Iuno verò cum Palladis monstrosum partum ex cerebro sui coniugis factum audivisset, irata cum diris execrationibus terram percussisse dicitur, vnde Typhon ille, tot draconum parens, prodierit; Cumq; aliquando ab Apolline in domum Iovis ad conviuium fuisset vocata, atq; inter alias epulas lactucas agrestes appositas comedisset, cum antè esset sterilis, gravida facta traditur, ac pòst Heben filiam peperisse: Quam Latini Iuventatem appellârunt; Iovi pocula ali-

Fr: Iun in præf: Gram: Hebrææ, à verbo Hebraico agitandi & volutandi.

Typhon ex percussu terra.

Hebe.

2. Iovis filia.

quamdiu ministrantem: Hæc *Herculi* vxor data dicitur in Cœlo, Martis Soror nec non *Vulcani*: De Marte, quod ex *Iove* & Iunone natus sit, antiqui non dubitant; Hujus res gestæ non nisi prælia & adulteria cum varijs concubinis, cũ propriam vxorem non habuerit, leguntur; *P*aucissimorum nos mentionem faciemus; Adulterium ejus cum Venere notissimum est; de quo Poeta *Ovid.* *Mars 3. Iovis filius.*

Fabula narratur toto notissima Cœlo,
Mulciberis capti, Marsq; Venusq; dolis.

Venus Vulcano nupserat deformi, claudo & operario marito, formosissima mulierum, tenerrima & luxuriosissima; Huic copulatur itaque furtim Mars, at à Sole proditus, à Vulcano ligatur vinculis imperceptibilibus, fortissimis, vt ita risum et lusum præberent superis videntibus: Ethnici Poetæ et scriptores Martem pro Deo belli, proq; ira, vindicta, bile & furore accipiunt & interpretantur; Verũ antiquissimi ad vim quãdam igneam, ardentẽ à Iove productã respexerunt, quæ insultus & prælia ignis sustinere nõ vereatur, et quasi invulnerabili sit corpore; Si Venus nostra cũ hoc Marte concumbat in apto cubili, & à *Vulcano* reti aerio vel chalybeo vinciatur, nascetur inde pulcherrima filia *Harmonia* dicta; hoc est harmonicé cõposita & omnibus numeris absoluta; quæ tutelare numen antiquitus dicebatur: In cujus nuptijs adfuerunt omnes dij, deæq; cum suis donis, et epithalamijs, quæ recẽsentur á varijs *P*oetis: Nupsit autẽ *C*admo, de quo superius, Aegenoris Phænicum regis filio; Draco, qui socios *Cadmi* aquã adferre iussos interemit & ipse á quibusdam Martis et Veneris filius dicitur; Vnde avunculus Harmoniæ extitit; *P*ost multas calamitates, quas Cadmus perpessus narratur, vnà cũ Harmonia vxore in Draconẽ conversus fingitur: Ita vt obitus ferè omnium Hieroglyphicorum deorum aut heroum suo ortui correspondeat, ne fabula esse non conspiciatur: Harmonia enim ex Marte et Venere nata est Medicina illa aurea primâ vice lõgo labore elaborata, quæ sie locetur Cadmo (à quo *Cadmia* nostra dicitur) tũ adsũt omnes dij cũ suis donis, hoc

Alijs Harmione dicitur cuius Vulcanus pulchrũ, sed perniciosum monile formarit.

hoc est, fructus & effectus speratus abesse nequit; Denique unà cum *Cadmo* in Draconem mutatur imò quod pejus, in Basiliscum; Nostra enim Medicina denuó suo simili incorporata, basilisci vim & oculos nãciscitur; vt apud nostrates Philosophos frequentissimé legitur: Huc spectant sequentia Philosophorum dicta: In Metaphora Belini apud Rosarium: *Quando extraxeris me partim à natura mea, & partim uxorem meam à natura sua, & postea occidatis naturas, & suscitamur resurrectione nova & incorporali, eò quod postea mori non possumus:* Et in Secreto maximo: *Aurum loquitur & dicit: Maledicantur, qui nobilissimam meam formam vilipendunt: Ego sum nobilissimum ens, & omnes influentiæ Cœli in vnum convenerunt ad meam generationem per mandata Dei potentis, & ego sum opus naturæ perfectæ, & sum natus sine adulterio, & isti phantastici & novelli obcæcati me spurium & bastardum vocant, & me ignorant. Ego verò sum incorruptibilis & filius Solis, & minima pars substantiæ meæ est totum meum continens, nec in me aliquid corruptibile reperiri potest; Et tamen isti ex corruptibilibus me & substantiam meam volunt multiplicare; quomodo possunt ipsi creare filios mei similes absq; consensu & consilio meo, nequaquã fiet, quousq; ego semen meum igneum iactauero in sanguine meo fluente, albo & igneo:* Quæ Philosophi verba evidentissimè Harmoniam Philosophicam depingunt: Cujus hæc definitio à quodam traditur: Elixir est quoddam compositum habens in se virtutem mineralem inclusam, existens condimentum, antidotum & medicina omnium corporum purgandorum & transformandorum in Solificum & Lunificum verum.

Vulcanus Iovis filius.

4. Cum verò *Vulcanus* vincula injecerit Marti & Veneri, Harmoniæ, hoc est, nostræ Medicinæ Philosophicæ ortum suâ quoque operâ adjuvit; licet Zelotypiâ adfectus id fecisse æstimetur, hinc de ipso, vtpote Martis fratre, seorsim dicemus; idque brevius; quia alibi sæpissimè ejus mentio fit, & sine *Vulcano* vix vllus ex his Hieroglyphicis dijs aut deabus declarari potest: Propter deformitatem à Iunone matre è cœlo in mare

præci-

præcipitatus eſt: ex quo caſu claudus factus, à Lemnijs poſt educatus traditur: Ignis ejus inventum, vt alij, Promethei, falſiſſimè creditur: Hinc Lampadophoria, de quibus inferius, ipſi dicata: In Inſula Lipara officinam habuiſſe putatur, ac dijs multis arma fabricaſſe, & Iovi fulmina facere: Talum æreum fecit Inſulæ *Cretæ* præſidẽ: ſic & canem æneũ eximiæ pulchritudinis fecit vivum, quẽ Ioui largitus, ille Europæ, hæc Procridi, quæ *Cephalo*; atq; is canis poſtea fuit à Ioue in lapidem converſus: Pandoram Iovis iuſſu formauit pro igne à Prometheo rapto, hominibus offerendam: Arma Iovi adverſus gigantes fabricauit, pro quo *Minervæ* nuptias expetivit; at illa eius libidini reluctata eſt: Leones ipſi conſecrati fuêre, quia ignea animalia ſint; Famuli Cyclopes, *Brontes, Steropes ac Pyracmon*, quorum meminit Virgil: 8. Æneid: *Ardalus* eius filius cellam fecit Muſarum apud Træzenios; Et *Brotheus*, qui irriſus ab omnibus propter deformitatem oris in ignem ſe conjecit: Eius vxor præter Venerem Aglaia, id eſt ſplendor dicitur: Vulcanus iniuriæ acceptæ á matre Iunone (quæ divitiarum dea fingitur) minimè oblitus, auream ſellam cum occultis quibuſdam vinculis dono ej miſit, quæ deam, cum aſſediſſet, ſtatim implicaverunt. Natalis ſub *Vulcano* recenſet Chymicos quoque *Vulcanum* ſibi proprium accerſere, & per eum intelligere ſulfur aut argentum curſitans, quod nihil niſi ſuæ naturæ in ſe recipit, ſed ab omnibus ſeparatur; & quæ deinde aſpergit ex animi impotentia an inſcitiâ an invidiâ dicam, neſcio; At ipſe ſibi ſua habeat ſcômata, κύνος ὄμματ' ἔχων; Ignem gladio fodit, dum *Vulcanum* ita contumelioſè excipit; Quin oſtendit ſe Ignis vſum non alium, quàm manibus calefaciendis aut cibis coquendis aut fabrilibus officinis convenientem ſcire; exjſtimans medicinas optimas abſque ignis miniſterio concinnari poſſe; jn quo fallitur: Optimæ enim Medicinæ optimo jndigent, quod eſt jgnis, Elemento, vtpote ſpiritualitati & ſimplicitati proximo, ſine quo nec natura nec ars operatur:

Canis in lapidem converſus.

Ardalus.

Brotheus.

Gargittius Herculi invidus.

tur: Vulcanus itaque non est à Medicina separandus, sed illi, vt coquus culinæ, maximoperè conjungendus: Cum Pallade Vulcanum quid commune habere, si non concubitu, tamen vnius aræ cultu, jam antè narravimus: *Pallas* itaque gubernet Vulcanum, hoc est præmeditatio et Sapientia ignem Philosophicum, de quo quod multiplex sit, multis in locis tractatum invenimus: Ad quatuor tamen genera omnes ignes, quorũ mentio fit apud authores, reduci posse, ijsdem testibus non est dubium; nempè ad naturalem, innaturalem, contra naturam & occasionatum seu Elementalem: Sic enim Riplæus port. 3. *Quatuor sunt ignium genera quæ scire debes; naturalis, innaturalis & contra naturam, Elementalisq́ qui accendit lignum; His ignibus vtimur & non pluribus: Ignis contra naturam debet excruciare corpora, ipse est Draco, quemadmodum tibi dico violenter comburens, vt ignis inferni: Ignis naturæ est tertium menstruũ; ille ignis naturaliter inest cuiq́ rei; Ignem occasionatum vocamus innaturalem, vt calorem cinerum & balneorum ad putrefaciendum: Absq́ his ignibus tu nihil perduxeris ad putrefactionem, vt possit separari sua materia, vt simul sit proportionata ad nouam coniunctionem: Fac igitur ignem intus in tuo vitro, qui comburat corpora efficacius, quàm ignis Elementalis:* Hæc ille: Quibus et Lullius, Flamell. et Scala Philos: Scal. 1. alijque assentiuntur; Per Vulcanum igitur Ignem occasionatum seu innaturalem et Elementalem propriè intelligimus, non autem ignem naturalem; sed addimus, Ignem contra naturam ab ipso Vulcano præparari debere, quem si agnoveris, dimidium operis Philosophicj obtinees: In Lemno habitasse dicitur, quia eam insulam terram habere calidam et medicinalem inprimis constat: Opera quæ fecit fabrilia partim sunt Philosophica, partim alterius intentionis, si considerentur attentiùs: Deorum et Heroum clypeos et arma fecit, et insignia distribuit; quia ab igne omnis eorum motus et potentia provenit; vnde tales sint vel habeantur: Iovi sceptrum et fulmina, Marti clypeum, Neptuno tridentem et alijs alia suæ artis monumen-

monumenta relinquit: Matrem quoque aurea sella constrinxit, quod in vltimâ operis parte evenit, cum jam omnia optimo colore apparent: Nunc sequuntur Iovis filij ex pellicibus; Ex his Apollo & Diana præcipui sunt ex Latona nati, vt plærique sentiunt: At Herodotus in Euterpe scribit, Apollinem ac Dianam Dionysi & Isidis filios esse aiunt, Latonamque illorum fuisse nutricem, cum illos servaverit; Nam Latona cum esset vna ex 8. Dijs Ægyptiorum, á Cerere depositum apud se Apollinem servavit, cum in Insula Plote sive natante ab impetu Typhonis, Osiridis filios quærentis, protexisset: Tullius quatuor Apollines recenset lib. 3. de Nat Deor. Antiquissimum ex Vulcano natum, custodem Athenarum; alium Corybantis filium in Creta, tertium ex Iove & Latona: Quartum in Arcadia Nomionem appellatum; Tertio autem, vt celeberrimo omnes res gestæ & multi liberi ex diversis concubinis suscepti ascribuntur: Verùm si rem, prout gesta est, aut secundum naturam se habet, consyderemus, Nec Herodotus nec Cicero illa distinctione opus habuisset; Et perinde est, à quibus Apollo natus dicatur, cum saltem sit Hieroglyphica persona, quæ in substantia locum non invenit, sed in qualitate tantum, aut relatione, nisi secundas notiones facere malimus: Idem sensus est, siue dicatur à Latona natus Apollo, siue ab Iside, siue ab Osiride, sive Iove; sunt enim Osiris & Iupiter, Isis & Iuno re vnum et idem; Nec refert num Latona nutrix statuatur, num mater Apollinis, idem est officium; si verò rei convenientiam respiciamus, magis de nutrice opinio probatur; At quia ita receptum sit, Latonam Apollinis & Dianæ et matrem et nutricem esse statuimus: Ethnici de Apolline et Sole, vt et de Diana et Luna, nihil certi determinârunt, an sint personæ eædem, an aliæ aut diversæ; et an fuerint in terra, aut in cœlo, an sint illa lumina cœli, an vero Heroes terræ fuerint; Cicero suo more 3. Lib. de Nat. Deor. quinque Soles producit; vnus, inquit, eorum qui Soles dicti sunt, é Iove natus, ne-

Apollo seu Sol. 5. Iovis filius.

Quatuor Apollines Ciceroni.

Quinq; Soles Ciceroni.

pos Ætheris fuisse dicitur: Alter Hyperione: Tertius Vulcano Nili filio: cujus vrbem Ægyptij volunt esse eam, quæ Heliopolis appellatur: Quartus is, quem heroicis temporibus Achanto Rhodi peperisse dicitur, avum Ialysi, Camiri et Lindi: Quintus, qui Colchis fertur Æetam & Circen procreasse. Omnia hæc nomina esse ficta et à diversis Poetis diversis rebus, personis & locis attributa, quilibet, nisi cæcus sit, videre poterit: At libuit ita Ethnicis suæ superstitioni remedium quærere, ne vni Deo plures et diversos parentes ac patrias attribuerent: Quod si hos Deos omnes fuisse dixerint, vbi igitur tot soles dij manserunt? si lumina Cœli et eadem cum Sole cœlesti, forsitan cum inveteraverint, in vnum locum congesta sũt, absumpto lumine? si Reges et homines fuerint, cur Dij dicuntur, aut Deorum facta perfecisse? Nomen enim Solis eos Deos facere non potuit, nec adulteria multis adscripta, nec alia facinora aut scelera, quæ si ad literam aut hystoriam accipiantur, non homines, at vix semi-homines, ipsos fuisse convincunt, tantum abest, quod Deorum nomen meriti fuerint: Apollo itaque licet quadruplex statuatur, & Sol quintuplex, diversis parentibus & locis natus, tamen vna est persona Hieroglyphica, non Ethnicis scriptoribus, sed Christianis artificibus et Medicis nota, Ex *Osiride* & *Iside*, vel etiam *Iove* & *Iunone* nata, aut *Iove* et *Latona*; Interim per vtrumque et Apollinem et Solem communiter Sol Cœli intellectus est: At ille quidem mundi oculus, Cor Cœli, Rex Planetarum, lampas terræ, fugator vmbræ, fons vitæ, faber diei, pater lucis, & cursor omnipotentis Dei est et dici potest; nequaquam verò Deus ipse: Solem et Lunam negasse Deos Ethnicis irreligiosũ videbatur et capite mulctandum crimen; *Primus* Anaxagoras spretis falsarum religionum minis Solem non Deum at lapidem ignitum et ardentem dixit, & demonstravit causas eclypsium Solis et Lunæ per naturam accidere, & non, ut Ethnici putabant, esse passiones et morbos Solis vel Lunæ, quibus vt mederentur, pulsabant auxiliaria æra; Hinc

Sol Cœli quis dici potest.

Anaxagoras Solem lapidẽ ardentem dixit.

Hinc Ovidius 4. Met. *Cum frustrà resonant æra auxiliaria lunæ*: Seu analogicè Solē intellexerit Anaxagoras, vt quidam volunt (quod lapidem rubeum ardentem, Solem Philosophicum innuerit) siue ridendi gratiâ et superstitionem vulgi eludendi, ejus sententia amplectenda est, quia omnem divinitatem creaturis & luminibus mundi detrahit: Filij Apollini plures ascribuntur, Orpheus, Hymenæus et Ialemus è Calliope; Delphus ex Acachallide; Coronus è Chrysorte; Linus è Terpsichore, Æsculapius è Coronide nymphâ: Tradunt Apollinem ex Hyperboreis Delphos advenisse, à Delpho ejus filio ita dictos; de quo loco fabulati sunt antiqui, Iovem cum vellet medium atque vmbilicum terræ invenire, alteram aquilam ab oriente, alteram ab occasu pari velocitate emisisse, jussisseque illas recta & è regione convolare, quæ cum in Delphis denique convenissent, ibi ad sempiternam facti memoriam aurea Aquila dicata est: Quæ res cum fabulosa sit, nec quid veritatis in se habeat, nisi quod demonstret Delphos, et templum Apollinis Delphicum esse in vmbilico terræ, Geographiæ exiguam cognitionem prodit; Omnis enim locus eo respectu in medio mundi est, quia terræ globosum non quadratum, aut alterius figuræ corpus: At Templum illud Delphis celeberrimum, vbi antiquitus Apollo oracula reddidit, et aram habuit ex solidis aureis lateribus, quorum mille Cræsus Lydiæ rex ditissimus cō miserat, hunc locum ita honore et cultu evexit, vt apex mundi, seu medium terræ videretur: Quod si ad Allegoriam illa ficta sint, Author consilij ex Aristotilis Epist: non inconcinnè exponit, vbi dicit: *Quod huius artis duo sunt lapides principales, albus & rubeus mirabilis naturæ: Albus in occasu Solis incipit apparere super facies aquarum, abscondens se vsque ad mediam noctem, & postea vergit in profundum: Rubeus verò ex opposito operatur, quia incipit ascendere super aquas in ortu Solis vsq; ad meridiem, & postea descendit in profundum*: Hæ sunt igitur duæ aquilæ quæ conveniunt in medio terræ, ibique aurea aquila pro monumento statuitur:

Filij Apollinis.

Delphi in medio terræ crediti.

Ara aurea Apollini statuta.

Nota.

tur: Apollini ſacræ erant Cicadæ, ob cantum, & fidicula piſcis; item Aureus tripes ipſi à ſapientibus Græciæ dicatus; Iuniperus & Laurus gratæ plantæ habebantur: Omnia propemodum aurea attributa ſunt, vt & calcei aurei; Gryphes & corvi ſub ejus cura fuerunt; Bos illi mactabatur & Agnus, & Cytharæ invẽtio, & ars medendi & ſagittarum ſcitè emittendarum peritia eidem tribuebatur; ſemper juvenis fingitur, capillis prælongis; ſingulari quoq; omine Lunæ ſimulachrum laureum ramum tenuit: Hujus imago ab antiquis fingebatur, quæ dextrâ manu Gratias geſtaret, at ſiniſtrâ ſagittas & arcum; *Pythius* vocatus fuit, quia Typhonem ſagittis interemerat, qui Solis calore poſtea corruptus Apollini Pythio nomen dedit: Nam πύθειν *Putreſcere* ſignificat; de quo inferius: Cur verò hæc omnia Apollini tribuantur, evidentes ſunt cauſæ: quia Apollo aureus Deus eſt, calidus, & non mutabilis, qui ſagittas emittat in Typhonem & arte medendi excellat; quia ipſe eſt *Orus* vltimus Deorum, qui in Ægypto regnaſſe finguntur, & Medicina quæſita humanorum corporum; hic eſt præſes Muſarum, Poëtarum lumen et columen, cui Laurus canora et ſemper viridis dicatur, cujus Imago participat cum Luna ſeu Diana ſorore, quæ Charites dextrâ præfert, quia eſt gratioſum Dei donum, et ſagittas ſiniſtrâ; quia de nouo ſe multiplicare poteſt, ſuaſque vires in Typhonem extendere; Bos illi ſacer, quia Apis Oro convenit; Aureus tripes, quia trinum vinculum, conſtans corpore, anima et ſpiritu, eſt perfectum, et ex circulo Solis fit triangulus, iterumque medio quadranguli in circulũ reducitur: In *Parnaſſo* tricipiti monte habitat, quia geminus eſt labor præparationis et operationis ſuperandus, antequam ad eum aſſequendum perueniatur: Ex filijs ejus

Orpheus. Orpheus fuiſſe fingitur, vt et Linus, potius ob *Poëticam* vim et canendi ſcientiam, quàm alias ob cauſas; Hunc enim honorem, poſt Orpheum et Linum *Poëtæ*, ijs tanquã magiſtris ſuis gratitudinis ergô præbuerunt; Sic Orpheo incredibilia quædam aſſcripſerunt; quod Cythara canendo

ſaxa

ſaxa moverit, feras attraxerit, fluvios in curſu, aves in volatu firmârit; hoc eſt, quod dura emolliverit et mollia ſeu fluxibilia indurârit vno eodemq; artificio: Nam ſeu Poëta canit; *Limus vt hic dureſcit, & hæc vt Cera liqueſcit, Vno eodemq; igne*, Sic illius cantu diverſiſſimæ operationes peractæ narrantur: Hunc Orpheum primum authorem eſſe religionis apud Græcos ab Ægyptijs tranſlatæ jam antè memoravimus; Hinc Lucianus in Dial: de aſtrolog: ipſum primum Græcis Aſtrologiã tradidiſſe refert his verbis; At Græci nihil vel ex Æthiopibus, vel ex Ægyptijs de Aſtrologia audiverunt, ſed illis Orpheus Calliopes & Oeagri filius hæc prior explicavit: De ſacris Bacchi ab eo introductis inferius copioſius dicetur, quemadmodum etiã de Euridice ejus conjuge; Pauſanias in Bœoticis de eo teſtatur, quod multa humanæ politicæq; vitæ vtilia jnvenerit: Nam et Deorum initia & vniverſam Theologiã primus aperuit, et nefariorũ facinorũ expiationes excogitavit, nec non multa morborum remedia adinvenit; vt ipſe in Argonauticis de ſeſe ſcribit his verbis:

Virg. Egl. 8.

Orpheus primus author religionis apud Græcos.

Dicere fert animus, quæ nunquam tempore lapſo
Dixi, Cum Bacchi, cum regis Apollinis actus
Sum ſtimulo, horrenda vt narrarem ſpicula & idem
Fœdera cum Superis mortalibus atq; medelas.

Orpheus morborum remedia tradit.

Quibus ſatis innuit quod de Medicina quadã ab Apolline profecta ea intelligi debeant: quò & ſpectant libri Phyſici ab eodẽ ſcripti, quos ipſe enarrat in initio Argonauticorũ; nempe de Elementorum inter ſe generatione mutua, de vi amoris in rebus naturalibus, de lapillis; & reliqui de rebus varijs ſub Allegorijs tectis; Cujus ſuæ doctrinæ ſummam quandam libro de lapillis dictis proponit, vbi antrũ Mercurij deſcribit, omniũ bonorũ pleno, de quo ſub Mercurio; et teſtatur ſimul, rerum arcaniſſimarum ſe fuiſſe conſcium, dum ita canit:

Opera Orphei.

At quemcunq; virum ducit prudentia cordis

(Cætera vt omittam, quæ plurima maxima dicam)
Scire cupit si fortè, sciet quæcunque volutant
Pectoribus tacitis mortales quæq; volucres
Inter se strident Cœli per summa volantes,
Infandum vt crocitant cantum mortalibus vllis,
Significantq; Iovis mentem, gens nuntia fati,
Is serpentis humi noscet firmare Draconis
Sibila, serpentumq; sciet superare venena.

Quæ licet alij ad Magica vel auguria interpretari queant, vt fortè liceat, tamen cum nec Orpheus revera magus fuerit, et si fuisset talis vel augur, non tamen hæc se scire, nisi Allegoricè adfirmare posset; Sic de Democrito narrant ipsum auguria intellexisse et voces avium, velut etiam de Apollonio Thyaneo; Democritúmque (qui suam doctrinam ex Ægypto hausit) certo nomine aves quasdam nominare solitum, é quarum sanguine commisto, anguis nasceretur, ex quo si quis edisset, avium omnium intelligeret idioma; Atq; Melampo memorant angues quosdam visos, vnde ille postea sermones avium dicitur intellexisse: Hujusmodi esse falsissima, si prout sonant, accipiantur, quilibet ratione præditus discernere poterit; Vnde Cicero, ad literam respiciens Democritiæ doctrinæ; *Nullum*, inquit, *virum maiori authoritate maiora mendacia pretulisse*: Verum ne adeò mendax habeatur Democritus, cujus sapientiam et aurea dicteria Hippocrates admiratus est et Plato in delitijs habuit, per Allegoriam ejus honorem salvabimus, vt et Orphei, Apollonij et Melampi et dicemus per aves, volatilia, et per serpentes, volubilia subjecta philosophica intelligi; Ex angue enim nato de sanguine putrefacto quarundam avium, comesto, credibile est, avium voces non ignotas alicui manere: Ex volatilibus enim substantijs fit firma et fixa, per putrefactionem solutionis, Quinta essentia dicta, quæ cum sit ingrediens & liquefiens, anguis appellatur, qui deinde easdem aves, ex quibus coaluit, similitudine naturæ facit percipi; Hujusmodi Allegorijs

mo-

modernorum scriptorum libri pleni sunt, qui lustrentur á curiosis: Idem hic Orpheus finxit se conjugis amore ductum inferas Plutonis sedes et Tænara adijsse; Cum inquit in Argonaut:

Cætera narravi, quæ vidi, vt Tænara adivi,
Vmbrosas Ditisq; domos & tristia regna
Confisus Cithara, vxorisq; coactus amore.

Quænam autem sint regna Plutonis, jam antè tradidimus: nempe subterranea illa circa *Pyrenæos* montes, vnde mineræ ad medicinam et metalla ad diuitias hominum comparabantur: At cæteris, quæ de Orpheo restant, alibi dicendis, hic omissis, de Æsculapio, qui ab omnibus pro Apollinis filio naturali agnoscitur, pauca adijciemus: Hujus mater Coronis traditur, quæ cum ex Apolline concepisset, ac pòst cum alio rem habuisset, á Diana interempta est: Cumque rogo imposita fuisset, Mercurius é ventre mortuæ Æsculapium extraxit, vel Phæbus ipse, vt *Ouid.* 2. Met. inquit: *Æsculapius.*

Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
Semina, sed natum flammis, vteroq; parentis
Eripuit, geminiq; tulit Chironis in antrum.

Hujus nutricem fuisse Trigonem voluerunt et eum apud Chironem Centaurum educatum, et ab eodem eruditum, à quo artem medendi didicit: Prius dictus est Apius (ἤπιος blandum significat) quia dolores ægrotantium medicamentis deliniret: At cum Asclen sanasset, Æsculapius nominatus traditur, qui Græcis Asclepius est; Fabulantur *Hyppolitum* ab equis laniatum ejus arte revixisse; quare fertur Iupiter iratus ob inventam artem, qua homines in vitam revocari possent, repertorem artis fulmine confecisse: vt habet Virgil: lib. 7. Æneid: Quod cum graviter tulisset pater ejus, ac magnopere luxisset (cujus lachrimæ in electrum conversæ creduntur) Cyclopes sagittis confecit

fecit; Hinc ille è Cœlo relegatus terram pererrauit; Cumq; Hyacinthi pueri amore captus disco cum eo certans Hyacinthum imprudens occidisset, vt Ovid. 15. Met: refert, profugus è Sparta ad Laomedontem dicitur Trojam confugisse, qui tum fortè mœnia civitatis extruenda curabat, eique operam suam mercenariam collocasse, vt sub Troja dicetur: Vxor Æsculapij Epione, ex qua ille suscepit Machaonem & Podalirium, Iaso et Hygiæam: Alij Æsculapij non filiam, at vxorem Hygiæam statuunt: Serpentes in ejus tutela esse scripserunt, illiq; dicatum Draconem; Ipsius enim baculum gemini cingebant Dracones; gallus & capra ej offerebantur: Ex Apolline autem *Æsculapius*, omnis Medicinæ author & patronus, vt Ethnici finxerunt, & ex Coronide nympha, (quæ corniculam denotat) deducitur, quia *Apollo* et Orus noster veste purpureâ in fundo vasis videndus, Coronidem adhuc, hoc est, fæcem nigram, damnatam et vituperandam complectitur; à qua *Æsculapius* noster per combustionem seu calcinationem separatur; Inde Coronidis mater est *Phlegya*; (φλέγειν autem est comburere) comburitur enim Coronis Æsculapij mater, vt et Semele Bacchi, eodem feré respectu: si verò dicatur Mercurius extraxisse *Æsculapium* ex cineribus matris, eòdem res redit; Hoc enim est officium Mercurij, & nil nisi Mercurius est, de quo dicitur: Hoc est summum Arcanum Philosophicum & Medicum, quod sub extractione Æsculapij ex suis fæcibus seu cineribus delitescit; adeoque evidens est, vt si hoc solum ex antiquissimis monumentis extaret, sufficiens tamen testimonium hujus Medicinæ aureæ, ac vanitatis Theologiæ Ethnicæ perhiberet: Primò enim cum Iupiter cum Latona congreditur (quæ etsi rubea sit, tamen inutilis est, donec alba fiat) post aliquod temporis spatium nascitur Luna seu Diana, de qua mox dicemus; ac pauló post Apollo, Dianæ frater, hic purpureâ, illa candidâ veste vel carne visendi; Et licet soror & frater sint gemelli, tamen soror ante fratrem in lucem prodit, hoc est, albedo ante rubedinem, ac deinde præstat obste-

obſtetricis officium matri, quod mirandum eſt, nihilominus in arte Philoſophica contingit, vbi rubedo abſque albidine præcedente non apparet: Rubedine ſeu Apolline nato, hic in ipſo vaſe concumbit cum Coronide, ſeu inſtar cornicis nigrâ nymphâ, et generat Æſculapium, hoc eſt, omnis medicinæ Philoſophicæ authorem; Hic Æſculapius à matre ſua ſeu terra nigra ſeparari nequit, niſi per cõbuſtionem; et tunc naſcitur Aeſculapius puriſſimus, Medicina aurea Philoſophica, omnibus numeris perfecta: De fæce illa nigra conſulantur authores, qui paſſim ejus mentionem faciunt: Nobis vnus Arnoldus hic ſufficiat; qui in novo Lumine cap. 7. *Hic autem Cinis*, inquit, *rubicundiſſimus impalpabilis in ſeipſo, elevatur etiam & creſcit in modum fermenti, & ſeparatur ab eo in calcinatione prædicta terra nigra ſubtiliſſima & perlucida, quæ in fundo vaſis ſub dicto pulvere rubeo reperitur, &c.* Hic eſt Aeſculapius noſter, de quo Hermes cap. 3. *Filius noſter*, inquit, *iam regnat ac rubeo ornamento & carne indutus eſt: Iam filius noſter genitus rex ſumit tincturam ab igne; illum verò mare & tenebræ fugiunt, & Solis radios Draco fugit qui foramina obſervabat, filiuſq́ noſter mortuus vivit, & Rex ab igne venit ac coniugio gaudebit & occulta apparebunt, filiuſq́ noſter iam vivificatus fit igne bellator & tincturis ſupereminens.* Trigone Aeſculapij nutrix dicitur quia bina iteratio conveniat nutrimenti ejus; Apius, quaſi blandus dicitur, quia Nepenthes medicamentum *Helenæ* denotat; Mortuos vitæ reſtituit, quia terra mortua receptâ ſuâ animâ vivificatur iterum, vt multis locis aſſeritur, & Bonellus in turba teſtatur: *Propterea*, inquit, *Illa natura, cui humiditas adempta eſt, cum per noctes dimittitur, mortuo ſimilis videtur, & tum illa natura igne indiget, quouſque corpus & illius ſpiritus in terram vertantur, & tunc fit pulvis mortuo ſimilis in ſuo tumulo: His peractis reddit Deus ſpiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortata eſt natura noſtra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere abſq́ timore, donec cinis fiat; qui cinis aptus ſit recipere ſpiritum, animam, & tincturam infuſam:*

Æſculapius itaque ſua arte corpora mortua in vitam reducit; quia illa quæ imperfecta ſunt, & quaſi mortua ex infirmitate ad ſanitatem et vitam perennem tranſmouet: Vxoris et filiorum nominis ratio patet; Iaſo enim à medendo, & Hygiæa à ſanitate dicitur: Serpentes veró cur in ejus tutela ſint, ſatis apparet; quia duplices ſerpentes, quorum vnus eſt alatus, alter abſque alis ſeu duplex mercurialis ſubſtantia, mas & fœmina, eſt initium & finis operis: Hinc Draco illi advigilat & ſacer eſt, quemadmodum & Mercurio & alijs hujus familiæ dijs & Heroibus eandem ob cauſam: *Quod* eò vſque apud Ethnicos pro certo habitum eſt, vt Æſculapium Deum Romam in Serpentis ſeu Draconis ſpecie legati reduxerint, cum peſtis maxima ibi graſſaretur; l.4. narratur inferius; Ita Diabolus Ethnicorum ſuperſtitioni, qui noſtris primis parentibus eâdem formâ impoſuit, aſtipulatur, pro Æſculapio credito ſe in Draconem formans: Quod addunt quidam de ovis cornicis, ex quibus Serpentes excluſi ſint á conſcijs ſacerdotibus, fortè ita ſe habet; licet Hieroglyphicum ſit & non hyſtoricum quid, Æſculapium ex cornicis ovo editum eſſe; Eſt enim ovum hoc philoſophicum ſubnigrum multis ſuperfluitatibus abundans, a quibus Aeſculapius noſter ſeparandus eſt: Sic enim Arnoldus paulò ante citato loco: *Quia terra nigra prædicta*, inquit, *in calcinatione ſeparatur à commixto, quæ alias fuerat in toto opere inſeparabilis propter fortiſſimam vnionem; Et ideo neceſſe fuit per fortiſſimum artificium ſeparari: Et ſi remanſerit commixta, propter ſui impuritatem, impediret puræ materiæ ingreſſum*: Hæc ille; At Lullius monſtrat hanc noſtram medicinam eò vſq; elaboratam formam ovi inſuper habere, cum lib. de quinta eſſ. Diſtinct. 3. par. 2. *Quo frigefacto*, inquit, *inveniet artiſta infantem noſtrum rotundum, ad modum ovi, quem extrahat & mundet, &c.* Et in arbore Philoſ. ſub 11. principio: *Poſt ortum illius coloris incipit coadunari in medio in forma rotunda ad modum cuiuſdam rotundiſſimæ lunæ, circulariter contentæ*: Aeſculapius extractus ex cineribus Chironi ſeu manuum operatio.

Ex Epidauro.

rationi educandus traditur; Quia vt Bodillus in turba testatur; *Fœtus extractus non nisi lacte nutritur & igne per se & paulatim, dum parvulus est; & quanto magis exuritur ossibus confortatis, in iuventutem deducitur, in quam perveniens sibi sufficit*: Hoc vult Chironis educatio, quod quasi manu duci debeat ad ignem tolerandum: *Æsculapij* meminit quoque Hermes antiquissimus, qui Dialogos ad ipsum instituit, aliâs citatos: *Solis*, qui idem est cum Apolline, filios hic præterimus, inter quos est Æëta, de quo anté, *Augias*, de quo pòst, & *Phaëton*; Hic Clymenes nymphæ filius ad patrem aliquando veniens, Solis currum ascendere impetravit, voto sibi nocivo; Dum enim quatuor Solis equis Cœlo invehitur, in Eridanum, non procul à Pyrenæis montibus præcipitatur: quo venusto figmento Poëtæ documenta dederunt & doctrinæ physicæ & & moralis; nempè quomodo Phaëton Philosophicus, in Eridanum auriferum præceps cadat; & non nimis alta petenda, nec quid suprà captum aut vires proprias tentandum esse; Et si bene res ipsa considyderetur, idem est Phaëton, qui Aesculapius, nisi quod hic medicinæ vsum spectet, ille alia, quæ multis incredibilia æstimantur: Tum enim Phaëton suo ardore à Sole concepto combussit Eridanum & exiccavit, imò auriferum fecit, vt alij fabulãtur; De eo Augurellus ex Lullio existimat, si in mare inciderit, totum mare combustum & exiccatum iri, & auriferum futurum, ne dicam, vt illi garriunt, in aurum conversum iri: Sed ad Solis seu Apollinis sororem Lunam siue Dianam redeamus, quæ eodem cum illo partu, sed tempore prior, edita est: Plærique Delum locum natalem Apollinis & Dianæ arbitrantur; Et Arcades Proselenos, quasi antelunares illos dictos, qui non procul ab Apidano habitârunt, ante Lunam exortos nugantur quidã, inter quos est Apollonius in 4. Argonaut: & Mnaseas ejus enarrator & Aristotiles: Sic Theodorus lib. 29, Aristo Chius & Dionysius Chalcidensis in primo suæ ædificationis impudentissime affirmârunt, paulò ante bellum, quod

Solis filij Aeëta, Augias, Phaëton.

Diana seu Luna. 6. Iovis filia.

ab Hercule adversus gigantes gestum est, Lunam primò apparuisse, quo tempore fabulantur Proselenum Orchomeni filium Arcadibus imperasse, vt tradit Duris Samius in lib. 15. rerum Macedon: Hisce mendacissimis relationibus Ethnicis voluptati fuit antiquitatem suæ gentis demõstrasse, desumptis ex nomine personæ, quæ nunquam extitit; aut si extitit, inane nomen fuit; si vixisset quidam Proselenus appellatus, an propterea ille ante Lunam exortam fuisset? Quod si verò his respondere quis vellet, an non jure quæreret, Num Proselenus cum suis Arcadibus in tenebris tamdiu degisset, cum ijdem testentur Lunam seu Dianam & Solem seu Apollinem eodem die ac partu editos, non in lucem, quia lux non fuerat, sed cum luce in mundum? Verũ Arcadicus asinus his lactucis luxuriet: Nec solum Arcades, sed & aliæ gentes Deorum & Heroum ab ijs ortorum monumenta sibi accommodârunt, præcinentibus Poëtis; Hinc Iupiter tot locis natus dicitur; vt Natalis lib.2. c. 1. *miratur, modò in Creta, modò Thebis, modò in Arcadia, modò apud Messenios:* Et ne quid de cæteris dijs, aut heroibus dicam, quot vrbes Homeri se patrias aut congentiles jactârunt; quot ejus sepulchrum ostenderunt? vt Cicero pro Archia testatur; Eadem vanitatis & gloriolæ falsæ insignia in Thessalo nostro, Hippocratis filio agnoscimus, qui coram Atheniensibus impudentèr jactat suum genus ab Apolline descendere, vt & artem: Quid si Æsculapius ac Apollo nunquam vixissent, an Thessalus propterea absque progenitoribus fuisset? At hæc eo tempore communia fuëre: An non Æneas ex Venere, Romulus & Remus ex Marte ac Rhea Sylvia Vestali, ex Ænea oriundâ, progeniti sunt? Quot sunt vrbes, regiones & gentes, quæ scriptores, dum sub Ethnicismo adhuc essent, habuerint, & se non à dijs vel heroibus, Trojanis aut alijs derivârint? Ita veritas per adulationem oppressa, & dignitatis & antiquitatis opinio per mendacia hominum mentibus impressa est: De Luna, quatenus Cœli luminare

Vide lib.6. inferius: Vanitas Ethnicorum.

nare eſt, hic nihil dicimus; at provt Latonæ filia & Apollinis ſoror, alias Diana, eam conſyderamus: *Q*uod fratri ſoror naſcenti opem tulerit, & matri Latonæ obſtetricem egerit, jam antè attigimus; ejuſque rei ratio ſat eſt conſpicua: Nam Rubedo albedinem ſequi debet, & non econtrá, teſtantibus omnibus *P*hiloſophis: Virginitatem verò Diana perpetuam vovit & à patre Iove impetravit, nempé deterrita periculo partus, cui adfuerat: Albedo enim apparens eximi non debet, ſed coqui ad rubedinem; ideoque virgo manere dicitur: Ab Ethnicis quoq; Lucina invocata eſt, quæ parturientibus, vt Iuno (quæ ipſa eodem quoque partu cum Iove á Rhea edita erat) præeſſe ac opem ferre credebatur, necnon naſcentia omnia in lucem evocare: Venatrix ſemper arcu & ſagittis vti fingebatur, quibus Orionem venatorem optimum ex invidia & inſtinctu Apollinis, aquis innatantem, inſcia quid eſſet, tranſfixit: Cynthiam quoq; eam vocârunt à monte Deli altiſſimo, vbi nata ſit, & ſimul marem & fœminam eſſe putârunt, vt Orpheus in hymno: Aucta & deficiens, eadem quoque fœmina maſq; . Alcman Melicus eam vxorem Aëris, è quo Rorē filium conceperit ac genuerit, arbitratur: Bigis eā vehi & non quadrigis, vt Solem, *Marcus Manilius* fingit: Et veſtes ſplendidas induere & exuere, cum velit, inq; oceano lauari, & iam lucidā, iam obſcurā pro veſtiū ſplendore apparere Homerus hymnographus ille ſcribit; à ceruabus candidis ejus currum tractum dicunt. Cicero 3. de Nat. Deor. tres Dianas ſtatuit, primam Iouis & Proſerpinæ, quæ pinnatum Cupidinem genuiſſe dicitur; ſecundam notiorem, quām Ioue tertio & Latona natam accepimus; Tertiæ pater Vpis traditur, Glauce mater; eam Græci ſæpe Vpim paterno nomine appellant. Latona ejus & Apollinis mater eſt; idque veriſſimum: Nam Lato ſive Latona dicta vnum idemque ſubjectum denotat; Idque Morienes ſæpiſſimè inculcat, cum inquit: *Noſter quidem Lato, quamvis primum ſit rubeus, tamen eſt inutilis, &c.*

Tres Dianæ Ciceroni.

Et: *Si autem Laton cum sulphure comburatur, &c.* Item; *quando autem purus Laton tam diu decoquitur, &c.* Et his similia innumera suis visenda locis: Orionem Diana jaculis interemit, venatorem magnum, Tripatorem illum, Iovis, Neptuni & Mercurij filium; qui ab Oenopione excæcatus in Lemnum profectus á Vulcano perbenignè excipitur: Vulcanus ejus misertus per famulum suum ad solem orientem ipsum deduci voluit, vbi sanitati restitutus lumen recuperavit; Quid quæso Vulcanus opis præstaret Orioni, nisi ex arte suâ? Ideoque ipsum ad Solem orientem misit; quod intellectu facile est, nec eget explicatione: Hunc Orionem Diana spiculis transfixit, cum nataret in mari, lignum se petere arbitrata: Est autem Diana & mas & fœmina; quia Hermaphrodyticæ naturæ est, cum sub albedine sit rubedo, & ex fœmina fiat masculus in magisterio Philosophico; Sic enim Senior: *Hæc est virtus fæminæ, quam fæminam fecerat in 9. diebus, significat animã quæ est virtus fæminæ, quam fecerunt masculum, cum coâgulatur & figitur in igne, & fit masculus calidus & siccus, per idem quod acquisiuit à parte ignis, & nominatur tunc masculus, & nominant hanc aquam coagulatam nomine cuiuslibet masculi: deinde desponsaverunt eam, & ipse est ex ea, & ipse est raaix eius & coagulatio eius.* Rorem habet filium Diana seu Luna, quamvis virgo statuatur: quia vt ros cadat ante eius exortum necesse est; Bigis vtitur, non quadrigis, quia saltem duos colores facit apparere, nigredinem & albedinem, & tria habet Elementa; Sol autem omnes colores quatuor requirit & quatuor Elementa, si authoribus credendum sit: Iupiter quoque ex Maja suscepit Mercurium: Hic Deorum fingitur vigilantissimus; In Cyllene Arcadiæ monte natus: *Pausanias* tradit eum in Corycio monte, non procul à Tanagris natum & lotum fuisse in Tricrena, vbi tres erant fontes in agro *Pheneatico*, à nymphis accolis eius montis: Alij educatum eum dicunt sub portulaca, quæ planta est humiditate & frigiditate maximé abũdans; de qua & Lull: Theor: Test: C. 4. inter vegetabilia

Mercurius 7. Iovis filius

bilia

bilia Mercurio appropriata meminit, cum inquit: Inter vegetabilia vitis dicta materia masculina & magna lunaria, quæ est succus vitalis, & radix frumenti siue straminis & porri & portulaca, malva & Mercurialis, & Chelidonia: Cumque natus esset Mercurius, alij dicunt Iunonem lac ipsi præbuisse, ac per inscitiam eum aliquamdiu nutrivisse; ex cujus ore lacte emisso viam lacteam in cœlo factam: Alij maluerunt Opim jussam lac infanti præbere, illud in saxum expressisse, quod Saturno obtulerat, quo in cœlum delapso lactea via facta sit: Otio abundantis esset hæc scrupulosius adeò manifestè falsa rimari, nisi nonnihil arcani lateret. Nam quæ hactenus diximus licet tenuiora sint, tamen à mundo recepta & Ethnicis credita fuerunt: Nobis constat, quod subjectum artis chymicæ sit Mercurius; qui vndecunque ortus sit, semper ex montano loco deducitur: Maja mater ejus est vna Pleiadum, Atlantis filia, & accipitur pro colle Atlanti adjacente, vt ante notavimus: sive itaque ex Maia seu Cyllene monte Arcadiæ prodierit, perinde erit: In Tricena lotus à nymphis, hoc est, ter purgatus suis proprijs aquis; Alatum eum finxerunt, cui gallus assidebat, juvenem formosum sine fuco, ac sine comptu, vultu hilari atque acribus oculis; qui aureâ cathenâ auribus hominum annexa, mortales quòcunque libuisset, traheret: Hujus simulachrum Aegyptij partim atrâ facie, partim aureâ & clarâ confinxêre: *ARCANA* Aereus expressus est cum astante ariete, cum præesset gregibus: Caduceus illi dabatur cum anguibus geminis, mare ac fœmina, scilicet mutuo connexu circumvolutis, & concordibus, quorum caudæ demittebantur ad capulum caducei: Hunc ab Apolline acceperat pro lyra, quam invenerat & Apollini dederat: Causa Serpentum in eo connexorum hæc traditur, cum caduceum inter duos angues acerrimè inter se dimicantes conjecisset, atque ij repentè facti essent amici, in posterum virgam eam geminis anguibus circumvolutis insignitam gestavit: Hæc omninò Chymica esse, atque ideo ficta & introducta ab antiquissimis

mis nemo, nisi qui nihil vnquam legerit eorum, aut distorti judicij aut durioris ceruicis sit, non animadvertit: De quibus cum tot volumina tam recentiorum quam veterum Scriptorum feré omnibus suis paginis attestentur, nos testimonia hic citare singularia supersedebimus: Alatus est, & pingitur, quia Philosophicus Mercurius etsi non sit vulgaris ille & crudus, tamen alas ad volandum habet, nisi detineatur à suo fratre: gallus ei assidet, propter vigilantiam, strenuitatem & volatilitatem: sine fuco & comptu formosus, hoc est, sua natura homogeneus & legitimus absque mixtura cujusvis; quod aureâ cathenâ ducat homines auribus, credibile est, non solum eloquio, vt alij exponunt, sed quod ipse Mercurius omnium legum, artium, Medicinæ, mercium, totiusq; politiæ author apud Ægyptios dicatur, vt antè narratum est; Quia Mercurius Isidi præfuit, & á Mercurio illa enutrita dicitur, omnesq; artes & leges accepisse; Sic Mercurius reverà trahit homines auribus, sed aureâ cathena; quia ad ejus artis nutum omnia ficta, picta, sculpta, facta & peracta statuuntur: Ægyptij autem partim atrâ partim aureâ facie eum finxerunt; quia ita reuera est, aureâ interius, atrâ exterius: Æreus Martis naturam repræsentat ariete: In Caduceo sunt gemini angues; quia est duplex Mercurialis substantia, quarum vna est calida & sicca, altera frigida & humida; & sic contrarijs qualitatibus, quæ tamen reducuntur ad concordiam; Illa est mas, hæc fœmina: illa agens, hæc patiens; Mirabilis virtus est ejus virgæ, quod dissidentes concordes faciat serpentes, quodque animas è corporibus tactis educat, inque ea reducat; Hoc enim solus Mercurius efficit in magisterio philosophico; Ideoque vulgo dicitur, *Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes*; Et Lull. lib. de quint. Ess. Distinc. 3. de Incerat: *Quædam*, inquit, *Elementa sunt, quæ indurant, fixant & congelant, & quædam indurantur, fixantur & congelantur: Et sic est duplex consyderatio in arte, scilicet componere ex vna natura vnius metalli duos liquores contrarios in compositione: Vnum, qui virtu-*

Mercurius volatilis.

virtutem habeat fixantem, congelantem & indurantem; Et alterum, qui sit volatilis, infixus & mollis: Iste verò secundus liquor induratur, fixatur & congelatur per primum: Ex quibus ambobus liquoribus resultat vnus lapis congelatus, fixus & induratus, qui habet virtutem congelandi non congelatum, indurare mollificum, & fixare infixum, & mollificare durum. Hæc est duplex illa serpentum connexio, quorum vnus alatus, alter absq; alis fingitur; hæc est duplex facies Iani, quæ respicit in præterita & prospicit in futura; aut potius, qua non fixa natura intrat in fixam, tanquam per Ianuam apertam: Hæc est gemina avis vna cum pennis, altera sine pennis, & vna apprehendit rostro caudam alterius, vt est in figura Senioris: Quid pluribus? Hæc res est notior, quàm quod ad eam demonstrandam plura testimonia adduci debeant: *D*e furacitate Mercurij mirum in modum consentiunt, quod cum parvulus esset adhuc infans à Vulcano susceptus erudiendus ei instrumenta fabrilia surripuerit ex officina; Veneri cingulum, Iovi sceptrum, Apollini boves Admeti regis pascenti, & pharetram, eodē die quo natus est: Cupidinemque palæstra superavit recens editus in lucem: *P*òst adultus varia officia obtinuit, nempe deorum cœnaculum verrere, sternere curiam, Iovis mandata per diem circumferre, & huc illuc cursitare per noctem mortuorum animas ad inferos deducere, palæstris, concionibusq; præesse, & nullo tempore quiescere: Lyram invenit; novem chordas testudini ad Nilum inventæ primus intendit; primus tres fidium tonos acutū, gravem & medium reperijt: Battum pastorem in saxum Indicem convertit, Ovid. 2. Metam: Argum centum oculorum, qui Ionem in vaccam versam seruabat, Saxo occidit: Ægypto præfuit, & Ægyptijs leges & literas tradidit, à quibus nominari nefas habebatur; sub terris quoq; manens Trophonius, à quibusdam dictus est: Astronomiæ & Philosophiæ author & Religionis Thebanis Sacerdotibus extitit, qui maximè has disciplinas exercuerunt, vt testatur Strabo lib. 17. Geograph: Et Marcus Manili-

Flamelli Hieroglyphicum.

Mercurius à Vulcano eruditus.

Officia Mercurij.

Mercurius Ægyptijs leges & literas tradidit.

Astronomiæ & Philosophiæ author Mercurius.

us, lib. 1. rerum Aſtronomicarum his verſibus:

Tu princeps authorq; ſacri Cyllenie tanti,
Per te iam Cœlum interius, iam ſydera nota, &c.

Idem Poëta conatur oſtendere vniverſum fundamentum religionis apud Ægyptios à Mercurio prius fuiſſe inventum, vnà cum ritibus ſacrorum rerumque naturalium cauſis: Ex his quid aliud eliciemus, quám prius ſub Ægyptiorum Hieroglyphicis ſæpius repetitum axioma, á Mercurio dependere omnia, eumque eſſe omnium rerum magiſtrum: Furacitas ejus nimis nota eſt illis, qui quemcumque Mercurium elaborandum ſumpſerunt; Hinc Vulcano, cæteriſque dijs inſtrumenta ſurripuit; At curà Vulcano educatus dicitur? quia Vulcano eſt proprius diſcipulus, & ille huic præceptor: Officia ejus ſatis conſtant; Mercurius enim dicitur, quaſi medius currens, quia Dijs à pedibus fuit: Sic in arte Philoſophica currit per initium, medium & finem: Muſica inſtrumenta & intervalla invenit; quia omnia fiunt pondere, numero & menſura; ex quibus tandem ſonorum quid evadit: Battum in Saxum vertit, & Argum ſaxo interemit; Nil mirum, quia Mercurius ſeu Index in trivijs ipſe eſt nonnunquam lapideus: Ægyptijs omnis diſciplinæ author eſt, vt ſæpe repetitum, at quod nominari nefas eſſet, arcana Aegyptiorum ſacra manifeſtat á Mercurio profecta & de Mercurio inſtituta, et ſilentio involuta eſſe: Cuius rei euidens quoque argumentum eſt, quod Mercurius refertur etiam inter Arcanos illos Samothracum deos, quorum ſolennia qui obſervaſſet, inter turbulentiſſimas tempeſtates ſervabatur omnino: Ijs Vlyſſem initiatum ferunt in Samothracia, ſed vitta alba pro tænijs vſum fuiſſe; quippe cum initiantes tænias purpureas circa ventrem innexuerint: Erat autem mos initiandi in Cabiris, atque Deorum nomina, quos nominare nefas erat, iſta fuerunt: AXIOERVS, AXIOCERSA, AXIOCERSVS: Erat autem Axioërus

Nota.

Fr Iun: in pra. Gram. ab Hebræo deducit, quod abſtruſum ſonat, vt & Cabiros.

ARCANISSIMA

Ceres

Ceres, Axiocersa Proserpina, Axiocersus Pluto, quibus quartus accedebat CASMILVS, qui erat Mercurius, vt scripsit Dionysiodorus. Triceps Deus vocatur, marinus, cœlestis & terrestris habitus: Cum Hecate congressus ex ea tres filias suscepit. Athenienses Terrestri Mercurio Choes vocata solennia celebrabant die 13. Lunæ Nouembris, quibus semina omnium generum in vna olla miscerentur & coquerentur: Ijdem in ejus honorem Hydrophoria agebant; de quibus inferius. A Lycophrone triceps Nonacrites Ctarus Deus nuncupatur; A Lactantio citante Hermetem, inter tres, quibus esset summa sapientia, Vranum sive Cœlum, Saturnum & Mercurium numeratur: A quibusdam Polygius dicitur, cui Hercules devictis gigantibus clavam consecrârit: Cujuslibet mensis dies lunæ quartus Mercurio fuit dicatus, sicut primus & septimus Apollini, qui Sol est: Traditur cum Plutone & Iove collocutus fuisse, eorumque legum arcana hominibus explicasse: Ipsi lingua victimarum sacra erat, quæ vltimo proijciebatur in ignem: Habuit plurimos filios (inter quos Æthalides Argonauta) & filias, ex quibus Angeliæ meminit Pindarus: Illi mactabatur vitulus; Ejus simulachrum inter cætera Eleusiniorum sacra symbola portabatur, de quibus sub Eleusinijs dicemus: Hæc præter ante exposita Mercurij naturam, & cur ille sacris adhiberetur & Deus creditus sit, satis dilucidè explicant; quod nimirum sit ex præcipuis Hieroglyphicis Ægyptiorum & Græcorum, ideoque ejus solennia cum silentio ab initiatis & juratis personis, ne quicquam alteri aperirent, celebrata sint; Hinc frustrà Lactantius Mercurium libro de falsa religione arbitratur fuisse hominem singulari ingenio & sapientia: Et Cicero lib. de Nat. Deor: Mercurios plures producit, asserens vnum Cœlo patre & Die matre natum, alterum Valentis & Phoronidis filium, tertium Iove & Maja editum, quartum Nilo patre, quintum quem colunt Pheneatæ. Vnus enim saltem Mercurius est, isque Hieroglyphicus, nec Deus, nec homo; quamvis non negauerim fuisse

Satrax vel Samothrax Deus incognitus Græcis, vt Saturnus latinis, ibid. Iunius.

Trophonij solennia.

isse quosdam summæ sapientiæ viros Hermetes seu Mercurios dictos in Ægypto, his tamen nihil de antè dictis asscribi posse: Sic Hermes Trismegistus ipse Mercurium inter sapientissimos recenset, non seipsum intelligens, sed Hieroglyphicum; Hic vt inter deos Aegyptios & Eleusinios numerabatur, sic & Samothracum; quorum solennia cum ijs ejusdem fuerunt intentionis; Hæc, vt illa arcanissima, His vt illis Mercurius intererat; & sacerdotibus ac initiatis clavis aurea in lingua; Hi & illi Angeronæ silentij deæ, aut Harpocriti deo litauerunt; ideoq; deorum nomina in vulgum spargere nefas erat; non quod per se malum esset, Deos creditos nominare, sed ne arcana sub nominibus illorum deorum, & sacrorum latentia innotescerent: Hæc fuit vnica & propria causa, cur initiati essent selecti & iurati, qui celebrarent illa sacra & simulachra viderent, cur interdictum erat quicquam de dijs aut sacris invulgare, aut ipsos Deos nominare: Hinc dijs illis communia & generalia quædam nomina attributa sunt, quæ summam eorum dignitatem designent, vt sunt Axioërus, Axiocersa & Axiocersus; Ceres, Proserpina & Pluto; Ceres eadem est, cui Eleusinia instituta sunt; de quibus infrà sequenti libro, & Pluto divitiarum Deus subterraneus, de quo superius; Mercurius his additur, velut minister, qui est Omnia in omnibus: Fabulantur ijs sacris Vlyssem initiatum; sic enim Homero placuit; tæniæ autem purpureæ, non albæ, illis adhibentur, in quibus cum errârit Vlysses, tot errorum & tempestatum ipsi in reditu immissarum, quibus tamen servatus est, causa extitit: Cur triceps est Mercurius, novit is, qui legit apud nostrates ex Hermete; Tres vidi facies in vno patre; sic Rosarius; *Materia*, inquit, *Lapidis Philosophorum est aqua & intelligitur de aqua illorum trium, vt probat Hortulanus; Nec debent esse plura nec pauciora; Et dicit, quod Sol est masculus, Luna fœmina & Mercurius sperma:* Nonacrites Mercurius appellatur, quia Nonacris Arcadiæ mons

Hermes, Iunio teste Hebræis est viator calcans itinera.

Mercurius venditor & negociator.

mons percelebris in jugis habet ſtillantes è ſaxo frigidiſſimos humores; Hæc autem aqua ſtygia vocatur, in qua neq; argenteum, neq; æneum, neq; ferreum vas poteſt ſubſiſtere, quin conſumatur & erodatur: Conſervare autem eam niſi vngula mulina, nihil credebatur: Marinus dicitur Mercurius, vt alij putârunt, quod per mare, Cœleſtis per *C*œlum, terreſtris per terram *D*eorum mandata perfecerit, verùm nos ſcimus, quod in eo ſit ſuperius & inferius, *C*ælũ & terra Philoſophorũ, & quod terra ſit particeps aquæ, ideoq; trium naturarum dicatur; ſeu quod conſtet ex aqua & terra, tanquam proprijs Elementis viſibilibus & præterea quintâ eſſentiâ ſeu cœleſti virtute abditâ; Hecatæ congreſſus triformi materiæ, ex eâ generavit filios: Cur verò Athenienſes terreſtri Mercurio, Trophonio dicto, ejuſmodi ſolennia fecerint ſeminibus miſtis & coctis omnibus in vnâ ollâ mirabile eſt, & Ægyptios ritus oſtendit: de quibus ex hactenus dictis ratiocinari liceat: Myſticam quoq; cauſam ſubeſſe animadvertitur in diebus Menſis Mercurio dicatis; Atq; inde videtur & apud Romanos morem numerandi dies planetarũ ſeptem incepiſſe; cum & apud hos vt etiamnum Apollini primus & ſeptimus, ac *Mercurio* quartus dies aſſcribatur, non tamen habito reſpectu ad Lunæ ætatem aut motum, vt olim: *Q*uod Mercurius leges à Iove & *P*lutone, divitiarum Deo, mutuatus hominibus explicârit, jam ſæpius declaratum eſt: Lingua ipſi ſacra, non vt hactenus exiſtimatum, tanquam Eloquentiæ *D*eo, ſed ſilentij, & quod ejus ſacra intra dentium vallum ſuppreſſâ linguâ reticenda ſint, quæ ideo externo ritu vltimò abijcebatur in ignẽ: quia nuncius credebatur deorum, Angeliam filiam habuiſſe fingitur; De ſimulachro ejus inter Eleuſinia dicemus: Hic itaque eſt ille *Mercurius* qui per vniverſas mundi partes ſuas leges, ſacros ritus, ceremonias & cultus inſtituit; Cumque revera nunquam in rerum natura fuerit, niſi ſecundum intellectum *Æ*gyptiorum ſacerdotum & Græcorũ *P*oëtarũ Hieroglyphicè & Allegoricè, nec non in

Mercurium Trophonium nominari notas erat.

Myſtica.

Mercurio lingua ſacra, vt ſilentij nota.

Mercurius mundo impoſuit.

arte ipsis tum cognitâ arcanissimâ, nihilominus omnia mundana, tanquam Deus terrenus, rexit, ordinavit, fixit & refixit: Ex Ægypto in Phœniciam, & ad Græcos cũ sua religione mystica penetravit, ab his ad Romanos, qui toti ferè orbi, cui dominabantur, Mercuriũ eiq; congentiles Deos propinârunt & obseruandos præceperunt; Hac ratione Hispani, Galli, Germani, Britanni, alijque populi Mercurio, vt & Marti, litârunt, quemadmodum ex antiquis hystorijs patet: Quamvis potius Germanos ab ipsis Ægyptijs (siquidem Romana nec nomina, nec numina cum imperio tot centenis vix confirmato multum curârint) Mercurij cultum hausisse arbitrer eâ ratione, quod Ægyptij Mercurium sua lingua Theut vocaverint, ac Germani, qui fortè à *Mercurij* cultu se Theutonos siue Teutschen indigetârint, longè ante Romanorũ adventum in Germaniam Mercurium in sylvis vnà cum Marte coluerint; Quid alij de alijs ejus nominis rationibus adferãt, non ignoro, nec multum refuto, nisi saltem præsumptiones potius quàm probationes essent. Plinius l. 4. c. 14. existimat Teutones Germaniæ populos sic dictos á Teutono Deo, quem terrâ ortum existimabant: Mercurius enim verè ex terra natus dicitur: sic & Teutates, lingua Gallica olim dictus Mercurius, qui à Gallis quoque colebatur & sanguine humano placabatur; Vnde Lucanus:

Et quibus immitis placatur sanguine diro Teutates:

Aventinus lib. 1. Tuisconem. Noæ filium facit, quem ille in Armenia genuerat, & in Europam miserat, quicquid inter Rhenum & Tanaim amnes continetur eidem assignans. Alij Tuisconem volunt esse Ascenas filium Gomeri primogenitum, à quo Germani *die Teutschen* dicti sunt: sed cum de originibus gentium illa sint valdè incerta, nec literis verissimè prodita, credimus vt accepimus, aut accipimus, licet non omnia credamus: Hæc de Mercurio, Cosmico Deo sufficiant; si saltem illius ANTRVM ex Orpheo & vno nostratium inquirentibus ostenderimus:

ARCANISSIMA

Sic enim *Orpheus* in libro de lapillis, dum homines ad studia

dia adhortatur, eos ad Mercurij speluncam ablegat, omnium bonorum & commodorum plenam, his carminibus:

Οὐδὲ κὲν ἀνθρώπων πεπνυμένον ἦτορ ἀνώγει,
Ἐς πολυήρατον ἄντρον ἐπελθέμεν Ἑρμείαο,
Ἔνθ᾽ ὅγε παντοίων ἀγαθῶν κατέθηκεν ὅμιλον,
Αἶψά κεν ἀμφοτέρῃσιν ὀνείατα πόλλα κομίζων,
Οἴκαδ᾽ ἀποστείχει, προφυγὼν πολύδακρυν ὀϊζύν.

Hoc est,

At quemcunq; virum ducit prudentia cordis,
Mercurij ingredier speluncam, plurima vbi ille
Deposuit bona, stat quorum prægrandis acervus:
Ambabus valet hic manibus sibi sumere & ista
Ferre domum: valet hic vitare incommoda cuncta.

Et Augurellus Lib. 2. Chrys. simili ferè modo Thalamum ac Cubilia Glauræ Nymphæ describit:

Est lucus summo secreti in vertice montis,
Fons vbi decurrit nitidis argenteus vndis,
Et specus exesum tendens aperitur in antrum:
Intus habet præstans divino numine virgo,
Ruricolæ Glauram prisco quam nomine dicunt,
Huc densos inter vepres angustus & asper,
Acclivisq; ægrè perducit callis euntem.
Vestibulum ante ipsum, speluncæ lævis & æqua
Planicies, non ampla tamen horrentibus vmbris.
Cingitur ac fluvij ripis & margine tophi
Obductâ viridi musco, spissisq; corymbis:
Ingreditur verò si quis fæliciter, omnem
Continuò labem humanam, mirabile dictu,
Exuit ac pondus subitò mortale relinquit,
Et purus penitusq; leuis fit spiritus illi,
Quiq; aditus lustret cunctos, agilisq; feratur
Per cuneos, quibus in medijs sedet aurea Nympha,
Aureus & circum thalamus, supraq; renidet

Quin

Quin etiam tabula pedibus calcantur euntum,
Atq; ipsa ex auro splendet conflata supellex:
Tarvisijs, ne qua titubes, in montibus antrum
Hoc pete, qui rebus tantis primordia quæris,
Quodq; illic visum fuerit preciosius, inde
Erue, nec sumptu, nimio nec parce labori.

Quæ recentioris aurei Poëtæ verè aurea carmina satis explicant, quid Orpheus per antrum *Mercurij* intellexerit, ad quod sapientes quoscunq; lustrandum adhortatur: In hoc enim antro Nympha aurea habitat Glaure dicta, quæ ipsa est *Mercurius*, & quot sunt rerum in mundo nomina, tot appellationes similitudinarias sibi adsciscit, ne ab indignis apprǽhendatur; Hinc in turba circa finem dicitur: *Ne ergo innumeralitate nominum decipiaris, mortuus cum vivit vsq;: Sed certo habe eum quid esse, cui nihil alienum accedit, neq; infertur: Eius igitur socium investiga, & alienum nihil ei inferas, & sine multiplicare homines nomina, quæ nisi multiplicarentur, sapientiam nostram pueri riderent:* Ne quid de modernorum igitur nominibus huic materiæ & subjecto attributis, cum innumera sint, curemus, apud antiquissimos dicimus hanc vnam eandemq; rem Mercurium dictam appellari, & per eam intelligi, Apim, tot tauros dijs sacros, aliosq; domitos dracones antè memoratos & ferè omnia Hieroglyphica animalia & numina; item tot monstra, Typhonis & Echidnæ sobolem, Cerberum, Chymæram, Sphyngem, Hydram, Hecaten, Geryonem, tot leones, equos, aves & bestias, quarum partim mentio facta est, partim fiet suis locis: Nunc ad Dionysum Iovi ex Semele natum progredimur, non minùs celebrem Mercurio; Hic idem est apud Græcos, qui Osiris apud Ægyptios & Bacchus apud Romanos, quod patet ex omnibus ipsi attributis; ideó nunc ipsum Osirim, nunc Dionysum, nunc Bacchum promiscuè nominabimus, semper vnum subjectum, vt et antiqui subintelligentes: Semele Cadmi & Harmoniæ filia, cum mortalis esset, & à Iove, vt fabulan-

Typhon alias ventus, in gyros motus.
Dionysius 8. Iovis filius.
Dionysi synonyma.

bulantur *Poëtæ*, in amplexum peteretur; Iuno Iovis vxor anum mentita Semelæ persuasit, vt Iovem per *Stygiā* paludem jurare compelleret, se concessurum quod peteret, ac deinde flagitaret à Iove vt ad se talis accederet qualis Iunonem complecteretur; Cumq; Semele hoc à Iove impetrasset, ac vim fulminis sustinere non posset, continuò, vt dicitur, in cinerem conuersa est, cum jam octavum mensem fætus ex Iove conceptus explevisset; vt Ovid: 3. Met: venustè hoc describit his versibus.

Rogat illa Iovem sine nomine munus;
Cui Deus, elige, ait; nullam patière repulsam;
Quoq; magis credas, Stygij quoq; conscia sunto
Numina torrentis, timor & Deus ille deorum est:
Læta malo nimiumq; potens, perituraq; amantis
Obsequio Semele, qualem Saturnia, dixit,
Te solet amplecti, Veneris cum fædus initis,
Da mihi te talem: Corpus mortale tumultus
Non tulit aërios, donisq; iugalibus arsit.

Semele Dionysi mater combusta, vt & Æsculapij.

Cum verò Semele arsisset, Iupiter fœtum ex ventre ejus surreptum, ne et ille periret, suo femori assuit, & ad iustum maturitatis tempus gestavit, quod ibidem sic describitur.

Imperfectus adhuc infans genitricis ab alvo
Eripitur, patrioq; tener (si credere dignum est)
Insuitur femori, maternaq; tempora complet.

Pater fit mater.

Hinc Dionysius vocatus est, quia pupugerit Iovis femur, cum natus esset cornutus, vel vt alij volunt, quia Iupiter claudus esset, cum illum assutum femori gestaret, vel vt alij, quia Iupiter pluviam dimiserit, cum natus fuit: Alij Dionysum statim natum à Mercurio deportatum esse in Nysam Arabiæ vrbem Ægypto finitimam ad Nymphas educandum asserunt: Hinc & bimater dictus est: Alij dixerunt

erunt Semelen Iovi quidem Liberum peperisse, sed à Cadmo depræhensam cum puero recens nato conjectam in arcam fuisse ligneam, quæ fuerit æstu maris ad fines Oreatas (illud fuit oppidum Laconum) delata, sed ab indigenis aperta arca inventam fuisse Semelen mortuam, sepultamque magnificè, at puerum educatum. At Meleager non assutum fuisse femori Iovis arbitratus est, sed ab ipsis Nymphis é cineribus maternis statim ereptum & educatum; Demarchus dicit eum ab Horis educatum, idque in Ægypto, vt vult Orpheus, qui tamen primus fuit, qui eum Thebis natum dixerit; Vnde Ægyptijs scriptoribus illi Græci nugari visi sunt, qui *Dionysum* è Semele & Iove prognatum dicant Thebis; quod accidisse aiunt, quia Orpheus in Ægyptum profectus, cum ibi mysteria perdidicisset, amicus Thebanis, à Cadmo oriundis, ijsq; gratificari volens, ea finxerit de Dionyso; quod vulgus Thebanorum, partim ob inscitiam, partim, quia vellet tantum Deum suum civem putari, facile complexum est & ad alias nationes pro vero transmisit: Quodque hic de Dionyso Thebanis ob gratiam á *Poëtis* affictò dicitur, idem de alijs dijs & heroibus existimandum est contigisse, vt antè monuimus: Quidam dixerunt Dionysum é Iove ac Cerere natum esse & discerptum á terrigenis & coctum, sed à Cerere compactis membris rursum iuvenem revixisse: Alij Hyadas (quæ pluviam significant) fuisse Bacchi nutrices, in Naxo; Cumque apud *Nymphas* adolevisset, multas res admirabiles fecisse; quas *Natalis* Comes in Venat: Lib. 4. sic complexus est:

Ægyptijs nugantur Græci de Dionyso.

Miraculosæ res affictæ Dionyso.

Has inter ferulam ludendo fortè cecîdit
Et ferro lapides ictu percussit eodem;
Exiluit dulcis vini de vulnere rivus;
Hinc laceravit ovis frustatim viscera tabo
Inficiente solum, canis albentia setis
Membraq; iecit humi, rursus mirabile dictu,
Divisæ pecudis coiêrunt membra repentè
Et virides herbas decerpsit pabula nota.

Fertur

Fertur amphisbænam (id viperæ vtrinq; caput habenti nomen est) à qua in tibia morsus esset, palmite vitis, qui forte propinquus adjacebat, occidisse; mel, lac, & alios suaves liquores è terra excitasse, si virgâ eam percussisset: A Iove in cœlum portatus at à Iunone ferè dejectus fingitur: Hanc semper juvenem dixit Ovid: 4. Metam: alij barbatū, alij imberbem pinxerunt; Isacius testatur Dionysū eundem juvenem & senem fuisse ab antiquis existimatum, & Orpheus eum marem & fœminam esse tradit: Quod quidam de capite Polypi affirmârunt, illud quidem esui jucundum esse, sed multa somnia parere phantastica, de Poësi alij exponunt, eam jucundam suis figmentis videri, sed multa inania & delyramentis similia spargere; quod si verum est, inprimis locum habet circa hanc Dionysi aut Osiridis, seu Bacchi allegoriam, ejus nativitatem, vitam & res gestas complectentem; Verum licet nonnulla à posterioris ævi Poëtis Dionysi factis affictа sint vulgaria, tamen plæraque de rebus magni momenti arcanissimis inde ab antiquitate fabularum involucris ad nos vsque transmissa & propagata esse, nullum relinquitur dubium: Si enim vel vini solius confectionem ac vitis inventionem Dionyso tribuerent, ideoque talia & tanta mundo offerrent consyderanda quæ ipsi ascribuntur, antiquissimi scriptores Elleboro non Encomio digni essent, imò viderentur omnium hominum nequissimi & stultissimi: Eorum quidam Ægyptij longè diversa ab hactenus dictis de ortu Dionysi tradiderunt: Aiunt enim Ammonem regem partis Libyæ, qui Cœli filiam ac Saturni sororem duxerat, cum viseret regionem ad montes Ceraunios, reperisse virginem formâ egregia Amaltheam nomine, cum qua congressus filium genuit, qui cum postea robore & forma esset insignis, Dionysus fuit vocatus: Amaltheam constituit reginam propinqui loci, cuius loci figura cum esset cornu bovis similis, dictū est cornu Hesperidum, ob fertilitatem veró regionis quæ multiplices domesticorum fructuū arbores produceret,

Poësis capiti Polypi assimilatur.

Allegoria non iniucunda, totam rem complectens.

regio vocata est cornu Amalthex. Cæterum Ammon veritus Rheæ zelotypiam, puerum in Nysam quandam vrbem deferri curavit longè ab ijs locis distantem in quadam insula á Tritone fluvio compræhensa ad præcipitem locum, vbi fuerunt angustiæ quædam, quas portas Nysæas vocârunt. Erat ibi regio peramæna, mollibus pratis distincta, locusq; irriguis multis aquis lympidis scatentibus abundabat, omni fructiferarum arborum genere consitus, cum multæ etiam optimæ vites sponte nascerentur. Afflabatur locus multis amænissimis ac saluberrimis ventis; quare incolæ longissimâ ætate fruebantur cum regionis ingressus multis condensis altisque arboribus sepiretur & vallibus satis profundis, ita vt Sol non facile posset penetrare, ac vix lumen ipsius Solis; ad omnes accessus fontes fuerunt dulcium aquarum, cum semper virentes ac odoriferæ arbores multæ essent, & suaves flores, & variarum avium cantus; atq; vt vno verbo concludam, nihil prorsus ad absolutam voluptatem habitantium ibi desyderari poterat. Illuc vbi Ammon accessisset, filium alendum dicitur dedisse Nysæ, vni filiarum Aristæi, cujus tutorem instituit ipsum Aristæum, virum prudentia omniq; genere disciplinarum præstantem: At Palladem præfecit devitandis insidijs novercæ, quæ paulò antè ad fluviū Tritonē è terra edita visa, Tritonia fuit appellata. Enimverò cum Rhea postea virtutem & gloriam Dionysi privigni vbique celebrari audivisset, irata est Ammoni, Dionysumq; omni arte procuravit capere, quod cum facere nequivisset, reliquit Ammonem, & ad fratres Titanes confugit, apudque Saturnum fratrem habitare decrevit: Persuasit etiam Saturno vt cum cæteris bellum adversus Ammonem susciperet, quod factitatum est: Ammonem, inquiunt, tum annonæ penuria laborantem in Cretam necessariò confugisse, duxisseq; filiam vnius Curetum tunc imperantium Cretam nomine, atq; insulam prius Ideam nominatam ab vxore Cretam vocasse: Saturnus occupatis à se locis Ammonis, cum nimis acerbè imperare visus esset, magnum odium

Nysa, Aristæus & Pallas curam habent Dionysi.

odium ſubditorum in ſe concitavit, nec ita multò poſt cũ magnis copijs comparatis adverſus Nyſam & Dionyſum militavit. Dionyſus auditâ fugâ paternâ, multos milites é Nyſa collegit, & inter hos ducentos pedites, robore, beneuolentia erga ipſum & officijs præſtantes: His acceſſerunt collectitiæ copiæ è Lybia & magna manus Amazonum, quæ etiam eó libentius adventârunt, quod intelligebant ſe Palladem rerum militarium ſtudioſam ſociam belli eſſe habituras: Sic marium ſummus Imperator Dionyſus, fœminarum Pallas ductabat exercitum. Inito prælio multis vtrinq; cadentibus, Saturnus vulneratus eſt, ac victoria fuit penes Dionyſum, cujus præclara virtus illo die præcipuè enituit. Titanes fugâ ſe ſervârunt in loca Ammonis, quos per deditionem poſtea captos libertati reſtituit, optionemq; dedit, an ſecum vellent militare vel abire, qui omnes ſecum militârunt, ac Dionyſum tanquam Deum ſalubrem coluerunt. Aiunt expeditionem adverſus Saturnum fuiſſe ſuſceptã, militantibus vnà nobiliſſimis Nyſæis, qui Sileni ſint vocati, cum primus qui regnavit Nyſæ, Silenus nominaretur. In itinere multa monſtra domuit, deſertaſq; regiones colonis replevit. Saturnus Dionyſi copijs auditis vrbem ſuccendit, abductaq; ſecum Rhea & quibuſdam amicis per obſcuritatem noctis ex vrbe diffugit: ſed cum in cuſtodias vbiq; diſtributas incidiſſent, veniſſentq; in poteſtatem Dionyſi, non modò nihil inhumanum paſſi ſunt, ſed etiam vltró invitati, vt pro paternâ charitate inpoſterum cum ipſo vnà viverent, omnem debitam reuerentiam ob conjunctionem ſanguinis conſecuturi; ſed cum denuò Titanes clam arma parâſſent, ab eodem victi pugnâ ad vnum ſunt trucidati. Hæc narratio de Dionyſi ortu, bello & victoria totũ artificium Philoſophicum graphicè depingit cum omnibus ſuis circumſtantijs, vt mox audiemus. Cum veró Dionyſius hac victoria parta, de omnibus nationibus benè mereri ſtuderet, orbẽq; terrarũ illa, quæ ſciebat docendo peragrârit, Mercuriũ Triſmegiſtũ vxori conſultorẽ,

Dionyſi expeditio.

Pallas Amazonum dux.

Mercurius, Hercules, Prometheus, Aegypto præfecti.

ac Herculem Ægypti præsidem reliquisse dicitur; Prometheoq; primum ab Hercule locum dedisse: In montibus Indiæ non procul à Gange fluuio columnas duas erexit in oriente, vt in occidente Hercules: Indiam vniversam debellauit, & vrbes Orientis subegit: Eius exercitus fuit coactus ex agricolis mulieribusq;: Post triennium ex India redijt, mox per Libyam & Hispanias peruagatus, mulieresq; choreis & saltationibus indulgẽtes multas in castris habuit: Hic vbi Nysam florentissimam ciuitatem in India condidisset apud Indum fluvium, Ariadnam duxit: Furore autem à Iunone iniecto percitus orbem terrarum peragrauit: Dicebantur Cobali dæmones immites & inhumani quidam & Satyri & Bacchæ (vnde ipse Bacchus dictus) & Sileni ipsum comitari cum cymbalis & strepitu quocunq; incederet, qui in curru à Lyncibus tracto vehebatur. *Ouid:* 4. Metam: circa eum lynces, tygres & Pantheræ esse consueuerunt: Pardali pellem semper gestauit, vnde Bryseus appellatus est: Lusus ipsi socius fuit: Pro sceptro thyrsum gestauit: Sacer illi abiegnus ramus, abies, hedera, smilax, quercus: Pica inter aues, & ficus folia, Narcissiq; corona non ingrata fuit: & Draco inter reptilia: Eius Sacerdotes fæminæ erant Mænades dictæ, Thyades, Bacchæ & Mimallones. Leo factus, cum veheretur naui, omnes nautas piratas, præter ipsum gubernatorem in fugam vertit, vt in delphinos versi in mare statim desilierint: Triennium apud Proserpinam dormivit, deinde excitatus choreis indulsit cum Nymphis: Ab Indica expeditione in patriam post triennium revertit, hostesq; suos profligauit: Cumq; idem sit, qui Osiris, vt dictum, cum sepultus fuisset, revixisse fertur integer; Non solum cornutus, sed etiam taurino capite ab antiquis fingebatur: Fertur hic deus primus omnium mortalium depressos ad sordida quæq; hominum animos ad deorum cultum erexisse, vt Ouid: habet lib: 3. Fastor: Ante tuos ortus &c: Quod de Orphei festis Trietericis ad Græcos translatis omnium primò intelligendum, de quibus

Dionysius primus pro Deo cultus apud Græcos.

quibus post agemus: Cum discerptus esset in bello Iouis contra Titanes, Pallas eius cor palpitans ad Iovem detulit: Primvs omnium duxit triumphum, cumq; ille mitra circa caput vsus esset, mansit postea consuetudo regibus, ad eius imitationem diademate vti: Quæ omnia si ad vnguem examinare ipsiq; rei, de qua conficta sunt, pro dignitate applicare vellemus fortè institutæ breuitatis rationem transgrederemur; Ideoq; succinctè de illis saltem tractabimus, cum singula maxima ex parte ex antè dictis & pòst declarandis elucescant: De combustione Semeles matris Bacchi, sub Æsculapij ortu diximus; Quia similis vtróbiq; modus; Ille ex Coronidis, hic ex Semeles matris cineribus ereptus & enutritus dicitur, ille à Chirone, hic à Mercurio, vel vterq; & educatus à nymphis, Hyadibus, aquosis partibus; Bimater est, quia bis è Mercurio genitus, vt tradunt omnes philosophi: *Nam noster filius, inquiunt, habet duos patres & duas matres, & quia charè nutritus est in igne, ideo nunquam moritur:* Iovis femori assutus fingitur, vt maturescat; Ita enim conuenit in arte; Nam fixum figit volatile: Estq; hoc loco Iupiter cum suo fulmine ad Semelen mortalem, longissimis capillis præditā, accedens, Ignis noster in vitro accensus, qui comburit magis quam ignis inferni, vt ex Riplæo sub Vulcano adduximus: Hic Iupiter iuuat & maturat nostrum fœtum; Qui discerptus à terrigenis seu terrenis partibus à Cerere matre, aquea substantia, cōpactis membris integer reuixit: De loco natali & parentibus satis diximus; Miracula, quæ fecit, eò dē respiciūt, quod ipse alia divisa & mortua vniēdi & resuscitādi vim habeat; Amphisbænam occidit, duplici capite serpentem; Quia duplex est serpens in arte occidendus, cum alis & absq; alis: Liquores ab ipso producti; Quia ex aqua & terra totum constat compositum; Si itaq; Dionysus adultus est in terram redacta substantia, non absq; causa dicitur liquores producere: Iuvenis, barbatus, imberbis, senex, mas, fœmina est; Sic enim Agmon in turba: *Imberbis est*, inquit, *& est quoq; barbatissimus; Implumis, non volans, plumis praditus quoq; est & volans, & si aquā ipsū dixeris, verū dicis, si aquā negas, non falso negasti:*

Lull: Theor: Test. c. 46.

De

De Ægyptiorum traditione, qui Ammonē Saturni sororem Rheam pro conjuge habentem, Dionysi patrem & Amaltheam Nymphā matrem faciunt, dicimus, quod ipsi potius ad res quàm nomina respexerint, cum alios parentes Dionyso assignent, aliosque Osiridi, quem tamen vnum & eundem cum Dionyso statuunt: Manifestè igitur ipsi hystoriam esse negant, sed Hieroglyphicum figmentum ad res significandas inventum: Ad cornu Amaltheæ, omnis abundantiæ fontem, & hortos Hesperidum simul respiciunt; At Topicâ illa descriptione tot circumstantiarum primi inventores nihil aliud innuere voluerunt, quam Allegoriam vniversalem totius operis intelligentibus ob oculos ponere cum omnibus suis differentijs & partibus; adeò vt vix putem evidentiorem apud recentiores extare similitudinem, quâ artis totius operatio adumbretur magis, quam illâ: *Per puerum*, subiectum intelligitur; Per Nysam vrbem, vas; vbi sint Portæ Nysææ angustæ, vasis obseratio & conclusio: Regio amæna varijs arboribus, vitibus, ventis, floribus, avium cantibus, denotat omnia necessaria ad vitam & voluptatem ibidem ipsi adesse: Aristæus prudentissimus & optimus artifex præficitur operi: Pallas singularis sapientia & ingenij subtilitas vt quoq; adsit, requiritur: Quæ deinde adduntur de Saturno ex instinctu sororis Rheæ, quæ Ammonem reliquerat, adversus Dionysum bellum moventis, de nigredine Saturnina in principio operis apparente nos intelligimus; Amazones virgines bellatrices adsunt Dionyso; Lac enim virginis multùm operatur et vis virginea; *Nam mater eius virgo est, & pater non concubuit:* Dionysus vincit Saturnum, quia nigredo cessat, & Titanes deditione capit; hoc est fumosas exhalationes materiæ sistit: & Deus salubris cultus est, Dionysius; quia saluti hominū, vt & Æsculapius natus est: Monstra domuit multa, quia ipsa materia monstrorū nomen & omen obtinet, vt antè demonstravimus, quam domat, & desertas regiones colonis replet: Nam vt Lull: Theor. test. c. 9. *In isto liquere*

Allegoriæ absolutissimæ explicatio.

quore rectificatur magnus draco, & proijcitur à magno deserto Arabiæ, quia immediatè suffocaretur præ siti, & periret in mari mortuo, &c. Verte igitur ipsum, & mitte in regnum Æthiopiæ, vnde naturaliter nativus est: Saturnus vrbem incendit fugiens per obscuritatē noctis; quia igne nigredo noctis abigitur; non tamen violentiâ, sed humanitate tractatur, suaviter magno cum ingenio, vtpote originis patriæ; at Titanes, qui sunt sulphureæ exhalationes omnino è medio tolluntur: Quod deinde orbem terrarum pervagatus sit Dionysius, jam ante sub Osiride exposuimus; Mercurium, Herculē & Prometheum domi præfecit officijs regni; Indiam subegisse dicitur, Libyam, Iberiam seu Hispanias, quia hæc loca optimis metallis abundabant: Cobali dæmones sunt agrestes & venenosi fumi qui adsunt materiæ; Satyri, Sileni, mulieres cū cymbalis & strepitu, volutationem & agitationem materiæ significant; item motūm & sonitū; Lynces, Tygres, & Pantheræ, diversitatem colorum insinuant; Thyrsus ipsi pro sceptro, non quod vinū eo significetur, prout vulgares exponunt, Et inter cæteros quidā linguax (& absq; lingua nullus) de natione Europæ fortissima, & literis & armis nulli cedente, hæc tanto viro, si dijs placet, digna verba protulit, *Eam Thyrsigeros multos, at paucos Bacchos præbere*; Et alibi de eâdem; *O pisces, pisces*, inquit, *non est hæc aqua, in qua vos natetis, quibus magis ille ex Cithærone, quàm Helicone liquor sapit*: Quasi verò hic homuncio quicquam viderit de arcanis thyrsi, & non potiùs in superficiali cortice illorum hæserit; Quid scivit, nisi verba suo ordine ponere Sybarita comptus sermone, & delicatus Physignatus, sensu rerum plebejus omnino? Cui ille genti non detraxit, vt se censorem & arbitrum latinitatis faceret? At ille ne piscis quidem, sed apuis similis, quæ ex spuma maris ortæ spumas lingunt & pascunt superficiem aquarū, non profundum petentes: Ejusmodi verborum Dædali labyrintho rationis includendi in Icaris suis, vt res ipsa convincet aliquando talionem patientur: Staphylus dicitur Bacchi fuisse filius, cuius

Delicati verborum missus delicatus coquus, vt se mundo propinat admirandum.

Bacchi filij, Staphylus.

filiam Rhio cum compressisset Apollo, illudq; Staphylus sensisset, quod esset gravida, illam in arcam inclusit, & in mare dejecit: Arca in Eubœam postmodò delata, in spelunca quadam Anium peperit, quem ita à mœrore nominavit: Hic Anius postcà é Doripe Nympha Sperma, Oeno & Elaidem suscepit, quibus Apollo concessit, vt quoties optarent, vel vinum, vel semina, vel oleum caperent prò suorum nominum significatione: Alij Dionysum solem arbitrati sunt, vt Cererem Lunam; Sic Virgil. lib. 1. Georg: *Vos ô clarissima mundi lumina*, & Orpheus in hymnis: *Sol clarus Dionysum, quem cognomine dicunt*; Sed Poëtæ sic secundum communem vulgi captum loquuntur; si Dionysus est Osiris, vt alibi satis convincitur, & Apollo & Diana, Sol & Luna sunt, quomodo Apollo dicitur Osiridis filius, Sol Solis, vt cætera absurdissima omittamus? Verùm ex hactenus dictis omnia de Dionyso restantia, cur triennium dormiuerit, leges tulerit, tripudiorum Deus sit, in leonem versus, cornutus habitus, mortuus revixerit, ejusq; nutrices à Medea coctæ dicantur, & his similia facilè intelliguntur: Nunc ad *Perseum* Iovis ex Danaë filium accedemus: Acrisius Danaës pater filiam Danaën in aheneum thalamum in aula domestica subterraneum inclusit, propterea quod ex oraculo didicerat se à nepote ex filia occisum iri: Huius igitur in amorem cum Iupiter incidisset, auro similis dicitur è tholo defluxisse, quod cum illa in sinum cepisset, Iupiter quis esset, se patefecit, ac illam compressit, ex quo natus est Perseus: Hoc Horatius lib. 3. Carminum sic descripsit:

Anius.

Perseus 9. Iovis filius.

Persei ortus.

Inclusam Danaën turris ahenea
Robustæq; fores & vigilum canum
Tristes excubiæ munierant satis
Nocturnis ab adulteris,
Si non Acrisium virginis abditæ
Custodem pavidum Iupiter & Venus
Risissent; fore enim tutum iter & patens

Converso

Converso in precium Deo.
Aurum per medios ire satellites
Et perrumpere amat saxa potentius
Ictu fulmineo:

Quidam clam illam peperisse volunt, & puerum trienniũ absolvisse, priusquam Acrisius id persentiret, tum ad aram Hercei Iovis Danaën a patre fuisse adductam & interrogatam ex quo peperisset, cumque illa è Ioue diceret, minimè creditam, cæsa prius nutrice, quæ ipsi adfuisset, in arcam ligneam inclusam fuisse, & in mare dejectam. Deinde cum ad Insulam Seriphum arca applicuisset, à Dictye fratre regis, qui ibi fortè piscabatur, hæc arca reti extrahitur, quem Danaë rogauit, vt arcam aperiret, quare cum ille reclusisset, didicissetq; quinam essent, domũ deduxit, & vt affinitate conjunctos apud se perhumaniter habuit. Polydectes rex deinde Danaæ vim inferre conatus est, quod cum ob Perseũ non posset, munus Perseo imposuit, vt ad se Medusæ caput adferret quod Hippodamiæ filiæ in dotem dare vellet. Hic Polydectes Seriphi rex fingitur, adnepos Neptuni: Cui dum Perseus parere cogitur, ad iter sese accingit; A Pallade itaq; scutũ & speculũ, á Mercurio Harpen seu falcatum ensẽ, à Plutone perã & galeã, à Nymphis talaria seu calceos volucres mutuatus est: quibus instrumentis Perseus instructus ad Medusam, multos homines in saxa convertentem, vnam Gorgonum contendit: Gorgones autem habebant capita serpentibus implicita squamosis, dentes aprugnos, manus ferreas, & alas, quibus volabant, aureas: Hæ in extremis Iberiæ partibus ad occidentẽ ab Hesperidibus haud procul distãtes habitare dictæ sunt: Menander in libro de mysterijs Scillã etiã memorat inter Gorgones à nõnullis numeratam fuisse: Primo autem ad Græas Perseus profectus est, quæ erant sorores Gorgonũ, numero tres, oculum & dentẽ vnicum communẽ habẽtes, quos ab illis mutuò acceptos tam diu retinuit donec illæ Nymphas, quæ alatos calceos haberẽt, indicassẽt: Ho-

Menander de mysterijs fabulosis.

rum ope ad Medusam accedens, quam aversus speculo cótemplatus, cum ipse galea Plutonis tectus conspici non posset, *Pallade* manum dirigente, vnico ictu obtruncavit, caputq; ejus in peram conjectum, lapidificandi virtute præditum ad Palladem gestavit; In reditu Cassiopes & Cephei, Æthiopum regis, filiam á monstro marino dilacerandam Andromedam dictam, ostenso capite Medusæ, liberavit, & in vxorem duxit: Atlantem in montem vertit, cujus Mæra fuit filia; de qua Homerus 1. Odyss.

Colit atria diva
Filia prudentis Atlantis, qui alta profundi
Omnia cognovit Pelagi:

Hic Atlas, de quo anté monuimus, dicitur imperasse Hesperijs & responsum â Themide Parnasia accepisse, futurum esse, vt à quodam Iouis filio aureis pomis spoliaretur: sic Ovid: lib. 4. Met.

Memor ille vetustæ
Sortis erat: Themis hanc dederat Parnasia sortem:
Tempus, Atla, veniet, tua quo spoliabitur auro
Arbor, & hunc prædæ titulum Ioue natus habebit.

Cum igitur *Perseus* abscissum caput Medusæ reportaret, & ab Atlante, vt Iovis filius, hospitio repudiaretur, huic Medusæ caput ostendit, ita inquiens:

At quoniam parvi tibi gratia nostra est,
Accipe munus, ait, lævâq; à parte Medusæ
Ipse retroversus, squalentia protulit ora,
Quantus erat, mons factus Atlas.

Postea Perseus fortè fortuna ludens disco, avum suum incognitum Acrisium disco in pede vulneravit, ex quo vulnere ille, vt fato prædictum erat, interijt. Ex sanguine autem Medusæ effuso Pegasus & Chrysaor nati fingun-

finguntur; *Pegasus*, equus alatus ad *Palladem* deductus, à qua Bellerophonti Glauci filio (nepoti Sisyphi, pronepoti Æoli, abnepoti Iouis) datus est ad trucidandam Chimæram, monstrum triforme ex Typhone et Echidna natum; Hic Bellerophon, vt Theopompus lib:7. *Philippicarum* ex fabulosa traditione scribit, Chimæram insidens *Pegaso* non sagittis transfixit, sed hastâ quadam petijt, quæ plumbum haberet in summa parte collocatum, quam partem hastæ cum Bellerophon in os Chimæræ intrusisset, plumbum igne (quem efflabat ore) colliquefactum, in ventrem Chimæræ defluxit, et illi combussit omnia intestina, vnde mortua est: Bellum stratagema à Bellerophonte excogitatum; Quod si quis pro rei gestæ hystoria accipit, aut de qua re et quam ob causam fictum sit non percipit, plumbeus ingenio æstimari possit: Eiusdem *Pegasi* vngulâ fons Hippocrene in bicipiti *Parnasso* excitatus traditur, ex quo Musæ, Apollo, poëtæ et omnes literati bibunt et eruditiores evadunt: Sic eruditio poëtarum ex fonte *Parnassi*, hic ex vngula *Pegasi*, *Pegasus* ex cruore Medusæ, Medusa ex monstro marino progenita, à *Perseo* trucidata, *Perseus* è Iove, Iupiter è Saturno, Saturnus è Cælo, tanquā aurea cathena dependet; Idem de Chrysaore dicendum, qui Geryonis tricorporis, puniceos boues possidentis, pater est: At quis hanc *Persei* allegoriam ex præcedentibus non agnoscat? Nihilominus pauca adijciemus: Aurea pluvia et Iupiter descendens in Danaës sinum, non auaritiam nec voluptatem auro emptam denotat, nisi secundarió, sed quia ita in artificio philosophico conuenit; Ibi enim aurum cum auro miscetur, et *ex vtroq; filius noster nascitur in aëre*, vt Riplæus por:6. habet, *ne nimium stude asperflandis carbonibus*: Et Rosar: *Conceptio*, inquit, *& desponsatio fit in putredine in fundo vasis, & generatio genitorum fit in aëre, scilicet in capite vasis, id est, alembici*: Et Senior: *Sicut videmus solem habentem duos radios super cinere mortuo pluentes, & reviuiscit, quod fuerat morti deditum, sicut mortuus post inopiam magnam: Hæc est soror & hic est frater*

Fons Heliconis vnde.

eius, per quem indurauerunt & desponsauerunt subtilitate præ-
parationis : sed postquam facta est conceptio, volare fecerunt, &
fuerunt in domibus montium : Et paulò post : *E hinc regem,*
quem nominavimus, exponam tibi per illum genitum, quem me-
mor auerunt, qui gignitur in aëre, & fuit conceptus eius in terra
vel inferius : Hic Perseus postquam adoleverit, Medusam,
hoc est, Materiam philosophicam figit, obtruncat, &
eius sanguinem spargit, vnde Chrysaor, aureus fætus
nascitur : Hinc Arnoldus lib. 2. c. 25. Rosar : docet, quo-
modo noster *Perseus* educari & nutriri debeat, cũ inquit :
Certum namq; tempus est, quod ipsa (Danaë) habet ad impræg-
nandum, pariendum & nutriendum, ac operandum : Vnde cum
terram habueris impregnatam, expecta partum. Cum verò pe-
pererit filium (Perseum) nutrias eum, quousq; possit tolerare
omnem ignem, & tunc poteris facere proiectionem de ipso ; Hoc
est, cum iam omnem ignem patitur, tum armatus est
gladio Mercurij, galea *Plutonis*, scuto *Palladis*, et tunc
poteris ipsum proijcere, seu mittere ad Medusam serpen-
tigenam trucidandam : Gorgones autem, qualis et Me-
dusa fuit, dicuntur monstrosæ serpentibus implicitis
et aureis alis ; Hesperidibus proximæ et Atlanti ; Suntq;
eiusdem generis, cum illis, et laboris superandi ; Vt enim
Hercules Iovis filius ad Hesperides, sic *Perseus* ad Gor-
gones ablegatus dicitur ; De *Perseo* satis ; Nunc seque-
tur Hercules, Iovi ex Alcmena natus, ideoq; inter Iovi-
ales liberos recensendus : sed quia de eo sub Hesperidum
pomis et cerua aureorum cornuum declaratis antehac
egimus, et toto quinto libro de eius laboribus dicturi
sumus, hic saltem eius genealogiæ lineam ostendisse
sufficiat : Similiter de Iovis filiis, ex ovis more avium
exclusis, Polluce et Helena ex vno, et Castore cum
Clytæmnestrâ ex altero, quos ille formâ cygni Lædam
Tyndari Oebaliæ regis vxorem comprimens, ex eâ sus-
cepit, de quibus fortè alibi, paucissima hic brevitatis
gratiâ dicemus : Ex hoc ovo tanta Ilias malorum, tan-
quam ex equo Troiano, erupit ; Fingatur, non fuisse,
ergo

Hercules: 9. Iovis filius.

Pollux & Helena. Castor & Clytæmnestra 13. Iovis filij.

ergo nec Helena, nec eius raptus, nec bellum Troianum; Nec Castor & Pollux Argonauticis interfuerunt centum annis ante Troianum bellum, licet eiusdem ætatis cum Helena fuerint, nec Clytæmnestra ab Oreste filio ex Agamemnone interfecta est; Et quis cætera omnia ex hoc ovo siue vno siue gemino exorta mala narraret? Tollatur & pomum aureum Eridos, & non erit causa rixæ inter deas, nec raptus Helenæ: Sic è pomo et ovo multa provenerunt mala vnà cum bonis: De Helena et geminis fratribus sub Troiano bello nonnulla addemus; Hic Clytæmnestram cum filio suo parùm consyderemus: Hanc Agamemnon in vxorem duxerat, qui cum Orestem ex ea suscepisset, ac ad Bellum Troianum proficisci cogeretur, Ægisthum cantorem domi reliquit; Cum quo Clytæmnestra in quodam Palladis sacello extra vrbem, occlusis ostijs, concumbens, à filio Oreste superueniente, vnà cum adultero occiditur: Orestes à cæde matris apud Areopagitas absolutus fingitur, pari vtrinq; suffragiorum numero invento; Vnde ille Mineruæ aram erexit: Póst expiatus est & lustratus aquis ex Hippocrene fonte haustis: Demùm furijs correptus, Palladis statuam ex Taurica regione, & Iphigeniam sororem recuperare, seseq; in fluvio septem rivis confuso abluere ab oraculo iussus est: Sorores habuit Iphigeniam, Electram, Chrysothemim, Laodicen & Iphionassam: Comam lugubrem, quam toto eo tempore retinuerat, in Tauris deposuit loco, quem Acen vocârunt, & tonstrinam, vbi comam totondit; Alij istud ipsum iuxta Gytheum saxum contigisse memorant, quod ociosum vocârunt, super quo vbi sedisset Orestes, fuit ab insania liberatus, idq; Palladis consilio: Electrâ sorore datâ Pyladæ in vxorem, ipse Neoptolemo Achillis cæso, Hermionem in matrimonium duxit, ex qua Tisamenum, ex Erigone Ægisthi filia Penthilum genuit, habitans Orestiæ à serpente tandem ictus diem suum obijt: Ossa deinde eius in officina fabri ærarij

Duo fratres Iovis atnepotes ducunt duas sorores Iovis filias ex ouo natas.

Agamemnonis filiæ.

inuenta

inuenta sunt, quod oraculum prædixerat, ea inquirenda esse, eoq; loco inuenienda, vbi venti, percutiens, repercussus et hominum pernicies simul reperirentur, quod cum Lychas de fabri officina interpretatus esset, ventos, folles; percutientem malleum, repercussum, incudem, et hominum perniciem ferrum intelligens, ossa Orestis ibi inuenta, iuxta Parcarum fanum in sepulchro Agamemnonis, oraculo iubente, sepulta sunt. Quo figmento ignaris nihil absurdius, intelligentibus vix quicquam venustius videtur: Agamemnon quis sit sub Troia consideravimus, hic Clytæmnestram Iovis filiam esse pa tet, quamuis alij ovum illud, ex quo Castor et Clytæmnestra editi sint, Tyndari fuisse affirment; De vtroq; enim eadem veritas apparet: Novum quid esse dices, mulieres parere oua, et aues imitari: Id Ethnicis non mirum visum quia formâ cygni Lædam subagitaverat Iupiter: At nos extra allegoriam id monstrosum et mendacissimum scimus; Nec sufficit, nescio quam moralem fictionem subesse, arbitrari; Quia moralia de omnibus seu in bonam seu in malam partem fingere liceat, at naturalia genuina ijs contenta et tecta non item; Apud chymiæ artifices sæpissimè repetitur, matrem a filio devorari, occidi, in ventre eius inhumari; Nam ita reverà necesse est: *In duobus*, inquit Flamellus, *negocium hoc omne consistit, vt videlicet igne tuum sulfur penetrativum efficias & attractiuū, quo matrem suam deuorare queat, & compleveris opus: Matrem infige ventri fætus, quem antea peperit, tum demum sibi pater erit, ac filius ex duobus spiritus perfectus*: ac ibid: *Tum fætus matrem deuorat, patremq́; suum in vnico lacu suffocat, in quo simul flores, lac, fructus atq́; sanguis inveniuntur.* Et in Ænigmate 6. *Super matrem prægnantem seruum rubicundum æqualiter conde; Matrem mortifica, manus eius & pedes abscindens*: Et Lull: in codicill: *Oportet matrem quæ prius generat filium, inhumari in ventre filij, & ab eo generari*: Nec solum filius matrem init et occidit, sed et patrem proprium interimit sub allegoria; Vt Oedypus Laium patrem in via sibi occurrentem et cedere nolentem, ac Ioca-

stam

Ænigma: *Nota.*

ſtam matrem in vxorem ducit; nec non avum, vt Perſeus Acriſium: In *Palladis* Sacello Clytæmneſtra adultera occiditur, oſtijs occluſis: hoc eſt, vas artis obſeratur: Oreſtes abſoluitur pari ſuffragiorum numero; Pondera enim geometricè æquata eſſe oportet: Hinc Minervæ, ſapientiæ deæ aram erexit: Aquis luſtratus dicitur ex Hippocrene, quia ille Pegaſius fons huic negocio convenit: Nam *Pegaſus* ex Meduſæ ſanguine ortus habetur: *Quæ* de ſtatua *Palladis*, & lotione ejus in ſeptem rivis narrantur, allegorica ſunt & huc ſpectant: De Palladio inferius dicitur: *De* lotione ſic Clangor: *Et ita ſunt in ſumma ſeptem decoctiones, ſcilicet quatuor ante vivificationem, id eſt fermentationem, & poſtea tres, quæ deſignantur per ſeptem aſſaturas, vt etiam dicit Philoſophus: Æs noſtrum corpus habet hydropicum, vt Naaman Syrus leproſum, propter quod quærit lavacrum regenerationis ſepties in Iordane, vt ab innatis paſſionibus & corruptionibus emendetur*: Sorores ejus, inter quas Chryſothemis, ſunt partes aquoſæ; Comam alit, quia nihil ſeparari convenit: poſteá comam tondere ſinit juxta Acen vel Saxum; ac deinde ociū eſt à laboribus: De oſſibus Oreſtis inventis in officina ærarij fabri credibile eſt; quia ſic in Allegoria Merlini dicitur, quod etiam regis crines & vngues mirabilia faciant in ejuſmodi officinis: Veriſimile eſt adhuc ab artificibus nonnulla relicta per mundum errare opera, & fabrorum officinis interdum inveniri, licet non agnoſcantur; *Porró* ex Europa Agenoris *Phænicum* regis filia, Cadmi ſorore formâ tauri, à Iove compreſſâ nati dicuntur Minos & Rhadamantus; item Carneus: Cadmi Allegoriam iam ante attigimus, quomodo ille Europam quærens Thebas condiderit Bæotiæ civitatem, ibiq; conſederit: Europa autem cum alijs puellis expaciata traditur; quæ cum taurum miræ pulchritudinis (in quem ſe Iupiter mutaverat) attrectaret inq; ejus tergum conſcenderet à Iove in Cretam deportata, ibiq; reſumptâ formâ priſtinâ ab eo gravida facta eſt, quæ peperit Minoa & Rhadamantum: Minos *Paſiphaën* filiam Solis,

Minos & Rhadamantus: Carneus; 6. Iovis filij.

Æëtæ regis ſororem in vxorem duxit, vt par pari gauderet, nempè filius Iovis, filiâ Solis, ex qua genuit Ariadnam & Minotaurum, qui Labyrintho à Dædalo facto incluſus à Theſeo Ariadnæ operâ trucidatur: Poſſet fieri vt his perſonis aliquid hyſtoriæ ſubeſſet, provt de veſtigijs Labyrinthi Cretici adhuc extantibus narrant, quamvis Diodorus dicat ſuo tempore Creticum intercidiſſe & Ægyptium Labyrinthum longè eo antiquiorem duraſſe; De reliquis, quæ ad Minois & Rhadamanti fabulas ſpectant, deq; judicio eorum apud inferos incorrupto, cum plæraq; á Poëtis ſequentis ævi affictа ſint, hic non dicemus: Ex Antiope filia Nyctei, vel vt alij ſentiunt, Aſopi Iupiter Amphionem & Zetum genuit: Amphion à Mercurio magiſtro lyram tractare didicit, cantuq; feras & ſaxa movit, vt Orpheus Calliopes filius; Fratres hi duo Thebas dicuntur condidiſſe ac muris & turribus munijſſe: Fabulati ſunt igitur ſaxa ſua ſponte aſſilijſſe, murumq; extructum fuiſſe, dum Amphion lyram ſuaviter pulſaret, vt ait Horatius in arte Poëtica:

Amphion & Zetus 18. Iovis filij.

Dictus & Amphion Thebanæ conditor vrbis
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet:

Idem referunt de Trojanis muris ab Apolline extructis; & de Orphei vatis muſica, quâ ille navem Argô rexit, & feras & ſaxa attraxit: Sed hæc Hyperbolica eſſe nemo non videt quocunq; modo interpretetur, ſive de communi Poëſi, ejuſq; dulcedine & efficacia, ſive de rebus ſub eâ contentis: Amphion primus aram Mercurio, quod ab eo lyram accepiſſet, dicavit: Pauſanias in poſterioribus Eliacis exiſtimat Amphionem & Orpheum fuiſſe Ægyptios & magorum ſcientiâ excelluiſſe: quod tamen non eſt credibile; quia Græcos hos fuiſſe & ad Græcos Ægyptiorum ſcientiam tranſtuliſſe ex omnibus authoribus & circumſtantijs convincitur. De hactenus enumeratis miraculoſis

culosis, ne dicam monstrosis, Iovis Ethnicorum Dei, majoris familiæ crediti propter adulteria transmutationibus sequens distichon habetur.

Fit Taurus, Cygnus, Satyrusq́, aurumq́ ob amorem
Europæ, Ledes, Antiopæ, Danaës:

Quibus non minus monstrosum ortum Palicorum fratrũ addimus, qui Iovi ex Thalia nati dicuntur: Quæ cum se gravidam è Iove cognovisset, verita Iunonis indignationem optavit sub terram occultari; at partûs tempore terrâ reclusa cum Thalia tam diu latuisset, duo pueri non procul à Catanis in Sicilia proruperunt. Quæ licet fabulosa sint, tamen apud superstitiosos Ethnicos hystoriæ fidem impetrârunt: Deniq; ex Cerere *Proserpinam* Iupiter genuisse fertur; Præter jam dictos idem nnmerosam sobolem ex varijs Nymphis Calisto, Niobe, Laodamia, Taygete, Savona, Protogenia alijsq; pellicibus suscepit; ita vt nullum relinquatur dubium, si filijs Iovis, nepotibus ac pronepotibus Neptuni progenies adnumeretur, nec non ventorum, fluviorum, montium, Oceani, Ponti & aliorum marium, ex his tanquam progenitoribus omnes deos, deas, heroas, heroinas seu semideos & semideas ex aurea Cathena velut pendentes & descendentes deduci & propagari posse: Atq; hæc hactenus pro exemplis demonstrata, de reliquis simile judicium manifestantia, nobis hoc loco sufficiant.

Palici fratres 20. Iovis filij.

Proserpina, 21. Iovis filia.

Ceres à Geres Hebr: spica deducitur à quibusdam.

Finis Libri Tertii.

Liber Quartus.

DE GRAECIAE Festis ac Sacris, nec non certaminibus & Ludis pro memoria artificij Philosophici institutis & *solenniter celebratis.*

CUM memoria hominum adeó labilis ac mens ita imbecilla sit, vt nisi objecto quodam in sensus incurrente sæpe moveatur, facilé præteritorum aut non visibilium oblivione ducatur, hinc in arduis & magnis rebus nunquam ex animo deponendis á sapientissimis viris, tàm inter Ethnicos, quàm Israëlitas, Deo electum populum, sensibilia quædam solennia instituta, quorum consyderatione ad eorũ, quæ anté acta & celebrata, vel aliàs arcana habentur non manifestanda, recordationem quilibet non ignavus excitetur, vt Deo Opt: Max: á quo vno omnia bona perfecta descendunt, pro suis donis sempiternas agat gratias: Hoc fine, jussu ipsius IEHOVAH, Moses memorabilia quædam festa populo Israëlitico observanda instituit, nempè septimi cujusq; diei feriationem, & ab omni opere cessationem, in memoriam creationis Cœli & Terræ, ijsq; contento-

Festum creationis Septimo quoq; die.

tentorum, ſex dierum ſpacio peractæ; Quia ſeptimo die Creator à Creatione quieverit & ceſſaverit; *Præterea Paſcha*, in angeli Dei percutientis Aegyptiorum primogenitos & parcentis illis, quorum poſtes ſanguine agni immaculati notati erant, memoriam; *Pentecoſten*, in legis divinæ in monte Sinai ab ipſo Deo promulgatæ, ac feſtum Tabernaculorum, in quadraginta annorum per deſertum peregrinationis, recordationem: Eâdem intentione (illis tamen piè, vt decet, his politicè acceptis) in rebus publicis benè conſtitutis ſtatuæ & imagines eorum, qui ſuæ genti magnam vtilitatem aut ab hoſtibus liberationem, aliavè commoda præſtiterant, poſitæ, & ſemper ſeruatæ ſunt: Hæc enim eſt quaſi memoria artificialis conſtans imaginibus & locis, rerum ſeu perſonarum memorabilia facta cuicunq; non ignaro repræſentans, quemadmodum eiuſmodi monumenta olim apud Græcos, Romanos, aliaſq; gentes in vſu fuerunt, & adhuc paſſim habentur: Sic apud Aegyptios cum ex terreſtribus bonis ſummum, ex Dei benigniſſimi largitoris indulgentia, quibuſdam acutiſſimis ingenijs, vt Hermeti Triſmegiſto & alijs contigiſſet, ne eius oblivio ad poſteros promanaret, ſed vt Deo gratiæ quocunq; modo redderentur, inſtitutæ ſunt quædam ceremoniæ & ſolennitates ſingulari pompâ, ad rem, in cuius memoriam fierent, maximè accommodatæ: Huiusmodi fuerunt, Apis, Aegyptij bovis certis coloribus diſtincti, electio, conſecratio, nutritio & cultus in Vulcani templo ipſi adhibitus, in aquam ſubmerſio, ſepelitio, noviq; rurſum electio, item feſta Oſiridis, Cereris, Adonidis & alia his ſimilia, de quibus iam antè partim meminimus, partim inpoſterum dicturi ſumus: A ſacerdotibus hæc primitùs bono fine inſtituta eſſe non eſt dubium, cum aliter de arcanis illis agi non liceret: Verùm quomodo deinde ab ignaro vulgo in abuſum tracti ſint, inq; idololatriam horrendam commutata, ab ipſa experientia patuit: Præter hæc feſta, Aegyptij adhuc duos arcana ſua occultè tradendi modos habuerunt, de quibus iam

Paſcha.

Pentecoſtes.

Tabernaculorum.

Ægyptiorum feſta pro memoria.

iam antè, nempe vnum, qui menti, alterum qui oculis inseruiret; Qui menti, Allegorijs deorum, dearum, heroumq; facta et res admirandas continentibus, constitit; De quibus hactenus satis copiosè egimus, præsertim secundo & tertio huius tractatûs libris; Qui oculis, Hieroglyphicis animalium aliarumq; rerum figuris, pictis, sculptisq; loco literarum et scripturæ vsurpatis; De quibus quoq; primo libro tractavimus: Atq; hæc tria, nempe sacrorum celebratio, allegoriarum narratio et hieroglyphicorum adumbratio, adeo in arcanis à sacerdotibus conscijs retenta sunt, ne vlli ex vulgo aut non initiatis innotuerint, sed omnibus alijs, exceptis philosophis sacerdotum filijs, incognita manserint: Causæ harum rerum occultationis, iam anteà nobis, & ab alijs prolixius, expositæ sunt, ne opus sit eas repetere: Hæc itaq; tria, vt vulgo minimè explorata, cum à sacerdotibus passim pro sacris haberentur, & silentio inuoluerentur, indies magis atq; magis pro rebus divinis coli ceperunt, de quibus nefas esset inquirere, quid significarent, aut cur & à quibus introducta essent: Hic est vnus et tergeminus fons multorum abusuum, errorum et superstitionum ab Ægyptijs postea ad alias quoq; gentes mundi translatarum; Vt autem hactenus de dijs deabusq; nec non heroibus, eorumq; origine et cultu egimus, pro instituti nostri ratione, ita nunc de festis, ludis, solennitatibus et certaminibus in earundem rerum gratiam institutis breviter hoc libro tractabimus. Lucianus (qui irrisor ethnicæ idololatriæ extitit) dialogo de astrol. *Orpheus*, inquit, *Calliopes & Oeagri filius prior omnibus Bacchi sacra in Græciam introduxit, primusq; in monte Bœotiæ Thebis, sacra illa, quæ* Orphica *vocata fuerunt, instituit*: Quod cum etiam ab alijs tradatur, de eo nullum est dubium: Cur verò hæc instituerit, et quomodo celebranda fuerint, disquirendum venit: Ab Ægyptijs ea sacra desumpta constat, qui in honorem Osiridis tertio quoq; anno solennia peragebant, ideo quod dicerent, Osiridem seu Dionysum tertio demum anno ab Indica navigatione reversum esse, propterea *Trieterica* dicta: Cum

Allegoriæ menti, Hieroglyphica oculis seruiunt ad reminiscendum sub ijs intellecta.

Bacchi sacra. Orphica.

Trieterica.

Cum verò omnia allegorica ſint, quæ de peregrinatione Oſiridis in Indiam, reliquaſq; mundi partes, vt homines colendorum agrorum ac ſerendæ vitis rationem, multaq; alia vtilia inuenta doceret, ſuſceptâ dicuntur, ita et illud, quod inde originem ducit,aut ob eius peregrinationis memoriam inſtitutũ feſtum traditur, non niſi allegoricum cenſendum erit: Si enim in verâ Dei polytia, apud Iſraelitas,à veriſſimis cauſis, vt antè dictum, profecta ſacra celebrata ſunt, quæ facta præterita in memoriam revocarent, & facienda ſeu futura allegoricè de Chriſto adumbrarent, idem ſuo modo apud Ethnicos fieri potuit, vt illi allegoriam ſuis feſtis ineſſe intelligerent: At differentia in his et illis toto cælo,quod aiunt, patet: Illa à vero,æterno et vno Deo,in eius honorem ordinata ſunt, tum vt præterita,ceu revera facta eſſent, tum vt futura, ceu ſub figura ſecutura, repræſentarent: Hæc ab hominibus ſolis profecta,ingenij ſagacitate extuſa videntur, vt rei tanquam ita factæ, vel ſub allegoria creditæ monumenta et muta ſymbola extarent; Vtq; Moſes illa ab ipſo Deo, Veritatis fonte, accepit & Iſraëlitico populo eius iuſſu obſeruanda promulgavit, ita Orpheus hæc ab Aegyptijs ſacerdotibus omnis vanitatis ſuperſtitioſæ authoribus ad Græcos tranſtulit: Illa ad finem ſalutis æternæ; Hæc, temporalis: Vtraq; tamen ad Creatoris Dei, et omnium bonorum datoris gloriam: Illa à vera Dei Eccleſia et Veteris et novi fæderis recepta ſunt,hæc ab infidelium turba, et reliqua mundi parte: Sed illis hoc loco miſſis, et ſaltem commemoratis, (cum credibile ſit, hunc ritum feſta et ſacra inſtituendi, ab Iſraëlitis cacozyliâ quadam deſumptum et ad ethnicos tranſlatum eſſe) de his,vt pote mundanis,hominum inuentis,dicemus: Quid per peregrinationem Dionyſi aut Oſiridis intellectum ſit, ſatis primo libro ſub Oſiride, et tertio ſub Dionyſo, declaravimus: Quantum verò temporis ille in peregrinatione Indicâ conſumpſiſſe dicitur,tantundem Apis,bos Aegyptius, viuere permittebatur ac pôſt in fontem mergebatur; Sic fabulati ſunt ad idem exprimendum Dionyſum

Differentia feſtorum Eccleſiæ & gentium.

Gentes in multis Iſraelitas imitari voluerunt vt diabolus Deum.

Dionysum triennium apud Proserpinam dormivisse, deinde excitatum choreis indulsisse cum Nymphis, vt ait Orpheus in hymno.

Dionysus cũ Sol sit, terrestris dicitur.

Terrestrem canimus Dionysum & numina Bacchi,
Cum Nymphis experrectum, quibus est coma pulchra,
Qui prope Persephonem sacris penetralibus olim
Dormivit Bacchi tempus tres segniter annos,
Vt tribus exactis convivia læta novantur,
Ille suis repetit mox cum nutricibus hymnum:

Orgia.
A quibus Orgia prohibita.

Falsi Dij falsis miraculis, verus Deus veris innotescat.

Dicebantur quoq; hæc sacra ab Orpheo instituta communiter Orgia; in quibus tandem tantus abusus nocturnis conventionibus bacchantium adhibitus est, vt Lycurgus Thraciæ rex, Diagondas Thebanus, & alij quamplurimi omnia nocturna sacrificia propter eorum turpitudines perpetua lege sustulerint: Miracula his diebus, quibus celebrabantur, contingere dicebantur; cum enim in templo per noctem lagenæ vacuæ deponerentur, sequenti die optimo vino plenæ reperiebantur; quod dolo sacerdotum, vt credulæ & superstitiosæ plebeculæ imponerent, (vt de Baalitis constat) qui per clandestinos aditus accedentes illas repleverunt, accidisse notius est, quàm vt demonstrari debeat: Agebantur autem illa sacra à mulieribus ideò, quód illas habuisset socias in Indica expeditione: Ab ijsdem *Phallus*, hoc est, membri virilis species spectabilis magnitudinis cum pompâ præferebatur: Idq; in Osiridis memoriam, qui cum á Titanibus membratim concisus esset, ac pudenda in fluvium projecta, ab Osiride, Titanibus captis, ejus membra recollecta & composita dicuntur, excepto membro virili, quod reperiri non potuit: quod autem alij addunt, ideo imperatum esse, vt hoc membrum, formâ *Phalli*, pro Deo coleretur, rationi absurdissimum est: Verùm hæc sacra cum Eleusinijs ejusdem intentionis apud Ægyptios fuisse videbimus; in quibus quoq; *Phalli* gestatio solennis erat: Virgines in Trietericis Canistros

niſtros aureos geſtantes & pueri ex Dionyſi templo in Palladis ſacellum iverunt; quo ſatis indicatum eſt, aliam eſſe cauſam hujus celebrationis, quam vulgo innotuit; nempè Dionyſum cum Pallade ſapientiæ dea ſummam communitatem habere; non quaſi denotare voluerint, in Baccho ſapientiam eſſe, vt in vino veritatem; *Quid enim non ebrietas deſignat, operta recludit, &c.* Et quamvis verum ſit, quod Poëta canit non inelegans,

Tollit humo ingenium Bacchus, mentem erigit altam,
Pegaſeáq; velut vehit alâ: Iun. in Emblem.

Non tamen hinc conſtare arbitror vt idem præcinit,

Vviferum Bromium, volucrem ſed præpete penna.

Ideo Amyclæos potuiſſe; niſi fortè per accidens: Bacchus enim alatus fingitur, propter volatilitatem, cornutus, propter Lunæ cornua, taurino capite, quia huic, vt Oſiridi, Apis ſacer; ſic mas & fœmina, juvenis & ſenex, barbatus & imberbis; de quibus proprietatibus antè ſub Dionyſo diximus: Fœminæ præficiuntur Bacchades his ſacris; quia illæ comitatæ erant Dionyſum, cum peregrinaretur; Per fœminas autem vis patiens, quæ in ſubjecto Philoſophico primò dominatur, intelligitur & per phallum, vis illa ſulfurea artificio quodam ſpolianda, à qua agendi initiũ proceſſit: Sic Oſiris noſter aut Dionyſus ab Iſide ſeu Cerere matre iterum componendus eſt, abſq; tamen partibus virilibus, ſeu terra nigra: Sic Iohannes de Padua tradit regẽ noſtrum capiendum & in partes minutiſſimas dividendũ, igne & aqua lavandum, rejectis fæcibus & ſuperfluitatibus, tum demum iterum componendum, & juvenem fortioremq; quàm prius, reſurrecturum eſſe: Idem habet Merlini allegoria, & alterius de Duenech principe, & hujuſmodi aliæ: Virgines aderant cum caniſtris aureis primitias Deo offerentes, quia aureus Deus erat; & in Palladis ſacellum contendebant, ob myſticam quandam cauſam,

quia in Dionysi peregrinatione totius operis perfectio habetur, qua ille primó ad nigros Æthiopes, & vltimò ad mare rubrum accessit; Hæc non absq; Palladis artificio cótingebant; ideoq; Palladis sacellum eius templo correspondebat: De abusibus, qui his festis intervenerunt, omni tempore non solum in Græcia, sed etiã apud Romanos, & pene per totum orbem, multa narrari possent, sed quia illi fortuiti fuerint & non de rei essentia, á nobis meritò negliguntur: Cum verò à vulgo hujus festi celebratio, vtpote tripudijs, choreis, potationibus & vociferationibus plena & libera, vltrò acciperetur, huic deo lætitiæ datori, alia quoq; sacra diversis temporibus & locis peragenda dicata sunt: A Pegaso enim Eleutheriensi ad Athenienses à Thebanis delata dicuntur, ipsis Oschophoria appellata, vt ait Pausanias in Atticis; in quibus consuetudo erat, vt ait enarrator Nicandri, vt pueri pampinos manibus gestãtes tributim é sacro Dionysi templo in sacellum Palladis Scirrhadis cum precibus decurrerent. Hæc eadẽ vocabantur Dionysia simplici nomine cum agerentur in agris singulis nempe annis: Lenæa quoq; Athenis colebantur ineunte vere, quo tẽpore vina de fæce eximebantur, tributaq; ferebantur ab externis; quod certamen erat bibentium plærunq; Bacchũ lætitiæ authorẽ canentiũ: Ibidem & Phallica instituta narrantur, quibus lignea virilia thyrsis alligãtes gestabant: Quin & Canephoria in honorẽ Dionysij Athenis agebantur, in quibus virgines agiles (vt Demaratus refert in certaminibus Dionysiacis) quæ ad pubertatem accederent, tum primùm canistros ferebant, qui canistri erant ex puro auro in quibus erant fructuũ omniũ primitiæ impositæ, eaq; celebrabantur sub finẽ mensis Aprilis: Apaturia in Octobri quatuor diebus habebantur: Et Ambrosia in Ianuario, quo tempore vina in vrbem importari essent solita, quæ postea á Romanis quoq; culta sunt, Brumalia dicta, cum Brumus Bacchus sit: Ascolia item Athenis fiebant, quibus super vtres inflatos humi depositos altero pede saltabant: Proponebantur autem præmia illis, qui sapienti-

Oscophoria.

Dionysia,

Lenæa.

Phallica.

Canephoria.

Apaturia.

Ambrosia.

Brumalia,

Ascolia.

us super vtres saltarent, qui mos quoq; ad Romanos translatus est, vt eum Virgil.lib.2.Georg describit: Nam hircus, ex cujus pelle vtres erant, quia vitibus nocet, cædebatur Baccho: Herodotus in Euterpe commemorat Aegyptios suem Dionysio jugulare in solennitate Dorpia dicta his verbis: *Dionysio die solennitatis Dorpiæ, suem ante fores singuli iugulantes reddunt subulco illi, qui attulerat ipsum suem atq; aliam solennitatem sine suibus in honorem Dionysi agunt Aegyptij eodem prope ritu, quo Græci, at pro Phallis res alias illi excogitârunt, imagines scilicet cubiti magnitudinis, quas circumferunt mulieres per agros cum virile membrum reliquo corpore non multo minus nutet: Præcedit autem tibia atq; illæ Dionysum cantantes sequuntur*: Quæ omnia licet in honorem Osiridis seu Dionysi, qui ex aurea genealogia præcipuus est, primó instituta sint eo fine vt recensuimus, ne memoria periret summi arcanj à deo concessi, ac interim Dionysius vulgari jnterpretatione pro vino ejusq; inventore haberetur, tot & tam varia festa in diversis locis instituta inveniuntur, quæ tamen minimum arcani principalis participent; Quemadmodum videmus per abusum ejusmodi facilimè accidere, vt in Christiano orbe multis in locis Martinalia in Novembri, Bacchanalia diebus tempus quadragesimale præcedentibus, alibi ferijs post nativitatē quasi Saturnalia, relictis vestigijs, ex alia tamen causâ, vulgo adhuc celebrari; idq; ideó, quia vt Comicus ait, *ingenium est omnium hominum à labore procliue ad libidinem vel luxuriam*: Idem statuendum est de Aegyptiorum posteriorū festis & sacris, qui antiquitatis causas eorumq; institutionis maxima ex parte ignorârunt, & signa pro signatis, animalia, hominū imagines & bruta pro dijs coluerunt, eo usq; donec allium, cæpas, & ferè omnia tam inutilia & noxia, quàm vtilia, in classes deorum reduxerint; Vnde Poëta in eos non immerito jocatur, dum jnquit: *Dorpia.*

O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis Numina: *Lucanus.*
De Græcis quoq; & Romanis hoc locum jnvenit; Nam

vt illi ab Ægyptijs, sic hi à Græcis & Ægyptijs, quicquid apud vtrosq; fuit numinum, receperunt: Hinc Lucanus l. 7. de Ægypto sic dicit:

Nos in Templa tuam Romana accepimus Isim,
Semideosq́; canes & sistra iubentia luctus,
Et quem tu plangens hominem testaris Osirim:

Et Lactantius lib. 1. instit: *Romani*, inquit, *Pro Dijs habuerunt sua mala, scilicet rubiginem, pallorem & febrem*: Vnde, sicut patet ex Fastis Ovidij, festum rubiginis fuit circa finem Aprilis, videlicet 6. Cal. Maij, tum coluerunt eam, sicut dicit Ovidius, ne læderet segetes nec instrumenta rustica; Et isto modo coluerunt febrē, ne vexaret eos: Ita enim Valerius lib. 2. dicit: *Et cæteros quidem ad benefaciendū venerabantur, febrem autem ad minus nocendum*: Idemq; describit loca, vbi erant tria Templa Febris: Præterea proprium Romani Deum coluerunt Romulū, quē Quirinum vocabant; quem cū Febre, rubigine, alijsq; ejusmodi ab alijs non receperunt, sed propria industria sibi invenerant; Martem verò, Iovem, Saturnum, Mercurium, Apollinem & Æsculapium cum magno numero aliorum vel à Græcis, vel Ægyptijs mutuati erant: De occasione & modo adductionis Aesculapij Romam ex Epidaurio præclarum extat exemplum, quod vt inde propagatio reliquorū gentiliū deorum æstimari possit, huc adducemus: Meminit hujus Aesculapij Romam adducti Sanctus Augustinus *lib. 3. De Civit. Dei, cap. 12. Aesculapius*, inquit, *ab Epidauro abivit Romam, vt peritissimus medicus in vrbe nobilissima artem gloriosius exerceret: Mater autem deorum nescio vnde nata Prænestinum montem insedit; Indignum enim erat, vt cum eius filius colli Capitolino præsideret, adhuc ipsa in loco ignobili latitaret: Quæ tamen si omnium deorum mater est, non est secuta solum Romā quosdam filios suos, verùm & alios præcessit etiam secuturos: Miror sanè si ipsa peperit Cynocephalum, quæ longè postea venit ex Aegypto: Vtrum etiam dea Febris ex illa nata*

Ex Rhea tanquam matre omnes dij nati finguntur.

Cynocephalus prout est Mercurius nepos fingitur Rhea.

nata sit, viderit Aesculapius pronepos eius: Hæc ille: Est autem Epidaurus, ſecundum Eutropium, civitas quæ modo vocatur Dyrrachium; quia verò Roma major fuit vrbs, quam Epidaurus, ideo Auguſtinus ironicè dicit Aeſculapiũ migraſſe Romam: De cuius advectione Livius *lib.* 10. de vrbis origine, circa finem; quod cum Roma, inquit, gravi peſtilentia laboraret, quæ tanta fuit, vt licet annus ille, ſcilicet 455. ab V.C. in multis lætus eſſet, tamen vix ad vnius mali ſuffecit ſolatium, peſtilentiæ ſcilicet vrbem vrentis, tàm quo ad hominem, quam etiam quò ad agros: Igitur conſuluerunt libros Sibillæ de remedio & inventum eſt, quod Æſculapius de Epidauro Romam afferendus eſſet: Idem etiam narrat Oroſius *lib.* 3. Et Livius, *lib.* 11. & Valerius lib. 1. teſtantur, quod tribus annis continuis vrbs afflicta fuit gravi peſtilentia: Miſſi ergo ſunt pro remedio legati ad accerſendum de Epidauro Aeſculapium: quò venientes ab Epidaurijs ducti ſunt in templum Æſculapij, quod quinq; millibus paſſuũ ab Epidauro diſtabat; & ecce ſerpens, qui quandoq; licet rarò, ab Epidaurijs viſus fuerat, nunquã tamen ſine bono ipſorum, propter quod etiam in modum Æſculapij veneratus, per partes vrbis clariſſimas levi tractu repere cœpit, triduoq; conſpectus eſt, haud dubiam ante ſe appetitæ clarioris ſedis alacritatem ferens; deinde ad navẽ Romanam perrexit ac navem conſcendit, vbi vnius legati tabernaculum erat, ibiq; quievit: Cum verò navigando Ancium perveniſſent, Serpens, qui vbiq; in navigio remanſerat, ad terram dilapſus eſt; Aedem Aeſculapij, quæ propè erat, intravit, & ibi tribus diebus remanſit, dato ſibi cibo: poſtmodum verò ad navem reverſus ſe Romam ad vehendum præbuit, ibi in ripam Tiberis egreſſus in Inſulam, vbi templum dicatum fuit Aeſculapio, tranſnatavit, & ceſſavit peſtilentia à Romanis: Idem narrat Ovidius, Lib. 15. Metam: Quis ſit Aeſculapius, & cur Serpens illi attribuatur, ſecundum primam originẽ, ſuperius expoſuimus; Qui verò deinde abuſus ex ignoran-

Legatio à Romanis Epidaurum inſtituta ad adducendum Æſculapium.

tiâ veritatis & superstitiosâ religione accesserint, ij cum principijs minimè conueniunt : Quod quoq; diabolus, qui mirus est artifex & ex re pro sui cultu capere consilium potuit, huic serpenti seu Æsculapio credito, vt etiam Oraculis Apollinis, Iovis & alijs eiusmodi, sese accommodârit, ex omnibus circumstantijs conspicitur; Cumq; Ethnici malorum & bonorum dæmonum differentiam non agnoscerent, ab illis in pessimas idololatrias falsis miraculis, et dæmonum astu coniecti sunt, vnde sese humanis viribus eripere non potuerunt, donec Siloh ille, Virginis filius, omnipotens Heros, accederet, et faucibus diaboli in sese credentes extractos á morte æternâ liberaret: De bacchanalibus, & Libero deo, Augustin: lib.6.de ciu : Dei, cap:9. meminit; *Liberum*, inquit, *à liberamento appellare volunt, quod mares in coëundo per eius beneficium emissis seminibus liberentur, hoc idem dicunt in fæminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant, quod & ipsas perhibeant semina emittere & ob hoc Libero eandem virilem corporis partem in templo poni, fæmineam Liberæ, & ob hoc addunt, mulieres attributas Libero & vinum propter libidinem concitandam : Sic Bacchanalia summâ celebrantur insaniâ : Vbi Varro ipse confitetur à Bacchantibus talia fieri non potuisse, nisi mente commotâ : Hæc tamen postea displicuerunt senatui saniori, & ea iussit auferri: Saltem hic tandem forsitan senserunt, quid immundi spiritus, dum pro dijs habentur, in hominum possint mentibus* : Hæc ille : Titus Livius, præter causam dictam Bacchanaliorum prohibitionis, lib: 8. de bello Macedonico, aliam addit : Dicit enim quod de Græcia quidam venerat, qui dicebat, se velle docere novum ritum colendi Bacchum; Hic autem in principio fecit bacchanalia ab honestissimis matronis de die celebrari ; Processu verò temporis continuatum est negocium cum nocte ; & tandem de nocte fiebat totum; Vnde tunc ceperunt tam viri quam mulieres in magno numero confluere ad locum quendam, vbi celebrantur festa & sacra ista ; Commissaq; sunt infinita facinora virorum,

Diabolus in serpentis forma se pro Æsculapio adorandum præbet.

Augusti tempore natus, quo Delphicus dæmon obmutuit.

Liber vnde dictus putetur.

Bacchanalia sublata à saniore senatu Romæ.

virorum, puerorum ac mulierum & venientes ad locum, qui nolebant eis assentire, occidebantur & occultabantur; Tandem per quandam Hispanicam ancillam cuiusdam matronæ Romanæ, quæ dominam suam illuc fuerat secuta, postquam sibi displicuerant ea quæ videbat, iuveni cuidam revelata sunt, & sic res peruenit ad notitiam Consulis, qui diligenti inquisitione præhabitâ, omnes reos inuentos, qui appræhendi poterant, de assensu senatus, fecit occìdi; Quorum erant virorum ac mulierum multa millia: Prohibita ergo sunt deinceps Bacchanalia celebrari, & inhibitum, ne quis novum ritum absque senatus assensu in vrbem introduceret: Eivs quoque meminit Valerius lib: 6 cap.3. dicitque id factum Spurio Posthumo Albino & Quinto Marco Philippo consulibus: Ex quibus liquidè patet principium huius festi celebrationis ab honestioribus causis ortum, deinde in abusum cessisse: Arcanissimæ autem & interiores causæ solis primis authoribus notæ præ vulgo occultatæ fuerunt; De Orpheo, qui huius festi vt & aliorum arcanorum ad Græcos ab Ægyptijs translatorum primus author statuitur, alij narrant, quod fulmine ictus conciderit, quia arcana initiorum profanis & rudibus diuvlgasset; idque, vt ipsi tradunt, si verum est, non solum secretorum manifestatorum, sed & horrendæ Idololatriæ inde subsequentis per totum orbem causa existens pænas Deo Opt: Max: non immerito dedit: Alij eius morti fabulam affingunt, dum dicunt, illum, cum ad Inferos descendisset, vt Eurydicen secum abduceret, ibi deorum omnium laudes cecinisse, præterquam Liberi patris, quem per oblivionem prætermisit: Quare iratus Dionysus furorem suis Bacchis immisit, à quibus apud Hebrum fluvium fuit discerptus, membraq; eius per agros sparsa, vt à canibus vorarentur; Tamen à Musis dicuntur collecta & in Dio Macedoniæ loco sepulta, quia super cæteros Apollinem laudibus

De Orphei obitu.

Allegoria Orphei morti afficta.

laudibus mirificis exornasset. Quæ ab æmulis poëtis post Orphei mortem sparsa esse verisimile est, cum prior eius obitus magis hystoriæ conueniat: Eiusdem institutionis & originis est aliud festum in honorem Cereris & *Proser-*
2. *Festa Cereris & Proserpinæ.* *pinæ* apud Athenienses celebratum; In quo cum matronæ initiarentur, quæ perpetuam & incorruptam pudicitiam seruare decrevissent, ideoq; coronis viticeis ornarentur, vinum adhibere non licebat; Quod cum, vt cætera, à Græcis ad Romanos translatum sit, magnum Cereris anniuersarium habebatur, & à lugentibus fieri nefas erat: Hinc *Plautus* in Aulular: Cereri nuptias facturi estis, quia nihil temeti allatum video. *Thesmophoria.* Thesmophoria dicebantur hæc solennia Græcis, á Triptolemo primum pro accepto serendi munere ac frugibus in Eleusio oppido instituta: Cum enim Ceres per orbem terrarum filiam Proserpinam á Plutone sub inferos raptam quærens vagaretur, ad oppidum Eleusium, eiusq; principem eiusdem nominis pervenit; Cuius vxor Hyona, quæ Triptolemum iam pepererat, nutricem desyderans Cererem sese offerentem pro nutrice accepit: Hæc puerum divino lacte nutritum noctu clam sub igne occultabat, cumq; egregiè nutriretur per noctem, pater obseruans quo pacto id fieret, re visâ exclamavit; Quare irata Ceres Eleusium exanimavit, ac Triptolemo currum á draconibus tractum dedit vt vniversos mortales sationem frugum doceret, sicut testatur Callimachus in hymno in Cererem: Hæc vel primo aspectu arcanissima Chymica esse quis non videt? Triptolemus enim sub igne *Hieroglyphicum signum. Nota.* nutritus (vt Achilles á matre Thetide) à nutrice Cerere est noster ille fætus philosophicus, qui tam diu sub igne occultatur et igne, quasi lacte, nutritur, donec omnem flammæ violentiam pati possit: Et sanè nisi aliud signum adesset, hæc fabulosa esse de Chymiæ subiecto efficta, hoc sufficeret; Quia soli & vni veræ Chymiæ proprium est, nec alteri scientiæ aut arti conuenit: Quis enim vnquam vel hystoricé vel allegoricé scriptum reperijt, homines, eosq; infantes sub carbonibus vivis occultari solitos esse?

Quis

Quis salamandram, animal in igne vivens, siue pyraustam veram vidit, nisi in operibus chymicis? Prodeant ex terra *Palici* fratres, ex mari Venus, ex alijs elementis alij monstrosi fœtus, vix quicquam vivens ex igne, nisi salamandra philosophica, ac *Phœnix* ex cineribus ab igne relictis, prodire poterit: Duo sunt igni inuicta, aurum & vitrum, cætera tandem illi succumbunt: quibus tertium addi licet; *Phænici* nempe & nido eius, seminium, ex quo renascitur ille, qui est cinis redivivus ex mortuo: superfluum autem fore opinor, pluribus demonstrare, in Chymia quasi infantem igne nutriri & adolescere, cum id vbiq; ferè occurrat: Verum ex vno et altero authore paucissimis adductis hic erimus contenti: Arnold: rosar: l.2.c.25. *Cum verò pepererit, filium, inquit, nutrias eum, quousq; possit tolerare omnem ignem:* Et Lull: theor: test: c: 29. *Fili impregna igitur corpus ab igne, & multiplica suam combustionem, & fortem habebis tincturam:* & Ibid: *Fac igitur dealbari terram tuam, & nutri eam, si vis, quod filius patris subueniat tibi in necessitatibus:* Item cap. 57. *Humiditas metallorum est fixa & permanens in igne: Ideo tali aqua fixamus aviculas in aëre volantes virtute Lapidis nostri, qui de ipsorum substantia propria creatus est.* Cap. 41. *Et ideo quando lapis noster creabitur, fac eum nasci de ventre matris suæ; Nec amodo aliud ponas; Quia secum defert virtutem ventris matris suæ, scilicet illam naturam sulfuream, quæ omne argentum vivum congelat.* Quod autem hic Triptolemus sub igne coctus & maturatus sit nostra salamandra, noster ignis, et nostra terra et calx, noster cinis, et nostrũ semen, quod in suam naturalem terram proijcitur, sexcentis testimonijs probari posset; Duo aut tria saltem hic ponemus: Avicenna in tract: cap. 5. *Semina non oportet*, inquit, *metere, donec tempus messis aduenerit: Philosophi hunc lapidem nostrum vocaverunt salamandram; Quia sicut salamandra solo igne nutritur & vivit, idest perficitur, ita & noster lapis:* De igne Lullius: pract: Test: cap. 22. *Sulfur nostrum habet virtutem sigillandi & formandi simile sibi, & omne quod petitur, & non retinendi in se; Et ideo dicimus quod*

Solus fœtus philosophicus igne nutritur.

est pater & semen masculi; Per ignorantiam cuius multi deciderunt Alchymistæ fatui & non experti, credentes sine igne naturæ fixare amalgamata: De Terra et calce idem in Codicill: cap: 39. *Quia ars semper indiget calce, id est sua terra propria, in qua virtus mineralis posita est, maximè ad mercurium indurandum:* Astratus in turba de cinere; *Postea*, inquit, *ponatur in locum suum & iterum coquatur donec lapilli in siccum vertantur; Postea coquatur igne fortiori, quousq; lapis durior fiat & confringatur ac in cinerem vertatur; O quàm preciosus est cinis ille:* Et Aziratus ibidem: *Illum coquite continuè igne priore fortiore, & diruetur, confringetur q; ac in cinerem vertetur: ò quam preciosus est cinis iste filys doctrinæ, & quam preciosum est, quod ex eo fit:* Riplæus 3. port: *Exicca terram, donec illa fiat calcinando, alioquin in vanum laboras:* Et mox: *Ea terra est fixa vt possit perpeti omnem violentiam; pars altera spiritualis est; Sed omnia illa in vnam rem debent conuerti:* Et Lull: theor: Test: c. 46. *Scias quod nihil potest nasci, nisi ex famella & masculo, nec aliquod germen generari, nisi ex calore & humiditate.* At hæc proposito sufficiant: Herodotus non à Græcis sed ab Ægyptijs Thesmophoria originē ducere scribit, nempe à Danai filiabus ad Pelasgas mulieres delata; Cumq; per religionem eius solennitatis arcana nulli revelare licebat, idem author in Euterpe his vtitur verbis: Atq; de Cereris solennitate, quam Græci Thesmophoria nominant, mihi faustum felixq; sit omen, vt quantum fas est per religionem, proferam: Fuerunt autem Danai filiæ, quæ hanc solennitatem ex Ægypto transtulerunt, mulieresq; Pelasgas docuerunt: Danaus quis fuerit, nempe qui colonias ex Aegypto in Græciam traduxerit, eiusq; artis arcanissimæ cognitionem habuerit, libro primo narrauimus; Ideoq; vero consentaneum est cum ipso hanc celebritatem ad Græcos venisse: Hæc summa apud Ethnicos semper Mysteria habita esse nec vlli in vulgum spargenda tum ex hystorijs, tum communi proverbio notum est, quo dicitur de re arcanissima, eam occultari, tanquam Eleusinia sacra: De caussis horum sacrorum siue misteriorū occultationis multi

Nil arcanius olim habitum sacris Eleusinijs.

multi diverſimodè ſentiunt, quorum opinionem primò, deinde et noſtram adducemus: Myſteria, inquit Varro, taciturnitate et parietibus clauſa eſſe; Taciturnitate quidē, vt non liceret de ijs loqui; Parietibus, vt non pateret niſi certis locis & perſonis eorum inſpectio: Quantum ad taciturnitatem, vt Thomas Valois ad Auguſtini lib.4. c.31. de civit: Dei commentatus, ſciendum, quod triplex videtur fuiſſe cauſa, quare volebāt dæmones & ſacerdotes occultari theletas & myſteria: Vna cauſa fuit, quia faciliter poterant errores conuinci, ſi licuiſſet puplicè de eis loqui et diſputaſſe: Alia fuit, quod inter illa myſteria continebantur origines deorū et veræ conditiones eorum, quæ colebantur: puta, qualis fuit Iupiter, et quis et quomodo primò incepit coli, et ſic de alijs dijs: Si verò talia fuiſſent in populo divulgata, contempſiſſent deos, et ſic fuiſſet omnis metus deorum ablatus; Quod reipublicæ et communi conuictui hominum plurimum nocuiſſet: Et propter hoc, ſicut dicit Livius, de vrbis orig: lib: 1. Numa Pompilius ſummè neceſſarium credebat, timorem deorum populo inijciendū: Tertia cauſa fuit, quia purgationes quaſdam faciebant in occulto & ſacrificia quædam nefanda omnino quæ populus horruiſſet, ſi ad eius noticiam perueniſſet: Immolabāt enim in occulto ſæpiſſimè infantes & mulieres prægnantes, et multa alia horrenda ad placandum dæmones in occulto fecerunt, ſicut patet de Iuliano cæſare: Vt Socrates narrat in tripartita hyſtoria, quod apud Carram civitatem, vbi occultè peſſimus idolatra ſacrificauerat in templo, antequam in expeditionem illius belli iret, inuenta fuerit mulier capillis ſuſpenſa, extenſis brachijs et vtero aperto, in cuivs iecore victoriam ſibi debere, aſpexit. In palatio quoq; eius apud Antiochiam inuentæ ſunt ciſtæ multæ plenæ capitibus mortuorum: Et narrat Euſebius de imperatore Maxentio, qui mulieres nobiles prægnantes ad hoc quæſivit et eas medias diviſit et in extis infantium divinationes quæſivit: Et ideo, inquit Valois, ſacerdotes ſummè cavebant, ne ipſorum myſteria et theletæ proderentur:

Myſteria.

Triplex cauſa occultationis myſteriorum.

1. *Cauſa.*

2. *Cauſa.*

3. *Cauſa.*

rentur: Propter quod et simulachrum quoddam erat ferè in omni templo, vbi colebatur Isis & Serapis, quod digito labijs impresso monere videbatur, vt silentium fieret; Vt scilicet, homines eos fuisse taceretur, vt habetur apud August: de civi: Dei l: 18 c.5. vbi, constitutum est (inquit de Api Argivorũ rege credito) etiam de illo, vt quisquis eum hominem dixisset fuisse, capitalem penderet pœnam: Et cum verè in omnibus templis, vbi colebatur Isis et Serapis erat etiam simulachrum, quod digito labijs impresso admonere videretur, vt silentium fieret; Hoc significare idem Varro existimat, vt homines eos fuisse taceretur: Hæc Augustini sunt verba: Qui eodem lib: cap.5. refert, quod capitali crimine apud Ægyptios reus fiebat, quicunq; Isidem filiam Inachi hominem fuisse dicebat. Atq; hæ causæ probabiles, quas dictus Valois adfert, mihi omnino videntur, tum inprimis, cum iam horrenda idololatria omnes terræ partes occupasset; Nobis autem sermo est de prima origine occultationis mysteriorum inprimis Eleusiniorum; Quam si ex omnibus circumstantijs consyderemus, prima et secunda antè narratæ causæ, vix tertia, locum hic inuenient: Quod eiusmodi hominum mactationes, eorumq; viscerum inspectiones per deterrimum abusum Ethnicis quibusdam vsitatæ, et sub arcano tectæ fuerint, negari non potest, at in his sacris, quæ arcanissima habebantur, cõmissas esse, non est rationabile: Saturnus, qui per allegoriam suos liberos devorare fingebatur, fortè à superstitiosis et idololatris Ethnicis, hoc sacrificio placatus est, vt Baal, & alia eiusmodi Idola, vel Mars sanguine humano delectari creditus; At de Cerere, Dionyso, Venere, vix est credibile: Præterquã enim quod Cereris sacra seu Eleusinia à castis, immaculatis personis, vt pòst audiemus, non ab alijs celebrata sunt, innotuit tandem, quid illis contineretur; Quod, tale non est, vt vel à ratione humana vel bonis moribus abhorreat, vt pòst subijciemus: Existimamus igitur non immeritó primam & secundam causam occultationis in Eleusinijs reperi, tertiam nullo modo: pro qua nos addimus; Quod nempe tertia ratio fuerit inuoluendi et sub silentio

Ratio tertia occultationis Eleusiniorum.

lentio

lentio retinendi ea ſacra, ne & artificium de quo ea omnia eſſent introducta, vulgo innoteſceret, vt ſuprà ſæpe monuimus evidentibus argumentis ducti, quæ hic prætérimus: Atque hæc triplex cauſa innuebatur ſimulachro illo Harpocratis, digitis ori impreſſis: Theocriti enarrator ex ſententia Thelyti Methymnæi de hac ſolennitate ejuſq; perſonis ſelectis ita ſcribit: *Lex fuit Athenienſibus vt hæc Theſmophoria quotannis celebrarent virgines mulieres & vita honeſtæ, quæ per ſolemnitatis diem legitimos ſacroſq; libros ſuper vertice geſtantes tanquam ſupplicantes Eleuſinem contenderent.* Ad iſta ſacra non patebat aditus, niſi initiatis, præcoq; abeſſe prophanos jubebat, atq; hinc ſumpſiſſe Virgilium verſiculum iſtũ, *Procul ô procul eſte prophani*, author eſt Servius: Et Alcibiadi tantum negocii faceſſitum ſcribunt, quod profanus interfuiſſe ſacris Cereris diceretur: Nec verò cuidam illis intereſſe licebat, qui ſibi ſceleris perpetrati conſcius eſſet, id præcone conclamante: Quibus nec auſus eſt intereſſe Nero Imperator, quod impius eſſet, & initiari voluit Antonius princeps, vt probaret ſe innocentem: Dicuntur autem poſterioribus illis temporibus bina Eleuſinia ſacra Athenis fuiſſe, parva, quibus hoſpites reciperentur, & magna; de quibus ibidem vetus lex erat, ne hoſpes vllus ad ea admitteretur, vt commentator Ariſtophanis meminit: Cum enim plures magni viri exteri Athenas venirent, iiſque ſacris initiari peterent, non ob alias cauſas repulſam paſſi ſunt, niſi quod nollent illa naturæ arcana alijs innoteſcere; Ideoque parva quædam ſacra illis tanquam ſuperficialia adjunxerunt, quibus advenæ initiati ſunt, & ipſe Antonius Princeps, non magnis illis, receptus creditur: Hinc veterem legem prætendebant, atq; ipſum Herculem, cum tantus heros eſſet, advenã, non admiſſum, quaſi aliquando Hercules Athenis fuiſſet, aut iſta petijſſet: Magna illa Cereris & parva Proſerpinæ ad differentiam vocârunt: Ex quibus ſatis apparet in his ſacris nõ libidines aut cædes aliudve quid horrendum peractum eſſe, ſed cauſas occultiſſimas fuiſſe, cur ſub ſilentio ſervarentur: Multis quidem, vt fateor, ex Chriſtianis ſuſpiti-

Eleuſinia ſacra bina.

onem præbuit, quasi turpitudo & nefaria scelera in illis exercerentur; Hinc ita *Gregorius Nazianzenus* in *Epiphaniis* de hac solennitate; *Neq; nobis*, inquit, *virgo aliqua rapitur, nec Ceres errat, nec Celeos adducit & Triptolemos & dracones, partim q; agit, & partim patitur: nam pudet me diem afferre sacrificiys nocturnis & ex mysterio turpitudinem efficere: Scit Eleusis hæc & spectatores rerum, quæ tacentur, & certè silentio digna sunt: Et Theocritus; Beatum arbitrantur Iasiona, qui tantum assecutus sit, quantum prophani non facilè crediderint; in quo occultè perstringit concubitum Cereris & Iasionis:* At illis aliter judicare non licuit, cum tot idololatriæ apud Ethnicos occurrerent, ac veræ causæ sive internæ, sive externæ non paterent: Videmus insuper omnibus gentibus sua mysteria fuisse, quæ in vulgum spargere nefas erat: sic apud Romanos valdè erant clausa mysteria deorũ. Nam refert Valerius lib. 1. cap. 1. quod Tarquinius rex Romanorum Marcum Duûmvirum cullio insutum tanquam parricidam in mare proijci jussit, eò quod librum suæ custodiæ commissum, in quo continebantur secreta sacrorum civilium Petronio Sabino transcribendum dedisset, & addit Valerius, quòd iustissimè id factum sit; quia pari vindicta parentum ac deorum violatio expianda sit: Secreta autem illa quod à Sibylla seu anu quadam incognita libris conscripta Tarquinio oblata sint, Gellius lib. 1. testatur his verbis: Anus quædam incognita ad Tarquinium regem Superbum adijt novem libros ferens, quos esse dicebat diuina oracula, eosq; se vendere velle; sed cum judicio regis precium excessivum peteret, ab ipso irrisa est: Tunc illa igne coram rege facto, tres ex illis libris combussit, interrogans, si rex sex libros residuos æquali precio vellet emere, qui dixit anum illam delyrare, quæ ita im tres alios combussit, interrogans regem de tribus residuis libris sicut de sex fecerat, qui mulieris videns constantiam tres libros emit non minori precio, quam petitum erat de omnibus: Mulier verò illa postmodum à rege digressa nunquam cõparuit, libri verò tres illi appellati sunt Sibyllini, & in sacra-

Secreta revelantium pœna.

crarium conditi, ad quos quasi ad Oraculum quindecimviri adierunt, cum dij immortales publicè consulendi essent. Cum verò humana curiositas tanta sit, vt etiam illa, quæ arcanissima habentur, inquirere conetur, tandem quoq; quid Eleusinijs sacris contineretur à Philosopho quodam Numenio dicto, indagatum & literis proditum est: Vnde Macrobius in somnium Scipionis de eo tanquam occultorum curioso perscrutatore narrat, quod cum Eleusinia sacra, id est sacra oppidi Eleusini interpretando vulgasset, quæ fuerant sacra Cereris & Proserpinæ, de hoc postmodum in somnis acriter correptus sit: *Nam Deæ*, inquit, *Eleusinæ apparuerunt ei in somno habitu meretricio & ante apertum lupanar stantes, cumq; admiraretur, quia hoc non videbatur conveniens numinibus & causam quæreret, respondeerunt ei deæ iratæ, se ab ipso habitu pudicitiæ suæ vi abstractas & passim abeuntibus prostitutas*: De hoc somnio super somniũ narrato mirum est quod Socrates dicatur arguisse in hunc modum, vt Ludovic. Vi. jn l. 7. c. 20. Aug. de Ciu. Dei recenset, quod profectò judicium est meretricia illis contineri: Nam si honesta & sancta, nunquam eas puduisset evulgari; Obliquè, inquit, hæc perstringit Socrates, & alia permulta apud Socratem, cum jubet turpia, fœdaque à dijs commissa sacris secretissimis occultari, & qui minatur se Isidis, quæ eadem est Ceres, sacra recondita editurum, quo dicto cogit Isidem ipsam, quæ is jubeat, facere, satis declarat nefaria illa esse & pudenda. Verum hoc judicium nimis calidum aut callidum dicerem; quia inde nihil contra Eleusinia sacra concludi potest: Nam si dicatur in somnis deas castissimas, vt meretrices prostituisse Numenius, non sequitur, quod deæ castissimæ illæ meretricia continuerint; Est sanè ratiocinatio contra omnem rationem instituta; ne quid dicam, quod Allegorica sit vtròbique locutio & tractatio, deinde in somnijs, quasi cõcepta. At quid tandem illis abditissimis sacris occultatum fuerit, quærere quis posset? Id sanè quæsiuerunt multi sapientissimi viri, at præter initiatos & sacerdotes nullj aut pau-

Eleusinia sacra à quo primò revelata.

Iudicium præposterum.

paucissimi resciverunt: Nos qui & loco & tempore ab illis remotissimi sumus, judicabimus de illis ex ijs, quæ veré cognovimus vt possumus, & ex vngue, quod dicitur, leonem æstimabimus, hoc est ex parte totum, ex signo signatum, & ex causis effectum: Hæc sacrificia cum prius Eleusini celebrarent, primus EVMOLPVS, Deiopes & Triptolemi filius ad Athenienses detulit, vel vt alij quintus ab illo Eumolpus: Antea meminimus lib. 1. Eumolpidarũ ab Ægyptijs Sacerdotibus oriundorum, qui cum colonias in Græciam duxerint ex Ægypto, simulq; Sacerdotes & arcani Ægyptij non ignari fuerint, horum sacrorum non immeritò authores existimantur; Cuj & illud, vt argumentum sat firmum astipulatur, quod omnes Sacerdotes, qui præerant illis sacris Eumolpidæ erant, & ab vno proavo descenderint: Sic enim Accsidorus; Habitasse, inquit, in Eleusine pr us jndigenas narrant, at deinde Thraces qui Eumolpo suppetias tulerunt per bellum quod fuit cum Erechtheo. Et Androtio l. 2. de sacrificijs: Nam Eumolpum, jnquit, fuisse præconem, ex quo nascitur Eumolpus, ex hoc Antiphemus, ex hoc Musæus Poëta, ex hoc Eumolpus, qui ritũ sacrorũ demonstravit, atq; functus fuerit Sacerdotio, Hæc jlle: Quod verò ista fuerit consuetudo, vt idcirco Eumolpidæ sacris Cereris jnitiarentur, essentque eorum sacrorum Sacerdotes, testatur Sophocles in Oedipode, in Colono, his verbis:

ARCANA.

ὧν καὶ χρυσέα
Κλῃὶς ἐπὶ γλώσσᾳ βέβακεν
προσπόλων Εὐμολπιδᾶν.

Hoc est, quorum & aurea clavis in lingua constitit sacerdotum Eumolpidarum. Sic in Eleusinio agro locus ostendebatur, vbi *P*luto *P*roserpinam rapuit, & vbi Eleusiniorum fœminæ primum chorum in honorem Cereris instituerũt, non procul ab Agelasto Petra vocata, super qua sedit Ceres audito casu Proserpinæ, cui *P*etræ propinquus

quus fuit locus vocatus Callichorus. Verum Eleusiniorum vulgus, ne fabula videretur, & vt ipsi certiores essent de tam memorabili Plutonis facto, in sua terra id contigisse dixerunt, & monumenta saxea monstrare ausi sunt: Quibus tamen multi Poëtarum, vt Ovid: lib. 4. Fast. alijq; contrarij sunt, & dicunt in Sicilia id accidisse, cum Proserpina flores colligeret: At vtriq; & Eleusinij & Siculi pro hystoriâ acceperunt, nos pro fabula agnoscimus, quicquid de raptu Proserpinæ toti orbi occantatum est; ita tamen, vt rem quasi gestam demonstret sub figura; Pluto enim qui rapuit Proserpinam á mythologis pro terra exponitur, & Proserpina pro semine vel radicibus segetum; Cumq; sex feré mensibus sub terra semen occultetur, tanto tempore dicitur esse apud Plutonem, & per totidem menses supra terram in aëre, apud Cererem: Hæc quidem conveniunt explicationi, sed an hæc arcana sunt an non omnibus notissima? an hæc festa, occultationem & tot & tanta requirunt? De semine, ejusq; expositione accipimus; at de Philosophico nostro arcanissimo, quod rustici jgnorant, soli Philosophi sciunt, quod occultandi causas habet; Hinc illa sacrorum institutio, hinc ordo sacerdotalis in vna familia, hinc aurea clavis in sacerdotum lingua: Nec quis adeò insanus sit, vt credat, quòd Eleusini primò acceperint frumenta à Cerere, & docuerint cæteros, quomodo panem pinsere & comedere debeant, aut Thebani à Dionysio vinum: Non, non; longè ante ea tempora panis & vinum in vsu mortalium fuerunt, vt ex sacris literis, tum etiam ex prophanis antiquissimis constat: Petra propè Callichorum ostenditur pro Hieroglyphico, quia nobis Petra semper aliquid ominis ostendit, si animadvertamus: Sic Saturnus saxum voravit; sic Cadmus, Iason & Mercurius, cum saxo hic Argum, illi terrigenas trucidârunt: sic Pyrithous in saxo sedens apud inferos relictus, ne quid de Sisyphio saxo dicam: At nunc tandem audiemus, quantum de sacris illis Eleusinijs quibusdam ex Christianis innotuerit: Eusebius ex Clemente docet

Hieroglyphicum signum proprium,

de ijs, vt sequitur: *Quidam*, inquit, *aiunt Melampodem Amythaonis filium ab Ægypto in Graciam luctum Cereris solenniter celebratum reportasse: Ceres peperit, educatur puella, Perephatten nonnulli appellant, cui Iupiter qui genuit, Draco factus coniungitur: Inde in Savationum mysterijs Draco in spiram involutus in sacrificijs ad factorum memoriam, imo verò in testimonium tantæ turpitudinis, vt ego dixerim, adhibetur. Peperit & Perephatte tauriformem filium; Vnde Poëtæ quidam taurum laudant Draconis patrem, & Draconem rursus tauri patrem, & in montem arcana hæc facta, ducentes pastoralem stimulum celebrabant: Pastoralem vt puto, stimulum, ferulam, quod genus ligni bacchantes ferunt. Nequeo latius huius Perephattæ sacra enarrare, quasillum, rapinam, Idoneræ terræ hiatum, sues Eubolei, quas eodem hiatu simul & duas deas absorptas aiunt fuisse: Vnde & Megareum in Thesmophorijs suis immittunt, quæ sacra varijs modis mulieres, quoniam hæc fabula variè narratur, per civitates Græciæ celebrant, Thesmophoria, Scirophoria, Inephabiliphoria vocantes, & multis modis Periphattæ rapinæ complorantes*: *Tantum* clemens interprete Georgio Trapezuntio: Ibidem ad Aug. de Civ Dei, lib. 7. c. 20. Ludoicus Vives, Ferebantur, inquit, cistæ opertæ á Sacerdotibus puellis, altera florum, qua ver significatur, altera spicarum, qua æstas: Virgines istas vocabant κανηφόρυς, id est, canistriferas; quarum Cicero meminit in Verrem de signis: Tametsi Porphyrio super illo versu Horatij, velut qui Iunonis sacra ferret, Canephoros Iunonis dicit esse Athenis: Orgia quoq; hæc sacra nominabantur, sicut idem Clemens ait, ab ira quam adversus Iovem concepit Ceres: Catullus;

Pars obscura
cavis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustrà cupiunt audire prophani.

Strabo lib. 10. & Servius 4. Æneid: omnia ferè sacra orgia esse à Græcis dicta perhibent: *Imagines in illis sacris deorum basfuerunt, CREATORIS, quam gestabat Antistes*

ARCANISSIMA

stes

stes Hierophantes: SOLIS *quam facifer*; *LVNÆ quam minister ad aram*; MERCVRII, *quam præco sacrorum:* Et quemadmodum in sacris *Dionysi* circumferebatur Priapus, ita et in Isis natura muliebris, vt Theodoritus testatur, qui etiã affirmat Iovem cum Cerere matre, & cum Proserpina filia concubuisse: Hucusq; Ludoicus: Hæc sanè non sunt adeò obscura, vt Delio natatore egeant; sed quatuor illis simulachris plus dicitur, quam multis de eadẽ re scriptis voluminibus: siue fingatur ab ignaris in sacris illis obscæna & teterrima tractata esse, ideoque occultata sive Iovem cum matre & Proserpina concubuisse, ac taurum Draconis patrem, ac Draconem iterum tauri patrem fuisse, sive alia hujusmodi, rei veritati nihil detrahit; Hæc enim simulachra, quæ sunt quasi muta Poësis & scriptura *Hieroglyphica*, aliud loquuntur, quàm vulgo existimatum est: Verum quid dicam, an hæc ficta sunt? Nullo modo, sed ab authoribus fide dignis, & omni exceptione majoribus proferuntur etiam ijs, qui hujus rei, quam nos innuimus nullam cognitionem aut respectum habent: An igitur Ethnici illi sunt Christiani facti in huius arcanis symbolis, quòd Creatoris imaginem gestent? An illis creatio nota fuit? An Moses illorum doctor, an Deus ipse ex creaturis? Sanè Arcanissima hæc esse, & supra captum Ethnicorum vulgarium clarissimè patet: Si quis prima illa paradoxa, monstrosa & naturæ adversa (nempe de Tauro & Dracone sibi vtriq; vt invicem parentibus & filijs, alijsq; hujusmodi) excipiat, ab his simulachris expositionem petat; quod & nos, paucissimis, quoad licet testimonijs recentiorum adductis, breviter præstabimus: Circa authorem primum Eleusinæ solennitatis institutæ, variationem animaduertimus; cum alij vt Clemens, Melampodi, alij Eumolpo, nonnulli Eleusio principi vrbis ejusdem nominis, quidam Danai filiabus, alij Triptolemo id asscribant: Quicunq; author sit, originem ab Ægyptijs ducere non est dubium; Quantũ ad me, ego Eumolpo assentior, eâ ratione, quod Eumolpidæ

Nota.

Scriptura Hieroglyphica.

Ab Ægyptijs Eleusinia sacra orta.

sacerdotalem dignitatem & scientiam illorũ arcanorum in sua familia diutissimè obtinuerint; tum quod primus Eumolpus Triptolemi filius, vt hic Eleusi, statuitur: vt Eleusus pater, Triptolemus filius & Eumolpus primus, nepos fuerit; ex quo deinde cæteri Eumolpidæ descendunt: Ceres peperit, educatur puella, cui Iupiter, qui genuit, Draco factus conjungitur; Et quidam taurum laudãt Draconis patrem, & Draconem rursus tauri patrem: Hæc verba nebulosa & obscura sunt; causa est, quia involucra rerum sunt; nam si vt sonant, intelligenda essent, aut si sonarent, vt intelligenda sunt, facilè ab omnibus perciperentur: Sic in occulta Philosophia Rosino teste dicitur; *Ars Astronomiæ & Phisices legentibus patens est; Ars verò nostra, non nisi à sapientibus sciri potest:* Et hoc ideo, inquit author Auroræ in prologo, *Ne stolidi & insipientes naturã ignorantes, legere tamen scientes a. b. c. d. ipsis attraherent & usurparent: Quamobrem cupientes hanc scientiam oportet intellectũ valdè subtiliter & ingeniosè acuere, sæpè & persæpius, intus & extrà, antè & retrò volvere & revolvere dicta sapientũ. Non est enim sapientũ stolidè loqui, cum intellectus verborũ ipsorũ maximè literarum sono contrarietur; qui enim sonũ verborũ acceperit, & intellectum interiorẽ non habuerit, nihil sibi prodest, quoniã illis dicitur id quod scriptũ est; legere & non intelligere, est negligere.* At quid mirũ quod Ceres peperit Proserpinã, ex Iove patre & patruo; Si Iupiter Osiris et Ceres Isis, Proserpina Orũ refert, vt nonnunquã accipitur; sed per Iovẽ hic intelligimus fortem et tauriformem genitorem, qui vim Martis in igne repræsentet, qui Semelen suo fulmine comburere possit, et fœtum eius maturare; Nempe agens nostrum primum, quod vbicunq; sit, quærendum est; quod si in Tauri signo inueneris, fac vt ad Leonis violentiam accedat, et erit Sol in Leone, sicq; secundus gradus erit completus: Ducatur ad Sagittarium, & in hoc tertio gradu pater suscipit filium, hoc est, terra recipit spiritum, et à modo ipsum fugere non permittit: Iovẽ si agnoveris, ex agnatione et Cererem non ignorabis; Et sic Gabricum Beiæ coniunges, fratrem sorori

Taurus draconis pater, & Draco rursus Tauri pater.

rori, nec opus eſt ad hæc authorum teſtimonijs, quia ſingulæ eorum paginæ ea inculcant: Hermes cap. 4. *volens*, inquit, *dominari, artemq́ cuſtodire, iunge buba aquæ filium, qui eſt Iupiter, quod eſt occultum arcanum*: Et mox: *Ex homine non fit, niſi quod ei ſimile eſt, vt ex Tauro idem*: Et ſi quod animal cum aliena ſpecie cubet, naſcitur quod neutro ſimile eſt: De Dracone, Theophilus in turba; *Simili modo*, inquit, *illa mulier fugiens generos, quibus per ſe, quamvis irata domeſtica fit, vt non dedignetur ſe ſuperari, vt eius coniux ſuum habeat decorem, qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec ſuos concubitus cum ea peragat; & deus pro voluntate filios multiplicat; Cuius porrò decor igne conſumitur: Termino enim finito, reuertitur ad eam: Dico etiam vobis, quod draco ille nunquam moritur; Tamen illam mulierem ſuos interficientem coniuges philoſophi neci dederunt; Illius enim mulieris venter plenus eſt veneno. Fodiatur igitur ſepulchrum Draconi, illicq́ ſepeliatur mulier cum eo, qui illi mulieri fortiter iunctus, quanto magis eam nectit, & voluitur circa eam, tantò magis corpus eius in mulieris artubus mixtum ad mortem declinat, & totus vertitur in ſanguinem: Quod cum vident philoſophi in ſanguinem verſum, ponunt eum ad ſolem, quouſq́ lenitudo conſumatur, ſanguiſq́ areſcat: Et tunc apparet venenum, & occultum manifeſtatur*: Et in allegorijs: *Sume taurum cum carne & ſanguine, cornibus, pedumq́ calciamentis & verte eum in aquam, & cum ſanguine miſce, totumq́ trahe, poſtea aſſa, donec rubeſcat*: Atq; ſic patet, quod Iupiter & Ceres, ſeu Oſiris & Iſis, ſeu Taurus & draco concumbant, atq; ex ſe tauriformem filium ſeu filiam, Orum aut Proſerpinam gignant: Nam filius genitus poſtea propriæ ſuæ matri iungitur, ſeu filia genita patri; ac frater ſorori, auus nepti, avia nepoti; Ita enim in ſola arte philoſophica contingit, et non alibi; Sic taurus eſt draconis pater, generans generati, et draco tauri eodem modo, mutatis nominibus, rebus conuenientibus: Hoc vt manifeſtum fiat, conſulantur authores chymici; Roſarius philoſ. inquit: *Me igitur & filio meo*

coniuncta, nil melius ac venerabilius in mundo fieri potest: Et alius philos: Tol: Author Rosarij: *Me igitur meæ matri & suo pectori iunge; Quia suam substantiam facio continere: Noli ergo alienum nobis introducere, nec ab opere cessare: Nam omnis natura cum sua adunatur socia, & per eam perficitur; Mater me genuit & per me gignitur ipsa; Ipsa enim primò dominabatur mihi; De cætero autem dominabor illi, quia persequutor matris meæ factus sum; Priusquam ab ipsa accepi volatum; Ipsa tamen meliori, quo potest modo, sicut mater pia fouet & nutrit filium, quem genuit, donec ad statum peruenero perfectum.* Id: *Liga ergo mulieris lactantis manus, vt non fugiat Gabricum, id est virum, apponite sibi filium, quem genuit, vt lactet eum; Quoniam cum mulier mortua fuerit, erit bufo grossus de lacte*: Et Flamellus. *Tum fœtus matrem deuorat patremq; suum: &* Idem: *Matrem infige ventri sui fœtus quem antea peperit, tum demum sibi pater erit, ac filius ex duobus spiritus perfectus*: Et Lull: Codicil: c. 14. *Oportet enim matrem quæ prius generat filium, inhumari in ventre filij, & ab eo generari*: sic Ænigma Phil. 6. *super matrem prægnantem seruum rubicundum æqualiter conde &c.* Quorsum et spectant ante dicta lib: 1. de Iside & Osiride, eius fratre, marito & filio; Si itaq; filius cum matre copulatur, ipse sibi pater est & filius, & reliquos cognationis & affinitatis ordines seu gradus recipit: Eodem spectat Aristei ænigma de fratre ducente sororem; Et quod Rosarius, alijq; sæpe repetunt; *Coniunge ergo seruum nostrum sorori suæ odoriferæ & inter se filium gignent, qui non assimilabitur parentibus*: Erit enim nobilior & dignior illis: At cum hæc satis constent, reliqua singula, à Clemente repetita, de quasillo, rapina & alijs per se sequuntur: De virginibus canistriferis sub Dionysi festo diximus; Superest vt de simulachris illis aureis aureæ philosophiæ parum adijciamus: Deus vnus creator omnium est omnia in omnibus, et ante et super omnia; Ideoq; à sapientissimis eius solennitatis authoribus, vt summa causa efficiens, et à quo vis et potentia descendit ad operis perfectionem consequendam, ad quem quoq; omnis honor, laus et gratia, vt fluvij

àd mare immenſum, omnium bonorum et donorum largitorem benignum regurgitare debeat, reſpicitur et per ſimulachrum, quatenus humanitùs licet, præfiguratur: Abſq; eo enim nihil fit; Ideo Hermes cap:2. *Fili mi*, inquit, *ante omnia moneo te Deum timere, in quo eſt niſus tuæ diſpoſitionis*; *Qui idem* fatetur cap:1. quod artem et ſcientiam hanc habeat ſolius dei viui inſpiratione, qui ipſi famulo ſuo pandere dignatus eſt: Solis deinde, Lunæ & Mercurij ſimulachra ſingula à ſingulis geſtata ſunt, non tanquam dij, aliàs Creator non adeſſet, qui Deus deorum eſt, ſed vt creaturæ; Non vt cæleſtes planetæ, quia in illis Mercurius inſenſibilis eſt operationis præ reliquis Iove, Saturno, Marte, et Venere; et hi potius cum illo iuncti tunc eſſent; Sed vt planetæ terreſtres ſeu ſubiecta vnius artis homogenea: Iam inde autem ab antiquſſimis temporibus vſu receptum fuit apud Ægyptios per planetas ſeu ſtellas errantes cæli adumbrare virtutes ſeu partes operis philoſophici, hoc eſt per nota lumina et viſibilia, ea quæ eſſent & eſſe deberent arcana; Per ſigna ſignata, per imagines res ipſas: Vt enim in arte memoratiua pars pro toto, et econtra, continens pro contento, inſtrumentum pro opere, effectus pro cauſa, verbum pro ſententia, & litera pro verbo vel vice verſa, pro arbitrio fingentis artificis ponitur & ſignificatur; Ita et ſapientiſſimi arcani philoſophici inuentores et poſſeſſores ſuis notis et ſignis ſeu imaginibus hieroglyphicis, à rebus notis deſumptis, vſi ſunt: Niſi enim res eſſent notæ, quæ ignotas repræſentare debent, vtræq; manent ignotæ; Nihil autem notius, quo ad viſum, ſole et luna, ideoq; hæc duo lumina ad illuſtrandum ſuas res obſcuras et occultas ſæpiſſimè vſurpârunt; quibus tertium adiungunt, vt miniſtrum, Mercurium; Nec verò exiſtimandum eſt antiquiores per ſignum Solis, aurum metallum notum, aut per Lunam, argentum, per Mercurium hydrargyrum, per Saturnum plumbum, per Iovem, ſtannum, per Martem ferrum, communia intellexiſſe; Hoc enim non eſſet magnæ ſubtilitatis et minoris vtilitatis; Siquidem illis ad opus philo-

Planetarum ſimulachra denotant partes operis phyſici.

Per planetarum nomina & ſigna nil vulgare intelligi.

Philosophicum non egeamus; sed consensus omnium verè Philosophantium testatur sua metalla non esse vulgaria, vnum genere, duo numero, plura potentiâ & virtute, homogenea essentiâ & concordia, diversissima & discordia qualitate; varia colore, vnita fine: Solis itaque imago vim activam nostri subjectj denotat, Lunæ, passivam, & Mercurij, receptaculum vtriusque: Sic Rosarius Phil: *Sol*, inquit, *est masculus, Luna fœmina & Mercurius sperma, eaq; tria vocat aquam illorum trium*; & addit: *Sed vt fiat generatio & conceptio, oportet vt masculus coniungatur fœminæ, & vltra hoc requiritur semen*: Et Lullius Theor: test. c. 47. *Coque aqualiter opus tuum cum residentia, constantia, existentia, atq; compone istud secundum compositionem illorum, de quibus vult componi, scilicet Sol & Luna & Mercurius noster*: Rosar. quoq; ex lumine luminum: *Et scitote, quod eadem sunt quæ dealbant & rubificant intrinsecus & extrinsecus, scilicet Sol, Luna, Mercurius: quæ tria dissoluta & fermentata appellat argentum vivum dicens, argentum vivum habet in se corpus, spiritum & animam.* Et pauló anté, *vtraq; medicina incipitur cum Sole & Luna; sed ad rubeum sit fermentum cum Sole, ad album cum Luna: Sol capitur dupliciter; vno modo pro aqua Solis, alio pro corpore Solis: quia aqua Solis, inquit, est volatilis & corpus eius fixum, & econverso de Luna*: Hermes hæc ad duo reducit, quando ait: Pater eius Sol, mater verò Luna; Item cum dicit, quod est superius, est & inferius, id Hortulanus ita explicat; *Hic per superius intelligitur dignius, & per inferius indignius, vt scilicet fiat vnum ex illis tribus, vel ex Sole & Luna fiat vna res, cuius partes sint æquales, & appellatur hæc coniunctio sublimatio Philosophorum: & dicitur sublimatio, exaltatio, sive dignificatio, quia Luna dignificatur & Mercurius. Nam cum facta est vnio in tanta dignitate est Luna, sicut Sol & Mercurius.* Vocârunt & Mercurium Draconem, vt ibidem Rosar. *Et amplius notifico, quod Draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, & non per vnum tantum, sed per duos simul. Frater est Sol, Soror est Luna*: Atq; hinc patet, cum hæc forma loquendi recentioribus sit frequen-

Sol quid et Luna quid in opere.

frequentissima, non solum Solem, Lunam & Mercurium intelligi per ista simulachra, respectu hujus artis, sed etiam per *Draconem* tauri filium & patrem, easdem res significari: quod copiosius demonstrare hoc loco necessarium non esse arbitramur. Bacchi itaque & Cereris sacris sufficienter explicatis ad Veneris amasium Adonim accedemus, de quo primo libro, cum de Syris ageremus, nonnulla, quæ ad eius solennitatem spectant, tractavimus, ideoque hic brevius percurremus; Non solum in Syria Adonia cum luctu & gaudio celebrari sunt solita (vbi fabulantur fluvium Adonim dictum circa hos dies festos in cursu sisti) sed & Phœnicia & Ægypto, vnde hæc primitùs originem duxerunt: *Planctus* & querela, quæ ob Adonim mortuum creditum magnâ animi deiectione & tristitia vulgum exagitavit, cum luctu & ejulatione Cereris *Proserpinam* quærentis aut Ægyptiorum Apim extinctum deplorantium ac novum desyderantium, in causa & principio convenire manifestè cernitur: Nam cur hi populi amentes lugerent seseq; macerarent, nisi quid fundamenti in rei veritate haberent? Scimus autem Adónim nunquam fuisse hominem, nec Venerem ejus Amasiam deam, nec ipsum Martis instinctu occisum, multò minus cũ mortuũ sex menses in complexu *Proserpinæ* apud inferos & sex menses apud Venerem fuisse aut esse: Eadem de raptu Proserpinæ, quæ ijsdem vicibus temporis alternatim apud Plutonem & *Cererem* matrem manere fingitur, dicimus: At cur Ægyptij brutum, quod ipsi extinxerãt, luxerunt? Ratio nulla fuit, nisi vt sacra sua posteris sũma curâ & vigilantiâ traderent propaganda; cumq; sacerdotes, causam rei scientes, in morte Apis tristiores visi sint, propter novi scilicet indagationem solliciti, vulgus, vt fieri solet, tristiciam in ejulationem convertit, diligentiam in amentiam; idem circa amissionem *Proserpinæ* & Adonidis mortem, allegoricè intellectam, factum apparet: An Ceres filiam *Proserpinam* amisit, quam non habuit? An raptam dolet à *Plutone*, qui nunquam fuit, vti nec ipsa?

Adonia.

Adonia apud Syros celebrata.

Demus quod Ceres fuerit & Proſerpina atq; Pluto, & ab hoc illa rapta, iſta triſtis, quid hoc ad homines vivos & rationales? Demus, quod fuerit Adonis, Venus & Mars, ac ille hujus dolo ſublatus, à Venere vt vivus ita mortuus in delitijs habitus, id neq; luctûs neq; gaudij cauſas hominibus præbere poſſet, niſi ipſi ſibi fingere velint: At fatemur in his mentes humanas ad ſuperſtitionem pronas, & diaboli nebulis occæcatas, in perniocissimos & deteſtandos errores facilimè labi, niſi Sol ille æternus Deus ſui Verbi, quod ipſa veritas eſt, radijs eas gratioſé illuſtret: Ideoq; non admirandum eſt, Adonia cũ tanto luctu per Syriam, Phæniciam & Ægyptum, abſque manifeſtâ cauſâ peracta eſſe: Cum verò Adonis, Sol, Oſiris & Pluto, ipſeq; Iupiter habeatur, vt hactenus demonſtratum eſt, pro vno eodemq; ſubjecto, & vulgariter pro magno mundi lumine acceptus ſit, cognito eorum vno & reliqua illa nomina, quid ſignificẽt, innoteſcunt, de quibus diverſis locis copioſè egimus: Dicimus itaq; Adonim eſſe Solem Philoſophicum, à Venere verè amatum, cuius illecebroſâ pulchritudine ille irretitus ab apro furioſo Martis vim habente interimitur; mortuus lactucis plantis frigidis et humidis apponitur, perq; ſex menſes apud Ditem aut ejus conjugem Proſerpinam detinetur; ac totidem apud Venerem: Ibi nigredinem, qui color Ditis proprius eſt, acquirit, hic rubedinem, quia ipſa Venus Roſea eſt; ideoque Roſas albas ſuo cruore purpureas efficit; de qua Veneris tincturâ venuſtè quidam Poëtæ canunt, ex quibus inprimis Ioh. Iov. Pontanus ſuo loco videatur. Orpheus, vt etiam aliàs inſinuavimus, in hymnis ſuis ſemper ad vulgarem intentionem, vulgi captui accõmodatam reſpicit, ideoq; Adonim pro Sole videtur interpretari, dum ita eum deſcribit.

Adonis quis.

Adonim allegoricè Solem eſſe non cœli ſed Hermaphrodytum operis phyſici.

Qui cunctis alimenta refers, prudentia cuius
Plurima, qui vario lætaris nomine Adoni,
Germinum & idem anthor, pariter puer atq; puella,
Extinctæ atq; iterum ſplendens labentibus horis.

Quibus

Quibus versibus affirmat plurima nomina Adonidi tribui, vt antea recensuimus, alimenta qui cunctis rebus, hoc est, Philosophicis præstat, et germinare omnes colores in opere facit, qui nigredine extinguitur, et iterum splendescit successu temporis, qui pariter est mas, et fœmina semper juvenis: Vt hactenus de Ioue, Osiride, Dionyso, Apolline, Sole, qui vnum quid sunt, demonstratum est; Quæ omnia soli Soli philosophico conueniunt, non cælestj: quis enim, nisi insanus, sexum hermaphrodyticũ soli communi attribueret, aut illum extinctũ diceret, cum sui respectu idem semper maneat, nec quo ad nos extinguatur? Quis eius prudentiam iactaret nisi imprudens? Demus autem quod Græci divinitatẽ soli asscripserint, vt patet de Atheniensibus, qui Anaxagoræ solem lapidem ardentem esse, non deum, affirmanti, venenum dederint, vt & Socrati contra eorum deos sentienti; hoc potius tamen ex brutali affectione & irrationali persuasione factum est, quam ex Orphei vel Ægyptiorum traditione: Elephanti enim in Africa orientem Solem salutare, et quasi devotione quadam adorare scribuntur, et agrestes seu feri quicunq; populi absq; doctrinâ vllâ cœlestia lumina Solem et Lunam pro dijs semper coluerunt, nec opus fuisset Orphicâ institutione, seu ex Ægypto sacrorum translatione; Deinde de causis solennitatum primis et vero vsu, non de supervenientibus et abusu hìc nobis sermo est: Hoc modo Solẽ pro Deo cultũ, eiq; sacra facta esse à vulgo cõcedimus, illo à sapiẽtibus nequaquam, sed occultũ quid (non omnium oculis expositũ cœli Solẽ, optimam creaturam, at non deum) sẽper denotatũ esse: Quibus et Lãpadophoria in *Promethei, Vulcani* et *Minervæ* gratiã observata annumeramus, quippe quæ singularem communitatem cum præcipuo Ægyptiorum Deo, *Vulcano*, Chymiæ non ignoto, nec non *Pallade* Atheniensiũ tutrice, sapientiæ dea, habeant; Præter hæc enim innumera quoq; alia apud varias gentes festa fuisse non ignoramus, tum etiam apud Ægyptios et Græcos; sed cũ hæc & proposito nostro sufficiãt & explicata per se alijs lucẽ præ- *Lampadophoria.*

ſtent, paucis illis hoc loco contēti, cæteris ſuperſedebimus: Erat autem Athenis conſuetudo, vt nonnulli accenſas faces deferentes in vrbem decurrerent, alij poſt alios, eaſq; extinctas ſervarent, cujus verò fax extinguebatur, ſequenti victoriam concedebat, qui ardentē ad metam attulerat, victor erat; ſi nemo, victoria in medio relinquebatur: Quod inſtitutum licet quidam ad curſum vitæ humanæ accōmodent (vt fieri poſſe non diffitemur) tamen ſi nos conſideremus cauſas, cur Prometheo, Vulcano & Palladi ara cōmunis fuerit in Academia, longè aliter ſentire cogimur: Quis enim Vulcanus? an non ignis, aut circa ignem operarius? Quis Prometheus? an non Medicinæ, aliarumq; artium, vt & metallicarum inuentor perhibetur? De eo enim ſic Æſchylus: *Quid proferam,* inquit Prometheus, *quot commoda educta per me ſunt humi latentia? Ferrū vel argentum vel aurum, vel quis æs, ni mentiatur, repperit, quis me prior? Nemo profectò, ni velit mentirier: Artes repertæ quæq; ſunt Promethei:* Hæc ille: Hic eſt, qui ſcintillā ignis ex Sole mutuatus humanis mentibus infixit; Hic eſt qui viam Herculi monſtravit ad aurea mala Heſperidum: hic eſt, cujus ſtatua in dextra manu cum ſceptro erigebatur: De hoc Orpheus in hymno ita canit: Rheæ conjunx alme Prometheu, quaſi ipſe eſſet Saturnus; De Vulcano & Pallade ſuperius ſatis: Ex quibus apparet revera myſticam cauſam fuiſſe, cur his dijs creditis ara communis erecta, ac ſolennitas lampadiferorum in eorundem honorem inſtituta ſit: Cuius rei cum antehac meminerimus, hic eam cuilibet intelligenti ſaltem conſyderandam relinquimus: Ab hoc more Græcorum ignis æterna nutritio apud Romanos videtur originem duxiſſe, quæ in Veſtæ Deæ virginis reverentiam fiebat; Interdū enim Veſtam pro terra, ſæpius pro igne, igniſq; numine interpretati ſūt, cujus colendi ritus hic traditur: Ovid. 6. de Faſtis, Veſtam apud Romanos nullam imaginē aut ſimulachrū habuiſſe, vt alia numina credita ſcribit, quia ignis in ſe non poteſt bene effigiari; ideoque in templo ejus fovebatur ignis, & dicebatur æternus,

Ara communis quibus dijs fuerit.

Myſtica cauſa.

Ignis Veſtæ ſacer.

nus, cuius curam virgines Vestales habebant, quibus negligentia fovendi hunc ignem crimen capitale erat: Vnde dicit Valerius lib: 1.c.1. quod Licinus pontifex Max: Virginem vestalem id est, deæ Vestæ consecratam, iudicavit igne cremandam, quod quadam nocte parum diligens æterni ignis custos fuisset. Et Titus Livius lib: 8. de secundo bello Punico ponit inter prodigia, quod ille ignis ex negligentia fuit extinctus: Ex his nemo non videt, quod si in Ægypto adeò Vulcanus, Vulcaniæq; artes in precio fuerint, vt Lemnius ille ac claudus, ab alijs populis despectissimus deorum, maximum ac preciosissimum templum cum consecratione et nutritione Apis, totq; Sacerdotum (ex quibus et reges electi sunt) meruerit, inde quoq; apud Græcos Lampadophoria, eius honori attributa, et apud Romanos Vestæ solennia, originem duxisse, quomodòcunq; pòst in abusum et oblivionem venerint: At hæc de festis, nunc de certaminibus et ludis: Horũ etsi varia genera apud diversas quoq; gentes fuerint, tamen nos saltem quatuor eaq; præcipua, Græcis celebrata, peruoluemus: Finis, vt dictum, institutionis festorum fuit, vt arcana sub illis latentia sapientibus nota, alijs ignota manerent, ac præterea vt vulgus sub religionis forma, deorum metu, in ordine polytico retineretur; Idem et in certaminibus et ludis, tanquam à dijs ipsis confirmatis cernitur; Ac præterea, vt animosiores ab otio ad negotium, in pace ad bellum, ad corporis robur et sanitatem comparandum, nec non gloriam et nominis celebritatem aucupandum exercerentur et incitarentur: Novimus, qua intentione ludi Equestres iampridem apud Germanos, (quos Torneamenta vocant) inceperint, et quo authore, nempe Imperatore Henrico Saxonico, primo, seu Aucupe cognominato, quibus vrbibus et personis celebrati sint, eorumq; finem vtilissimum toti huic genti fuisse non est dubium; Sic et antiquissimos ijsdem ferè rationibus motos esse verisimile est, dum certamina diversis temporibus instituerint: Verùm quid hoc ad chymiam spectet,

Vulcanus in Ægypto deorum præcipuus.

DE Certaminibus & ludis insignioribus Græcia.

Ludi equestres Germanorum, Torneamenta.

quilibet non indiscretus arbiter statim quæret ? Fateor, quod dimicare armis, et Medicinæ vacare, diversissima sint opera, hoc ad hominum salutem, illud ad perniciem (hostium) inuentum; Sed quia Pallas fingitur sapientiæ & studiorum dea, & nihilominus bellatrix, Apollo Musarum præses, Medicinæ inuentor, Vates & poëta ac nihilominus Typhonis trucidator, iaculator & miles auratus, quiq; in his certaminibus quondam victor declaratus sit, non sine causâ ipsum in hæc aliquid iuris habere subolfecimus; Idque ideo quia veram originem horum ludorum, quod ad authores, qui suis sumptibus, authoritate et iudicio primitùs ordinârint, nec non speciales fines, quorum honoribus deputati sint, fabulis poëticis et allegorijs Chymicis, inuolutam reperimus: De primo constat, si Imperator vel Rex vel princeps solennitatem eiusmodi incipiat, quod eius memoria nunquam deleatur, donec illa perdurârit, & pòst quoq; literis celebretur; Iam veró non succurrit, quis rex aut princeps ea certamina instituerit, qui eâ authoritate valuerit, vt gentes alias, proximas vel remotas ad vnum locum conuocare voluerit, aut potuerit: A privatis igitur personis ea incepta esse credibile est; et à talibus, quæ communi statui prodesse potius, quam suæ vtilitati prospicere cogitârint: Vtque maiori existimatione haberentur, dij in illis primi victores fuisse perhibiti sunt: quod in singulorum consideratione manifestius apparebit: Admiratione autem dignum est, quod apud totam antiquitatem Ethnicam nulla vera, certa et definitiva temporum meta, quam Epocham vel æram Chronologi appellant, ante Olympiadum initium extiterit: Inde enim contingit quod omnia ferè facta antiquorum regum, quos plurimos fuisse etiam ante inchoatas Olympiades patet, incerta et dubia reddantur: Sunt qui illud seculum, quod Olympiades proximé antecessit, Heroicum nominent, quia eo tempore Ethnici præsupponant vixisse tot deos, deas, heroës, et heroinas, quorum res gestæ in fabulis tradun-

Pallas militiæ & artibus dedita.

Apollo, miles, medicus, poëta.

Solennia Græcorum à privatis videntur instituta.

Seculum Heroicum, intellectuale est.

traduntur, ſed nos, quia nec dij, nec heroës illi revera
extiterint, heroicum appellari poſſe agnoſcimus, ideo,
quia tum tot heroum et deorum fabricatores vixerint,
nempe Orpheus, et longè ante ipſum Hermes cum tot
Ægyptijs ſapientiſſimis Philoſophis, Sacerdotibus &
Regibus, poſt eum verò alij Græci, quos ante recenſui-
mus, Linus, Melampus, Muſæus, Amphion, Eumol-
pus et reliqui; Ab his enim tota deorum & heroum proge-
nies orta & propagata eſt: Ab his quoq; aut eorum ſequa-
cibus primum certamen Olympicum in Dei omnipoten- 1.
tis honorem, proximi commodum, inchoatum & ordina- *Certamina*
um eſſe ſi opinabimur, vix fallemur; Eius initium, vt ſu- *Olympica.*
prà quidam collocant in annum mundi 3189. (alij, 3187. v *Mercator*
num incluſivé, alterum excluſivè intelligendo) Vrbis verò *Olymp: in A.*
Romæ conditionem in annum Mundi 3213. hoc eſt, 24. *M.* 3154.
annis Olympiadum initium antiquius Româ: 775. annis *Roma con-*
circiter ante æræ Chriſtianæ (ſeu Nativitatis Chriſti) ini- *dit: in A. M.*
tium: quod tempus coincidit in regnum Sabaci Æthio- 3178. *Na-*
pis Ægyptij regis, quem Sethon Vulcani ſacerdos & rex *tiv: Chriſti*
ſecutus eſt, & hunc Pſammitichus, qui peregrinos prior ad- *in A. M.*
miſit: Agebatur illud certamen quinto quòq; anno, vel 3929. *tranſ-*
quinquageſimo quoque menſe, eoque menſe qui Parthe- *fert.*
nius vocatus eſt, aut Ἀπολλώνιος, hoc eſt, quatuor annis ex-
pletis, quinto incipiente, ita vt Olympias ſpatium qua-
tuor annorum compræhenderit: Incipiebatur die Lu-
næ decimo quinto tranſacto, hoc eſt in ipſo plenilunio,
peractis ante ſolennibus, , vt mos erat, ſacrificijs, atque
per dies quinque, totidem quoque ludorum generibus,
nempe curſu, palæſtra, diſco, ſaltu & pugilatu celebra-
batur: In quibus præmia victoribus coronæ ex olea-
ſtro proponebantur, atque ingens honos illis habitus
eſt donaque à concivibus dabantur et à magiſtratu im-
munitates et privilegia plurima: Olympica dicebantur
certamina ea, quia Olympus mons iſti loco, vbi fie-
bant, vicinus erat, nempe in Elienſium regione non pro-
cul a Piſa civitate, et Alpheo flumine: Strabo lib: 8.

Olympica certamina scribit post Troiana tēpora incepisse, eo argumento, quod Homerus nullam mentionem fecit de Olympicis, cum meminerit tantum de nonnullis certaminibus funebribus: Quæ ratio conuincit probabiliter Homerum vixisse ante Olympiadum initium, et ita per consequens horum Iudorum mentionem facere non potuisse; Quin ipse Homerus non satis exprimit, quo tempore vixerit, aut quibus regibus in Græcia, Ægypto aut alijs locis regnantibus; et quanto temporis spacio præcise abfuerit à Troiæ euersione, aut quibus regibus in quoq; regno illa contigerit; De quibus post dicetur: Ideoq; verè scripsit Strabo, post Troiana tempora Olympiades incepisse; Cum Troiana illa tempora in Heroico seculo compræhendantur, et nimis retrò ab Olympiadum initio retrusa sint: De authoribus primis mirum est, quod tantæ celebritatis non certa extet memoria; Verùm credendum, à paruis initijs hæc quoq; vt alia permulta, post magna facta, cepisse:

Prima Opinio. Alij dicunt á Dactylis Idæis quinq;, qui ab Ida Cretæ monte in Elidem venerunt, cursus certamen primó propositum, & eorum vnum Herculem vocatum, præcipuum authorem extitisse:

2. Opin: Alij Iovem ipsum hæc certamina instituisse victis Titanibus putant, in quibus Apollo Mercurium cursu superauerit & Mars vicerit pugillatu:

3. Opin: Alij Iphitum ea primum instituisse volunt, vt Eusebivs & Pausanias lib:5. testantur.

4 Opin: Nonnulli, inter quos Pindarus et Isacius, scriptum reliquerunt, Herculem Alcmenæ filium, non Idæum Dactylum, Olympia inchoasse in honorem Iovis; Eum enim post debellatum Augiam Elidis regem, qui Solis & Iphiboæ filius dicebatur, quoniam sibi promissam mercedem ob fimi boum purgationem non accepisset, ex Elidis populationibus et prædâ certamen Iovi instituisse Olympio, atq; illud Olympicum nominasse, referunt: Inde putârunt Herculem ipsum suis pedibus stadium Olympicum metatum esse, idq; fecisse 600. pedum longitudinis; Cumq; cætera stadia eiusdem sint pedum numeri, atq; illud reliquis longius, Plutarchus narrat Pythagoram

goram ex proportione pedis ad corpus humanum indagaſſe magnitudinem corporis Herculei, vt habet A. Gell. in initio noct. Att. Ex his quatuor opinionibus tres fabuloſæ ſunt, et vna ſaltem hyſtorica fide niti videtur, niſi tot adverſarias haberet, à quibus & ipſa convulſa concideret: Nam Idæi illi Dactyli ſeu Curetes ſive Corybantes dicti, qui Iovem nutrijſſe dicuntur, ac cymbalis ſuis vagitum eius, ne à Saturno audiretur, occultaſſe, ſi vixerint, Iove ætate majores erunt & Saturno coævi, quod tempus Ægyptij vſque ad 20. millia annorum retrò extendunt: Quod ſi verò ab Hercule Alcmenæ & Iovis filio deducere velint, eòdem res redit; multo magis, ſi ad Iovem ipſum authorem, qui cum Titanes vicerit, longè amplius ſpacium eſt, quod ſe in ipſum Nunquam exerit: Reſtat itaq; Iphitum ea inſtituiſſe: At quis ille? Rex non legitur, nec princeps; Vnde ſi ille eſt author, homo privatus eſt, literis & armis inſtructus; Verùm cum tot & tantæ allegoriæ primæ origini affictæ ſint, non abs re putamus, poëtas philoſophos innuere voluiſſe, de qua re, & à quibus authoribus iſti ludi incepti eſſent: Si Apollo curſu vicerit Mercurium, de vtriſq; certiores ſumus: Novimus enim Apollinem & Mercurium ex ſua genealogia, quam antè tradidimus: Hic pedibus, ille armis valet; Hic Argum ſaxo, ille Pythonem ſagittis confecit: Hic talaria geſtans volatilis, ille aureis calceis ponderoſus & firmus: Nihilominus Apollo Mercurium ſuperavit curſu: Si verò Herculi Alcmenæ filio huius certaminis inſtituti gloria aſſcribatur, non repugnamus: Quia ipſe & Iovi Olympio, tanquam patri, tantum honoris debebat, et ex tantis ſpolijs, nempe Solis filij, præſtare poterat: Sol enim inter cæteros deos aureus putabatur, curru aureo incedere, ac omnia aurea habere, vt antè diximus ſub Æëtæ, Solis filij, aureo vellere; Ideoq; ditiſſimus, qui propria armenta, boves et oves habuit in Trinacria: Sed de Augiæ huius bobus et Herculis ſtabulario labore inferiùs dicemus: Vndecunq; igitur Olympicorum ludorum initium derive-

Apollo vicit Mercurium curſu.

tus, ſemper ſub fabulis aliquid Veritatis Chymicæ, de eorum authoribus teſtimonium perhibens, deliteſcit: Idem de *Pythijs* loquendo locum inuenit: Hæc proximè
2. *Pythia.* poſt Olympia et antiquitate et celebritate fuiſſe ex hyſtoricis et poëtis conſtat: In honorem Apollinis, quod ille *Pythonem* in Delphis ſagittis confixerit, qui poſtea inſepultus ibi contabuit, vnde ita dictus, inſtituta dicuntur: Alij Pythonem pro latrone, alij pro dracone ingenti accipiunt, ijq; ex Ethnicis; Cum enim Ethnici Apollinem deum in terris verſatum, armis et ſagittis, vt pingiter, multum valuiſſe crederent et præſupponerent, nec negare poſſent vel auderent, ac interim irrationabile ipſis videretur tantum deum ob ſerpentem interfectum tantos honores adeptum, cum qualis ſerpens eſſet, aut qualis Apollo, non intelligerent, ideo explicârunt, vt potuerunt, nempe fuiſſe latronem vel draconem inſignem: At nos Chriſtiani, qui talem Apollinem non agnoſcimus, contenti ne erimus illo reſponſo? Minimè; Ideoq; non adeó inconſyderatè hæc exponamus, vt dicamus Apollinem hominem fuiſſe, qui latronem vel draconem interfecerit: Quid enim novi eſſet in hiſce, hominem ſagittis confixiſſe ſerpentem? An hoc tantâ poëtarum memoriâ dignum foret? An tantorum ludorum celebratione? Ne credamus quæſo: Nam ſi à tam vili principio ludi iſti incepiſſent, Authores primi abiectiſſimæ mentis et iudicij fuiſſent; De initio celebrationis loquor, non de ſucceſſu: Fingunt autem poëtæ Pythonem prius Typhonem (tranſpoſitione literarum) dictum, fuiſſe ſerpentē non procul à Cephiſo fluvio, qui fluit ad radices montis *Parnaſſi*, vt quoq; ait Dionyſus in libello de ſitu orbis, natū è terrâ à Iunone pugnâ percuſſâ; (de quo iam antè meminimus, quantæ numeroſæ ſobolis pater ſit) quem Apollo interfecerit; Cumq; putredine tabefactus fuiſſet, *Pythonem* appellatum: Celebrabantur hi ludi vere ineunte ab omnibus Cycladum inſulis, vt idem Dionyſus tradit: Nonnulli ad Diomedem authorem referuntà Troia redeuntem, cum effugiſſet tempeſtatem, quæ Græcis ab

Ilio redeuntibus immiſſa eſt, apud Træzenios templum Apollinis Incenſoris dicaviſſe & *Pythicos* ludos in eius honorem inſtituiſſe : In quibus antiquiſſimus mos erat, vt pulchrior ex omnibus hymnis, qui afferrentur, in honorem Apollinis caneretur : *Poſtea* veró cantus ad Cytharam fuit inſtitutus & aulædorum atq; tibicinum certamina : Deinde variationes aliæ ſecutæ ſunt, quas hic prætерimus : *Præmia* ſublata & coronarium duntaxat propoſitum ex lauro, quæ Apollini ſacra habebatur : Et fuêre eadem ferè ludicra in *Pythicis*, quæ erant in Olympicis, quadrigis exceptis : Alij dicunt palmam eius ludi fuiſſe præmium, quam, vbicunq; eſſent victores, manibus geſtabant, alij æſculum, nondum inuentâ lauro ; Alij poma quædam Deo conſecrata victoribus donari ſolita, vt ſcripſit in libro de Coronis Iſter. *Primum* nono quoq; anno, poſtea ad quinquennium *Pythia* acta ſunt, quia tot Nymphæ dictæ ſunt Parnaſides dona Apollini, cum feram trucidaſſet, obtuliſſe : *Primâ Pythiade*, in quâ certârunt dij, viciſſe Caſtorem ſtadio, *Pollucem* pugilatu, curſu Calaim, armatum Zetem, diſco *Peleum*, luctâ Telamonem, Herculem pancratio, eoſq; ramo lauri coronatos ferunt : Pæanes ab his hymnis dicti ſunt, qui in laudem Apollinis compoſiti canebantur : Erat autem rythmus eorum ille plærunq; qui à Sophocle ſeruatur in hoc Carmine, in Oedipode Tyranno :

Ἰήϊε Δάλιε παιάν,

Hoc eſt, Ieie Delie Pæan : Hinc Apollo cepit dici Ieius, vt Bacchus, Eueius ; ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι, hoc eſt à medendo & *Pæan* ἀπὸ τοῦ παίειν à feriendo : Eius dei laudes & res geſtæ canebantur idcirco ad illum placandum, quod iis delectari putaretur, cum primus is, vt fama eſt, Iovis victoris laudes Saturno de regno depulſo ceciniſſet carminibus Cithara ſumpta magnificiſque veſtibus indutus & coma mirificé ornata, vt

ait in secundo Elegiarum Tibullus:

Sed nitidus pulcherq; veni, nunc indue vestem
Purpuream, longas nunc bene necte comas:
Qualem te memorant Saturno rege fugato,
Victoris laudes tunc cecinisse Iovis.

At nos omissis Ethnicorum nugamentis, scimus Apollinem talem nunquam extitisse in rerum natura, sed Orpheum ejusque sequaces Poëtas Hieroglyphicum nostrum Apollinem antea sub Genealogia aurea deorum satis descriptum intellexisse, non Solem Cœli, vt alij putant, nec hominem terræ; Ille noster heros jaculis & armis fortissimus incedens Typhonem, serpentem immanissimum interficit, qui cum superiùs declaratus sit, hîc non repetitur: De putrefactione hujus Typhonis, vnde Python & Pythia nomen acceperunt, Bernhardus comes noster ex Morieno, *Nisi*, inquit, *putrefiat & nigrescat, non dissolvetur, & nisi dissolutum fuerit ab aqua sua non poterit penetrari, vnde nulla coniunctio, mixtio nulla & per consequens nulla prorsum vnio:* Et Rosar. Philos. ex eodem Morieno: *Hæc terra cum aqua sua putrefit & mundificatur, quæ cum mundata fuerit, auxilio dei totum magisterium dirigetur.* Hermes quoque ait, *Azot & ignis Latonem abluunt & nigredinem ab eo auferunt*; Vbi addunt alij per ignem, ignem putredinis intelligi: Rosarius Phil. *Draco non moritur nisi cum fratre suo, & sorore sua, id est Sole & Luna, id est sulphure extracto habente in se naturam humiditatis & frigiditatis ratione Lunæ, cum illis Draco moritur, id est argentum vivum ab eisdem corporibus extractum à primordio, quæ est aqua permanens Philosophorum, quæ fit post putrefactionem & post separationem Elementorum, & aqua illa alio nomine dicitur aqua fœtida.* Hæc satis elucidare possunt quis sit Apollo, nempe Sol noster, quis Draco, serpens aut Python, nempe illa aqua fœtida quæ putrescit; Id clarissime Lullius Theor: Test. C. 10. testatur: *Et hac*, inquit, *ratione allegoricè oportet dicere, quod magnus*

Draco de quatuor est Elementis, & non intellectu literali, quia sit terra, aër, aqua vel ignis, sed sola natura est & vna quæ continet in se naturam & proprietatem 4. Elementorum. Hic Draco ad *Parnassi* montis radices trucidatus legitur, quia ex *Parnasso* Apollo noster prodijt, inq; ejus vertice habitat cum sororibus Musis, & sic in eius radicibus serpentem telis conficit: Sanè digna fuit hæc bestia, quæ á tam nobili venatore interficeretur, cum habeat tot triformes fætus, quos suprá numeravimus, qui inexpertum facilè tãquam parricidij reum de medio tollerent: Ovidius narrat á diluvio Deucalionis terram ob humiditatem putridã produxisse hunc *Pythonem*; idq; ratione non caret: Quia à Deucalionis & *Pyrrhæ* seminijs lapidosis Magnæ parentis ossibus jactis, Sole calefaciente terram suis radijs putridum hoc animal Typhon exoritur; De Diomede quod dicitur á Troja reduce, hystoriam sapit, nisi fabula subesset; de eo inferius: *Quod* si *Pythia* à *Diomede* supponerentur instituta, longè Olympicis essent antiquiora; imò vel hoc mundo ante nondum sex millenaria à Creatore condito, quo Osiris, Isis, Apollo, Castor, Pollux, Calais, Zetes, *Peleus*, Telamon, Hercules, ab Ægyptijs longé statuuntur, vtpote dij, & à dijs oriundi antiquiores, si dijs placet: Ex hymnis quoq; apparet, Poëticam esse introductionem, & à literatis potius, quam armatis profectam: Musicus enim deus musico honore afficiebatur à sui amantibus *Poëtis*; Hinc laurus & in hunc diem hymnisonis merces & præmium: *De* pomis pro bravio propositis verisimile, at ex Hesperidum hortis deprompris, aliàs ridiculum fuisset poma obtulisse heroibus tantis, quæ pueris dari solent: *Quod* nymphæ *Parnasides* novem, hoc est, Musæ, Apollini, cum feram trucidasset, dona obtulerint, verissimum est; Nam decima pars terræ cum novem aquæ partibus manere in fundo traditur, iuxta numerum 9. Aquilarum, vt habetur in figura Senioris: Hæ novem Nymphæ, quæ & lymphæ videntur, dona offerunt Apollini: sed non antequam ille *Pythonem* trucidârit:

Qui hæc aliter exponit, quam ipsa res patitur, in abditis literis nihil intelligit, imò vix primas ternas, licet in alijs vndequaq; doctus sit: De primis victoribus aliàs dictum est & dicetur in sequentibus: Cur Ieius dicatur Apollo, ex Etymologia desumitur, quia medicus est; cur Pæan illi sacer, quia miles; nempé cum medicinâ bellator, qua ille expugnat morbos: Medicina enim Philosophica omnium morborum humano quocunque modo sanandorum expugnatrix est: Ratiò quæ additur, cur Apollo hymnis decoretur, scientibus probabilis est, quia ille cecinerit laudes Iovis Saturno depulso; Nisi enim Saturnus deijceretur è regno in Tartara, hoc est, prima nigredo, Iovi nihil imperij aut laudis esset; Ideoque jure Saturnus depositus, imò vel exenteratus â Iove filio, quia ita decuit in arte Philosophica, non in Polytica: Ibi nullum est impietatis crimen, at scientiæ præmium, hic parricidium detestabile et horrendum: Vestes quas Apollo induit purpureas, nos maximè suspicimus: quia ijs indutum esse oportet, si Pæan sequi debeat: At nos non Apollini, qui nusquam est, nisi apud Philosophos, *Pæana* canimus, sed Apollinis datori; (quo nato obmutuit ille Ethnicus Apollo, spiritus tenebrarum) hoc est Christo victori omnium falsorum numinum & triumphatori maximo: Nunc ad tertium ludorum genus trãsibimus, in honorem Neptuni, ad imitationem Herculis qui Olympia Iovi consecravit certamina, institutum à Theseo, vt Plutarchus scripsit in vita Thesei: Alij in memoriam Melicertæ à Sisypho Æoli filio primitus Isthmia peracta esse dicunt, vbi ille Melicertæ sui propinqui cadaver agnovisset, Athamantisq; filium: Nonnulli in Scironis mortem expiandam à Theseo inventa volunt; alij ob alias causas: Celebrata autem sunt in Isthmo Peloponnesi, ad Neptuni templum ibi celeberrimum quinto quoque anno: Archias *Poëta* non in Neptuni sed *Palæmonis* honorem Isthmia fieri solita scribit Epigrammate Græco, quod ita Latinè sonat.

3 *Isthmia.*

Quatuor

Quatuor in Græcis certamina, quatuor illa
Sacra? duo Superis, sunt duo sacra viris:
Sunt Iovis hæc, Phœbiq; Palæmonis, Archemoriq;,
Præmia sunt oleæ, pinea, mala, apium.

Fuerunt autem Melicerta & Learchus Athamantis Thebanorum regis & Inûs filij: Athamas furore percitus Learchum cecidit, quem mater in lebetem bullientis aquæ jecit, atque ipsa quoque mente capta, verita iram Athamantis e Petra Moluride vocata cum Melicerta in mare desilijt: Facta est Ino vna è Nereidibus, quæ Leucothea vocata est; at Melicerta Deus Palæmon: Melicertæ corpus à Delphino delatum est in Isthmum, quod vidit Corinthi rex Sisyphus: Inde Isthmia in honorem Melicertæ jussu Nereidum á Sisypho cepta sunt celebrari: Alij alias causas adducunt: Hæc nobis sufficiunt, quæ cum similiter ex arcanis Chymiæ depromptæ sint, de authoribus horum ludorum non dubitabimus, quin eos hujus Philosophiæ admodum gnaros fuisse: Nam Melicerta & Leucothea filius & mater, quæ personæ sint, Etymologia, nisi fabulæ contextus, satis doceret: ne quid de bullitione Learchi in lebete matris consilio facta moneamus; sic Progne Ityn, Tantalus Pelopidem, Isis Osiridem, mater semper filium coxit, eaque omnia sunt ex arcanis Ægyptiæ Philosophiæ deprompta & magisterio Hermetico maximè convenientia: de quibus cum alibi latius dixerimus, ad Nemea properamus: Hæc in Sylva quadam ita vocata, quæ fuit inter Phliuntem & Cleonas Achaiæ civitates in Archemori Lycurgi filij honorem celebrata sunt: Alij alias opiniones de institutione horum ludorum diversissimas adducunt: Nos posthabitis cæteris, illorum placita, qui maluerunt ab Hercule fuisse instituta, quia Nemeæum leonem ibi occiderit, amplectimur: Erat hoc certamen Epitaphi- 4. *Nemea.*

um siue funebre, in quo victores apio coronabantur, quæ funebris erat planta, idque ad perpetuam Archemori memoriam: Post triennium duodecimo die mensis, qui πάνεμος dictus est, agebantur: quia eo mense Theseus Amazonas debellârat: Nemeam verò quidam volunt vocatam fuisse regionem Argivorum à bobus Iovis & Lunæ ibi pascentibus: Syluam quoq; Nemeam fuisse, in qua leo, ab Hercule prostratus, vagabatur, sub Herculis laboribus dicturi sumus; ad quos libro sequenti enarrandos, iam nos conferimus.

Finis Libri Quarti.

Liber

Liber Quintus.

DE HERCVLIS Laboribus.

FAma de virtute, robore, & laboribus Herculis immensis adeó increbuit per totum terrarum orbem, vt ne angulus quidam extiterit in quatuor mundi cardinibus aut partibus, vbi non innotuerit, in omnium ore & honore fuerit: Vnde cum quidam in consessu clarissimorum virorum Herculis laudes decantandas sibi sumpsisset carmine, alius Laconico hoc dicterio ipsi silentium imposuit dicens: Quis ignorat laudes Herculis? Inoportunum itaq; & quasi absurdum, jmò impossibile, esse existimamus, Herculem tot seculis rętró, vt Heroa præstantissimum receptum & agnitum, vel non fuisse omninó, vel saltem in mente Poëtarum & Philosophorum extitisse, tanquam idæam laboriosissimi monstrorum & tyrannorum domitoris, demonstrandum sibi sumere: Per nos licet, vt maneat, si quis fuerit Hercules, quomodocunque vocetur vel Ægyptius, vel Idæus vel Alemannicus, aut alterius nationis, cum noverimus omnem ætatē, omnemque mundi plagam suos Hercules & Marte & arte laboriosissimos exhibere, vt non o-

pus sit commenticios aut ficticios alios & remotissimos ab inferis revocare: Verum illum ipsum Heroa, cui tot, tales ac tanti labores imperati dicuntur vix vnquam extitisse facilè convinceremus, non quidē hystoriarum monumentis, quæ vix vlla, nisi Poëtarum allegorica adsunt, sed ex consideratione ipsius subjecti & laborum, quos perpessus traditur: Hi enim cum ejusmodi sint, vt partim non deceant virum adeò magnanimum ob levitatem & vilitatem, partim quia hominis vires, omnemq; rationem longè superent, inq; omnibus aureæ genealogiæ dijs deabusq; antedictis conveniant, magis quàm vlli vnquam scriptores, Herculem suis vivisq; coloribus depingunt. Nam vt picturæ artificiosissimæ muta aliqua Poësis dicuntur, sic ipsa facultas Poëtica loquens pictura æstimari non immeritò potest; Ex qua, nempe Poëtarum antiquissimorum figmentis, quicquid his vltimis seculis de Hercule scimus, hausimus; scribant hystorici, qui post Herculis tēpora vixerint, quid velint, cum vix vllus eorum Homeri, multò minus Orphei Poëtarum Coryphæi, ætatem attigerit; qui tamen ipsi Herculi nullo modo coætanei, vt de ejus rebus gestis hystoriam absq; fictionis suspitione condere potuerint, fuisse reperiuntur: Orpheum omnium primum figmenta & allegorias de dijs & heroibus ex Ægypto in Græciam transtulisse certissimum est; atque inter cætera condidisse opera, quæ ipse in initio Argonauticorum recenset, de laboribus Herculis: quemadmodum & de gigantibus cum Iove pugnantibus, de raptu & luctu Proserpinæ, de Cereris erroribus, de luctu Ægyptiorum Osiris causa, de Veneris & Minervæ sacrificijs, alijsque ejusmodi, quæ deinde ad Græcos pro factis deorum & heroum propagata sunt: Si itaque Orpheus horum primus author est, nec ante ipsum Græcus Scriptor, nisi forte fictitius extet, multò minus aliarū gentium, (Israëlitas semper excipeo) quid nugentur illi, qui de Heroico seculo multa dictitant, quæ personæ deorum & heroum tum vixerint, quid perpetrârint, quæ fanda

Muta Poësis Pictura loquens.

Orphei opera.

Ante Orpheum vix vllus Græcus scriptor extat.

fanda nefanda effecerint, quanto temporis spatio ante nostram ætatem in vivis fuerint, & his similia; Taceant illi præposteri rerum, quas non intelligunt, iudices aut alios scriptores Orpheo antiquiores nobis reverá producant; Nec satis est quem in medium protulisse, qui ætate minor sit longé Orpheo & Homero, figmenta autem sua seu Chronologias & personarum fictarum res gestas extendat longissimè supra Orpheum; quemadmodum multos ejusmodi inter Græcos inventos esse illis temporibus non est dubium; nec solum apud Græcos, sed etiam alios: Quæ non ideo dicta velim, quasi omnia illa antiquissima Ethnicorum in dubium revocem, sed vt saltem quorundam scriptorum errores agnoscantur, qui vt suæ civitatis vel gentis ortum à dijs demonstrarent, sedentes domi, magnas genealogias regum à dijs ortorum, eorumque res gestas supra mille annos retrò respicientes effinxerunt: Novimus Berosum satis antiquum esse ex Ethnicis, ac similiter quãplures alios scimus Abrahami, Israëlitarũ patris, mentionem facere, verũ illi vel ex Patribus & Chaldæis, aut Iudæis multa per traditionẽ acceperunt, quæ veró de dijs & heroibus illis habent, ex suis scriptoribus, raró oculatis testibus, sæpissimè ex seipsis tanquã aranei hauserunt: In hoc genere Ægyptij palmam præripuerunt alijs, nec non exemplum vanæ gloriolæ de antiquitate contendendi reliquerunt; quorum nonnulli recentiores scriptores impudenter affirmant in Ægypto per octodecim millia annorũ deos & heroas regnasse; nec id satis, sunt qui centũ millia annorũ tribuant Ægypto, quód Astronomiæ & Geometriæ scientiã habuerit: Quis hic risũ teneat? quis non nasũ Rhinocerotis habeat? quis puer senes illos delyros præ senio nõ ludat? Sed non nostrũ est ad aperta mendacia responsum reddere, cũ hæc se ipsa, tanquam Polypi in fame suos pedes corradant: Si Orus est vltimus deorum, qui regnavit, cum pater eius sit Osiris, & huius Saturnus, huius Cælus, quis huius erit pater? nullus, quia

Beroso statua aureâ linguâ posita, teste Plinio. l. 7. c. 37.

V... c... r...

Horus ab Ægyptys dicitur Sol, Bocatio teste

Cælus est absque patre: Tota erga deorum series est, secundum Ægyptios, Cælus, Saturnus, Osiris, Orus, atque hi sunt Dij qui regnârunt tot mille annis; post hos narrantur homines regnasse reges numero 475. ad *Alexandrum* vsque quorum singulis si deni attribuantur anni, fient 4750. anni, quibus homines in Ægypto regnaverint, cum tamen à mundi creatione ad Alexandrum saltem 3629 á diluvio 1973. à Nimrodi primo regno 1842. ad eundem Alexandrum numerentur anni: quo exiguo temporis spatio, nondum bis mille annorum quomodo 475. reges Aegyptij regnâsse poterunt, nisi singulis quaternos attribuamus annos? Si veró quatuor menses pro integro anno numerent, vt soliti dicuntur, longé minor erit annorum summa, quàm prior, sed numerus regum non correspondebit; At si mensem pro anno lunari cōputent, concedimus ad Alexandri tempora 20000. annorum spatio ipsos habuisse reges; De numero non sumus solliciti valdè; Herculis vt monstrosa facta, ita & ortus incredibilis narratur; de quo Orpheus in Argonauticis scribit hoc modo.

Mercator A. M. 3494. ad Alex. numerat.

Hic prius Herculeum robur mihi cernitur: olim
Hunc Alcmena Iovi peperit coniuncta superno,
Cum latuit Phœbus longas tres ordine noctes
Continuas, caruitq; die Sol, lumine Soles.

Nā cum Alcmena ex Amphitryone prægnans esset, tamen vt ex se etiam conciperet, dicitur Iupiter tres noctes in vnum conjunxisse, quod spacium totum in exprimendo *Hercule* absumpsit. Quo Poëtarum figmento non solum contra rei ipsius veritatem, sed pietatem in deos, naturam eiusque ordinem, bonos mores & vitæ civilis institutionem peccatum est: sed excusandi videntur, si mens illorū respiciatur, non verba, cum enim effectum non vulgarē, sed optimum exprimere voluerint, optimam causam elegerunt, cum hominum fortissimum

Figmenta somniantium.

mum, non ex homine ſed deo natum finxerunt, idq; non communi modo, ſed tanto temporis interuallo, quo vel mille alij propagari poſſent: Sic Palladem ex Iovis Cerebro natam finxerunt, præternaturali partu, vt pote ſummã ſapientiã & ingenij ſubtilitatem innuentes: Hercules itaq; cum robur & conſtantiam ſecum ferre debeat & denotare, á robuſtiſſimo, nempe Iove, & longiori tempore progenitus fingitur: Poëtæ enim ſeu primi authores Ægyptij non curant naturæ aut morum rationem communem in ſuis fictionibus, ſi ſaltem id, quod velint, commodé exprimant: Hinc tot adulteria, libidinum formæ & vitiorum monſtra etiam á dijs, quos finxerunt, commiſſa ab illis etiam cum laude decantantur & per oppida hymnis celebrantur; Quaſi dicerent ac faterentur, non eſſe reverá deos, de quibus tot & tanta fingant, ſed homines fuiſſe, (vt nonnulli ſacerdotum confeſſi ſunt,) aut deos exiſtimari hominum manibus fabricatos, de quibus Hermetem in Aſclepio Dial: differentem agnovimus: Natus deinde Thebis eſt Hercules, Iove patre & Alcmena matre, vt dictum: Fratrem habuit Iphiclum vnâ nocte iuniorem Amphitryonis filium miræ celeritatis & pedum levitatis: Vt autem cauſa manifeſta eſſet tot laborum ab illo vno exantlandorum, finxerunt, hos fato quodam illi impoſitos hac ratione: Cum nonum menſem ageret Hercules in vtero, & ſeptimum Euryſtheus Stheneli, Mycenarũ regis & Archippes filius, Iupiter ex his duobus, illum alteri imperaturum, qui prius in lucem ederetur, dixit: Hinc Iuno ſeptimeſtrem Euryſtheum produxit, cum Hercules primo die menſis decimi poſtea naſceretur: Iuno autem Herculem, vt pellicis filium iam recens natum omnibus modis inuiſum habuit: Eumolpus autem ille, qui librum de myſterijs compoſuit, ſcripſit, Herculem primum quidem fuiſſe inuiſum Iunoni propter matrem pellicem, at placatam fuiſſe à Pallade, cuius etiam hortatu Iuno lac præbuerat paruulo, eumq; fecerat immortalem: Tumq; fabulantur, viam lacteam in cælo factam ex lactis effuſione, cum Hercules

Eumolpus de myſterijs.

violentius mammam Iunonis ſugeret; Quod alij Mercurio tribuunt, vt ſuprà meminimus; Voluerunt enim poëtæ vt & cælum particeps eſſet veſtigiorum Herculis; Hinc viam lacteam non ſolum ab eo factam fingunt, ſed & omnia fere ſydera ſeu conſtellationes ab aureis dijs & heroibus, eorumq; operibus aut rebus geſtis deducunt, vt patet in duodecim illis cæli ſignis, alijſq; plæriſq; : De quibus conſulatur Ovidius in faſtis Ethnicus, & alter Novidius Chriſtianus, alijq; permulti: Sequente nocte poſt primum nativitatis diem Herculi à Iunone duo angues ferociſſimi immiſſi dicuntur, quos ille manibus compreſſis enecauit, vim ſui roboris in ipſo vitæ limine oſtendens : Deinde cum adoleviſſet, licet generoſiſſima naturæ ſuæ ſemina impreſſa haberet, tamen abſq; magiſtrorum diſciplina & exercitio nihil eorum in actum producere valens, ſingulis in artibus, quas addiſcere debebat, ſingulos præceptores nactus eſt : Iaculandi artem à Teutaro Scytha paſtore, aut, vt alij volunt, à Rhadamantho didicit : Vt alij, a Theſtiade, vel Euryto : A Lino, Apollinis filio, literas percepit, cui mortem, pro didactro, cum ab eo vapularet, intulit; Muſicam ab Eumolpo : Luctam & artes cæteras ludicras ab Harpalyco, Mercurij & Phanopes filio; Ab Autolyco, currus agitare, ab ipſo Amphitryone, equitandi peritiam ; A Caſtore armatus pugnare didicit; In aſtronomicis autem rebus habuit virum ſapientiſſimum ac optimum Chironem magiſtrum. Hi octo ſinguli ſuam operam collocârunt in vno Hercule erudiendo : Vt enim plures noctes ad eius conceptionem, ita & plures præceptores ad eruditionem requiſiti ſunt; Illis, vt eſſet & viveret, ab his vt bené, procuratum eſt : At qualis tandem Hercules futurus ſit, quis quærat, an ſaltem fabula per hominum ora obambulans, an verò talis vnquam heros extra allegoriam natus ſit? Herculem talem & tantum hominem, aut potius ſemideum fuiſſe, Ethnicis facilé perſuaſum eſt, qui crediderunt Iovem Deum, Saturni filium in terris verſatum omnis generis adulteria, ſtupra, homicidia & ejuſmodi alia com-

Aſtronomiæ conſtellationes à figmentis aureorum deorum deductæ.

Octo magiſtri Herculis.

Deorum gẽtilium ſummus qualis æſtimatus.

commisisse, cum multorum regum & deorum filiabus cócubuisse & ex illis liberos suscepisse, exquibus & Herculem vnum, in quem omnes sui corporis ac roboris vires contulisset Iupiter, putârunt; Cumq; Iupiter potentissimus deorum & quasi omnipotens præsupponatur, non illi factu difficile aut impossibile existimârunt filium, tot monstrorum domitorem & rerum aliás incredibilium effectorem, mundo producere & offerre: Ideoq; illi omnia Herculis facta pro factis & non fictis acceperunt; Vnde autem hæc opinio in vulgi mentem peruenerit, ex circumstantijs partim ante dictis colligi potest: Nomen Iovis à Iehouah remansisse apud ethnicos non est dubium; Cumq; Iehovah sit omnipotens, qui filium suum in mundum missurus esset, vt Diaboli monstrosa opera, hoc est, Cerberum, Inferos & huc spectantia alia destrueret, quemadmodum sub vmbris, aut etiam, vt dicitur, ex apertis Sibyllarum vaticinijs apud ethnicos eruditiores constabat, hinc occasionem præbuisse potuit figmento de Herculis, Iovis filij, robore & inuicta fortitudine: quorsum & videtur spectare, quod idem Hercules fingatur tres dies ac noctes in ventre ceti degisse, velut de Iona in sacris legitur, qui fuit imago Christi, per tantundem temporis in gremio terræ olim permansuri & pòst resurrecturi; Cumq; Hercules ab alijs dicatur tempore Sampsonis vixisse, fortè ab hoc multa ad Herculem afficta credi possunt; Sampson autem robustissimus heros haud dubia fuit figura & typus Christi victoris super diabolum omnesq; suos hostes triumphaturi; Talia, inquam, à vera Israëlitica hystoria petita occasionē fortè præbuerunt, multa Herculis laboribus afficta fuisse, vt & ipsi Ægyptij vel alij ethnici tantum Heroa habere viderentur: Sive hæc ita se habeant, siue non, nos existimamus primam originem fictionis huius allegoriæ de Herculis laboribus aliunde produci, et antiquiorem esse ipso Sampsone, vel etiam Hermete: Cum enim hic Herculis mentionem faciat, nempe ipsum vna cum Prometheo et Mercurio Isidi vt Ægypti præfectum,

Fr: Iun: in præf: Gram: Hebraæ.

Multa Herculis laboribus afficta.

ab Osiride constitutum esse, videtur Herculis nomen antiquissimæ memoriæ esse: Et si ab adiunctis aut parallelis, vel quod dicitur, noscitur ex comite, qui non dignoscitur ex se, aut ex causis effectus, ex magistris discipulus, ex factis efficiens, prospicitur, non dubitamus Herculis allegoriam de tot & tantis laboribus effictam (quia si eos hystoricâ fide dignaremur, essemus non solum insaniores Ethnicis, sed et sacrâ fide privaremur) Personam artificis, qui arcanissimum Aegyptiorum arcanum inuestigare et perficere velit, graphicè depingere; Quod etsi primâ fronte obscurum appareat, saxo tamen, Deo dante, vt clarissimè resplendescat, omnibus dubitationis nebulis discussis & remotis, primò in genere, pòst sub singulis laboribus specialiter: Si parentes Herculis consyderemus, pater est Aureæ genealogiæ præcipuus; Quorsum igitur pater, eòdem et filius refertur: Ex tertio autem libro constat de Ioue, quis sit, et quorum filiorum pater: Quæ ibi demonstrata cum adeó firma sint, vt nullo modo labefactari queant etiam ab eo, qui Ethnicus esse malit, quam Christianus, dummodo tamen non ex figmento faciat hystoriam, hoc loco repeti non debent; Hercules itaq; filius talis est, qualis pater, at diverso respectu; Hic agens internum artis nempe præcipuum subiectum, ille autem agens externum, nempe ipsum artificem designat: Et quidem non totum artificem, sed potius manuũ eius operationem, et inuictam constantiã et robur in inuestigando et perficiendo id, quod requiritur: Cum enim præter id in artifice consyderetur ingenium subtile, naturale, et non sophisticum, et sapientia, hæc adumbrantur per Mineruam seu Palladem, vt sæpè dictum est, antè sub Iasone, et pòst sub Vlysse; Hi enim tres videntur Artificem philosophum depingere; Nempe Iason, quid inuestigari, quomodo tractari & qua arte vinci debeat; Hercules quantâ animi et corporis constantia idem quæri, elaborari et perfici coueniat; De quibus, ne quis nostram hanc solam opinionem putet, sic Aurel: Augurell: lib: 2. Chrys: *dites vbi pectine eburno*

Parentes Herculis.

Aurea

Aurea perpetuo depectunt vellera Nymphæ:
Quæ prima Heroum pubes rate sancta petivit,
Nec timuit tantos per fluctus quærere summis
Tum ducibus ditem sub Iasone & Hercule Colchon;
Alter inauratam noto de vertice pellem,
Principium velut ostendit, quod sumere possis,
Alter, onus quantum subeas, quantumq; laborem *Iason.*
Impendas crassam circa molem & rude pondus,
Edocuit; Neq; enim quam debes sumere, magnum *Hercules.*
Inuenisse adeò est, habilem sed reddere massam,
Hoc opus hic labor est, hic exercentur inanes
Artificum curæ, varijs hic deniq; nugis
Sese ipsos aliosq; simul frustrantur inertes.

Præter hos duos, in Vlysse quoq; errores artificis varij tanquam eius magistri describuntur, de quibus circa finem sexti libri agetur: Si quis autem existimet, Herculem ac Iasonem, vt & Vlyssem, ad Chymicos artifices referri non posse, propterea, quod hi sint heroës armis clari, rebus gestis insignes, principe loco nati, & econtra Chymiæ dediti plæriq; abiecti animi, humilis originis, nullius celebritatis, nisi fortè quod carbones multos consumant, et non pauci ob fraudem; Imó quod Chymia non sit ars, nisi astutia, nec vtilis, at damnosa, nec difficilis aut adeó laboriosa, sed facilima tot libris prostituta vulgo & operarijs vilissimis; Huic ita censenti velim censoriam illam virgulam ademptam tam diu donec ipse censeatur an eâ dignus sit: At à quo censeri debeat? Sanè à mortuis, qui dicuntur, vt consiliarij, sic censores iustissimi; qui absq; assentatione Veritatē falsitati præferunt: Eat itaq; talis immaturus cēsor ad authores mortuos, non fabros aut lanios, hisue similes, sed ad literatos, non geometras, aut iurisconsultos, aut alios artium trivialium magistros, sed ad Chymicos, nec eos quoscunq;, qui rosaceam distillant, aut absynthiten faciunt, verum ad artifices opere et effectu probatos, quorū si aliquot habemus centurias: Nos hic vnius aut alterius ex illis dicta citabimus, quibus probabitur, sanitatem et robur

Consiliarij mortui optimi censores.

corporis, nec non manuum operationem in artifice vero et perfecto requiri; Geber in sum: perfect: cap:4 *Dicimus igitur*, inquit, *quod si quis non habuerit sua completa organa, non poterit ad huius operis complementum peruenire per se, velut, si cæcus fuerit, vel extremis truncatus, quoniam non iuvatur à membris, quibus mediantibus ars hæc perficitur, tanquam naturæ ministrantibus: Si verò fuerit artificis corpus debile & ægrotum, sicut febrientium vel leprosorum corpora, quibus membra cadunt, & in extremis vitæ laborantium, & iam ætatis decrepitæ senum, ad artis complementum non perueniet*: Hæc ille: De constantia & perseuerantia idem cap:5.& 7. *Oportet etiam*, inquit, *ipsum sedulum operi vsq; ad consummationem ipsius insistere, vt non opus detruncatum dimittat; Quia nec scientiam proficuam ex opere diminuto acquireret, sed potius desperationem & damnum.* Cætera huc non adducemus; Quam difficilis verò hæc ars sit, licet vera, id raritas verorum artificum demonstrat, præter eorum testimonia; Quibus asserunt ad huius artis perfectionem assequendam plura præsupponi; Sic enim Arnoldus Rosar:l:2.c.5. *In ipso ergo tria sunt inquirenda, puta subtile ingenium artificis, opera manuum et arbitrium; quod quidem requirit divitias, sapientiam & libros*: Similiter Lull:theor:test:c:31. *Et idcirco fili tibi dico*, inquit, *quod tria requiruntur, scilicet, ingenium subtile, naturale, non sophisticum, manuum operatio, et liberum arbitrium, et hoc requirit sapientiam, divitias et libros: Sapientiam, ad sciendum facere: Divitias, ad habendum potestatem faciendi; Libros, ad intellectum aperiendum diversum, qui est in multis gentibus*: Hæc Lullius: Quæ sanè Iasonis pericula & Herculis labores videntur requirere, nec absq; Vlyssis erroribus perfici posse; Si quis de difficultate chymiæ plura desyderet, consulat aliorũ de hac re libros: Nobis hic sufficiat, Herculem, quem in cunis reliquimus, (iam in tenellâ ætate serpentem philosophicum constringere se exercentem) aut apud tot suos magistros instituendum, pro artifice laboriosissimo operis philosophici intelligi, demonstrasse: Præter patrem & agnatos Herculis aureæ genealogiæ agnitos, ipse Osyridi coæta-

Coætanei Herculis.

coætaneus statuitur, ab eoq; Præses Ægypti relictus, qui Nili impetum compresserit, Busiridem, Antæum Prometheum & Mercuriū, collegas, præfectos officijs certis habuerit, vt primo libro docuimus; Quorū priores duos ipse fingitur trucidasse ob tyrannidem; Atq; hic vixit Hercules Saturni, Osiridis, Iovis & cæterorum deorum tempore, imo Argonauticæ expeditionis & Troianæ, cuius si haberetur ratio, forte ad aliquot millenaria annorū, iuxta Ægyptiorum traditionem se extenderet; At quales sunt eius socij Argonautici & Troiani, item Mercurius & Prometheus, talis & ille: De illis omnibus & singulis sub cuiusq; tribu actum est: Magistri quoq; Herculis discipulum depingunt & ignaris ob oculos ponunt; Inde vt apud Gellū habetur facilè ex Protagora de Euathlo iudicium fieri potuit, quod proverbio locum fecit, Mali corui malum ovum; Hæ autē sunt artes, quibus eruditus traditur, Iaculatoria, Poëtica, Musica, lucta, curruū agitatio, equitatio, armaturæ instructio & astronomia: Hi præceptores: Rhadamantus, Linus, Eumolpus, Harpalycus, Autolycus, Amphitryon, Castor & Chiron; Ijs artibus ab his præceptoribus Hercules instructus tot & tantas res illustres perfecit: Ita Marte & arte inclytus Heros evasit, virtute duce, labore comite: At de his alij iudicēt ex antè relatis, nunc labores Herculeos aggredimur, quorum præcipuos, etiam vltra duodenos illos delibabimus: Iuno itaq; Herculi infestissima fingitur ipsi hos labores per Eurystheum imposuisse, vt vniversum terrarum orbem monstris horrificis expurgaret: Primum omnium laborum Herculi fuisse memorant Leonem Cithæronæum, à monte Cithærone ita vocatum, occidere; Fuit autem hic leo non Asiaticus aut Africanus, sed planè cælestis prosapiæ, vt de eo Chrysermus lib:2. rerum Pelopon: sic scribit; Iunonē supplicū de Hercule sumere volentē, Lunā in auxiliū, carminibus magicis vsam accivisse, quæ cistā spuma implevit, è qua natus est hic leo: Hinc Anaxagoras asserit hunc leonem ex orbe lunæ decidisse in terram; Qui penitus invulnerabilis erat, nec sagittis

Gell: lib.5. c.10.

Artes, quibus eruditus Hercules.

1. *Leo Nemeæus vel Citæronæus.*

confici potuit; Quidam dicunt, quod Iris, Iunonis nuncia istum leonem gremio stringens in montem Opheltam deportârit. Hanc itaq; beluam Hercules, cum vix decimum octavum ætatis annum attigisset, aggressus, cum sagittis lædere non posset, ad clavam, quæ multo ferro gravis erat, ventum, cuius crebris ictibus ipsum prostravit, deinde nudis manibus diripuit & dissecuit, pelle ipsi detractâ, quam pro tegumento corporis in posterum gestavit. Heroicum sanè hoc est facinus & Hercule, tanquam altero Sampsone, dignum, quod hystoriæ fidem cum admiratione impetraret, nisi adderetur signum hieroglyphicum leonis, ipsum inuulnerabilem ex Luna, ciusq; spuma procreatum, decidisse; At quid hoc, dices, ad chymiam, leonem prosternere? Maximè, inquam; Quia artifici Chymico cum leone congrediendum est, penè invulnerabili, qui quoq; ex spuma lunæ natus sit; Audiamus vnum & alterum testimonium de vtrisq;: De Leone viridi notius ferè est, quam quod probatione egeat: Huius meminit Morienus: Cum inquit, *Sume fumum album & leonem viridem & almagra rubeum & immunditiam mortui*: Et paulo post: *Leo viridis est vitrum, almagra quoq; est laton*: Rosar: ph: ex tabula scientiæ maioris: *In primo habetur, in leone nostro viridi vera materia; & cuius coloris sit & vocatur adrop, azot aut duenech viride*: Riplæus; *Nullum corpus*, inquit, *immundum ingreditur excepto vno, quod vulgariter vocatur à philosophis leo viridis*; In Epistola Solis; *Beatus, qui cogitat in eloquio meo, nec dignitas mea ipsi negabitur, nec vilescet per carnem infirmatus leo*: Et in parabola de Venatione leonis, apud Seniorem; *Dixit ergo Marchos matri suæ; Quomodo venaris leonem? & admirata est mater eius, & dixit: Ego respicio in eum &c: Cum autem apportavero illum super ignem, facit odorem, quem diligit leo; Cum vero leo odorat lapidem illum, venit velox, vt intret thalamum illum vitreum &c: Et hic lapis, quem diligit leo, est fæmina: & quæ sequuntur*: Author quoq; consilij solis & lunæ explicans Epistolæ solis ante dictum: *Leo*, inquit, *id est, sol inferius, vilescit per carnem*, hic

Hieroglyphicum signum leonis.

hic est Metaphora; sicut Leo fortis & rex animalium vilescit per infirmam carnem suam, die enim quarto in quartum, quartanam naturaliter patitur, ita Leo natura per carnem suam sibi contemperaneam lunarem vilescit & eclipsatur: Hæc ille: Ex quibus satis apparet quid Leo sit in arte, & quod sæpenumero pro subjecto ejus vsurpetur; Dicit quoq; hic vltimò citatus author, leonem esse Solem, qui habeat sibi lunarem naturam adjunctam; vnde patet, cur hic leo dictus sit ex Luna decidisse; Nam reverà Leo seu Sol artis ex Luna decidit: At quod dicitur de sputo Lunæ, fortè peregrinum æstimari posset vnde Leo ille generatus est; sed si authores nostrates consulantur, manifestè constabit ipsos sæpius sputi Lunæ mentionẽ facere; sic Author Auroræ, cap. 12. *Aliqui,* inquit, *Philosophorum posuerunt esse totum arcanum in eo & vocaverunt ipsum diversis nominibus propter naturæ suæ excellentiam; vt in libro Turbæ Philosophorum scribitur, quia quidam vocârunt ipsum à loco, vt gummi, sputum Lunæ, quidam à colore, vt sanguis:* vbi notandum, quod dicit author à loco vocari sputum Lunæ; quo videtur respicere ad Leonem in loco Lunæ generatum ex spuma; sputum enim pro spuma dicitur & habetur: Si Turbam consulamus, in multis locis quoque invenietur sputum Lunæ; Nam Astratus, *Qui veritatem,* inquit, *vult assequi, capiat Solis humorem & sputum Lunæ:* Item Pythagoras, *Intelligendum vobis ô turba, quod Sulfur, & calx & alumen, quod ex pomis & Kuhul & sputum Lunæ ac sputum combustibile, omnia illa scilicet nihil aliud esse, quam aquam sulfuris & aquam ardentem.* Et Anastratus: *Præter hæc dico, quod nihil est preciosius arena maris rubea, & est sputum Lunæ, quod Solis lumini iungitur & congelatur:* Belus quoque, *Quidam sputum Lunæ, quidam cor Solis eandem aquam nominaverunt.* Ex quibus pro exemplo adductis satis elucescit qualis sit leo; & qualis sit Luna, ex cujus spuma seu sputo generatus ille dicatur; item, quis labor Herculeus in hoc trucidando, nempe Philosophicus; Non enim eminus sagittis, sed cominus clavâ, quam pòst Mercurio consecrat, & manu

eum prosternit & diripit, donec pellem ipsi detrahat pro insigni victoriæ: Sic enim Basilius Valentinus; *animal de oriente*, inquit, *pelle sua leonina spoliari debet, eiusq; alæ euanescere atq; tum simul ingredi magnum Oceani salum, cumq; pulchritudine iterum egredi.* His rebus gestis de Leone auditis, Rex Bæotiæ, qui quinquaginta filias habebat, sperans fortissimam ab Hercule sobolem suscipere, seq; numeroso nepote avum reddere, eidem omnes subjecit simul, quas ille vnâ nocte prægnantes fecit, exemplo naturæ, vt rarissimo, sic stupendo; quod quidam pro decimo tertio labore eoq; durissimo his versibus restatur:

2 *Quinquaginta virgines vna nocte gravidæ factæ.*

Tertius hinc decimus labor est durissimus, vnâ
Quinquaginta simul stupravit nocte puellas:

Niholominus constat Theophrastũ Græcum authorem antiquum & fide dignum scribere suâ ætate Indum quendam vsu vnius herbæ vel radicis Venereos actus septuagesies continuasse, sed authorem cum remedio interijsse: Quomodocunq; sit, Allegoriam in his rebus, vt & alijs, præsumimus, licet fortè quid tale per artem præstari possit, non tamen ideo censemus adeó memorabile, vt Herculem dijs annumeret: De Proculo Cæsare, quemadmodum ipse sibi testis est, scribitur, quod centum Sarmaticas virgines, bello captas, spacio quindecim dierũ, quantum in se fuit, omnes mulieres fecerit, fortè Herculis exemplo instigatus: At Herculeæ istæ pellices omnes mares peperisse narrantur, quod vim ejus summè calidam arguit; Nos vt factum accipimus, sed non imitandum Proculo, sed Philosopho in arte occultâ, quâ masculus cum fœminis conjungitur, si pondus observes, quinquaginta; Nec enim absq causa ab Arnoldo ros. l. 2. c. 16. dicitur; *Cum autem terra exhauserit de aqua quinquagesimam sui partem, citò illam sublima fortiori igne*; Cuius & meminit Lullius in codicillo, *Paragrapho, Partus verò terræ*, c. 53. & alij permulti; Terra enim & aqua sunt masculus & fœmina; Præter dictos filios Hercules innumeros alios ex Megara Creontis filia, alijsque concubinis suscepit, ab ipso patre trucidatos

Virilia sanè facta.

cidatos aut in ignem conjectos; Dicitur autem Creon fuisse rex Corinthi, cujus filiam Glaucam Iason quoq; post Medeam duxit, sed illa ab hac veneno infecta interijt: Hinc Hercules ab Eurystheo vocatur, vt hydram immanem & formidabilem plura capita habentem, in palude Lerna Argivi Mycenæiq; agri versantẽ interimeret: Hæc sub platano ad fontem Amymones amplissimâ educata erat, septem, vt alij, 9. vt alij, 50. capitum, quorum si vnum cædebatur, priorum numerus duplicabatur continuò, nisi quis concisum reliquum colli thyrsum igne statim combussisset. Hydræ venenum fuisse pestiferum hominibus, & aquas & aërem infecisse, ipsamq; campestria loca impetu facto devastasse aiunt: Hercules cum torribus accensis ad eam accederet ab Iolao auriga adjutus, Hydræ cancer à Iunone missus subvenit, at tandem ab eo suppressa est: De Cancro & Hydra in Cœlum á Iunone translatis ex fabulis constat; Vbi notandum Astrologos signo Cancri, quod & situ & magnitudine signo cælesti impar est, nempè extra suum locum, nimisque exile existens multa à natura Cancri retrogradi piscis desumpta assignare, et sic de leone, tauro, ariete, virgine, geminis, et reliquis omnibus constellationibus, vt et Planetis singulis pro suo judicio facere, cum tamen illos respicere oporteret, an Deus illam naturam & denominationẽ dictis stellis imposuisset, an veró homines pro suo arbitrio; si homines, ex qua causa, an eâ, quæ conveniat earum stellarum naturæ, an ex alia? Atque sic invenirent omnes illas denominationes á fabulis profectas esse; fabulas à rebus terræ, non cœli, nec quicquam significare de stellis firmamenti aut Planetis superioris Mundi, at de rebus alijs occultis effictas et introductas esse; Geometria quoque Cœlum dividere potest in duodecim signa cœlestia æqualia secundũ polos Zodiaci, vel in totidẽ domicilia secundum æquatorem & polos Mundi, vel secundum horizontem et Zenith, at quid hæ divisiones effectuum stellis impertiri possunt? Nihil

3 Hydra Lernæa.

Astrologia ab Ægyptiorum et Græcorum fabulis orta apparet.

Erectio Cæli figurarum vnde dependeat.

hil opinor, quicquid ab experientia petatur probatio, quæ nulla est: Hæc monere volui ideo, vt abusus Astrologiæ, qui ab Ethnicis vnà cum tot superstitionibus derivatus est, caveatur, verus & legitimus vsus Astronomiæ probetur: Nam veteres Ethnici, qui reverâ putarunt Hydram illam à Iunone vt & Cancrum sideribus illatum esse, & sic etiam alia quæcunque animalia in deorum naturam sydeream migrasse, suo quasi jure istis constellationibus vim & potestatem illorum animalium, vel in illa attribuerunt: Nam si Achelous fuit Taurus, & posteà in Cœlum translatus, inque certas stellas dispositus, aliquid taurinæ virtutis obtinebit; & ita de reliquis; Hoc fuit fundamentum doctrinæ Astrologicæ ab Ethnicis ad nos propagatæ, quod nisi ex his animadverti possit, vel integro libro, si opus esset, facile demonstrari liceret: Sed vt ad rem redeamus, hydram esse aquaticum Serpentem, vel in aquis degentem, ipsum nomen indicat; at multorum est capitum, quorum vno resecto, priorum numerus crescebat, solumque remedium fuit combustio cum igne; Si Hercules talis fuisset, qualis fingitur, nihilominus appareret hanc esse Allegoriam; Quid multis? noster Serpens in arte ex aqua concrevit; Libri nostrorum pleni sunt hujus descriptionis; Basilius Valentinus de occulta *Phil*: cap. 1. Quomodo Mercurius natus sit, inter cætera Allegorica tradit, ex aquis serpentem seu hydram, Orcades dictam, ejectam, ex cujus faucibus vapor & fumus igneus expirârit; & quæ addit, huc non adducenda; Præterea infinita loca sunt hydram nostram attestantia, quæ prætcrimus, & saltem vnius Lullij vnicum testimonium propriè & ad rem huc transferemus; qui Theor: test: c. 3. *Quartum est*, inquit, *quædam substantia procedens ex minera sua, & infrà ipsam magis propinqua naturæ metallorum, quæ calchantis & azot vitreus ab aliquibus nominatur, quæ est terra & minera metallorum, & alio nomine vocatur Vrisius, lucens et album, in occulto rubeum, nigrum et viride publicè, habet colorem lacertæ venenosæ, immediatè generatus*

Causa cur certis stellis certæ vires asscriptæ sint apud Ethnicos, ex allegoriys patet.

neratus ex argento vivo, materia supra dicta, impregnata ex dicto vapore calido et sicco sulphureo in sua resolutione congelata in lacertam, ex quo est forma et species spiritus fatentis in mixione, cuius est calor mineralis multiplicatus, qui est vita metalli: Hæc lacerta & serpens & hydra nostra est; quæ si non rité occiditur, reviviscit, hoc est, volatilis fit, & viva permanet; Draco enim non occiditur nisi suo fratre & sorore simul: Comburitur autem extremitas eius colli igne; Nam cum igne tota res perficitur: Quæ intelligenti sufficiunt: ne quid dicam de veneno ejus, quàm multis pestiferum existat artificibus eam occidere frustrá tentantibus: *Post* hanc Hercules aggressus est Cervam aurea cornua & æreos pedes habentem, de quibus superius, lib. 2. satis egimus. A Centauris deinde irritatus, cum apud *Pholum* vini potione exciperetur, magnam eorum manum occidit: *Per* Centauros autem, Titanes, Satyros, Silenos, agrestes & heterogeneas partes admixtas denotari non dubitamus; Excipitur autem Centaurorum iustissimus & sapientissimus, quia Saturni filius, Chiron, Herculi ab institutione Astrologiæ: At quæritur, quid hæc Herculi profuerit? Responderi potest, quia ad Atlantem montem, & Astrologum, cœliferum tendens, eâ opus habuit, vt cœlum sustineret, donec ille de aureis malis Hesperidum percunctaretur; vel quod verius ego arbitrer, vt stellas centrales & subterraneas agnosceret, vt Solem, Lunam, Mercurium in conjunctione simul observaret, Saturno in Capricorno, Venere in Tauro, vel vice versa positis; Ad Aprum mox Hercules sese accingit capiendum, qui in Erymantho Arcadiæ monte natus à Diana Phocidis agro immissus erat, vbi cum omnia vastaret, propter altam nivem defessus ex fruticeto quodam extractus & vinctus ab Hercule ad Eurystheum deductus est: Locum natalem hujus beluæ non ignotum fuisse constat, nempè montem Arcadiæ, ex cuius quoque monte Cyllene prodijt Mercurius, qui idcirco isti apro popularis est: *Fili*, inquit Calid: cap. 10. *vade ad montes India*

4 *Cerva aurea cornua & æreos pedes habens cursu capta.*

5 *Centauri deleti.*

6 *Aper Erymantheus.*

diæ & ad suas cavernas, & accipe ex eis lapides honoratos: Rosinus; *Rebis nascitur in duobus montibus*: Et mox, *Dant Rebis montes, dracones, terraq; fontes*: Rasis, *Contemplare altissima montana, quæ sunt à dextris & à sinistris, ac ascende illuc, ibi lapis noster invenitur, & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorum & spiritus, vel species ibi similiter est*: Morienus; *Conscendite alta montana arboribus consita, quia ibi lapis noster invenitur & absconditus est*: Hermes, *Recipe lapidem nigrum, lapidem de montanis Indiæ, quod est intus, mitte foras, & quod foras est, mitte intus*: Et Maria: *Accipe herbam albam, claram, honoratam crescentem super monticulis*; Idem testantur omnes Philosophi ex montibus nostram materiam depromi; Ita & multæ feræ ab Hercule domitæ à montibus cognominantur, vt antè dictus Leo Cithæronæus, Heliconius, sic aper Erymantheus, quod hic semel monuisse sufficiat. Postmodò cum Augias, rex Elidis, Solis filius stabulum trium millium boum fimo refertissimum haberet, jubet Eurystheus Herculem hoc vno die purgare; cumq; eò accessisset Hercules, pactus fuit Augias, se decimam partem omnium animalium esse daturum, si eodem die stabulum illud purgasset; quo purgato cum Hercules mercedem flagitaret, negantem dare sagittis confecit; E cujus spolijs, vt diximus, certamina Iovi Olympico instituit. Maximum hunc licet vilissimum, nec tanto heroë dignum, fuisse laborem, ex proverbio, cui de re summi studij, operæ & curæ locum fecit, apparet: *Quis enim maior Hercule Iovis filio? quid vilius, fimetum purgasse?* Nihilominus illi hoc oneris imponitur, eâ quoq; necessitate, vt vnico die, quod pluribus facilius fuisset, perficiat; Ne quis autem existimet pauca fuisse animalia, numerus trium millium asscribitur; Et sunt, qui addant, multis annis id stabulum non fuisse purgatum, adeò vt in suprema parte seu tabulato boves congesto fimo jam starent; Vnde concludi posset hunc laborem ter mille hominibus alijs nimium fuisse vni Herculi imperatũ & peractum: Ad impossibilia nemo obligatur,

Stabulum Augiæ purgatum.

vt dici solet, at Hercules solus incredibili labore astringitur: Sic ejusmodi nocturnum laborem iā ante susceperat vnâ nocte conficiendū, quem pluribus repudiasse non poterat; Imò & cervā cursu defatigandam,& leonē manibus diripiendū subierat,quos iaculis aut sagittis prostrasse majoris artificij quàm laboris fuisset:Ita semper conditio & lex addita laborum Herculeorum magnitudinem videtur auxisse, ne satis fuerit eos factos, sed & vtiliter & tanto tēpore: Boves hos fuisse Augiæ Solis filij fabulantur, quos ille absq;dubio ex patrimonio suo accepit;Quia Solē boves & oves in proprijs pascuis quamplures habuisse, memoriæ proditum est;Quid autē per boves intelligatur sub Apis declaratione & alibi diximus, nempè materiā Philosophicā, quæ cum in fimeto reperiatur, hoc est, vilis sit aspectu, ac multis superfluitatibus circumdetur, à quibus purgari debet à Philosopho, non inconcinnè traditur Herculi hunc laborem stabularium impositum esse;Nec enim id absque labore ac fætore fieri existimandum est: De vilitate & inventione eius sub Stercutij muneribus seu sterquilinio cōsentiunt omnes authores,quorū paucos adducemus;Morienus inquit,*Sapientes autē disposuerunt & dixerunt quid si hoc quod quæris in sterquilinio inveneris, illud accipe,si vero in sterquilinio non inveneris,tolle manū à marsupio: Omnis enim res quæ magno emitur precio,in huiusmodi artificio mendax & invtilis reperitur*,Sic Avicēna dict.1.c.2.de anima: *Invenimus scriptū in lib: Aristotilis ,quē fecit de lapidibus,vbi dicit;Duo lapides iacēt in stercore, vnus fætens & alius bene odorans, parum appreciati in oculis gentium,si scirent gentes eorū valetudines, tenerent eos honorificè,sed quia nesciunt eorum valetudinem despiciunt & dimittunt eos super stercora in locis fætentibus, & qui coniunget eos,ibi est magisterium*:Et Gratianus:*Et si hoc in stercore inveneris quod tibi placet vel expedit,nihilominus tolle*: Et Merculinus apud Rosar: *Est lapis occultus et in imo fonte sepultus,vilis et eiectus fimo vel stercore tectus*:Vilem esse & parvi precij nec rarum; Ardoldus novo lum:c.1.*Venditur*,inquit *palàm minimo precio*: Et Bernhardus Comes: *Versatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognovit eorum, qui sunt in*

Stercutius.

mundo; Rosar: Phil: *Et si vero nomine nuncuparem, insipientes eum esse non crederent*; De odore ejus, inquit Morienus, *Ante confectionem nimis est gravis & fætidus, & post confectionem est eius odor bonus, iuxta hoc quod sapiens dicit: Ista quidem aqua è corpore mortuo & iam inanimato tollit odorem: Nam & eius odor est malus & odori sepulchrorum assimilatur*. Et Calid. ca. 9. *Et est lapis vilis, niger, & fætens non emptus precio*: De vilitate & despectione eius Scites, Mundus, Zeumon, & alij Philosophi in turba attestantur, quorum dicta non opus est citare; Cum itaque boves Philosophici sive Solis in tanto fimo stabulentur, ab eo purgandi sunt Herculeo labore, quod quilibet ipse præterquam quod omnes authores id inculcent, imaginari potest, cum ex hac re vilissimâ fætidâ & abjecta preciosissima Mundi medicina fieri debeat, id absque labore non contingere; Solus testis S. Thomas de Aquino sufficiens, qui se artis veritatem quidem invenisse, eiusque medicinam perfecisse tradit, sed tantum laboris & fætoris perpessum esse, vt non nisi certa causâ inductus artem denuó incipere velit; Porrò cum apud Stymphalum Arcadiæ lacum aves essent Stymphalides ideo vocatæ, quæ carnibus humanis vescerentur, Hercules ad eas abigendas iussu Eurysthei profectus, quas ille crepitaculorum æneorum à Pallade acceptorum tinnitu fugasse memoratur: Instrumentum illud Crotalum dictum à Vulcano fabrefactum erat, quo solo aves illæ Ploides quoque vocatæ, non sagittis, abigi poterant: sic enim Apollonius libro secundo Argonaut: de illis scribit:

In Secret. c. 9

8. *Aves Symphalides fugatæ.*

Crotalum Vulcani opus.

Sed neq; vt Arcadiam petijt vis Herculis arcu
Ploidas inde lacu volucres Symphalidas vllâ
Pellere vi potuit: namq; hoc ego lumine vidi,
Ast idem vt manibus Crotalum pulsavit in altâ
Existens speculâ prospectans, protinus illæ
Cum clamore procul linquentes littus iêrunt:

Hunc Herculis laborem si quis ad literam, vel etiam ad mores, vulgaremve physicam interpretetur, nugas esse

esse nugacissimas, imo ineptias & tricas pueriles, nemo non videt: Quid enim tantus Heros crepitaculo Archytæ aues pellere diceretur, quæ sagittis abigi non poterant? Hoc naturæ adversum, illud rationi haberetur: Si quis verò ad opus philosophicum, quò vnicè spectat, accommodet, omnium laborum est pulcherrimus & evidentissimus; Imò asseverare audeo, apud omnes ferè authores recentiores, vix arcanius & præclarius exemplum fundamenti artis extare, hoc ipso, per tot ætates mundi non intellecto & ad nos vsq; derivato; Testes appello eos, non imaginarios (& ex tabula nautas, aut cortice nantes aut codice vno per transennam salutato scripturientes) sed qui Crotali illud genus à Vulcano fabrefactum, nec non Stymphalidas aues reverà agnoscant: De his, nempe avibus, meminerunt plurimi philosophi, iam vocantes eas partes volatiles, facilè fugituras, nunc aves volantes; Vt & de Crotalo seu ære philosophico, fixo, figente eas: Author consilij con: sol: Constans in turba dicit, *Nihil aliud curate, nisi quomodo duo sunt argenta viua, scilicet fixum in ære, et volatile fugiens in Mercurio*; Et Invidus dicit, *quod hoc sulfur, id est, argentum vivum consuevit fugere, et sublimatur, sicut vapor: Oportet enim alio argento vivo sui generis, id est æris retinere et fugam cohibere, quod si cum albo vel rubeo sulphure sui generis non misceatur, id est auro vel argento, procul dubio fugiet*: Hæc ille; Qui paulo pòst: Et Eximidius dicit; Dico vobis veraciter non est tinctura Veneris, nisi in ære nostro: Et ad figuram Senioris; *Duæ*, inquit, *aues sunt homogeneæ, id est vnius naturæ, et sunt lapis sapientum, masculus est sine alis, id est non potest volare, quia de se ignis non potest ipsum corrumpere, nec exhalare in igne, vel nullum salium, vel spirituum aut aluminum, nisi aquila nostra dicta; Avis verò alata est fæmina, quæ cum corporibus corrumpentibus consumitur.* Lullius optimè theor: test: c. 57. *Ideo tali aqua, inquit, fixamus aviculas in aëre volantes, virtute lapidis nostri*: Vulcani itaq; arte & Palladis instinctu Hercules seu artifex adiutus, Crotalo aves Stymphalidas, ex putredinoso lacu exortas, fugare potest; Fu-

gatæ dicuntur, quando non amplius apparent volantes: Addunt nonnulli, inter quos est Timagetas, his avibus alas & vngues ferreos fuisse, vt Harpyijs aureos; Quod mirandum est, & genus avium facilè declarat; nempe metallicum, licet potius ad violentiam earum, quàm substantiam in hoc respiciatur: Hinc in Cretam Hercules,

9. *Taurus furiosus Cretæ captus:* cum ibi taurus furiosissimus, Neptuni irâ agris immissus ignem efflans naribus & quosvis obvios interimens, omniaq; vastans vagaretur, Eurysthei iussu se contulit; Quem mox captum ad eum adduxit. *Quid* per tauros significetur, iam sæpè repetitum est; Etsi veró hic ignem spargat naribus, tamen eiusdem censûs est, cuius & illi Iasoni domiti, alijq; plurimi: Mox ad Diomedis equos do-

10 *Diomedis equi cum ipso trucidati:* mandos missus est: Erat autem Diomedes Thraciæ rex Cyrenes Martisq; filius, ferocissimos equos habens, quibus captos hospites laniandos exponebat: Hunc Hercules captum equis suis lacerandum, talionis lege, crudeliter exposuit, ac póst ipsos equos trucidavit. Mirum est Herculem contra Martem, eiusq; filium quid tentasse, cum videatur omnino Marti dicatus ob strenuitatem & fortitudinem; Verùm notandum, illum à *Pal*lade & Vulcano, nec non Mercurio quid opis & auxilij accepisse, à Marte nihil: A Mercurij enim filio eruditus multis artibus, et à *Pallade* sæpé monitus, à Vulcano instrumenta adeptus est; Ne quid de Lino Apollonio aut Chirone Saturnio dicam; Ideoq; post laborum suorum finem non Marti, sed *Palladi* aram et Mercurio clavam dedicat et consecrat: *Per* equos idem subiectum philosophicum denotari certissimum est; Cum enim id omnia mundi nomina ferè habeat, cur non et equus noster dicatur? Sic Rhasis in epistola; *Coopertorium*, inquit, *equi pallium nostrum album, & equus noster leo fortis sub pallio coopertus*: Diomedes quod sit Martis filius et Iovis nepos, aureæ genealogiæ particeps videtur: ideoque propter Iunonem aviam Herculi infensus fingitur; Eius equi dicuntur hospites seu advenas ignotos discer-

discerpere; Quod an fiat in Chymia illis, qui ignoti habentur vero subiecto, non opus est probare, cum sit in oculis & querelis ferè omnium: Signum quoq; roboris Herculei est, quod traditur in agro Epidauriorum oleam manu capiens circumduxisse, quæ illam figuram accepit, vt versilis vocaretur, non procul à templo Dianæ Coryphææ: Hoc etsi quis ad hystoriam flectere possit, cum videamus eiusmodi arbusculas sæpè numero inflexas, & Milonis illius Crotoniatæ, aliorumque veteris & recentis ævi, plus quàm humanum robur audiamus, tamen ad eadem, ad quæ reliqua eius opera, spectare non abs re arbitramur: Nisi enim hæc fiat inflexio seu circumductio vasis philosophici, non continebit spiritus volatiles, vt multis in locis philosophi innuunt; Nempe Morfoleus, Mundus, Astratus & alij in turba & alibi: & quidam expresse ignito gladio vel forcipe id fieri debere asserunt; Cum itaque sit hoc opus arti necessarium, meritó quoque antiquissimi per similitudinem alicuius Herculei laboris id expresserunt: Olea autem Palladi sacra est, cui et ars: *Quis*, inquit, *Armoldus* in novo lum: c:8. *ergo faciet talem aquam? Certè dico, quod ille, qui scit facere vitrum: Hæc enim materia nihil aliud est, quàm de se ipsa vult sibi adiungi; Nam omnia, quibus indiget, in se habet.* Quibus verbis innuit, illam materiam nil requirere, quam sui solius inclusionem in vitro; Imperauit deinde Eurystheus Herculi, vt Hippolytæ Amazonum reginæ baltheum, quem pulcherrimum esse audiverat, ad se adferret: Idcirco Hercules navi ad Amazonas traiecit; Cumque Mygdon & Amycus fratres in Bebrycia iter impedire ipsi conarentur, obtruncati sunt, & vniversa Bebrycia occupata: Cum Amazonibus deinde congressus multas ex his superavit, donec reliquis in fugam versis, Hyppolitam reginam earum ceperit, quam Theseo expeditionis illius socio concessit, baltheo ad Eurystheum delato: Amazones aliquando fuisse quis dubitaret, cum tot & tanti scriptores de

11. *Olea arbor circumflexa:*

12. *Hyppolitæ Amazonum reginæ baltheus detractus.*

de eo testentur, at quæ de Herculis cum ijs pugna narrantur, allegoriam potius, quàm hystoriam, sapiunt : Viragines sunt illæ notæ philosophis, fæminæ, si sexum; pugnatrices & masculæ, si animum spectes; Cum his congrediendum est Herculi artifici, earumq; reginæ preciosissimus baltheus detrahendus, qui constat adamante & carbunculo, carissimis & rarissimis huius mundi, Medicinis, inquam, albis & rubeis, auro millies preciosioribus : Eo-

13. Hesione liberata à Ceto:

dem itinere ad Amazones contendens Hercules reperit Hesionem Laomedontis filiam Ceto immani expositam, quam à Ceto liberavit; Ob quod beneficium cum Laomedon ipsi equos præstantissimos promissos non daret, ob hominis fallaciam Troiam aggressus, regem obtruncavit,

14. Laomedon trucidatus.

Hesionemq; Telamoni socio dedit, & Priamum, Podarcim ante dictum, ab Hesione è captis emptum, vt pote fratrem, Hercules regnare postea permisit. Et hæc fabulosa esse & omnino allegorica ex sequenti libro patebit; Cetus astris illatus traditur in rei perpetuam memoriam, &

15. Geryonis boves abducti: Pomp: Mela l.2.et Liv: l.8.dec:3. Carteiam pòst dictam scribunt, Silius l.3.et eius interpres eà esse colligit vadiani testimonio.

Priamus regno restitutus, vt esset causa Troiæ denuó occupandæ et destruendæ; Hesione Telamoni, vt Hyppolita Theseo, expeditionum socijs, concessa pro bravio, ac sola Herculi gloria retenta est : Iussit deinde Eurystheus puniceos Geryonis Hispaniæ regis boves, qui hospites vorarent, ad se adduci; Ad quos profectus Hercules, boves rege, eiusq; custodibus, Orthro, cane duorum capitum, dracone 7. capitum, et Eurytione ministro, cæsis impetravit: Quos ex Oceani insula Gadira ad Tartessum per id temporis celeberrimam Iberiæ civitatem abegit: Quibus locis duas columnas Hercules erexit, tanquam suorum laborum terminos, quarum alteram Calpen, alteram Abylen vocavit, posuitq; eas infinibus Libyæ et Europæ, quemadmodum Bacchus columnas duas magnas erexit in

16. Calpe et Abyle columna posita. Nota:

Oriente. Hæc alij pro hystoria accipiunt, ab Ethnicis edocti, qui omnia, vt dictum, Herculis facinora verissima habuerunt, vt et Iovis aliorumq; deorum : At parcius ista viris tamen obijcienda memento : In reliquis, Ethnicis scripto-

ſcriptoribus credimus, non in illis, quæ dicuntur Heroico illo ſeculo contigiſſe, longè antequam mundus à Creatore noſtro conderetur: Ideoq; pro nunquam factis, ſæpiſſimè dictis & fictis & ſemper creditis ea accipimus: Ægyptij antiquisſimi ab his locis valdè remoti hæc finxerunt, ſuiſq; ſcriptis inſeruerunt, à quibus Græci, & ab his cæteri mutuati ſunt: Antea narravimus hæc loca, verſus occidentem & Heſperum ab illis ſita, celebrata fuiſſe ob metallicas fodinas, ideoq; à *Phænicibus* maritimis populis omnium primò petita & occupata; Idq; allegoriæ de bobus ex Iberia abducendis fictæ locum dediſſe: Contemplemur autem hos boves penitùs, cuius ſint poſſeſſoris aut domini, cuiuſve coloris et excellentiæ, et facilè agnoſcemus: Geryon ille tricorpor, Chryſaoris filius, hos boves habuit; Quem fingunt aliqui fuiſſe Iberiæ ſeu Hiſpaniæ regem, ideoq; trium corporum dictum, quia terni eſſent fratres in regnis vniti et concordes; Fateor hæc dici, at neutiquam probari poſſe; Ita Ethnici expoſuerunt, qui nunquam Tricorporem viderant in rerum natura, ne fabulæ viderentur res geſtæ Herculis: At cur Geryon eſt Chryſaoris filius, hic ex Meduſæ ſanguine natus? Cur ipſi fuit canis duorum et draco 7. capitum, cur boues punicei? Hæc omnia allegoriam, præter ante dicta, oſtendunt: Et ne longius hic morer, Geryon eſt ille, vt antè quoq; ſparſim meminimus, de quo dicit Author coniugij Ex Hermete; *Tres facies, id eſt, ſpiritus vidi, ex vno patre natas, id eſt vna progenie, quia ipſorum eſt vnum genus, quarum vna eſt in igne, altera in aëre, tertia in aqua:* Quia ſcilicet Hamuel commentator Senioris dicit: *Eſt aqua vitæ triplex, quia eſt, vnum, in quo ſunt, ſcilicet aër, ignis & aqua, in qua eſt anima exorta, quam vocant aurum, & vocant eam aquam divinam: quas ſcilicet facies, pater eorum coniunxit, pater, ideſt, genus vnum, quia homogenea ſunt:* Hæc ille: Idem habetur in cuiuſdam philoſophi rythmis; Qui de tribus illis faciebus ita vnitis, inquit; Sed gratia Dei ſemper manent ſimulque in magnifico regno triumphant

Geryon quis?

Pater, cum filio vna in ſede reſident, ſeniſque magiſtri facies in medio apparet, pallio ſanguineo viſibilis: Ex quibus quoque vltimis verbis de colore puniceo ſeu purpureo & ſummé rubro ac Tyrio boum Geryonis iudicare liceat: Hic enim color convenit illis bobus, cum iam adultæ ætatis ſint; cuſtos eſt illis adhibitus canis & draco, Typhonis & Echidnæ ſoboles; De quibus antea ſatis: Si quis dicat Herculem revera boves illos abduxiſſe taliq; colore, ille ſibi placeat, mihi non item; Nam

Rex ſpoliatus bobus & vita ab Hercule. ſi Hercules in rerum natura fuiſſet, & tantus heros, an abactor boum extitiſſet, an ideo regem voluiſſet aut poſſet cum ſuis obtruncare? An boves per tantum locorum ſpacium per maximam terræ partem egiſſet? An ideo purpureos fuiſſe credemus tum temporis, & iam deſijſſe? Nugæ nugarum æſtimantur, ſi hyſtoria ſpectetur; Si allegoria, ſeria rerum ſeries ſeſe offert; An quoq; credamus, vt ijdem Ethnici ſcriptores addunt, Herculem tum Libyam ab Europa ſeparaſſe & mari mediterraneo dediſſe ingreſſum? Si in cunis iaceremus omnes, perſuaderi poſſemus ab illis, quaſi aniculis garrientibus, paganiſmi antiqui ſcriptoribus & poëtis; Eiuſdem veritatis habentur Herculis, cuius Dionyſi ſeu Oſyridis columnæ; Sic enim Ægyptij domi manentes et Vulcano ſuo litantes, totum mundum ſubiugârunt, tam ad Occidentem ab Hercule Ægyptio, quàm ad Orientem ab Oſiride, columnis et terminis ſuæ peregrinationis et victoriæ erectis: Nec ſatis erat ob boues tam precioſos in Iberia Herculi pugnaſſe & obtruncaſſe regem, ſed in

17. *Alcyoneus gigas.* itinere quoq; multas aduerſitates paſſus eſt: Alcyoneus enim gigas ad Corinthi Iſthmum occurrit, qui trucidatur; Dercylus & Alebion Neptuni filij eos in Hetruriam egerunt, à quibus cum taurus aufugiſſet & tranaſſet in Siciliam, Italiam poſtea nominârunt, cum Tyrrhenorum lin-

19. *Eryx.* guâ taurus, Italus dicebatur: Erycem Veneris & Butæ filium, Siciliæ regem, boues quoq; appetentem, & regnum ſuum pro ijs deponentem victor interemit: Siculos quoq;

quoq; impetum facientes in boves, fugauit: Hos tandem Mycenas ad Eurystheum deduxit, quos omnes ille Iunoni immolavit. Satis sané est, si non nimium, ob boues mactandos tantum laboris subijsse; Hinc author auroræ, *numquid*, inquit, *non legistis multoties, quod arcanum arcanorum & thesaurus thesaurorum præeuntibus in via non ponitur? Quod si sic publicè poneretur, arcani nomine priuaretur, testante Beato Gregorio: Deprædari desyderat, qui aurum publicè in via portat: Nam arcarum eò quod in arca clausum esse deberet, dicitur.* Quod in abactu horum boum patet, qui ab omnibus appetuntur, deprædantur, vi, fraude, precio, depositoque regno, & difficilimè ab Hercule toties rapti recuperantur & custodiuntur; Tot deorum filijs interemptis, vt Terræ, Neptuni et Veneris; Sed hæc satis ex præcedentibus intelliguntur: Antequam verò Hercules ad boves contenderet, solis radijs nimium calefactus, arcum vel in ipsum solem intendit; Quare Sol eius vires et animi magnitudinem admiratus AVREVM POCVLVM illi donavit, in quo Oceanum ad boues capiendos traiecit, vt ait Pherecydes, in 3.lib: hystoriarum; Atque vbi per Oceanum nauigaret, poculumque magnopere fluctuaret, iratus Hercules vel contra Oceanum arcum intendit: Nauigij hoc genus, quo vtitur ad boves iturus, nunc esse desijt, quia viliora ligna, quam metalla sunt; Attamen illi antiqui hystorici id inter hystorias referre non dedignati sunt; Donum Solis aureum quód amplexus sit Hercules, se muneribus placabilem ostendit; Iuxa illud eorundem: *Placatur donis Iupiter ipse datis*: Rasis in Epist: *Et hic*, inquit, *& hic navis nostra in mari nostro plena gigantum*: Quæ de minis Soli et Oceano intentatis dicuntur, invictam animi virtutem arguunt, quæ virum magnanimum decet, (dum tamen absit iactantia Xerxis Persici regis, qui Pontum certo verberum numero castigauit, Athum montem loco submovit & fluuios exiccavit) iuxta illud Horatij:

20. *In solem arcum intendit.*

21. *In Oceanum arcum intendit.*

Lib. Car. 2. Oda. 10.

Non si malè nunc, & olim
Sic erit, quondam Cytharâ tacentem
Suscitat Musam, neq; semper arcum
Tendit Apollo:

Rebus angustis animosus atq;
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

Post hæc ad aurea mala ex pomis Hesperidum auferenda profectus est, de quibus superius lib.2. copiosé tractavimus: Cygnum quoq; sibi resistentem aggressus est, à quo fulmine cœlesti diremptus est: Deinde Antæum terræ filium obvium habuit, qui 64. cubitorum longitudinis in omnes peregrinos inhumanus erat: Hic ad luctam provocavit Herculem, à quo cum sæpe prosterneretur in terrã, pristinâ virtute auctâ resurrexit fortior, quod cum intelligeret Hercules, eum compræhensum sublimem á terra tã diu sustinuit, donec expiraverit maximâ vi brachiorũ Herculis: Cui fabulæ Natalis expositionem mox addit huiusmodi; *Quam rem ego,* inquit, *sanè nihil aliud significare crediderim, quàm medicorum quoddam dogma, contraria scilicet contrarijs esse curanda, vt nomen Antæi videtur significare, quod tamen potest ad multas polyticas tranferri actiones & iudicia, & ad vtilitatem universæ humanæ vitæ: Cum enim Hercules Sol existat, terra frigida contacta recreat quæ nimio calore fuerint exusta, quapropter revocat in vitam ipsum Antæum; sic namq; docemur calidis ægritudinibus refrigerantia medicamenta esse adhibenda, at non violenta tamen, ne propter antiperistasin fiat apostema:* Hæc ille: *Quæ* quidem per se vera arbitramur, & in schola medicorum vel parùm institutis notissima, sed non esse eiusmodi dogmata, quæ occultari debeant sub vmbris allegoriarum, tum quia vulgaribus per se absq; fabulis pateant, nec magnæ subtilitatis inveniantur (asinis quoque & ovibus, stupidissimis brutis, nimium calorem

22. Aurea mala Hesperidum.

23. Cygnum aggressus.

24. Antæum prostravit.

calorem & frigus declinare, vt & humiditatē & ſiccitatē callentibus, & vnius immoderationi alterius contrarietate ſuccurrere, naturæ inſtinctu conantibus) tum, ſi non paterent abſq; fabulis, per fabulas multó minus innoteſcerent: Inde ſtultiores ſtultis videntur, qui has fabulas de ijs rebus efficṫas credant & ebuccinentur; Quis ex Hercule faciat Solem cœli, qui in ipſum Solem cœli intendit arcum, vt modó diximus? Satius eſſet fateri ſe non perſpicere res ſub illis fabulis latentes, quàm ita emendicare expoſitiones nec rei, cui applicant, nec à qua ſumuntur, convenientes: Omne quod dicitur, ſcribitur, fingitur, pingitur, ad locum communem vel Ethicæ, vel Phyſicæ, vel fabuloſæ hyſtoriæ accommodari poteſt; nec hoc eſt artis magnæ, ſed potiùs memoriæ, at res arcanas ſuæ propriæ naturæ, veritati & homogeneitati reſtituere, hoc eſt ingenij & veritatis amantis: Vna res autem de vna veritate, & veritas vna de vnâ eâdemq; re prædicatur, & non de alia, propriè loquendo; Quomodo igitur Hercules nunc erit Sol cœli, nunc heros terræ, aut Rex Ægypti, aut alius quivis? quomodo nunc contrarietatem in Phyſica, mox quid in Ethica, paulò póſt in hyſtoria perſonam ſignificabit? quomodo erit Iovis filius, Ægypti præſes, monſtrorum domitor, virtutis ſpecimen, tot vitiorum & adulteriorum, furtorum, rapinarum & homicidiorum perpetrator? Hæc omnia vni veritati non conveniunt, ſed adverſiſſima ſunt, niſi quis velit omnia de omnibus, vera et falſa ſimul dicere et credere: Quicquid hic de Hercule dicitur, idem et de Iaſone, et tota deorum, dearumq; genealogia, omnibuſq; allegorijs et fabulis hactenus explicatis, intelligi debet: Nos novimus & ad nauſeam ferè inculcando probauimus, vnam, vnam, inquã, vnam eſſe rem occultè habitam ab antiquiſſimo huc vſque tempore, de qua omnes illæ fabulæ et allegoriæ fictæ, & in medium mundi, hoc eſt, ſcripta Ethnicorum et Chriſtianorum, productæ ſint; Cum illa vna re conveniunt miré non ſolum ad vnam omnes de Hercule fabulæ, ſed et plæræq; aliæ,

Diverſiſſima Herculi attributa in expoſitione.

liæ, ita vt non opus sit, has nunc ad morum, nunc ad vulgaris Physicæ, paulò pòst ad alterius scientiæ doctrinā intricatissimè & alienissimé exponere: Sileant igitur & Harpocrati Ægyptio litent, qui sibi declaranda sumunt, quorum ipsi ne vmbram capiunt, ac docere ea alios non erubescunt, quæ nunquam didicerunt, interim tanquam ingrati muli, matrem omnium scientiarum, post Dei sacrosanctissimam doctrinam, antiquissimam et genuinam, calcitrando & conviciando petentes, & nullo modo agnoscere inter scientias etiam communes volentes, Chymiam puta, Medicinæ generi humano vtilissimæ genitricem & reliquarum artium Reginam; Quid? si fallerentur suo judicio illi putatitij & putidi censores Dej donorum, qui quæ ipsi non acceperunt, ex Dei manu convicijs, tanquam vulpes ex corvi rostro caseum blanditijs, si possent, extorquerent, cum ita scribunt;

Mater scientiarum Chymia.

Ars fallax invisa bonis dulcedine captos
Iucundè vt perimis? dementibus improba Siren:

Et quæ idem author plura eructat, de inscitia ejus ac canina facundia potiùs quám de doctrina in arcanis aut de voluntate benevola testimoniū perhibentia: Antæi personam esse fictitiam, nullo etiam demonstrante, patet, Est enim Terræ filius, hoc est, absq; patre & matre obscurissimus, ex Poëtarum cerebro progenitus, qui faciiè 20. alios communis staturæ homines exæquaret, turri ingenti comparandus; Ejus quoq; mentio fit in administratione officiorū Ægypti, vná cum Busiride, Hercule, Prometheo & Mercurio, Isidi relictis velut præfectis ab Osiride, in Indiam profecturo: Significat autem lapidificam virtutem in se transmutandi matrem suam, quotiescunq; tangat eam, quæ vis inde provenit, si summa fixi superet summam volatilis, vt alibi copiosè à nobis dictum est; In Ægyptum posteà pro-

25. *Busirim interemit.* fectus Hercules Busirim, Neptuni & Lybies filium, quia ille advenas Neptuno patri immolârat, cum filijs interemjt.

Busiridis

Busiridis iam antè l. 1. meminimus; hujus laudes scripsit Isocrates, Virgil. autem Georg: l, 3 , ipsum non laudari dignum vocat, cum inquit;

Quis aut Eurysthea durum,
Aut illaudati nescit Busiridis aras?

Strabo l. 17. Busiris, inquit, nullus nec rex fuit nec tyrannus. Per Arabiam deinde Hercules transiens Tithoni filiũ 26. *Tithoni filium quoq.*
immanissimum in peregrinos obtruncavit. Mox ad Caucaseos mõtes & Hyperboreos profectus aquilam, Typhonis & Echidnæ filiam, Promethei jecur vorantem sagittis 27. *Prometheum è vinculis liberavit.*
transfixit, & Prometheum solutis vinculis oleastri liberavit. Hinc cũ Acheloo, qui tauri formam sumpserat in Calydone colluctatus, cornu ejus fregit; pro quo redimendo Achelous Amaltheæ, Harmodii filiæ, cornu Herculi largitur, 28. *Acheloi cornu fregit.*
quod ille omnibus fructibus refertum Iovi consecravit. De Busiri iam antè egimus; Tithonus Laomedontis frater ab aliis fingitur, pater Memnonis amasij Auroræ, estq; eiusdẽ classis cum reliquis; Prometheus à Mercurio, Iovis jussu, Caucaso adalligatus fingitur, quia ille ignem ex solari lumine in ferula accensum ad homines attulerat, ac Pandoræ donum, vt Hesiodus habet, recipere noluerat, cui Aquila jecur quotidie renascens exedat; Hæc ab Hercule confixa dicitur: De Prometheo jam sæpe meminimus qualis sit, cujus prosapiæ & nominis; Aquilam pro materia volatili & penetrante ad interiora accipimus, cuius Philosophi plurimis locis meminerunt; Aquilam quasi aquam interpretantes, vt Senior in figura decem aquilarum alijque, et rationem addunt, quia, inquiunt, vt pennæ aquilæ aurum facilé assumunt, si deaurentur, ita et hæc aqua facile fit aurea, imó alias pennas corrodit aquilina penna vt aquila ipsa aves, & sic aqua Philosophica: Hinc Basilius Valentinus; *Pernix*, inquit, *avis de Meridie potenti fera de Oriente cor ex pectore eruit*: Hæc Aquila ab Hercule figitur sagittis,

hoc

hoc est, fi gitur Philosophicis armis et Vulcanijs: Aquila ob parentum claritatem satis inclaruit, de quibus suprà aliquoties: Aquila enim volans per aërem (vt Avicenna in Port: Elem: tradit, eumque secuti ferè omnes) et Bufo gradiens per terram, est magisterium, quod Philosophicum Symbolum et Hieroglyphicum Insigne Rudolphus 2. Imperator piæ memoriæ, Medicinæ chymicæ amãtissimus ob singulares causas nostro clypeo vnà cũ dupli-

Armorum insignia & privilegia Authoris.

ci Galea superimposita insculptũ voluit, concessis insuper Privilegijs Palatinatûs, vt vocant, et exemptionis fori amplissimis: Achelous, Ætoliæ fluvius est in taurum conversus, vt à Poëtis fingitur; De cornu Copiæ et Amaltheæ, vnde dicatur, sub Dionyso, lib: 3. ex Ægyptiorum traditione narravimus; per quod Medicinam auream Philosophicam omnis generis fructibus refertissimam intelligi, et nihil præterea in mundo, nisi impropriissimè, pro

29. *Cacum latronem oppressit.*

certo novimus; Idem Hercules Cacum Vulcani filium tricipitem latronem in Aventino monte oppressit; Duo-

30. *Duodecim dijs aras erexit.*

decim dijs aras erexit, vtpote Iovi, Neptuno, Iunoni, Palladi, Mercurio, Apollini, Gratijs, Baccho, Dianæ, Alpheo, Saturno et Rheæ: Et post è gigantibus victoriam aiunt Herculem suam clavam Mercurio cognomento Poly-

31 *Mercurio clavam dicavit.*

gio consecrasse, quam asserunt ex oleastro fuisse et repullulasse, actisq; radicibus insignem arborem factam esse. Ferunt eum, antequam ad inferos descenderet, ad Oetam accessisse, atq; ex fonte bibisse, qui inde labebatur, ob cujus vim cum omnium præteritorum esset oblitus, fontem

32. *Ex fonte Lethio bibit.*

illum Lethium nominavit, vt ait Demophatus in rebus Ætolis: Iussus deniq; est Hercules ab Eurystheo Inferos adire, et maximè horrendum inferorum canem

33. *Cerberum ex Inferis eduxit.*

Cerberum ad se adducere: Hic fingitur 50. habere capita, trina canina, reliqua et caudam Draconis: Dijs itaq; sacrificijs ritè peractis, in Tænaro promontorio antrũ subivit, trajectoq; Acheronte et reliquis inferorum fluminibus, Theseum super saxo sedentem et Pirithoum inve-

34. *Theseum liberavit.*

nit, sed quia sponte et consultò Pirithous eò accesserat, illum

lum ibidem reliquit, Thesеum, quia necessitate coactus fuerat Pirithoum ad rapiendam Proserpinam comitari, liberauit; Menætium inferorum bubulcum repugnantem interemit, omnia eius ossa confringendo; Cerberum, cuius morsûs nullum erat remedium, cepit: In ripa Acherontis albam populum invenit, ex qua coronam sibi fecit, cuius exterior foliorum pars nigra est ob fuliginem: Hinc ista arbor Herculi putabatur postea sacra: Demum Cerberum per Trœzenem ad Eurystheum deduxit, cuius spuma per vomitionem eiecta, aconitum præsentissimum venenum esse fingitur: Cumq; Cerberus ex inferis adductus videatur summum Hercularum virium, cætera si quæ sint eius facta, volentes hîc prætermimus & Herculem ideam perfectissimi artificis, seu philosophi seu medici chymici nunquam non esse, ex his quæ dicta sunt, agnoscimus; faciliusq; ex ipsius Herculis manu clauam extortam iri, quam philosophicam hanc interpretationem fabularum de ijs & heroibus prolatam, ex intelligentium mentibus exemptam & deletam fore non iniuria nobis promittimus & pollicemur: Cacum, Vulcani filium ob furtum Hercules interemit; Nisi enim temperies ignis adsit, malum evenit, (quod Cacus sonat) & furtum seu spolium committitur in bobus philosophicis; Hinc Mundus in turba: *Moneo*, inquit, *caueatis, ne compositum fumiget & fugiat*. Et Author consil: *Qui me miserculam offenderit, & à quiete mea dispersit, do plagam in faciem suam, per quam fugam capiam*; *Per hoc*, inquit, *tangit euitare excessum caloris*; Inde in hoc conveniunt omnes, vt ignis in solutione & coagulatione sit lenis, in sublimatione mediocris & in rubificatione fortis: Omnium optimè Lullius theor: test: c. 33. *Ignis naturalis, in quo est virtus actiua, non sit superatus per Elementalem ignem: Et in operatione prima suæ corruptionis obseruare debes, quod ignis contra naturam superet calorem naturalem innatum in mobili subiecto, vno gradu tantũ & non vltra illum numerum. Quia spiritus indiuiduus, qui est speciei conseruatiuus,*

35. *Menætium interemit.*

36. *Ex populo coronam sibi fecit.*

Nota.

I i *desyde-*

desyderans similem generationem recto instinctu suæ naturæ, corrumperetur per suæ destructionem essentiæ, & tunc amplius non haberet appetitum similem generationem faciendi: Quia natura exiret per corruptionem & destructionem quæ contra naturam sunt & terminum acciperet & finem consummationis: Hinc Hermes, c.4. *Et facite*, inquit, *quod fugiens non volet à non fugiente, & quod super ignem quiescat, licet sit ignis æstuans*: Ex quibus causa patet, cur Cacus vt furcifer et latro, qui Herculi partem boum surripuit, occisus sit: In antro suo occlusus dicitur; Et reverà Cacus Vulcani filius, qui spolijs delectatur, vt pote malus, in sua spelunca occludi debet, vt saltem vnus ad eum aditus etiam cum custodia & cura detur, vt Basilius Valentinus, alijq; circa ignis regimen admonent: Quibus dijs aras erexerit Hercules ex quorundam superius positâ traditione patet, quorum jam antè suo loco meminimus: De clava verò Mercurio, præ omnibus dijs, consecrata non parum ominis quis eliciat, in ejus honorē, nempè Mercurij, omnia Herculis opera perfecta & dicata esse, siquidem clava sit instrumentum, quo animalia & monstra non fugacia aut volatilia, sed resistentia & fixa cominùs postraverit, vt sagittis eminùs fugientia & volantia petierit: Quod si Mythologi huius rei veram rationem reddere deberent, aliquid miri absque dubio effingerent, nempè de eloquio vel furto, vel nescio quo officio Mercurij, quo Hercules valuerit: Nos rationem omnibus hactenus dictis & pòst dicendis consentaneam vnam damus, quadratam & immobilem, Omnia Herculis opera, laboresq; circa philosophorum Mercurium fuisse, non vulgi illum furacissimum liquorem, ideoq; meritó clauam eius Mercurio consecrari, gigantum, centaurorum & aliorum monstrorum sanguine cruentam; Quæ ex oleastro fuisse fingitur, quæ arbor Palladi sacra est, in arborem germinantem de nouo conuersa; Quod ex Letheo fonte biberit & omnia mala oblitus fuerit credibile; Quia vt authores tradunt, Est in Chymia corpus quoddam nobile, quod mouetur de domino ad dominum, in cuius

initio eſt miſeria cum aceto, in fine autem gaudium cum lætitia: Et Hermes Cap: 3. *Venite*, inquit, *filij ſapientum ex nunc gaudebimus & delectemur ſimul, quia mors conſumpta eſt & filius noſter iam regnat ac rubeo ornamento ac carne indutus eſt*. Quod Cerberũ adducere cogatur, ex Ægyptiorũ figmẽtis eſt, à quibus, vt meminimus lib: 1. hoc Homerus & alij poëtæ tranſtulerunt: Ægyptij autem nihil aliud intellexerunt per Cerberum, quam Typhonis & Echidnæ filium, nempe monſtrum horrendũ, informe, ingens, trinis capitibus & caudis vel capitibus draconum permultis; Cũ verò antehac de eius fratribus & ſororibus ſæpè dixerimus, hic illum mittimus, hac admonitione adiunctâ, per omnia illa monſtra quid intelligi vile & deſpectum præ vulgo, feratũ & ſerpentũ naturâ habens, quod tamen in rem precioſiſſimam, ſi bene tractetur, redigi poſſit: Pirithoũ in ſaxo ſedentem reliquit, qui videtur eſſe inconſyderatus quidam operarius eius artis, cuius & Siſyphus ſaxum reuolubile verſat; Theſeus etſi quoq; Rex Athenienſiũ ſtatuatur, Ægei nempe filius, (Pandionis nepos, Cecropis pronepos, Erechthei abnepos, Pandionis atnepos, qui filius Erichthonij, vt hic Neptuni creditus eſt) circa annum mundi 2731. ante natiuitatem Chriſti 1231. & ante initium Olympiadum 458. poſt Nimrodi regnum 942. tamen Herculis ætatẽ, quâ hic vixiſſe fingitur, ille Theſeus attingere non potuit; Inter Theſei enim Athenienſiũ regis crediti ætatem & Neptuni (qui nunquam vixit) ab eo octaui in ordine, trecenti ferè ſunt anni; Aut igitur Theſeus Athenienſium rex, (etſi alij eius vitam deſcribant) totus fabuloſus eſt cum ſuis proavis, aut ſi hic verus, falſi tamen ipſi parentes aſſeribuntur & res geſtæ, Cum Hercules ille fingatur vixiſſe Saturni & Oſiridis tempore, de quo antè ſatis egimus: De populo alba ab vna parte à fumo denigrata in folijs ideoq; Herculi dicatâ nihil addimus, niſi quod à carbonum puluere & fumo ita euenerit; cum non ſit fuligo apud inferos, niſi forte Vulcani officina ibidem fingatur fuiſſe: Hercules igitur invictus monſtris inferis ac ſuperis, ſalo, ſoloq; triumpha-

tor artifex satis innotuit, de quo si ex recentioribus authoribus proprietates, requisita, circumstantias, quoad corpus & ingenium, fortunam & constantiam, nec non improbos in inveniendo labores & in perficiendo sedulitatem et curam, adijcere vellem, vereor ne nimis hoc opus excresceret; Illis autem alibi legendis, hic prætermissis, in hoc quoq; studij genere, vt in alijs arduis negotijs omnibus, sudorem ante gloriam hominibus à Deo immortali positum esse asserimus; Nam vt poëta inquit.

Cass: Parmensis.

Non levis adscensus si quis petat ardua, sudor
Plurimus hunc tollit, nocturnâ insomnis olivâ
Immoritur, delet quod mox laudauerat in se
Qui cupit Æterna donari frondis honore.

Ita et Calid. *Intellige,* inquit, *eius virtutem & valorem, atq; honorem, & operare: Et dixit quidam sapiens: Non est tibi datum à Deo hoc magisterium solùm pro tua audacia, fortitudine & calliditate, sine omni labore: Nam laborant homines, et Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo deum Creatorem, qui tibi tantam gratiam suis operibus benedictis voluit exhibere:* Avicenna veró testatur de sese quód tantum laboris et studij in hanc diuinam artem posuerit, vt plus in oleum ad elucubrandum noctu, quám alij in vinum ad bibendum, collocârit, ideoq; sciat ea, quæ sciat præ reliquis; Idem in artis veritatem probandam dict:1.cap:2.de anima, adfert tria argumentorum genera, vnum dialecticum ex philosophia, alterum ex sophisticis, tertium ex ratione visionis et oculorum deductum; De quorum vltimo, Si, inquit, *aurum & argentum non viderem, dicerem, quod nihil erat magisterium, sed quia video, credo & scio, quod magisterium est:*

LIBER SEXTVS.

DE TROIANA Expeditione.

TRojanæ vrbis excidium cum nonnullis velle retexere, aut in dubium revocare, cum tot civitates quæ se à Trojanis post bellum profugis authoribus extructas asserunt, extent, esset Æthiopem dealbare aut oleum & operam omninò perdere; Propterea tantum nobis non sumimus: Attamen succinctè & validè tanquam digito demonstrare nos posse opinamur, quàm propinquum hoc sit fabulæ aut hystoriæ nunquam factæ, hac protestatione, nos cuilibet suum iudicium liberè relicturos, præsertim cum id absq; cuiusq; conscientiæ læsione credi possit, aut non: Nec verò Criticorum plus quàm naturali acumini ea, quæ dicturi sumus, lubentes subjicimus, qui hæc & similia, veritate tamen rei immotâ, facilè verborum ventis dissiparent; at candidatis Physicæ secretioris amatoribus dijudicanda proponimus & relinquimus. Dictys quidam Cretensis cretizat se Trojano bello, dum gereretur, interfuisse: At quia tantam antiquitatem, quæ vltra Hesiodi & Homeri ætatem sese extenderet, non sapiat, sed ab illis omnia sua mutuatus videatur, vt fictitium ac fabulosum scriptorē, qui ficto nomine aliaq; intentione id scriptum edidit, o-

Christianorum Civitates quæ hoc asserunt, ab Ethnicismo, eiusq; falsis hystorijs hauserunt & inconsideratè proferunt.

I. Ratio: A fundatoribus fabulosis.

mittimus. *Prima* ratio, quâ Troianum excidium fabulæ adfine cernitur, est; Quia omnes fundatores Troiæ sunt fabulosi & é Deorum ficticiorum genealogia originem ducunt, vt Tros seu Laomedon, cui Neptunus & Apollo, (ex iussu Iovis, quod vnà cum cæteris dijs Iovem ligare voluerint, aut hic Cyclopes sagittis interemisset) in ædificandis mænibus operam suam certâ mercede dicârunt: Sic Ovid: in epist: *P*aridis scribit, mænia Troiana Apolline lyram pulsante ædificata esse, his versibus:

Ilion aspicies, firmataq; turribus altis
Mænia Phœbeæ structa canore lyræ.

Virgilius tradit ea mænia quondam Vulcani fabricata manu: Quod si ita est, vt esse subolfecimus, Vulcanijs artibus id factum erit, quæ absq; igne non existunt; Vulcano Neptunus, qui deus aquæ habetur, opem tulit; Quia aqua & igne communiter egemus in rebus humanis, vt sine illis ferè nihil præstare possimus: Inde, quibus interdicebatur aqua & igne, quasi civilis vita & conuersandi ratio inter homines adimebatur; Sic in eo artificio, quod Homerus absq; dubio in Ægypto resciuit & ad posteros transmisit, saltem ignis & aqua requiruntur, vt pote Vulcanus & Neptunus, seu eorum munera; Quia Aros & Calib; In toto nostro opere, inquiunt, mercurius (qui aquam refert) & ignis tibi sufficiunt, in medio & in fine: Sed non in principio; Quia & alia adsunt, quæ per Vulcani vim remoueri debent: Nec verò incredibile est saxa accurrisse ad ipsa mænia, cum fundarentur, seq; ipsa in ordinem disposuisse, postquam Apollo ad numerum Cytharâ caneret, quemadmodum Orpheo cantante saxa & feræ, ipsæq; arbores loco suo motæ & stupefactæ accurrerunt, ac navis Argo cursum suum directè tenuit, silente autem fluctibus aberravit, vt superius traditum est: Hæc Ethnicis articuli suæ fidei erant, nobis veró non item: Sit ita, quod scriptores illi primi allegoricè ita scripserint, veluti & Athenarum meminerunt, illam vrbem partim à Neptuno, partim à

*P*allade

Pallade fundatam eſſe, quibus fortè intelligere voluerunt, quod floreret artibus Palladijs, & Neptuni donis,quia maritima eſſet, multaſq; naues per mare mitteret ; Verum longè alia eſt ratio Troiæ, alia Athenienſis Civitatis; Hæc enim aliquamdiu domina Græciæ fuit & multa præclara ingenia fovit,ſatiſq; nota fuit armis & literis,dum floreret, vt patet ex hyſtorijs;At Troia tum eſſe diſijt,cum nondum inceperat; De excidio eius percrebuerunt multorum ſcripta, at de regno, rebuſq; geſtis regum nihil omninó, niſi quod ad perniciem eius ſpectet; Ille ipſe enim fingitur extruxiſſe Troiam tam celebrem & populoſam civitatem, cuius filius eius excidium vidit; Quaſi poſſibile ſit, polyticè loquendo, permagnam civitatem ab vno fundari poſſe, quæ tantarum ſit virium, vt tam valido exercitui Græcorum tamdiu reſiſtere potuerit; Nam ad incrementum magnarum vrbium ſedes regia longo tempore frequentata plurimum valet, præter alia commoda regionis; Vnde vix quicquam ab initio magnum incepit, ſed quod durare debet à paruâ origine ſæpiſſimè prouenit; Cum vulgo dici ſoleat, quod citó fit, citó perit: Sic Troia fingitur à Laomedonte fundata inq; tantam ciuitatem accreviſſe tam citò, vt non ſolum populoſiſſima & potentiſſima fuiſſe præſumatur, ſed etiam in ea omnes artes ſubtiliores, fabriles et pictoriæ inventæ dicantur; Quod tantillo temporis ſpacio, nempe vnius regis, contingere non potuit: Verúm vt in ſublime dignitatis faſtigium evecta fuit, ſic mox in cineres redacta, vno eodemq; authore, vt verè de eâ poëta dixerit; Eſt campus, vbi Troia fuit; Qui enim extruxit Laomedon, eius cineribus præſentibus deleta eſt, vt posteá demonſtrabitur; Præterea ipſe Laomedon, ſi bene de eius origine inquiratur,cum proavis omnibus ſuis fabuloſus invenietur; Hoc eſt, quod ab illis ortum duxerit, qui nunquam in rerum natura fuerint, nempe maxima ex parte Dij crediti, ex Cælo et Terra deſcendentes, vt ſupra lib:3.patuit: Secunda ratio eſt; Fabuloſos quoq; eſſe et ficticios omnes, qui Troiam rexerunt et defenderunt *2.Ratio:*

tempore

A regibus ficticys, qui rexerunt, defenderunt & oppugnârunt Troiam.

tempore oppugnationis; Quorum genealogias et res gestas stupendas quilibet ipse consyderare poterit, cum in omnium sint manibus: Quis enim post Homerum non meminit Troianæ cladis et reliquiarum? Quis non agnovit Priamum tot filiorum infælicem patrem, Podarcim anté dictum, et Hecubam eius coniugem? Ad cuius aures non peruenit somnium eius iam grauidæ cum Paride? Quis non Iliadem malorum legit aut percepit? Vbi et notabile tecmyrion occurrit, Phrygum linguam diuersissimã esse à Græcorum & aliorum populorum linguis, nihilominus omnium illorum Troianorum nomina inveniri purè Græca & græcæ originis: Quod autem aliud idioma fuerit Phrygibus, quàm Græcis constat, quia Phrygia in ora vltima Asiæ minoris est, quam antiquo illo tempore Græci non incoluerunt, ante ætatem Alexandri Magni, sed potius Colchi & Ægyptiorum coloni, vt antea adduximus, qui diuersissima vtebantur à Græcis linguâ: Deinde ex hystoria id constat, cuius meminit Herodotus, regem quendam, (Ægyptium) cum inter finitimas gentes de antiquitate linguarum esset disceptatio, ac singulæ suam antiquissimam dictarent, Puerum recens natum pastori cuidam in desertis degenti enutriendum dedisse, mandasseq; vt nemo præsente puero vocem aliquam ederet, cumq; obseruare, quam vocem omnium primò pronunciaturus esset; Cumq; nutriretur lacte caprino, ac post sesquiannum pastor ad puerum iam esurientem accederet, incepit clamare, beccum, beccum, quasi comedere appeteret; Id cum regi renunciatum esset, inquisitum est, quid beccum sonaret, & inventum, Beccum Phrygum lingua panem denotare, quem puer petijsset; Atq; ita laus antiquitatis linguæ apud Phryges mansit: Verum Ægyptij responderunt obijciendo, non mirum esse eam vocem, beccum, ab isto puero primam editam, quam à nutrice capra sæpè audivisset iterari, ideoq; præ cæteris sonis verborum didicisset: Cum ergo omnium Troianorum nomina Græca sint, facilé hinc patet á Græcis parentibus esse suis liberis indita,

Hystoria mira de antiquitate linguæ.

Troiani omnes Græcæ denominationis.

indica, nempe à poëtis & ſcriptoribus, & non eſſe niſi græcæ inventionis & fictionis; *Præterea* & eandem rationem confirmat, quod omnes Troiani, defenſores Troiæ, cum Græcis oppugnatoribus, non ſolum à dijs primam originem duxerint, & á principio, quod nunquam fuit, deriuati tradantur, ſed etiam morte indignâ perierint & in nihilum quaſi redacti ſint; Exceptis ijs, qui petitis exteris oris progeniem ſuam permagnis & multis civitatibus extruendis dominaturam reliquerunt, provt á quibuſdam traditur: Vt enim Iaſonij & Cadmei fratres ex terra geniti repentino naturæ prodigio ſe ipſos confecerunt ad vnum omnes, ne vel eſſet, qui reliquorum cladem narraret alijs; Ita etiam Troiani & Græci ab vtrâq; parte hoſtes cum ſuis poſteris breui interciderunt, ac demq; mirabili fato extincti ſunt; Cauſa hæc eſt, quod in natura rerum ſeu primis notionibus locum non invenerint, at ſaltem in figura ſeu ſecundis noëmatis. Tertia ratio eſt, quod cauſæ concurrentes ad Troiæ oppugnationem & deletionem ſint ficticiæ & fabuloſæ; Vt enim in ouo pullus potentialiter ineſt & in pomo pomus arbor, ita in pomo & ouo tota Troianorum & Græcorum expeditio deliteſcit & ſecundum virtutem exiſtit: Tollatur pomum & ouum, tanquam repotia ſeu bellaria & menſæ ſecundæ, aut fingatur illa duo non fuiſſe aut ſe ita non habere, et ſubuertetur tota expeditio Troiana: Si enim Ouum non fuit, Helena non erit, tantæ operæ precium, mulierum pulcherrima, quippe præter humanum morem ex ouo inſtar cygni filiæ candidi excluſa, lacte gallinaceo nutrita, et Iove patre oriunda; Et ſi pomum Eridos non fuit, nulla inter deas, Iunonem, Palladem et Venerem de pulchritudinis laude erit contentio; Nec Paris arbiter dearum, nec Venus pollicitationis Helenæ cauſa, nec ille huius raptor ac adulter, nec Menelaus cum Græcis raptæ repetitor, iniuriæ vindex ac Troiæ depopulator erit; In ſumma ſublata cauſa, tollitur & effectus: Quid? Si deos ipſos & deas tollamus, Neptunum, Apollinem, Vulcanum, qui Troiam fundârunt, Iovem, qui

3. Ratio: A Cauſis ſine quibus non, ficticijs & fabuloſis.

Ganymedem Laomedonti ad incæstum rapuit, Iunonem, Palladem & Venerem, quæ suâ lite facem bello prætulerunt, Peleum, Thetin, & deam Erin, & reliquos, nihil supererit causæ, cur Græci concurrant cum Troianis ad arma, cur Æneas & Vlysses, hic Veneris, ille Iunonis ob iram tam longo tempore tantis fluctibus obijciantur? At iam antè superius, quid per deos & deas gentium primitùs intellectum sit, & cur in superstitionem hominum venerint, demonstrauimus, eosq; è medio sustulimus: Quid? Si somnium Hecubæ nil nisi somnium fuerit, hoc est duplici iure, an non omnia, quæ inde dependent, somnijs sunt simillima, vt est expositio Paridis, enutritio, iudicatio litis, promissio mulieris, expeditio in Græciam, meretricis seu adulteræ abductio, vnde incensio Troiæ secuta est? Iam antè diuersis locis ostendimus, fabulam esse, quicquid de Helena belli Troiani præcipuâ causâ, eiusq; fratribus Argonautis, dicitur, nempe ex supputatione temporis longissimi, quo vixisse traduntur: Verùm huic scrupulo Ethnici vt subveniant, Helenam omnino immortalem fuisse sibi persuasum habent, nobisq; per scripta sua inculcant, si modo illis fidem haberemus: Sic Servius ad 2. Æneid: Virg: Helenam, inquit, immortalem fuisse indicat tempus. Nam constat fratres eius cum Argonautis fuisse: Argonautarum filij cum Thebanis dimicaverunt: Item illorum filij contra Troiam bella gesserunt: Ergo si immortalis Helena non fuisset, tot sine dubio seculis perdurare non potuisset. Hæc ille: Nos immortalem illam negamus, nisi alio probent argumento: Ergo non perduravit: Et fabula agnoscitur quicquid de Helena et Troiano bello propter eam gesto dicitur: Quibus astipulatur, quod idem cum alijs tradat, Helenam prius à Theseo & in Ægypto commendatam Protheo: quem aliqui fingunt Aegypti regem fuisse, de quo superius. Quarta ratio est à tempore, cui nullus certus scriptor veritatem assignare poterit: Virgilius secutus Varronem, scribit Troiæ oppugnationem trecentis annis ante vrbem Romam conditam contigisse; quod tamen

4. Ratio. A Tempore, quod indefinitum est secundum Epocham vel personas indubitatas.

tamen ex nullo scriptore veteris ævi probatum est: Ex Homero id non constat, quia hic certum temporis intervallum ab immobili aliquo puncto, seu æra temporis non annotauit, sed omnes personas, quas descripsit, siue deos, deas, nymphas, heroas, heroinas, indefinitè posuit ita vt manifestè pateat, illas omnes esse fictas, & quasi in immenso Oceano fluctuare, nec agnosci posse à circumstantijs immotis: Qui post Homerum igitur certi temporis, quo excidium Troianum acciderit, mentionem faciunt, vt autores veros producant necessarium habent, aut ipsi fictionis eius rei fient; Sic Varro, qui Ethnicorum theologiam ad rationem reducere conatus est, siue ad ciuilem, siue poëticam, (vt habet August: l. 6. c. 2. 3. 4. 5. de civ: dei,) aut fabulosam, siue physicam aut naturalem, ab Homero tempus Troianæ expeditionis mutuatus certum annorum numerum primus absq; dubio expressit, à quo contigerat, quem ex suo cerebro ipse finxit, vt & plæraq; omnia, in quibus citatis locis á D. Augustino solidissimè refutatur: Hunc Livius, alijq; secuti Romanis confirmârunt hoc pro certo, quod nunquam in rerum natura acciderat: Quin de Homero ipso, quando vixerit, cuias fuerit, vbi sepultus sit, controversiæ apud scriptores habentur, nec quicquam certi, vt Thomas Valois in l. 3. c. 2. Aug: de civ: dei annotat, his verbis: *Quo autem tempore fuerit Homerus, satis est incertum propter discordiam scriptorum, qui de tempore eius faciunt mentionem; Tamen omnes concordant in hoc, quod ipse erat ante Romulum*, vt de eo loquitur Augusti: l. 22. c. 6. de civ: & Eusebius & Hieronymus in chronicis, & A. Gellius lib. 9. Ab Eutropio statuitur Homerus vixisse tempore Agrippæ Syluij regis Albanorum, cui successit Arenius sylvius regnans annis 9. cui successit Aventinus Sylvius annis 34. regnans, cui Procas Sylvius regnans annis 22. Huic Amulius, cuius anno septimo natus est Romulus, & sic præcessit Homerus Romulum per annos 82. Et Cicero pro Archia ostendit septem civitates Homerum sibi suum conciuem asscribere, inter quos enumerat

Iul: Higinus in virgilio multa reprehendit, vt est apud Gellium l. 10. c. 16.

A. Gellius. l. 17. c. 21. ex Cassio ait, Homerum vixisse annis post bell. Troian. 140. ante Romam cond: 160. idq́; ex supposito, quod Troia deleta sit 300. annis ante Romam cond:

Homerus quis, & cuias fuerit, & quando vixerit ignotum mansit.

Videatur A. Gellius l. 17. c. 21. & l. 3. c. 11.

Patria Homeri ignota fuit.

A. Gellius. l.3.c.11.

Septem vrbes certant de stirpe insignis Homeri, Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Chios, Argos, Athenæ.

enumerat Smyrnæos, Chios, Salaminios, Colophonios & alios. Sunt, inquit A. Gellius, qui Ægyptium dicant fuisse: Aristoteles tradit ex Insula Io natum: Vt ita omnia de Homero incerta relinquantur, licet coniecturis de tempore nonnulli verisimilibus vsi sint: Si itaq; non ex Homero, aliove scriptore eo adhuc antiquiore, verissimé constet, quando Troianum excidium illud adeo celebre contigerit, fabulam esse non vetat, imò reverà convincit: Tempora enim temporibus, vt res rebus & personæ personis correspondere debent, si veritas elucescat; Exemplis res erit clarior: Ex hystoriis notum est, quibus regibus in Aegypto regnantibus, & quo anno Moses natus sit; Sic novimus, cum nasceretur Christus, quis dominatus sit mundo, & quid contigerit seu antecedentibus seu consequentibus Imperatoribus; Quibus consulibus Corinthus deleta, Carthago eversa & reliqua innumera omnia: Inde impossibile est, si Troia fuisset destructa, non extare certam temporis & personarum memoriam, quæ etiam ad sequentes se extenderint: Quod autem Homerus scripserit Aeneam ex Troia profugum Italiam petijsse, id Romanis scriptoribus ad amplificationem authoritatis suæ vrbis maximè inseruivit, cũ ex posteris eiusdem Aeneæ, si dijs placet, Romulum, quó ad matrem saltem, deducant, patrem longè nobiliorem homine, nempe ipsum deum, Martem ipsi assignantes; Cumq; Aeneas matre Venere natus dicatur, sic in Romulo maternum genus Venereum, ac paternum Martium lubentes agnoverunt; Tanquam præclarum aliquid sit præter humanũ morem natum vrbis fundatorem habere, quem idcirco póst inter deos quoq; numerârunt; Vt Augustin: l.22. c.6. de civ: dei meminit ex Cicerone, & Ethnicos vexat his verbis: *De Romulo autem, quod condidit Romam, in eaq; regnauit, auditur, legitur, non quia factum est, quod ante fuisset prophetatum, seu quod sit receptus in deos creditum tenent literæ, non factum docent: Nullis quippe rerum mirabilium signis, id ei verè provenisse monstratur: Lupa quippe illa fratrum duorum nutrix, quod videtur quasi magnum extitisse*

Romæ gentilitiæ ad ficti sunt à dijs oriundi authores, vt nobilior esset.

tisse portentum, quale aut quantum est ad demonstrandum deum? Certè enim etsi non meretrix fuit lupa illa, sed bestia, cum fratribus portentum commune fuerit ambobus, frater tamen eius non habetur deus: Hæc ille: Nec solum ex Venere & Marte (antiqui concubitûs, cum à Vulcano vincti fuerunt, renouationem quærentibus) Romulus natus præsumitur, & à lupa nutritus, vnde diuinitatem meruerit, sed etiam ex virgine Vestæ, Vulcani cognatæ, dicatâ incæstu nefando, (si quidem vestales corruptæ pudicitiæ apud Romanos viuæ defodiebantur, vt patet ex hystorijs) qui à fratricidio regnum suum incepit, quod à quibusdam absq; ioco scribitur & demonstratur ab Aquila, seu eius augurio, fundatum & denominatum, (nempe Romuli & Remi initijs) ab ansere propugnatum & defensum, (scilicet irruentibus Gallis in Capitolium) & à gallina eiusq; pullis gubernatum & rectum; (vt pote quæ Liviæ in gremium ex aquilæ vnguibus deciderat, felix & sapiens adeò genus relinquens, vt Romani in bellum non exirent inconsultis illis gallinæ pullis) Nec solum id, sed Romulus idem suũ regnũ inchoatum, Asylo ibi constituto, à concursu audacissimorũ hominũ nobilitauit, & raptu mulierum *Sabinarum* amplificauit & stabiliuit; Cui tanquam tutelares dii ac penates Troiani, Marsq; Venusq;, semper propitij fuisse ab Ethnicis perhibentur; Contra quos Augustinus totis illis libris de civitate dei disputat, eosq; firmissimè cum paganismo et falsis effictis dijs refutat. *Qui* l.3.c.3. *Irridere fabulas*, inquit, *fortassis existimor, nec grauiter agere tanti ponderis causam: Non ergo credamus, si placet, Æneam esse Veneris filium: Ecce concedo: Si nec Romulus Martis: Si autem illud, cur non et illud? An deos fas est hominibus fæminis, mares autem homines deabus misceri nefas? Dura vel potius non credenda conditio; Quod ex iure Veneris in concubitu Marti licuit, hoc in iure suo ipsi Veneri non licere: At vtrumq; firmatum est authoritate Romana.* Et mox c.4 *Dixerit aliquis: Itane tu ista credis? Ego verò ista non credo: Nam et vir doctissimus eorũ Varro falsa hæc esse, quamvis non audenter, neq; fidenter, penè tamen fatetur:*

Aquila fundavit.

Anser protexit.

Gallina gubernavit Romam gentilitiam.

Et ibidem: *Sed virum potuerit Venus ex concubitu Anchisæ Æneam parere, vel Mars ex Iliæ concubitu filiæ Numitoris Romulum gignere, in medio relinquamus*: Hæc ille: Mirum itaque est in Christianæ fidei tantâ luce adhuc credi & pro vero assumi, Troiam eo modo, vt dictum, conditam, destructamq; & ex ejus reliquijs tantum regnum Romanum scilicet, tanquã ex cineribus Phænicem novum prodijsse; cum omnia illa de Troja fabulosa sint cum dijs majorum gentium: Si veró quis credat Trojam fuisse aut extitisse, absq; tali conditione aut destructione, quæ cum dijs conjuncta est, ille sanè Ethnicis non satisfaciet, sed velut domũ in aëre constructam absq; columnis à ventorum injuria tueri conabitur: Nam fundamentum omnis illius extructionis & destructionis Troianæ dij gentium dicti statuuntur, absq; quibus nulla Troja erit, nulli authores ad extruendum aut destruendum: Hinc cæci omninò sunt ac lumine rationis privati, qui Christianam fidem verissimè amplectuntur, & Trojam à tot dijs extructam vel destructam fuisse interim præsupponunt seu credunt; Dum enim fideles Christiani reverà sumus, vel tacentes Trojam expugnamus & reuellimus, ac econtrà, si hanc cum Ethnicis asseveramus, tacitè quoq; eorum dijs assentientes Christianismo renunciamus: Quinta ratio desumitur á loco, qui nunquam fuit; vbi sciendum, alios accipere Trojam pro provincia, in qua fuerit Ilium civitas, alios pro civitate, quorum opinio prævaluit, & Ilium de arce dici, *Phrygiam* de regione, ac Trojam de vrbe; De regione nullum est dubium illam fuisse olim, vt sæpé ejus meminimus, et adhuc esse, licet alio nomine appellatam, At de Troia controvertitur: Non negamus interim locum designari fortè posse, vbi præsumatur stetisse Trojam, sed hoc ex Homeri descriptione innotuit; qui idem, vt & alij *Poëtæ*, mira scripserunt de certis locis, montibus, maribus, fontibus, fluvijs, sylvis, & insulis, quomodo dij in illis nati, quas res memorabiles ipsi peregerint, in quo saxo sederint, & ciusmodi quamplurima, quæ omnia Ethnici præ mentis

5. Ratio: A Loco.

tis

tis cæcitate pro veris acceperunt et amplexi sunt, præsertim illi, quibus aliquis deus à Poëtis Sympatriota fingebatur, vt de Thebanis, Rhodijs, Delijs, alijsque antè memoravimus; At etsi loca supersunt, & quasi monumenta & vestigia earum rerum, quarum meminerunt Poëtæ, non propterea sequitur res esse verissimas dijs attributas, quia ipsi Poëtæ cum fingerent omnia, nempè personas sive deos sive homines, tempora et res gestas, tanquam essent facta & verisimilia, loca fingere non potuerunt aut debuerunt, tanquam de alio mundo loquerentur; cum enim hæc sint immobilia & quasi immutabilia & semper durantia, de his humana mens inquisivisset, vbi essent ea loca, quibus id contigisse diceretur; quæ si in mundo non invenisset pro fabulâ statim agnovisset: Econtra cum Ethnici locum certum nominari audiverunt, non de personis & rebus gestis earum, nec de tempore erant solliciti, quia illa terna videbantur mutabilia & quasi invisibilia: Deos tales quales Poëtæ finxerunt, non negârunt, sed assumpserunt libidinosos, adulteros, incæstuosos, & omni crimine notatos, insana quadam persuasione inducti, ita vt licuerit Poëtis fingere in deos, inq; scenicis spectaculis agere, quicquid libuerit, in homines autem nullo modo, quod D. Augustinus lib. 2. c. 13. ita improbat; *Græci*, inquit, *putant rectè se honorare homines scenicos, cum colant ludorum scenicorum flagitatores dominos; Romani verò hominibus scenicis nec plebeiam tribum, quantò minus Senatoriam curiam dehonestari sinunt. In hac disceptatione huiuscemodi ratiocinatio summa quæstionis absolvit: Proponunt Græci, si dij tales colendi sunt, profectò etiam tales homines honorandi sunt: Assumunt Romani: sed nullo modo tales homines honorandi sunt; Concludunt Christiani: Nullo igitur modo dij tales colendi sunt*: Et sequenti cap. 14. *Deinde quæremus*, inquit, *ipsi Poëtæ talium fabularũ compositores, quare duodecim tabularum lege prohibentur famam lædere civium, tam probrosa in deos convitia iaculantes, cur non vt scenici habeantur inhonesti? Qua ratione rectum est vt Poëticorum figmentorum & ignominiosorum deorum infamentur*

mentur actores, honorentur auctores? An fortè Platoni Græco potius palma danda est, qui cum ratione firmaret, qualis esse civitas debeat tanquam adversarios civitatum Poëtas censuit vrbe pellendos; Iste verò & deorum iniurias indignè tulit, & fuscari corrumpiq́; figmentis animos civium noluit. Tantum Augustinus; Quæ cum verissima sint, quis nisi planè Ethnicus Deos illos admitteret, aut eorum effectus qui certis locis etiam verè existentibus â Poëtis asscribuntur? Non autem nos fugit & veteres Geographos & recentiores locum certum Trojæ, vbi stetisse præsumitur, assignare; & esse, qui testentur, Turcas eorum locorum accolas referre, ex ruderibus Trojæ subterraneis adhuc marmora erui ad ædes exornandas abhiberi solita: Verum hæc indicia esse valdè dubia, & si ita sint, de ædificijs, quæ ibi steterint, attestari posse, non de individuo Trojæ â dijs extructæ & à Græcis deletæ, non est dubium: Quid enim magnifici operis sub terra remansisse potuit, si stetit Troja, cum illa ætas potiùs humiles casas, et mapalia quàm palatia et ædes marmoreas agnoverit, cum mœnia ab Apollinis lyra structa dicantur, et tantillo tẽpore, quo Troja stetisse scribitur, non tanta ædificia extrui potuerint, vt fama est Poëtica? Troadem autem vrbem (vnde et Trojani incolæ dicuntur) cujus in sacris à Diuo Paulo fit mentio, eo loco, circa tempus Christi stetisse, notissimum est; sed hanc alterius veteris Trojæ reliquias aut coloniam, et marmora ibi effossa non potiùs ex hac recentiori, quàm illa vetertima fuisse, quis pro certo affirmabit? Quis non potius conijciet hanc ad præscriptum Homeri longè pòst ejus tempora extructam, velut innumeris alijs factum animadvertimus, vt ita merito nomen vatis apud Ethnicos Homerus obtinuerit: Nã quæ finxit ille, vel vt facta hi amplexi sunt, vel vt facienda imitati. *Phrygiam* à *Phryxo* dictam volunt, qui, ut fabulati sunt, cum ariete, quem Mercurius aureum fecit, in Colchidem perveni t sive per aëra, sive per aquas, ibiq; cum habitasset, regioni nomen dedit: Huius arietis meminit quoque Apollonius lib. 2.

Argonaut.

Argonaut: his versibus:

Vt puto iampridem vestras pervenit ad aures,
Phryxus ut Æëtæ regnumq́; & mœnia adivit:
Hunc aries vexit, quem mox Cyllenius aureum
Fecit, nunc etiam suspensa est aurea quercu
Pellicula, interdum crepitat quæ leniter auris.

Patet itaq; Colchidem & Phrygiam valde vicinas esse regiones, & huius nomen alteri tribui, ac vice versa, quod nihil aliud indicat nisi fabulam vtramq; & de aureo vellere Phryxi à quo Phrygia dicitur, & de Trojana expeditione, quæ in Phrygia facta traditur, esse de vna eademque re fictam & introductam: Vtriusq; Allegoriæ vt vnus ferè sensus est, ita & eædem personæ finguntur, ita tamen, vt Argonauticorum filij aut nepotes partim, partim ipsi Trojano bello interfuerint, quod centum annis recentius statuitur Argonautica navigatione: quamvis, vt antè quoque retulimus, Castor & Pollux, et Helena et Clytæmnestra, ex binis ovis vno partu editi vtrisque interfuerint: Vnicus, inquam, aries totum illud bellum exponit, quale fuerit, non, quod dici solet, de lana caprina, sed arietis aurei pelle, quam Mercurius inaurârat; Hic aries et Phrygiam et Colchos nobilitavit, de cuius explicatione antèà satis egimus: Mirum est, quomodo se torqueant Mythologi in enarrando, quid per arietem Phryxi intelligi debeat, vbi vel viginti diuersas significationes ejus proferunt, quarum ne vna cum rei natura convenit, sed vt omnes erroneæ & á veritate discrepāt, ita se ipsas mutuo è medio tollunt: Dictus est, inquiunt, aureus aries, quia consilia sapientum putanda sunt aurea; At nihil ad rhombum; cum ista declaratio ne plumbea quidem sit, nec rubrica, nec atramento notanda vt in sapientum oculos ac mentem veniret: Eundem locum seu terram Phrygiam Midas suo voto aureo nobilitavit, cujus nos lib. 2. vná cum vellere aureo meminimus, et Ovid: in Met: De Pactolo Midæ

 lotione

lotione aurifero reddito, hoc modo tradit:

Rex iussæ succedit aquæ, vis aurea tinxit
Flumen, & humano de corpore cessit in amnem.
Nunc quoq; cum veteris percepto semine venæ
Arva rigent auro madidis pallentia glebis.

Quæ tingendi ratio etsi naturæ non conveniat, tamen satis declarat, quid eâ antiqui innuere voluerint, nempè idem quod per vellus aureum, Trojæ occupationem, Ganymedis raptum, & his similia, vnde et Midas rex suæ tempestatis ditissimus traditur, qui Tmolum montem *Phrygiæ* auriferum Phœbo victoriam cantûs adversus *Pana* adjudicantem redarguens, auritus à *Phœbo* redditur: Testes itaq; sint Tmolus & Pactolus, Aries Phryxi & Midas *Phrygiam* auri venis abundasse, ideoq; multarum fabularum narrationibus locum dedisse: His adjungemus Ganymedem itidem *Phrygium*, qui Laomedontis regis Trojanorũ filius dicitur à Iove sub aquilæ forma in cœlum evectus, vt illi pocula pro Hebe ministraret, sub qua fabula Cicero l. 1. Tusc. quæst. arcanũ quippiam contineri subodoratus est, dum inquit: *Nec Homerum audio, qui Ganymedem à dijs raptum ait propter formam, vt Iovi pocula ministraret: Non iusta causa, cur Laomedonti tanta fieret iniuria: Fingebat hæc Homerus & humana ad deos transferebat.* Quibus verbis fatetur Cicero Homerum finxisse, quæ de Ganymede rapto scripserit; Ita & nos scimus Homerum in toto suo opere fecisse, non solum in hoc vno, sed singula & vniversa ad aliũ scopum direxisse, quàm verba sonant: Alij hoc Iovis factum ad hystoriam referre conantur dicentes, Iovem fuisse regem Cretæ hominem immundissimum, qui et pueris abusus sit, & virgines exterorum rapuerit, Et Tantalũ regem Phrygiorum Ganymedem filium Trois regis Dardanorum rapuisse in ejus gratiã, vt eo Iupiter abuteretur secundũ Orosium lib. 1. Verum hæc esse ab alijs excogitata, et nulli veritati inniti ex omnibus circumstantijs apparet: Lactantius quoque lib. 1. de Iove sic sentit: *Quid Iupiter*

Homerus humana ad Deos transtulit.

piter, qui in solenni precatione Optimus Maximus nominatur, nonne à prima sua causa, ac pueritia penè parricida deprehenditur cum patrem regno expulit, nec expectavit finem decrepiti senis cupiditate regnandi, & cum paternum solium per vim & arma cepisset, bello est à Titanibus lacessitus, quibus victis reliquam vitam suam in stupris adulterijsq; consumpsit: Omitto virgines, quas imminuit; Illud enim tolerabile iudicari solet; Amphytrionem ac Tindarum præterire non possum, quorum domos dedecore ac infamia plenissimas reddidit: Illud verò summæ impietatis ac sceleris, quod regium puerum rapuit ad stuprum: Parum enim ei videbatur, quod sic in expugnanda fœminarum pudicitia maculosus esset & turpis, nisi etiam sexui suo iniuriam faceret: Hæc Lactantius. Verũ Iovem non fuisse hominẽ vti nec Deum, nec regẽ Cretæ, ex antè dictis satis constat, quod nempè ab Ægyptijs longè antequám Græci quicquã de illa religione ab Orpheo primitùs allata cognovissent, multis et monstrosis figmentis et allegorijs celebratus erat; Nos nec inter Deos nec homines, illum ejusq; parẽtes seu proavos, nec fratres aut sorores, nec filios, nepotes aut posteros recenseri debere aut posse, satis probavimus: Quæ de Ganymede referuntur, ad hieroglyphica Chymica spectant; In his enim Ganymedes non pro hyeme pluvias mittente tanquã pocillatore Iovis, seu aëris, nec pro aquario signo cœlesti exponitur; sed de eo, quod per aquilam evehitur, hoc est, de fixo, quod per volatile ad summam dignitatem effertur; Sexta ratio omnium firmissima est, & desumitur à Conditionibus seu Requisitis, sine quibus Troja oppugnari non potuit: Sex enim quasi fatalia celebrãtur omninó, quæ concurrere necessum erat, & à Græcis conquiri oportebat, antequam de Trojanis victores evadere possent; Illorum primum erat, quod Calchas vates pronunciasset, Troiam sine Achille capi non posse, nec absq; Neoptolemo eius filio; Alterum, Palladium ex Ilio diripiendum fore; Tertium, vnum ex ossibus Pelopis ad Troiam, antequam expugnetur, haberi debere: Quartum, Cineres Laomedontis ex porta rapiendos esse:

6. Ratio. A sex conditionibus seu requisitis fatalibus, sine quibus Troia expugnari non potuit.

Quintum, ſagittis Herculis opus eſſe; Sextum, Equos Rheſi Thraciæ regis, antequā è Xantho fluvio biberent, abigēdos fore. Hæc primo aſpectu fabuloſa apparerent, niſi ab Homero & illis authoribus, qui poſt eum Trojanæ cladis meminerunt, paſſim inculcata eſſent: At quid res tam diverſæ & à propoſito alienæ ad civitatis expugnationē cōferre potuerunt, aut gentis excidium? Quid hæ Græcis prodeſſe & Trojanis obeſſe traduntur, niſi fortè magicâ vi, aut ſupernaturali virtute? Legimus in ſacrarum literarum monumentis, quomodo Hierochuntis mœnia circuitu & ſono tubarū repetito, á populo Iſraëlitico, Dei iuſſu dejecta ſint, aditusq; victoribus Iſraëlitis patefactus, at tale quid apud Ethnicos cōtigiſſe non meminimus: Hoc à *D*eo Exercituum veriſſimè factum habetur, illa, quaſi facta eſſēt, finguntur; Hoc ſacratiſsimæ literæ, illa poëtarum fabulæ tradiderunt; Verum vt magis conſpicuum fiat, has res non ſolum ficticias eſſe, ſed propter quid tandem efficta ſint, de ſingulis earumq; circumſtantijs latius diſquiremus: *Pri*mum erat Achillis præſentia, & virtus invicta contra Trojanos: Fingitur autem Achilles Pelei & Thetidis filius: (πηλός cænum, vt Thetis aquam ſignificat) Nam Peleus, vt Iſacjus ſcriptum reliquit, Chironis patris conſilio Thetin ſub formâ ſepiæ piſcis latentem in Magneſia, loco Theſſaliæ, compreſſit; Ad quorum nuptias in Pelio monte (vbi noſtra magneſia latet, inde primitùs dicta) celebrandas omnes dij venerunt, exceptâ Diſcordiâ, quæ hinc irata in medium omnium pomum iniecit aureum cum hac inſcriptione, detur Pulcherrimæ: Hoc malum omnis mali Trojanorū initium fuit: Nam in his nuptijs duo ſemina jaciuntur ſeu cauſæ principales præbentur Troiæ delendæ; *P*rimó enim Achilles ex his generatus; deinde & *P*aris pro judice arbitrario eligitur, qui Venerem, à qua munere promiſſo, Helenâ formoſiſsimâ, corruptus erat, Pomo digniſsimam iudicavit; Hinc iræ reliquarū dearum in Troianos exarſerunt, tum propter *P*aridem iudicem, tū propter Æneam Veneris filium, & Helenæ raptus conſecutus eſt:

Ioſuæ c. 6.

I. Requiſitum: Achilles & Neoptolemus. Arcana.

Helenam

Helenam aliquot ex *Paride* liberos ſuſcepiſſe ſcribunt, vnde patet eam adhuc quinquagenario minorē fuiſſe; At quomodo *Pollux*, qui cum ea ex vno ouo prodijt, interfuit Argonautis, circiter 100. annis ante vellus aureum petentibus? Aut quomodo Achilles natus in his nuptijs, qui filium ſuum Pyrrhum ſecum duxit ad Troiam? Vnde ſequitur ad minimum 40. annis poſt pomum Eridos proiectum ad Troiam contendiſſe Achillem, quibus ſi duratio obſidionis, nec non vitæ Helenæ accedat tempore Argonauticæ expeditionis, conficiunt non minus quam 180. annos ætatis Helenæ, Troia iam devicta, et mæcha recuperata á Græcis: Nec Helenam valde iuuenem tum fuiſſe conſequitur, quia et á Theſeo rapta adhuc virgo dicebatur, ſed reſtituta parentibus: At hæc ſcrupuloſius rimari ſuperuacaneum exiſtimamus, cum res per ſe ficticia ſatis conſtet; Helinandus narrat Iovem amaſſe Thetydem, cum verò moneretur, ne quem ex ea generaret, á quo ipſe á regno expelleretur, dediſſe eam vxorē *Peleo* regi *Pelopōneſi*, fratri Æſonis, patruo Iaſonis, quorum nuptijs cum omnes deæ adeſſent, excepta Diſcordia, hanc iratam pomum aureum in medium dearum proieciſſe, cum inſcriptione, vt antè dictum: Fulgentius vult per has tres deas poëtas intellexiſſe tres vitas, ſcilicet per Venerem, vitam voluptuoſam, per Iunonem vitam actiuam, per Palladem vitam contemplatiuam: Sed hæc moralia primariò de illis dici, non eſt veriſimile ex omnibus circumſtantijs, ſecundariò autem optimè convenire non negamus: Ex prædictis itaq; conſtat, Achillem eſſe *Pelei*, hoc eſt, cæni, vel montis *Pelij*, et Thetidis deæ marinæ ſeu aquæ, filium, Chironis nepotem, Saturni pronepotem, Cæli et Terræ abnepotem; Sic enim oportet eſſe illum, qui a philoſopho eligi debeat ad opus ſuum explendum; Abſq; illis proavis vix generoſæ erit indolis; Verúm audiamus eius inſtitutionem et eruditionem, nec non electionem; Achilles poſtquam è Thetyde dea natus eſſet, quia illa cognoverat, ipſum invictum Heroa in bello futurum, ideo cum á tene-

ris assuefecit ad gravia quæq; sustinenda: Nam per noctem sub igne ab ea occultatus dicitur, vt omne mortale absumeretur, per diem ambrosiâ perunctus; Cumq; eodem modo & fratres eius tractaret, cæteri obierunt, hoc vno superstite & viuido permanente, vnde Pyrisous, quasi in igne viuens, ac cum labro adusto esset, Achilles postea vocitatus est, vt tradit Apollon: lib:4. Argonaut: Cum veró Peleus pater huic filij educationi interueniret, irata Thetis aufugit, seq; in numerum Nereidum recepit: Achilles deinde Chironi erudiendus traditur tam armis quám artibus; Cumq; à matre responsum acceperat, sese in bello aduersus Troianos periturum, abdidit sese inter filias Lycomedis habitu virgineo, sub quo & Deidamiam compressit & Pyrrhum ex ea suscepit: Verúm cum à Calchante vate pronunciatum esset, ad Troiam evertendam Achille opus esse, à cæteris Græcis Vlysfi hoc negocij datum est, vt Achillem alicubi latentem inquireret & ad Troiam adduceret; Quod ille summâ diligentia ac consilio perfecit: Estq; hoc primum & præcipuum ex factis memorabilibus Vlysis, quæ hic tractamus: Per Vlyssem veró artificem prudentem consilio & arte præstantem intelligimus; Per Achillem, subiectum illud artis, sine quo nihil fieri potest: Hæc duo agentia, vnum exterius, alterum interius, nisi adsint ad Troiam, obsidio & expugnatio feliciter perfici nequit: De Agente exteriori seu Artifice prius perpauca philosophorum testimonia addemus: Geber artificem duplici dote præstantem describit, nempe corpore & robore Herculeo, & animo seu ingenio Vlysseo: De corpore iam anté libro 5. egimus; De animo hic eiusdem Gebri verba apponemus: qui in sum: perf: par: 1. c. 5. agens de impedimentis ex parte animæ artificis; *Dicimus igitur,* inquit, *quod qui non habuerit ingenium naturale & animam perscrutantem subtiliter principia naturalia & naturæ fundamenta & artificia, quæ consequi naturam possint in suæ actionis proprietatibus, non inueniet huius preciosissimæ scientiæ veram radicem:* Vbi deinde reijcit eos, qui duram habent cervicem, in omni

Vlysses artifex consilio valens.

ni perſcrutatione vacuam ingenio, qui et vix communem intelligere queunt ſermonem, et opera ſimiliter cum difficultate diſcunt vulgó communia, qui facilè omnem phantaſiam concipiunt, qui quod credunt ſe verum inveniſſe, phantaſticum eſt totum & á ratione devium & errore plenum, & ſemotum á principijs naturalibus; Quorum cerebrum multis repletum fumoſitatibus, non poteſt recipere veram rerum naturalium intentionem; Qui mobilem habent animam, de opinione in opiniones & de voluntate in voluntates, ſicut, qui modó credunt hoc, & idem volunt ſine rationis vllius fundamento, paululum veró póſt illud, & aliud credunt ſimiliter & aliud volunt, qui tam mobiles, vt vix minimum eius, ad quod intendunt, poſſint conſummare, ſed diminutum potius illud relinquunt; Qui non poſſunt videre veritatem aliquam ex rebus naturalibus, non magis, quam beſtiæ, velut mente capti, inſani & pueri, qui contemnunt ſcientiam, & ipſam non putant eſſe, quos ſimiliter hæc ſcientia contemnit, ipſosq; ab huius precioſiſsimi operis fine repellit, qui ſerui ſunt pecuniæ deſeruientes, hanc ſcientiam mirabilem et ipſi affirmantes, ſed ipſa diſpendia interponere timent, ideoq; licet ipſam affirment et ſecundum rationem ipſam inveſtigent, tamen ad operis experientiam non perueniunt propter pecuniæ auaritiam: *Ad hos igitur*, inquit, *non peruenit hæc ſcientia noſtra: Qualiter enim, qui ignorans fuerit, vel ſcientiam inueſtigare neglexerit, faciliter ad ipſam perueniret?* Et cap:6. vltimâ paupertate oppreſſos, licet hactenus dicta habeant, ex diſpenſationis indigentia hoc tam excellens magiſterium poſtponere cogi affirmat; *A*lioſq; curioſos varijs huius mundi curis & ſollicitudinibus detentos, etiamſi cætera poſsideant, ad finem artis nunquam pervenire: Sic idem Geber c.7. ſub formâ Epilogi verum artificem ſeu Vlyſſem deſcribit, cuius verba dicto loco videantur: Vnde Iſaac lib.1.c.99. de operibus ad finem neceſſarijs ſic inquit: *At quicunq; Chymiſta omnia iſta non intelligit, antequam operari incipiat, is nec iam, nec vllo vnquam tempore*

tempore quicquam in universa arte Chymia producet, quamvis semper operaretur: Fortè fortunâ ad aliquam artem pervenire possit, quemadmodum cæcus passerem sagittâ ferit, sed aliter ad eam pervenire non posset. Vlysses itaq; satis descriptus est, quibus animi dotibus pollere debeat, vt Troia eius consilio potissimũ occupari possit, quemadmodum patet in oratione Vlyssis contra Aiacem, apud Ovid: in Meta: Eius operâ factum esse solius, quicquid ad Troiam à Græcis fæliciter perpetratum sit; Ac prima eius laus est, quod Achillem adduxit; Ad quod negotium in se susceptum mercatorio habitu claustra virginum explorans progressus est, sicq; Achillem tandem inventum, nolentem ad Troiam adduxit, vna cum filio eius Pyrrho, iuvene rufi capillitij: At quorsum hæc? Nos fatemur, hæc esse in Chymicis arcanissima, & ab Homero miro artificio tradita; Subiectum enim aliquod est in rerum naturâ, sine quo Artifex philosophicus nihil efficere potest; Idq; subiectum est inquirendum Vlysseo ingenio; Neoptolemus propriè vocatur, & est ardentis capillitij ex Achille natus; Quomodo autem nascatur, procedere quem oportet, vt Thetis cum Achille processit; Hoc est arcanum arcanissimum, á philosophis vix vnquam claris verbis expressum; Quod si verò huius tractatus loca consentientia perlustraveris, in Rhodo apud Adonim & alibi sæpissimè id animadvertes: Vnus est ex omnibus neotericis, qui hoc arcanum apertissimè tradit; Cumq; hoc sit Clavis totius artis, ego eiusdem verba hic proferam: *Mineralis est*, inquit, *æqualis est, continuus est, non vaporat, nisi nimium excitetur, de sulfure participat, aliunde sumitur, quam à materia, omnia diruit, solvit & congregat, similiter & congelat & calcinat, & est artificialis ad inveniendum, est compendium sine sumptu aliquo, saltem parvo.* Cætera apud suum authorem, qui notus est, videantur: Si Vlysses igitur noster Achillem habeat, & Pyrrhum acquiret; Nam propter filium adducitur pater: At vnde, quæres, hic Achilles accersetur? Respiciendum est ad parentes & natalem locum Achillis; Pater est Peleus, mater

Arcanum Arcanissimum.

Thetis,

Thetis, ex nominibus & ominibus agnofces, Sic in forma fepiæ latentem Thetin inivit *Peleus*: Sepiæ genus aquaticum notum eft, quod dum capitur, atramento aquam inficit; Locus eft Magnefia; Vnde & nofter Achilles ab aliquibus Magnefia dicitur; Hinc Flam: ex Democ: *Magnefia enim dealbata non finit corpora frangi, nec vmbram Veneris induci:* Et mox: *Quæ magnefia nifi totum compofitum?* Et; *Magnefiæ pulchra vide, mirareq́ quomodo per vnum multitudinem infert:* Et Dardaris in turba; *Præterea fcitote, quod æris corpus magnefiâ regitur:* Mofius; *Argentum viuum Cambar, eft magnefia*; Pythagoras; *Non igitur oportet vos illam dimittere magnefiam abfq́ argento viuo: Cum enim componuntur, fortiffima eft compofitio, quæ vna eft de decem*; Pandulphus: Belus, Aftratus, Rarfon, aliijq; quam plurimi in turba eiufdem meminerunt, quorum dicta omittimus; Quin idem *Pythagoras* fic totam artem definit; *Et fciendum, quod nihil aliud eft huius artis fcientia, quam vapor & aquæ fublimatio, argenti viui Magnefiaq́ corpori coniunctio*; Nec refert quod aliqui putent hoc nomen illi ex invidia datum effe; Vnde Rarfon; *Hoc quidem maximum eft noftrum arcanum, quod invidi Magnefiam appellârunt, propter arcanum ipfum: Diligenter igitur ipfam magnefiam in vafe fuo coquite, quoufq́ totum coaguletur & feipfum contineat:* Habita itaq; magnefia, feu Achille (feu Pyrrho inde exorto) qui matris induftria fub igne foueatur, & à Chirone auo, qui tot Heroas, & inter eos Iafonem patruelem eius inftituit, educetur, vt verè *Pyrifous* & falamandra noftra fiat, ad Troiæ occupationem accedere licet: *Per* Troiæ autem obfeffionem et in cineres redactionem, nihil aliud ab Homero myftice & occulte intellectum eft, quam vafis philofophici, in quo Helena & *Paris*, Materia principalis continetur arctè conclufa, ab igne fuo circumeunte, vaporofo et digerente periodus et ambitio; Helena ipfa eft, propter quam concertatio fit, in cuius gremio *Paris* ignauus adulter delitefcit; In vno enim fubiecto eft duplex vis agens et patiens, mafcula et fœminea, cum qua concurrit

Quid per Troiæ deletionem intelligatur.

Achilles, at per insidias à Paride in fano Apollinis Thymbræi interfectus est; Sic iacet ille fortissimus Græcorum ab ignavissimo & mulieroso Troiano occisus; At ita fieri oportuit; Ignis enim noster ab aqua sua tandem extingui debet, & aqua habet primam vim agendi, in solutione scilicet; Atq; tum vt moriatur Achilles necesse est, postea autem cum iam color ad optimum conuertitur, tota Troia occupatur Palladis arte & scientia, diripitur & in cineres redigitur, carissimos tamen & non aspernandos: Ex illis enim Phænix immortalis nascitur & reviviscit; Ex illis, inquam, reliquijs coloniæ in exteras mittuntur oras, Æneas, Diomedes, Antenor & alij, qui noua regna condunt & obtinent: Hæc est summa totius operis Homerici de Troiano excidio; Cuius circumstantias particulatim in sequentibus dilucidiores reddemus: Helena & Pollux ex uno ouo redduntur, masculus & fæmina; Sic Helena & Paris in vno thalamo resident, & Marchasitam nostram philosophicam vno nomine comprehendunt; Achilles & Pyrrhus noster laton est, nostra magnesia, noster ignis; Sic bellum inter marchasitam & magnesiam exortum est, in quo illa primó dominatur, póst autem hæc; Vis exempla authorum? Vide Morienum; qui inquit: *Et item Maria dicit: Nihil est, quod à latone suam obscuritatem vel suum possit auferre colorem; Sed Azoc est quasi eius tegumentum, primum videlicet quando decoquitur, nam & eum colorat & album reddit, ac iterum dominatur laton Azoc, & eum rubeum reddit; Alius quoq; Philosophus ait: Quod Azoc nequit substantialiter latoni suum auferre colorem, vel eum mutare, nisi quantum ad visum, sed latonem ab Azoc suam auferre substantialem albedinem, quoniã inest ei mirabilis fortitudo, quæ super omnes colores apparet:* Hæc Morienus: Laton itaq; Achilles est aut filius eius Pyrrhus patris defuncti locum tenens, & Azoc Paris cum Helena; Primus occumbit Achilles, vt dictum, quia Azoc latonem tegit & deuorat; At póst Pyrrhus dominatur rubro capillitio, qui totam Troiam evertit, & omnia ad suum colo-

Summa operis Homerici.

colorem, nempe latonis, reducit: Hæc sunt scientibus adeò clara, vt sol non clarior in meridie appareat; Talpis autem lumen eiusmodi nil prodest, neq; noctuis, quia his cæcutire volupe est magis quàm videre: Achilles clypeum habuit à Vulcano fabricatum invulnerabilem & hastam Peliam, de qua Ovidius;

Vulnus Achillêo quod quondam fecerat hosti,
Vulneris auxilium Pelias hasta fuit.

Idque non iniuria dicitur; *Quia Pyrisous*, seu pyrausta, seu salamandra, Achilles noster in igne viuere debet, & non consumi; Ideoq; necesse est, vt ipsi validissimus clypeus à Vulcano fabricetur, quo ille ictus flammæ recipiat, seq; defendat; Nec enim satis erat à matre & auo Chirone instructum esse Achillem, vt pugnare posset contra ignem, sed ipsi quoque Clypeus Vulcani necessarius fuit; Ipse prius Hectorem Troianorum fortissimum interfecerat, cuius cadauer à Troianis auri æquato pondere redemptum est; Sic cum ille à *Paride* in Apollinis fano interemptus esset, eius cadauer similiter auro exæquatum est; Nam cum hi heroes sint omnino aurei & ab aureis dijs ferè omnes oriundi, auro æquiparantur non immeritò; Ossa quoque eiusdem in aureo vase, quod largitus fuit Thetidi Bacchus, recondita fuisse memorant, eique Medeam nupsisse post mortem in Campis Elysijs: Bacchus seu Dionysus, quod aureus deus sit, qui Midæ aureum votum concessit, ex antè dictis patuit; Ideo eo vase beavit Thetin. Quod in campis Elysijs Medeæ nupserit, causa est, quia noster Achilles mortuus reiuuenescit, & fit medicator ægrorum, hoc est, hominum corpora á languoribus & affectibus varijs relevans, ijs quasi novam vitam inducit, vt ipsa Medea fecisse perhibetur suis pharmacis, velut antè dictum; Non solum enim á Chirone visceribus leonum, aprorum & vrsorum medullis, (nec lacte humano) nutritus est,

ſed etiam præter cytharæ pulſandæ artem & vſum herbarum, peritiam venandi & jaculandi, leges æquitatis & prudentiæ, in arte medica inſtitutus dicitur, vt Staphylus ſcribit lib. 3. rerum Theſſal: Ob ejus mortem aiunt Muſas & Nymphas omnes fleviſſe: Neq; id ſine cauſa; Aquilæ enim novem cum decima parte terræ nigræ, aut Muſæ cum Apolline, hoc eſt, Nymphæ & Lymphæ ſuis lachrymis ejus corpus humectârunt; ſic enim convenit: Vnde & dicitur, cum ad Trojam advectus navi deſcenderet in terram, fontem aquarum excitaſſe: Haſta ejus magnarum virium fuit, quia intoxicata calidis venenis exiſtimatur, propterea quod vulnus eâ factum conſolidari non potuit, niſi ejus admonitione ad vulnus; Inq; eo magneticam vim vnguenti armarij noſtro tempore dicti expreſſit; Lullius Theor: teſt. c. 81. huiuſmodi lanceæ ſub Allegoria meminit his verbis: *Fili, accipe de noſtro aëre & de terra modicum, & perfora latus eius acuta lancea tota calida, & videbis á ventre ſuo exire tantum de cholera nigra & combuſta, quod habebit potentiam intoxicandi & impotionandi totum mundum.* Et mox Pyrrhum noſtrum deſcribit hoc modo: *Et natura huius rubei capitis eſt vna ſubſtantia multum ſubtilis & leviſſima, & in complexione multum calida & ſicca & acuta:* Atq; hic eſt Pyrrhus rubro capite, ſeu Achilles Pyriſous: Idem Lullius Helenam & Paridem eodem cap: optimè depingit, dum dicit: *Poſt hæc adde illis duas partes de pedibus albis: Natura illorum pedum alborum eſt vna ſubſtantia groſſa mediocriter, & in qualitate mediocriter frigida: Et per hanc proprietatem participat oculos nigros, eſt adhuc in ſubſtantia mediocriter ſubtili per ſuam qualitatem humidam & calidam.* Hæc Lullius: Nigredo ſuperveniens Paridem repræſentat, quia illa caput rubeum extinguit, at póſt Helena cum Paride cæteriſq; Trojanis à rubedine illa, ſive latone, ſive Pyrrho omninó extirpatur ita, vt rubedo dominetur poſt omnes colores devictos; Hanc eſſe genuinam explicationem Trojanæ pugnæ teſtes mihi erunt illi, qui de vero Arcano nonnihil ſubolfecerint, qui cum Vlyſſe poſt multos erro-

res Achillem noſtrum agnoverint; Nec mirum videri hoc debet cuiquam per prælium aut obſeſſionem arcis vel vrbis opus Philoſophicum deſcriptum eſſe ab Homero, cum hæc allegoria & deſcribendi ratio huic operi maximè conveniat, propterea quia in noſtro opere ſint duo, agens & patiens, interq; ea continuum bellum, donec vnum ſubiuget alterum, & Græci rubeo capillitio dominentur Trojanis; In hunc modum Dionyſius Zacharius Gallus, qui anno 1548. ſe ſcripſiſſe teſtatur, vel paulò poſt, allegoriã venuſtiſſimam deſumpſit ab Imperatore principem obſidẽte in oppido quodam, quæ vera hyſtoria erat, cum ante 3. vel 4. annos eo ferè tempore & modo in Germania contigerat, atq; ita Trojanum bellum ſuo opere licet inſcius, verè expreſſit; Vt autem reliquos omnes, eandem ſimilitudinem vſurpantes, qui permulti ſunt, prætereamus, Baſilij Valentini hac de re teſtimoniũ proferemus, qui in vitrioli deſcriptione ita concludit; *Et pro memoria hoc dico, quod ſi Paris nobilem Helenam abſq; interpellatione tueri poſſit, ne generoſa civitas Troia à Græcis amplius deleatur & Priamus cum Menelao hinc triſtitia afficiantur; tum Hector et Achilles concordes fient ad impetrandum regium ſanguinem abſq; bello et poſſidendum Monarchiam cum nepotibus et poſteris omnibus amplificando eorum ditiones cum magnis divitijs*; Quibus accedit, etiam alios doctos viros de hoc Trojano bello philoſophicas cogitationes ſuſcepiſſe, quòd, dum hæc ederemus & jam ad ſextum librum Chalcographus veniſſet, ab amico quodam & doctiſsimo viro admoniti fuerimus ex Germania tractatum nuperrimè allatum (non diſsimilis à noſtro argumenti) de Achille Redivivo inſcriptum, quo Achilles, Chiron & aliæ perſonæ ad medicinam quandam reducantur: Quod ſi ita eſt, cum ipſum videre hactenus non contigerit, de eo nobis gratulamur ac lectori ſcintillantem veritatem de Troiana expeditione eò lubentiùs ob oculos ponimus: Secundum requiſitum ad capiendam Trojam, præter Achillem, erat Palladium ex arce Troiana diripiendum, quod quale & quid fuerit, & vnde vene- *2. Requiſitum, Palladium.*

venerit, variæ fuerunt opiniones. Nos ab Apollodoro, lib. 3. traditam fabulam amplectimur, qui inquit, quod ubi Ilus Ilium condidit, discolorem bovem secutus, deos precatus est, vt aliquod sibi signum appareret, atque tunc decidit Palladium trium cubitorum, quod sponte ambulare videbatur, dextra hastam tenens, ac sinistra manu colum ac fusum: Huic Ilo posteà responsum fuit ab Oraculo, tam diu civitatem Trojæ incolumem futuram, quàm diu inviolatum illud Palladium servaretur: Pherecydes omnes imagines manibus non factas, at è cœlo in terram dejectas, Palladia fuisse appellata affirmat, quasi ejus generis plura fuerint: Hoc, de quo hic loquimur, aiunt è cœlo in Pessinuntem Phrygiæ civitatem, quæ ab eo casu nomen obtinuit, vt Dio & Diodorus putârunt, delapsum: Alij vt hoc excusent, alias fingunt causas: Nonnulli ad Palladis cum Minerva certamen referunt tanquam imaginationem timoris pectori Minervæ impressam, quod Palladium sequentibus temporibus fuit ad Trojanos delatum. Ovidius lib. 6. de fastis narrat, quod tempore Iuli regis Trojanorum, qui fuit quartus à Dardano, á quo Trojani dicuntur Dardanides, Palladium prædictum cecidit de cœlo in summam arcem Trojæ: Consulitur super hoc Apollo, qui respondit, quód quàm diu Troja haberet Palladium, tam diu staret ejus imperium: Trojani ergo summa diligentia servabant Palladium in arce vsque ad tempora Priami regis, qui aliquantulum negligentiús illud servabat. Vbi admirandum est, quod Christiani Mythologi saltem enarrent, quomodo Palladium vel è cœlo deciderit, vel ex Minervæ timore pectori impresso contigerit, ac nihil addant de causis existentiæ, aut non existentiæ, quasi satis sit Ethnicorum produxisse mysteria, & non ex fundamento revulsisse: Nos dicimus, quomodocunque accipiatur Palladium è cœlo delapsum vel ex Minervæ timore exortum, fabulosum esse et ex Homeri cerebro, nó aliunde, decidisse, á quo tanquàm à Deo aliquo omnes cæteri Poëtæ profecta arripuerunt & miris laudibus in cœlum extulerunt; vnde non-inconcinnè

Poëtæ omnes Ethnici ab Homero figmenta mutuati sunt. Ælian. l. 13. c. 22. Galaton pictor Homerum pinxit vomentem, &c.

cinnè quidam Homerũ finxit magnam de se spumam evomere, ac alios quoscunq; ipsi accumbere græculos *Poëtas* sputum eius lambentes; *Per* hos enim rivos ex eo fonte deducta est superstitio & de dijs monstrosa opinio in Græcorum ac pòst Latinorum mentes, totiusq; orbis gentes; Hoc *Palladium*, quia omnino fictitium fuit, multas dubitationes excitavit, non solum vnde venerit, vt antè diximus, sed etiam an à Græcis hoc occupatum sit, an verò ab *Æ*nea vnà cum reliquis dijs Trojanis ablatum, et in Italiam gestatum sit: Ovid. lib. 6. de Fastis, id sub dubio relinquens, asserit suo tempore *Palladium* fuisse Romæ in tẽplo deæ Vestæ, cum quo concordat Tit: Livius de secundo bello *Punico*; De eo fatale narrant quòd eo translato transferretur imperium; Vnde sacra fatalia appellata sunt, & tres dicuntur, in quibus fuerant, civitates perdidisse, nempe Trojam primò, pòst Laviniũ, deniq; Albam; Hanc condidit Ascanius, vnde Albani, quæ dicitur fuisse mater Romæ, á Tullo Hostilio deleta: At communior sententia est *Palladium* fuisse á Diomede & Vlysse arce Trojana direptum, et ad Græcos delatũ; Hi enim, vt Virgil. 2. Æneid: et ex eo August: l. 1. c. 2. de Ciu. Dei meminit, cæsis summæ custodibus arcis corripuêre sacram effigiem, manibusque cruentis Virgineas ausi divæ contingere vittas: Dictys Cretensis narrat, quod Antenor Trojanus propriæ patriæ proditor postquam cum Græcis ordinaverat proditionẽ Trojæ, persuasit Theanæ, quæ fuit sacerdos templi Minervæ seu *Palladis*, vbi servabatur *Palladium*, quod sibi illud traderet, quod et fecit, quo facto Antenor tradidit illud Græcis; Simili modo hic Cretensis & Dares *Phrygius* referunt *Æ*neam proditionis vrbis Trojanæ fuisse conscium, licet Virgilius conetur excusare Æneam á proditione patriæ, dicens ipsum ignarum insidiarum fuisse; Deinde post excidium vrbis aiunt ortum esse magnum certamen super Palladio inter Aiacem et Vlyssem (quemadmodum etiam de armis Achillis interfecti) vtroq; ipsorum petente *Palladium* et sua merita allegante: Faverunt Vlyssi Agamẽnon

et

et Menelaus frater Agamēnonis, maritus Helenæ, eó quod cū Aiax Helenam originē tantorū malorū vellet interficere, *Vlysses* eam liberavit & saluavit; Aiaci verò faverunt exercitus & reliqua multitudo; At Vlysses *P*alladium obtinuit Aiace id ægre ferente: *P*ostmodum Aiax clā de nocte ferro invenitur interēptus: Ortâ veró seditione in exercitu contra Vlyssē propter necem Aiacis, de qua suspectus habebatur apud exercitum, fugit Vlysses per mare, & *P*alladium dimisit penes Diomedem, â quo Æneas recepisse illud dicitur in Italia, vt Solinus lib. 3. c. 2. tradit: Verúm cum tanta sit opinionum contrarietas semper adversissima statuentiū, ac quilibet scriptor ad suam mentē & propositum omnia sive facta, sive ficta accommodet, vt saltem suæ gentis honorē quærat, nos nullis assentiri possumus, ac dicimus ab Homero hæc omnia pendere, à quo tot *P*oëtæ sua opera seu carmina mutuati sunt, ab eodem & *D*aretem *P*hrygium, & Dictym Cretensem, quæ hystorica videntur scripsisse de bello Trojano, vt & suæ gentis gloriam quærerent, accepisse, nec vllum interfuisse ipsi bello, quamvis glorietur falso: At quid tandem Homerus hoc Palladio intellexerit breviter addemus: Superiùs satis expositum est quid per Palladem significetur, cumq; ab hac Palladium & nomine et forma deducatur, facile apparet, quid Homerus adumbrare voluerit, nempè sapientiam & summam ingenij subtilitatem apud artificem esse debere, vt ille hac fretus de opere suo perficiendo sit securus; Vlysses enim in hac tota Allegoria artifex habetur acumine rationis præditus, quo omnia magis ardua negotia perficit; Primus ejus labor fuit circa inventionem Achillis ejusq; adductionem ad Trojam; secundus, vt subtiliori mentis indagine inquiquirat, qua ratione Troja occupari, *P*alladio scilicet arrepto possit; Ideoq; frustra de rebus planè fictis quæritur, vnde venerit, an è cœlo, an ex Minervæ imaginatione, & vbi manserit: Vlyssi autem valenti prudentiâ, non Aiaci præstanti viribus assignatur, quia artificis subtilitas hic quæritur, non magnitudo laboris seu virium, quæ circa Hercu-

Palladium quid denotet.

lis

lis personam descripta est; Nam Vlysses Helenam protexerat sua sapientia; quod ipsum decuit, ne Helena per vim Aiacis periret (tam bella iuvencula, quæ ab initio Argonauticæ expeditionis, vt suprà demonstravimus, ad minimum erit iam 180. annorum) Est enim præcipua nostra persona, quæ totius belli causa dicitur: Quæ credita sunt sacra Palladia fuisse apud Romanos, vel Albanos, ipsi viderint, an vt ancilia illa, è cœlo deciderint, an verò ex humana phantasia ortum duxerint; Nos Christiani nihil tale credimus, præsertim cum nulla adsit vera hystoria, nisi quæ à figmento poëtico nata sit: Tertium requisitum ad Trojæ expugnationem necessarium fuit vnum ex ossibus Pelopis: Cætera hactenùs tradita ratione aliqua excusari possent, nempe Achillem propter fortitudinem singularē, Palladium propter sanctitatis opinjonem de eo, à Græcis impetratum fuisse antequam Trojam evertere potuerint, verùm quod os hominis pridem demortui eó quid conferat, supra naturam & captum humanæ mentis est: Quid enim vnum os cadaveris humani efficeret, vbi tot vivi homines milleni parum præstarent? Fuit autem Pelops Tantali filius illius, quem apud inferos torqueri modó timore impendentis saxi, modó rerum victui necessariarum penuria crediderunt, quia impurus & beneficiorum acceptorū immemor fuisset: Tantalus ab alijs Iovis & Plotæ Nymphæ, ab alijs Iovis & Plutûs filius dictus est. Zezes hyst: 10. Chil: Pluto quidem matre at patre Tmolo Lydiæ rege genitum scribit: Hic cum Deos aliquando in hospitium accepisset, ipsisque lautum convivium parasset, Pelopem filium cæsum inter epulas apposuit, idque, vt aliqui arbitrantur, ad epularum magnificentiam, quasi omnium rerum vel carissimum filium illis offerret: Cæterum cum id dij cognovissent, ab ijs epulis abstinuerunt, præter vnam Cererem, quæ ob raptæ filiæ Proserpinæ dolorem penè desipiens inconsultò humerum edit; Tum dij reliqui eius filij miserti eum rursus icecrunt in lebetem ac recoctum vitæ restituerunt: cum verò illi deesset humerus, quem

Regnante Numa Pompilio.

3. Requisitum, Os Pelopis.

comederat Ceres, dij eburneum fecisse dicuntur: Hinc Lycophron bis pubescentem appellavit Pelopem, quia junior á dijs restitutus fuit, quàm erat prius: Ideo Tantalus ad inferos detrusus, quia deorum epulas per humanam cædem contaminasset, iusque hospitij violasset, lautissimo apparatu semper habere epulas dicitur, quas tamen fame excruciatus attingere non possit: Alij illum perpetua siti vexari dixerunt, cum aqua ad eius mentum assurgeret, quæ, quoties illam attingere conetur, refugiat; Ovidius aliam causam ejus pœnæ tradidit, nempe loquacitatem, quia secreta deorum mortalibus divulgaverit, vbi inquit:

Quærit aquas in aquis et poma fugacia captat
Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

Huius, inquam, Tantali filius Pelops fuisse traditur, qui Hippodamiam Oenomai Elidis ac Pisæ regis filiam curruli certamine victor obtinuit, in quo innumeri proci antea succubuerant victi ac cæsi, ex quorum craneis Marti templum extruendum erat: Myrtilli ope vicit, quem postea quoque Pelops trucidavit, á qua cæde á Vulcano expiatum fuisse eum memorant: Fabulantur Pelopem, vt coctus fuit, á Neptuno amatum, vt Pindarus ait: Sepultus fertur Letrinæ, quæ Elidis civitas fuit. De Tantalo, qui filium dijs comedendum apposuit, Poëtarum fictio est; qui vel in eius contumeliam, vt eiusmodi alia de Sysipho, Ixyone, Busiride & similibus, id effinxerint, ideoque æternã quasi pænam ipsi attribuerint, vel ob impietatem vel garrulitatem; & quidem ob hanc magis, quam illam prout de Ixione fabulantur: Quæ verò secreta fuerint deorum, quæ ille mortalibus aperuerit, facilè apparet ex convivio & epulis, quas dijs apposuit, vnde sola Ceres gustaverit; Cereri autem, vt suprà diximus, Eleusinia sacra & abditissima quæq; solennia tam apud Ægyptios quam Græcos dicata fuerunt, quorum arcana nemini aperire licebat: Vnde constare posset, hæc innui ab illo manifestata esse; Verúm

sive

ſive Tantalus ob linguæ incontinentiam taxatus ſit, ſive aliam ob cauſam, toti huic narrationi fabulam & allegoriam ineſſe, eamq; referri ad eas ipſas Hieroglyphicas traditiones, quarum ante meminimus, indubitatum eſt. Vt enim Oſiris ab Iſide, Bacchus ſeu Dionyſius à Nymphis, Iaſon à Bacchi nutricibus, Æſon à Medea, cocti dicuntur, & iterum juvenes redditi, ita & Pelops à Cerere aut dijs poſt coctionem, vitam & juventam ſimul recuperavit; de quibus cum ſuprà ſatis dixerimus, idem de Pelope intelligendum erit: A Vulcano expiatus eſſe dicitur à cæde, & à Neptuno amatus, qui quales dij habeantur, jam ſatis innotuit: De hoc Pelope Ioh: Fran: Picus Mirand: l. 2. c. 2. de auro, meminit his verbis; *Sic, inquam, nonnulli interpretantur Atrei nuncupandum agnum, arietemvè, vt deſcriptam auri faciendi poteſtatem lectoribus inſinuent. Nam Atrei & Pelopis opes ex metallis fuiſſe ſcriptum reliquit Calliſthenes Olynthius, Ariſtotilis & diſcipulus & conſanguineus.* Et lib. 3. cap. 1. *Nec defuêre*, inquit, *qui Tantali quoq; divitias tulerint acceptas Chemicæ compoſitioni deſcriptæ in pellibus agni; Vnde ſit & Pelopis filij & Pelopidarum regnum longè lateq; propagatum, vt hinc abſonum viſum non ſit, quæſiſſe Thyeſtem natu minorem Pelopis agnum, hoc eſt, in agni pelle faciendi auri cōpoſitionem exaratam, quam in arcanis habuerit natu maior Atreus extorſeritq; Thyeſtes ab vxore fratris cognitæ ſtupro, ex quo & odia & cruentiſſimæ cœnæ tragœdiæ: Meminerunt huius rei quanquam obſcuro velamento & antiquiſſimi poëtæ, & Cicero, Seneca & Paprius:* Hæc ille: At ſi rei veritas & fabulæ, quæ ſingulis hiſce perſonis adhærent, conſyderentur, ad Iovem omnes reduci animadvertentur, qui Tantali pater, hic Pelopis, qui Thyeſtis & Atrei, quorum ille ex filia ſua *Pelopeia* genuit Ægyſthum, hic Agamemnonem & Menelaum; Atreus Thyeſti fratri filios appoſuit proprios comedendos; Ægyſthus Atreum & Agamemnonem trucidat & Clytæmneſtram ducit in vxorem; At Oreſtes matrem vnà cum Ægyſto interfecit, vt ſuprà narratum eſt. Quæ omnia occaſionem allegorijs de Pelope fingendis dede-

dederunt: Os eius insignis magnitudinis fuisse memoratur, quod ab Vlysse quoque, vt reliqua, impetratũ est: At cur hoc ad Troiam occupandam vtile aut necessarium dicebatur? Absq; dubio quod artifices indicare voluerint terreã quancã substantiam ad opus requiri, quæ quasi mortua sit et reliqua ex corpore metallico, vt os ex corpore humano: Vt enim ossa in corpore animalis aut hominis sustinent carnes, humores, vasa & spiritus, tanquam basis & fundamentum domus, ita etiam in opere Philosophico vnũ fixum continet omnia volatilia seu non fixa & ita colligat, vt vna substantia meritò dici possit: Inde in Aurora consurg: dicitur, c. 20. *Quod tinctura fit à natura volantium; Et illud quod firmat & fixat ipsum spiritum, est fixum & perpetuum & incremabile, & nominatur sulfur Philosophorum, vel cinis extractus à cinere, vt Senior dicit: Quod fixum est, figit res fugitivas*: Et mox, *Terra fixat, aqua dealbat, aër penetrat, ignis colorat*; Item: *Terra ibidem relinquitur, vt alia tria elementa in ea valeant radicari; si ipsa non esset, elementa fundamentum non haberent superædificandum domum novam thesaurariam*: Et Author Consil: con: ex Gratiano; *Ignis in aëre fit lux; Ex osse fit calx; intendit exiccationem illius humidi splendentis, vt vertatur in cinerem, de quo dicit Aziratus, Et quàm preciosus est cinis iste: Aër in ovo fit spiritus*: Hinc et quartum requisitum fuit cinis Laomedontis è Scæa porta rapiendus: Cum enim ex osse fiat cinis, vt authores dicunt, & per experientiam patet, os & cinis sunt duæ substantiæ ad opus Philosophicum necessariæ; De cinere innumeris meminerunt locis; Bonellus in turba; *Ista natura*, inquit, *cui humiditas adempta est, cum per noctes dimittitur mortuo similis videtur, & tum illa natura igne indiget, quousq; corpus & illius spiritus in terram vertantur, & tunc fit pulvis mortuo similis in suo tumulo: His peractis reddit ei Deus spiritum & animam, & omni infirmitate ablatâ, confortata est natura nostra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere absq; timore, donec cinis fiat, qui cinis aptus sit recipere spiritum, animam & tincturam infusam*:

4. Requisitum Cineres Laomedontis.

Inspi-

Inspicite filij doctrinæ, qualiter pictores nequeunt suis coloribus pingere, quousque eos in cineres vertant & pulverisent: similiter & Philosophi suis ægrotis sæpe nequeunt medicinas componere nisi fractas et pulverisatas. Quod si ipsum cinerem rexeritis subtiliter, multa ab eo procedent, eo quod æs, vt homo, corpus habet et spiritum: Idem Custos, alijq; plurimi indicant, vt legentibus ipsis patet, absq; cinere in artificio chymico nihil fieri; Duo enim ossa et cinis, plurimũ hic possunt; At alicuius certi individui cineres (vt & ossa) requiruntur, nempe Laomedontis: Hic vt Rex Troiæ mænia exædificasse traditur Apolline & Neptuno, vel etiam Vulcano operarijs, cuius anté meminimus: Ab Hercule trucidatus fertur, vt sub 14. ejus labore exposuimus; Laomedon itaq; Trojæ fundator, ob eam ipsam vrbem vitâ privatur; Cum enim operarijs dictis mercedem pactam non daret, á Ceto vexabatur, à quo Hesione filia eius ab Hercule liberata est, at cũ nec Herculi equos promissos daret, occisus est, eiusq; Cineres in porta quadã Scæa asservati; Hi ad deletionẽ Trojæ quoq; videbantur necessarij, ideoq; ab Vlysse clám inde ablati: Ita sæpe authores referunt finem operis Philosophici testari de suo principio, & econtra, cũ vno incipi, et cum vno terminari; Quintũ ad Troiam requisitum erant sagittæ Herculis, qui in Oeta monte inter Thessaliam & Macedoniam moriẽs sagittas suas Philoctetæ dono dedit, mandavitq; ne cui corporis sui reliquias indicaret, juramento recepto: sed cum postmodò Delphicum oraculum Græcos monuisset, Troiam sine sagittis Herculis capi non posse, aut sine reliquijs corporis, inventus est Philoctetes & de Hercule interrogatus, negavit se quid scire, cũq; cogeretur, tacuit, sed pede locũ monstravit: Has sagittas à Philoctete Vlisses acceptas ad Græcos detulit: Eas veneno infectas fuisse aiunt, quas cũ Chiron aliquãdo earũ longitudinem admiratus contrectasset, vna in pedem eius decidit, ex quo vulnus lethale accepit, sed centaurea herba sanatus dicitur. Hæc ficticia esse nemo non agnoscit; Philoctetæ sagittæ Herculis donatæ sunt,

5. Requisitum, Sagittæ Herculis.

vt clava Mercurio; hac cominús illis eminús pugnavit Hercules contra tot monſtra; Hac fixa & reſiſtentia obtruncavit & emollivit, illis fugacia & volatilia fixit & retardavit à fuga: His duobus inſtrumentis aut operandi rationibus omnis Philoſophus indiget, vt ſuperiús ſæpe demonſtratum eſt; quemadmodum & duabus aquis, quarum vna fixat alteram & ſolvit mutuis vicibus; Ad Trojam itaq; abſq; ſagittis Herculeis parum effici poterit: Maior enim labor abſumitur in fugaci & volatili ſiſtendo & ſagittis quaſi figendo (vnde fixio apud Chymicos) vt apparet in Apolline figente *Pythonem*, Diana Orionem, Atalanta aprum & his ſimilibus; de quibus ſuo loco egimus: Sextum requiſitum & vltimum habetur, quod Thraciæ regis equi, eo cæſo abducendi erant, antequam è Xantho fluvio biberent, ſine quo ritè peracto Troja occupari non potuit: Hæc ridicula eſſe, & fabulis ſimilima, quæ pueris à nutricibus narrari ſolent, niſi à tot & tantis ſcriptoribus, Homero ejuſque ſequacibus traderentur, non immeritó iudicaremus; Quid os, cineres, ſagittæ ad vrbem occupandam? Quid equi adducti, antequam ex fluvio certo biberint? Attamen non ſine cauſa ita effica eſſe ex antedictis proſpeximus; Erat autem Xanthus fluuius Troadis regionis, cuius hæc vis celebratur, quaſi animalia ex eo potantia flavo inficiat colore; Xanthus enim flavum denotat; Hic color forté in equis ingratus videbatur; ideo equi præcavendi fuerunt, ne biberent ejus fluvij aquam; Ita memorant Neptunum ad nuptias *Pelei* & Thetidis contuliſſe equum Xanthum & Balium, qui ad Achillem hæreditario jure perveniſſe creduntur; At miſerabile quid videri poſſet, niſi fabula eſſet, propter equos abducendos Regem trucidandum eſſe, & quidem Thracium, ferocem et bellicoſum tam leviter ſuperari potuiſſe ab Vlyſſe ſolo vel paucis cum ſocijs abſq; reſiſtentiâ vllâ: An levius fuit Regem Thraciæ occidere, & per vim eius bona abripere, quàm Troianos *Phryges*, vt habebantur, imbelles, in quibus tamen occupandis tot

6. Requiſitum; Equi Rheſi abducendi.

Rex trucidatus ob equos.

tot anni consumpti dicantur; Naturæ et rationi adversa videntur, si hystoriam consulamus: Non enim cum columbis aucupari licet accipitres, sed cum his illas, non leporibus canes venamur, sed econtrà: Quod si verò hæc ad verum suum sensum Hieroglyphicum reducantur, non erunt absurda, sed possibilia & necessaria, antequam Troia occupari possit; Et si bene ad Philosophorum dicta respiciatur, animadvertimus, illos monere artifices, vt videant, ne rubedinem pro albedine, aut albedinem pro nigredine in principio operis acquirant; Rufus enim color seu subflavus in initio non convenit, sed pro damnabili habetur apud Philosophos; Hinc Bernhardus comes monet ne colorem papaveris sylvestris acquiramus nimio igne pro nigredine; & Zacharius venenum vitare docet in primo opere, quod in secundo adesse solet; sic Isaac lateris contriti colorem inutilem dicit in principio; Post operis perfectionem omnes inculcant colorem flavum, purpureum, rubrum & tyrium, vt Cerus in turba; *Regite ipsum coquendo, donec Crocus fiat excellentissimus.* Ardarius: *Et ecce apparebit vobis lapis Tyrius*; Borates; *Terite aqua sua donec Crocus fiat in colore auro similis*: Et sic alij aurei et Xanthi coloris meminerunt eum adesse debere in fine operis, non in principio, ibi esse vtilem, hic noxium: Et ita de Equis Rhesi existimandum est, ipsos abducendos esse ad Trojam antequam flavescant; Atq; hæc sunt sex illa memorabilia requisita, sine quibus Troia occupari aut deleri non potuit: Quibus non immerito septimum adijci deberet, nempe Equus ille Troianus armatis viris repletus & in vrbem deiectis mænibus deductus; Inventum Palladis dicebatur, quia stratagema subtili ingenio excogitatum videri posset, nisi cum tanto periculo coniunctum esset, & Troianos nimiæ simplicitatis, ne dicã stoliditatis, argueret, quòd hoste in terra sua morante muros demolirentur, & ita ipsi eos, á quibus subigi possẽt, in vrbem inducerent: Verùm et hoc fictionem manifestè arguit in pluribus, licet aliàs excusari possit; cum simi-

Equus Troianus.

lia

Iphigenia mactata. lia exempla in navigijs nostro tempore feliciter perductis expertissimus: Ita de Iphigenia Agamemnonis filia Dianæ oblatâ pro sacrificio, propter mala exercitui infesta, res omnino ficta est & fabulæ proxima, quemadmodum & omnia, quæ in tota Iliade & Odyssea habentur allegorica sunt, partim physica et arcana naturæ opera explicantia, partim polytica, et reges in multis, seu personas publicas, et privatas instituentia; Ideo Homerus tanti ab Alexandro Magno fiebat, qui eum suo cervicali noctu supposuit, et regium viaticum appellavit, vt et ab aliis omnis ætatis magnis et doctis viris, adeó vt summum ingenij humani artificium in Homeri opere expressum videatur, nisi tot et tanta mala, vná cum bonis inculcaret, nempe deorum adulteria, furta, cædes, rapinas et alia; quæ tantum virum non revera dijs attribuisse verisimile est, sed poëtica licentia et allegorico scribendi modo protulisse, vt sapientes nucleum á cortice, bonum a malo separarent, inq; suum vsum verterent: *Quadruplex vsus Homerici Operis:* Quadruplicem itaq; vsum Homero, vt etiam Orpheo, assignamus; Primum hieroglyphicum, arcanum, profundum et latentem, primarium, arcanissima naturæ opera, de quibus egimus, spectantem; *1. Hieroglyphicus.* Atq; hunc soli philosophi et Chymiæ veræ conscij introspiciunt et admirantur, cæteri negligunt et sub vmbroso tegmine non animadvertunt; Alterum polyticum, ethicum, moralem, hystoricum, oeconomicum, secundarium, Reges, duces; *2. Polyticus.* Magistratus, et singulos quosq; in moribus et communi vita instruentem; Quem plures animadverterunt, et solum in eo quasi diuinitatis quid habentem suspexerunt; Tertium relinquimus poëtis, qui eius fabulas, figmenta, & traditiones de dijs, heroibus, alijsq; rebus vnicé amplectuntur; *3. Poëticus.* Quartum Grammaticis deputamus, qui ornatum, phaleras et seriem dicendi obseruant et alijs interpretantur; Vnde Homerus (mendicus falsissimé habitus, cum fuerit vir maximè polyticus et in rebus magnis agendis expertissimus, quod non in mendicum, sed maximum *4. Grammaticus.* ingenio, fortunæq; dotibus præstantem cadit) tot Grammaticos

maticos per Græciam alere dicebatur, vt etiam Alcibiades cuidam Homerum mordenti colaphum eam ob causam infregerit, hoc scommate addito; Tunè ipsum mendicum, aut vanum nominabis, qui tot alit sui interpretes & dites facit? Ex tot itaq; rationibus & argumentis in medium productis & hactenus explicatis satis apparet Troianam Expeditionem parum aut nihil habere in se veritatis hystoricæ, at plurimum allegoricæ, & potius propter intellectum arcanum, quam sensum vulgarem introductam esse; Nihilominus non diffitemur & secundum, tertium & quartum vsum, vt modo diximus, eidem attribui posse: Nam nihil vetat allegorijs & fictionibus aliquid veritatis admiscere, quamvis econtrá non deceret rebus veris ficticias ingerere; Vt enim fermentum vel in minima portione puræ massæ similagineæ immixtum totam reddit acidam & fermentosam, ita & res falsæ aut fictæ etiam non multæ hystoriam veram suspectam reddunt, & fide omnino priuant; Sic si poetæ, vt Orpheus & Homerus, fortè suis fabulis & allegorijs nonnihil veritatis immiscuerint, quoad loca, res aut personas, non tamen sequetur eas esse veras, aut ita, vt sonant, assumendas & intelligendas, velut plæriq; ex Ethnicis fecerunt; Quocirca si quis eiusmodi in dictis poëtis offendat, hoc fictiones illorum non, nisi inconsyderatissimo, veras efficiet: Vnde si fuisset Troia antiquissimo tempore civitas, et destructa, non tamen hoc modo, vt describitur, id factum esset; Namquæ à poëtis, aut hystoricis hos sequentibus ætate et scriptionis modo, traduntur, talia sunt, vt meritó in dubium revocari, et ad suam originem, nempe allegoricam, prout fecimus, reduci debeant: Restat nunc Vlyssis reditum et errores breviter percurrere, cum ille, vt dictum, sit Artificis persona, ingenio valens tantum, quantum Hercules viribus: Ideoq;, si benè omnia consyderentur, quicquid ad Troiam præclarè actum est, eius consilio et opera præstitum videbitur: Nec solum ingenio Vlysses valuit, sed et manuum labore, vt annotante Æliano l.7.c.5. ipse de se testatur Odyss. O. his

verbis: Non alius potior fuerit, mihi crede, minister, Siue ignem succendi opus est, seu ligna secanda. In his enim maior pars Vlyssei laboris consumitur in arte philosophica: Sic ratem ipse Vlysses confecisse traditur celerrimè suo labore absq; fabrorum operâ. Ille sex ante posita fatalia, sine quibus occupari non poterat, impetravit; Suo eloquio & prudentia totum exercitum rexit; Post hunc Achilles, & eius vice Neoptolemus; Deinde Helena cum Paride; Cæteræ personæ adduntur ad celandum artificium, Agamemnon vt imperator, Menelaus, vt actor, Aiax vt manibus multum tribuens, Diomedes vt socius Vlyssis, Sinon proditor, Thersites conviciator, & sic de alijs: Troiâ nunc deniq; arte & Marte debellatâ, victa & eversâ, Vlysses in patriam, prout & alij Græci, redire desyderauit: Sic enim Ovidius de eo:

Errores Vlyssis circa reditum in patriam:

Non dubia est Ithaci sapientia, sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.

De causa, cur aufugerit, cuius superius meminimus, hic nihil addimus: Omnium primò itaq; ad littus Ciconum populorum Thraciæ delatus est tempestate: Pòst ad Lotophagos in Africam, vbi cum socij eius lotorum fructus gustassent, patriæ obliti ad naues minimé reuerterunt: Inde in Siciliam ad Polyphemi antrũ, quem obcæcauit, cum 12. socijs: Pòst in Æoliam insulam & Læstrigonas immanissimos Campaniæ populos, mox ad Ææam insulam cursum tenuit, vbi Circe venefica, Solis filia, socios eius in beluas conuertit; Ex qua Telegonum & Ardeam genuit: Pòst ad inferos descendit, Plutoni ac Proserpinæ columnam consecrans, vt è vate Teresia ibidem, quæ sibi agenda forent, perdisceret: Deinde ad Insulam Sirenum delatus aures sociorum cera illitas obturavit, seq; ad malum nauis alligari iussit: Hinc Scyllam & Charybdin pertransiens non sine aliqua sociorum iactura in Siciliam rursus pervenit, vbi Solis filiæ paternos greges custodiebant, quos

quos cum ſocij cæderent, ferè omnes naufragio perierunt ipſo arrepto navis malo, in qua hærens 9. diebus maris fluctibus iactatus ad Ogygiam inſulam defertur, vbi à Calypſone Nympha in hoſpitium acceptus 7. annos moratus ex ea filios quoq; ſuſcepit: *D*einde dijs jubentibus hinc ſolvens, iterum propè Phæaciam navim fregit ex Neptuni inſtinctu propter caſum Polyphemi, & in portũ *P*hæacum adnatavit, nuduſque inter frondes arborum ibi ſe occultavit: Cum uerò veſtes poſtmodò à Nauſicaa filia Alcinoi accepiſſet, *P*alladis operâ ad Areten Alcinoi coniugem perductus, à qua veſtibus & ſocijs dono acceptis, in Ithacam cum muneribus dormiens exponitur, vbi mendici habitu aſſumpto ad *P*enelopen redijt, quæ illi adhuc filium *P*olyporthum devictâ Troiâ ad memoriam paternæ virtutis peperiſſe dicitur, cum id nomen populatorem vrbis ſignificet. Atque hi ſunt errores Vlyſſis circa reditum in patriam, qui vltra decennium ſe extendiſſe apparent, cumq; tam diu Troiana obſidio durârit, viginti integros annos Vlyſſes extra patriam vixit multis eroribus & infortunijs implicitus, quibus tandem ſuperatis nomẽ populatoris vrbis ex filio ipſi genito obtinuit: Atque hæc per ſe ſatis innoteſcunt, cum ſint omnino fabuloſa & fictitia â *P*oëta producta ad demonſtrandum polyticè, quibus erroribus & malis humana vita expoſita ſit, nec non quibus artifices antequam ad vltimam metam perveniant, obnoxi fiant: Nam qui non erravit, nondum incepiſſe dicitur: Et Bacaſſer in turba; *Rectum*, inquit, *non niſi errore diſcernitur, & nihil magis dolorẽ cordi generat, quam error in hac arte & opere:* De quibus artis diverticulis et difficultatibus cum aliorum extent commentarij, nec non quotidiana exempla ijs ſatis ſuperque atteſtentur, ad demonſtrationem eorum hic nihil adijcimus.

Sive itaq; Troja ſteterit & deleta ſit revera, ſive ſaltem fictione (idem intelligendũ de Herculis laboribus, certaminibus ſacris, adq; deos ſpectantibus rebus,) perinde erit, cum nobis inde nil feratur, nec metatur; verùm ſi alter-

vtri parti asseri debeamus, mille indicia, nihil ex his revera fuisse, convincent, quamvis totidem feré libris, tanquam fuissent, ab Ethnicis statuatur; si tamen omnes scriptores de his consulamus, vnde hæc tanta & talia hauserint, ad sex antè dictos omnis religionis aut potius idololatriæ Ethnicæ authores (Orpheum, Linum, Musæum, Melampodem, Homerum & Hesiodum) recursus fiet; Quod si & hos quæramus, vnde illi habeant, ab Ægypt ijs partim, partim ex proprio cerebro ad Ægyptiorum imitationem & doctrinam, omnia hæc originem trahere animadvertemus: Ægyptij verò ab Iside, & hæc á Mercurio ac Vulcano, vt iam antè retulimus, omnes suas doctrinas acceperunt: Si vero quis nihilominus sua persuasione ductus illa omnia de personis veris & certis dici & intelligi debere affirmet, ac hystoriam ipsis fabulis inesse opinetur, neq; illi valdè repugnamus, dummodo nobis vicissim concedat, & sub hystoriâ verâ posse Allegoriam abscondi, hoc est res arcanissimas & figuratè tradendas non rarò sub velata quasi veræ doctrinæ forma tegi; Cuius rei si exemplum quis quærat, magni illius Ambianensis Medici libros de abditis rerum causis inspiciat ac dijudicet, an non sub illo cortice, permultis durissimo viso, nucleum alium celet, an non Medicinæ communis ex authoribus coaceruatis Theorematis & præceptis arcanissima naturæ & artis opera intermisceat ita, vt non nisi à perspicacissimis ejus intentio dignoscatur? Sic & vetusissimi illi (quorum tempore ne nomine quidem Chymia pervulgata fuit) si vera quædam suis scriptis tradiderint, tamen constat plæraq; fictitia esse ab illis prolata, & quæ longè pondere suo veris prævaleant, sub quibus fictis et allegoricjs quis demõstrabit non latere Chymica illa, quæ hactenus satis ex suis tenebris eruimus, & in lucem omnium intelligentium posuimus? In quo scripti genere, cæteris omnibus non consideratis, si quis & fabulosa illa ad veritatem reducere conetur, & authores omnes vnà secũ Chymiæ ignaros existimet, nec quicquam Chymici sen-

sus

ſus ſuis ſcriptis olim occultaſſe, ille ſuo abutatur arbitrio, quantum & vbi velit, nihilominus, vt & nobis tantum liceat, quantum ipſi & alijs, concedere tenebitur ex iure Talionis: Atq; nunc, prout Natalis ſub mythologia Solis Deo gratias agit his verbis; *Fabularum declaratio apertior & vberior, quod in noſtra tempora mihi fuerit reſervata, eſt cur* Deo *OMNIPOTENTI Redemptori gratias immortales agam, cuius beneficio mihi conceſſum eſt, has priſcorum inſulſas ambages nihilq; verè religioſum continentes aperire, ſed tantum figmenta eſſe demonſtrare ad res Philoſophicas explicandas*; Sic & nos eâdem animi devotione & pectore et ore eidem TRIN-VNI DEO, quantas poſſumus mente concipere, gratias agimus, quod illud nobis clementiſſimè largitus ſit, quo has Aegyptiorum, Græcorum et omnis antiquitatis allegorias, fabulas et myſteria, arcana arcaniſſima olim, vt adhuc, habita, (nec de rebus vulgaribus et in mundo notis, ſed de ijs, quæ iure ſuo occultari deberent, excogitata) ex quibus tot gentium idololatriæ, tenebræ et errores tanquam ex abundantiſsimis fontibus redundârint, ad ſuam veram originem reducere, inq; vnâ veritatis lineâ & puncto immobili harmoniâ quadam irrepræhenſibili (quæ veritatis propria eſt) conciliare potuerimus; quæ omnia cùm in nulla alia re, quam MEDICINA ANIMI ET CORPORIS dicta vere aurea conveniant, hanc Summus OPT. MAX: et vnicè TRISMEGISTVS ille animæ et corporis Medicus IHESVS CHRISTVS nobis ad ſui nominis gloriam, noſtram & proximi vtilitatem vſurpandam diutiſſimè, et poſt hanc, Vitam æternam concedat, qui vt LAPIS ex alto MONTE ſine manibus revulſus, et lapis angularis à potiori mundi parte ſeu gentibus rejectus nobis appropriatus, ſit benedictus in ſecula: AMEN.

Finis huius Tractatus.

INDEX RERVM

praecipuarum huius tractatus.

Ægyp-

Arcanij-

INDEX.

B

C.

D.

quando

L.

Mercu-

INDEX.

Orgia.

P.

Sol

FINIS.

770
59
hist. Civil.

V. 36

736475 Bibliotheca 10002l.
P.P. Camaldulensium in Bielany

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej
10010

D.V.36

736475 Bibliotheca 1000zł.
P.P. Camaldulensium in Bielany
Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej
10010